ΣΕΛΙΔΕΣ 24 — ΝΕΑ ΑΞΙΟΛΟΓΑ ΔΩΡΑ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΜΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΕΛ. 6

ΑΘΗΝΑΙ, ΕΤΟΣ Α'-ΑΡΙΘ. 10 — ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 2 — ΚΥΡΙΑΚΗ, 16 ΙΟΥΝΙΟΥ 1935

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΔΡΥΜΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ | ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΚΩΣΤΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗΣ | ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ | ΓΡΑΦΕΙΑ: ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 2 (Β' ΟΡΟΦΟΣ, 8)

Στεφ. Δάφνη

Ἡ θάλασσα στὰ δημοτικά μας τραγούδια.

Δὲν ἐφιλοσόφησε μόνο στά μυστήρια τῆς ζωῆς,στὴ Χαρά ἢ στὴν Ὀδύνη, ἡ δημοτικὴ ποίηση τῶν λαῶν. Ὁ ὑλικὸς κόσμος, μέσα στὸν ὁποῖον «κινούμεθα καὶ ἐσμέν», ἡ αἰωνία Φύση, αὐτὴ προπάντων μᾶς ἐπρόσφερε τὰ πλουσιώτερα ποιητικά δῶρα.

Στὰ παραμύθια, στοὺς θρύλους, στά τραγούδια τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἡ Θάλασσα εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ μεγάλα στοιχεῖα τῆς ἔμπνευσής του. Ὁ ἀτρύγητος πόντος τοῦ Ὁμήρου ἐξακολουθεῖ νὰ ἐνθουσιάζῃ τὸν αὐτοδίδαχτο Φήμιο τῆς δημοτικῆς Μούσας. Οἱ Τρίτωνες καὶ οἱ Νηρηΐδες τῆς ἀρχαίας μυθολογίας δὲν πέθαναν μέσα στά ἐνάλια βάθη τοῦ Ἀρχιπελάγους. Ζοῦν ἀκόμη, ἀλλὰ μὲ ἄλλα ὀνόματα. Εἶναι οἱ Γοργόνες καὶ οἱ Βεργόνες, οἱ Δρακόσκυλοι καὶ οἱ Θαλασσοδαίμονες τῶν λαϊκῶν θρύλων, ποὺ συντροφεύουνε τοὺς ποντοπόρους στὴν ἀνεμόδαρτη ζωή τους καὶ ἐφορεύουν στὶς τύχες τοῦ ναυτικοῦ μας κόσμου. Καὶ ποιὸς δὲν ἄκουσε γιὰ τὴν περίφημη «Γοργόνα τῆς Μαύρης Θάλασσας», ποὺ ἡ παράδοση τὴ θέλει ἀδερφὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάντρου; Ἡ Γοργόνα αὐτὴ ἐξακολουθεῖ νὰ μὴν ξέρῃ τὸ θάνατο τοῦ Μακεδόνα στρατηλάτη. Κολυμπάει στά νερὰ τοῦ Εὔξεινου Πόντου, ἀλλά, καμμιὰ φορά, κατεβαίνει καὶ στὴ Μεσόγειο νὰ μάθῃ τί ἀπέγεινε ὁ βασιλιᾶς ἀδερφός της: «Ζῇ ὁ βασιλιᾶς Ἀλέξαντρος;». Κι' ἂν ἡ ἀπάντηση ποὺ θὰ λάβῃ εἶναι σύμφωνη μὲ τοὺς πόθους της, ἡ Γοργόνα χαίρεται: «Γίνεται ὡραία κόρη, παύει τοὺς ἀνέμους καὶ τὰ κύματα, παίζει τὴ λύρα της καὶ τραγουδεῖ γλυκὰ τραγούδια. Κι' ἀπ' αὐτὴ μαθαίνουν οἱ ναῦτες τοὺς καινούριους σκοπούς. Γι' αὐτό, ὅταν ἀκουστῇ κανένα καινούριο τραγούδι, μὲ νιόβγαλτο σκοπό, λένε γιὰ κεῖνον ποὺ τὸ τραγουδάει πὼς τὸ ἄκουσε ἀπὸ τὴ Γοργόνα»

Ἀπὸ τὴ θαλασσινὴ αὐτὴ νεράϊδα, λοιπόν, σύμφωνα μὲ τὴ λυρικὴ παράδοση, ὁ τραγουδιστὴς λαὸς ἔμαθε τοὺς νέους σκοπούς, γιὰ νὰ τραγουδᾷ τὴ θάλασσα, τοὺς καϋμοὺς καὶ τὰ ὄνειρα τοῦ ναύτη, τὰ ἔργα καὶ τὶς ἡμέρες του· τὰ παράπονα τῆς κόρης, ποὺ περιμένει τὸν ἀγαπημένο της ἀπὸ τὴν ξενητειά· τὴ σκληρὴ καὶ τραχειά, τὴν κυματόδαρτη ζωὴ τῶν δουλευτάδων τῆς θάλασσας· τὸ σπαραχτικὸ παράπονο τοῦ γερο-λοστρόμου, ποὺ πεθαίνει σὲ μιὰν ἀφιλόξενη ἀκρογιαλιά· τὴν ἐρωτικὴ φλόγα τοῦ νεαροῦ ναύτη ποὺ μὲ τὸ τραγούδι τὸ ἁλμυρὸ ζητάει νὰ μαλακώσῃ τὴν καρδιὰ τῆς ἀγαπημένης του:

Θάλασσα, ποὺ ὅλα τὰ νερὰ
καὶ τὰ ποτάμια πίνεις,
πιέ μου κ' ἐμὲ τὰ δάκρυα,
πλατύτερη νὰ γίνῃς.
Κι' ὅταν ἰδῇς νὰ κατεβῇ
κοντά σου ἡ κυρά μου,
νὰ τῆς εἰπῇς πὼς πλάτυνες
ἀπὸ τὰ δάκρυά μου.

Λαὸς τόσο ναυτικός, σὰν τὸν ἑλληνικό, δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ μὴν πάρῃ ἀπὸ τὴ θάλασσα τοὺς πιὸ παραστατικοὺς συμβολισμοὺς τῆς ἀγάπης του, εἴτε αὐτὴ εἶναι ὁ Ἔρωτας,εἴτε ἡ μητρικὴ Στοργή, εἴτε τὸ πλουσιοπάροχα χυμένο στὴ δημοτικὴ μας ποίηση φιλάδελφο αἴσθημα. Ἡ ἀγαπημένη τοῦ τραγουδιστὴ εἶναι «φρεγάδα τῆς ἀγάπης», «καράβι μές στὴ Βενετιὰ καὶ κάτεργο στὴν Πόλη», «γαλάζια πέτρα τοῦ γιαλοῦ», «γεραν̀ιὰ παντιέρα»· καὶ τὸ λικνιστικό της περπάτημα ἔχει, γιὰ τὰ μάτια τοῦ ἐρωτεμένου τραγουδιστή, κάτι ἀπὸ τὸ μαλακὸ κυμάτισμα τῆς θάλασσας σὲ ἀνοιξιάτικη μέρα. Ὁ Ἔρωτας κυβερνάει ὡραῖα τὸ καράβι του στὴ θάλασσα αὐτὴ τῆς φιλότητας· ὅλοι οἱ ἄνεμοι τοῦ εἶναι εὐνοϊκοί, καὶ ὁ γέρο-Αἴολος τοῦ χαμογελάει μὲ προστασία. Τὰ κύματα γίνονται νυχτερινοὶ παρα στάτες γιὰ τὶς ἐρωτικὲς ἐξομολογήσεις του, καὶ τ' ἄστρα ποὺ καθρεφτίζονται στὰ νερὰ τῆς θάλασσας κοιτᾶνε μὲ ἀδιάκριτα μάτια τ' ἀγκαλιάσματα τῆς λιγερῆς μὲ τὸν καλό της:

Μὲ μιὰ φωνὴν ἀγγελική
τὰ πάθη της δηγᾶται,
τὰ κύματα παρακαλεῖ
καὶ στὸν ἀγέρα λέει,
ὅπου κ'ὅν δοῦν τὸν ἀγαπᾷ,
νὰ τῆς τὸν τὸν χαιρετᾶνε.
Καράβι ἐκεῖθε διάβαινε
μὲ τὰ πανιὰ ἁπλωμένα·

Σχέδιο μνημείου γιὰ τοὺς ναυτικοὺς ποὺ χάνονται στὴ θάλασσα.
(Τοῦ Σουηδοῦ Ivar Johnsson).

Κόρη, ὄντας ἐφιλιόμαστε,
νύχτα ἦταν, ποιὸς μᾶς εἶδε;
Μᾶς εἶδε ἡ νύχτα μοναχά,
τ' ἄστρι καὶ τὸ φεγγάρι.
Καὶ τ' ἄστριν ἐχαμήλωσε,
τῆς θάλασσας τὸ εἶπε,
κ' ἐκείνη τόπε τοῦ κουπιοῦ,
καὶ τὸ κουπὶ τοῦ ναύτη,
κι' ὁ ναύτης τὸ τραγούδησε
στῆς λυγερῆς τὴν πόρτα.

***

Νὰ τῶρα καὶ ἡ κοπέλλα ποὺ τραγουδεῖ κοντὰ στὸ γιαλό. Δὲν εἶναι ἡ σκληρὸκαρδη Λορελάη τοῦ Χάϊνε, ποὺ πνίγει τοὺς ἄμυαλους θαλασσοπόρους. Οὔτε καμμιὰ ἀπὸ τὶς γοητευτικὲς, ἀλλὰ τρομερὲς Σειρῆνες τῆς «Ὀδύσσειας», ποὺ ζητάει νὰ μεγαλώσῃ τοὺς σωροὺς τῶν ἀνθρώπινων κοκκάλων στὶς ἀκρογιαλιὲς τοῦ τραγικοῦ νησιοῦ της. Εἶναι ἁπλούστατα ἡ νησιωτοπούλα ποὺ τραγουδάει τὸν «κλέφτη τῆς ἀγάπης»:

Κορίτσι ἀγγελοκάμωτο
κ' ἐρωτοπληγωμένο
στὸ παραθύρι τοῦ γιαλοῦ
ἐγλυκοκελαηδοῦσε.
Τὰ μάτια βλέπουν τὸ γιαλὸ
καὶ μαῦρα δάκρυα χύνουν.
οἱ ναῦτες σὰν τὴν ἄκουσαν,
σὰν εἶδαν τέτοια κάλλη,
ἀλησμονοῦνε τὰ πανιά
κι' ἀφήνουν τὰ κουπιά τους,
νὰ ταξιδέψουν δὲ μποροῦν,
δὲν ξέρουν ν' ἀρμενίσουν.
«Σύρετε ναῦτες στὸ καλὸ
καὶ στὴν καλὴ τὴν ὥρα,
γιατὶ ἐγὼ δὲν τραγουδῶ
γιὰ βάρκες, γιὰ καράβια,
παρακαλῶ τὰ κύματα,
τὸ δυνατὸν ἀγέρα,
καὶ στέλνω χαιρετίσματα
στὸν κλέφτη τῆς ἀγάπης.

Ὅταν ὅμως δὲν ἔχουν κανένα ξενητεμένο γιὰ νὰ περιμένουν, τὰ κορίτσια τῶν ἑλληνικῶν νησιῶν κατεβαίνουν στὸ ἀκρογιάλι, νὰ παίξουν τὰ πεντόβολα, νὰ χαλικίσουν, νὰ λουστοῦν στὴν ἁρμύρα καὶ νὰ ξυπνήσουν τὸν ἀντίλαλο τῆς ἐρημικῆς ἀκροθαλασσιᾶς μὲ τ' ἀσημένια τους γέλοια, ἀπαρράλλαχτα ὅπως ἡ Ναυσικᾶ μὲ τὶς συντρόφισσές της.

Καμμιὰ φορὰ ὅμως τ' ἀθῶα αὐτὰ παιχνίδια τελειώνουν δραματικά: μιὰ κοπέλλα γλιστράει ἀπὸ κανένα βράχο καὶ πνίγεται ἡ ἁρπάζεται ἀπὸ τὸ ρούφουλα τοῦ νεροῦ καὶ κάνει τὸ σπίτι της νὰ μαυροφορέσῃ. Ἔπειτα, ἂς μὴν ξεχνᾶμε πὼς βρισκόμαστε στὸν καιρὸ τῶν κουρσάρων. Τὰ πειρατικὰ ὀργώνουν τὸ Αἰγαῖο, τρόμος τῶν παραθαλασσίων πληθυσμῶν καὶ δαμόκλεια σπάθα ἐκείνων ποὺ ταξιδεύουν. Οἱ κουρσάροι δὲ χορταίνουν μονάχα μὲ μάλαμα κι' ἀσήμι. Λάφυρά τους πολύτιμα εἶναι καὶ τὰ ὡραῖα κορίτσια, ποὺ γιὰ νὰ τ' ἀποχτήσουν βάζουν σὲ ἐνέργεια, μαζὶ μὲ τὸ θάρρος τους, καὶ ὅλους τοὺς κανόνες τῆς στρατηγικῆς.

Αὐτό, π.χ., παθαίνει ἡ Ρήνα τοῦ Σκληροῦ. Ἡ ζωηρὴ κοπέλλα, ἀψηφώντας τὶς μητρικὲς συμβουλές, κατεβαίνει νὰ λουστῇ μὲ τὶς φιλενάδες της στὸ γιαλό, πίσω ἀπὸ τοὺς βράχους. Ὁ πατέρας της ὅμως δὲν τὴν ἀφήνει ἀφρούρητη. Γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακό, βάζει τρεῖς βίγκλες στὰ πιὸ ψηλὰ μέρη τοῦ νησιοῦ ν' ἀγναντεύουν τὸ πέλαγο. Ἄξαφνα, ἡ φωνὴ τοῦ κινδύνου ἀκούγεται:

Φωνάζει ἡ βίγκλα τοῦ βουνοῦ,
μιὰ φούστα κατεβαίνει,
ἀφροκοπάει στὰ κύματα,
τὸν Πλάτανο διαβαίνει...

Ἡ φούστα αὐτὴ εἶναι καράβι κουρσάρικο. Ἡ Ρήνα τοῦ Σκληροῦ δὲν προφταίνει νὰ σωθῇ φεύγοντας. Οἱ κουρσάροι τὴν ἁρπάζουν γυμνὴ ἀπὸ τὰ νερὰ καὶ τὴν κουβαλοῦν ἔτσι στὴν καλλίτερη καμπίνα τοῦ καραβιοῦ τους, ὅπου:

Τουρκόπουλο τὴ δέχεται
στὰ ὁλόχρυσα ντυμένο.

Ἀλλὰ τὸ Τουρκόπουλο αὐτό, ὁ ἀρχηγὸς τῶν πειρατῶν, εἶναι ὁ ἀδερφὸς τῆς Ρήνας, ποὺ τὸν εἶχαν ἁρπάξει ἀπὸ παιδὶ καὶ τὸν εἶχαν τουρκέψει. Γιὰ καλὴ τύχη, ἡ ἀναγνώρισης γίνεται ἔγκαιρα, καὶ τὸ θαλασσινὸ αὐτὸ δρᾶμα τελειώνει συγκινητικὰ μὲ τὸ ἀγκάλιασμα τῶν δύο ἀδερφῶν. Ἔτσι, ὁ ἄρχοντας Σκληρός, ἀντὶ νὰ χάσῃ τὴν κόρη του, ξαναβρίσκει καὶ τὸ γυιό του.

***

Τὰ δημοτικά μας τραγούδια δὲν θέλουν τοὺς θαλασσινοὺς εὐχαριστημένους ἀπὸ τὴν πολυτάραχη ζωή τους. Στὴ συλλογὴ τοῦ Πάσσωβ βρίσκουμε ἕνα τραγούδι τῆς Κάτω Μυσίας, ποὺ περιγράφει τοὺς κινδύνους τῶν «γεμιτζήδων». Δὲν τοὺς θεωρεῖ ἀξιοζήλευτους γαμβρούς, καὶ δίνει ἀνάλογες συμβουλὲς στοὺς πατέρες ποὺ ἔχουν νὰ παντρέψουν κορίτσια:

Πέντε καράβια ἤμαστε
στὴν Σοῦλνε ἀραγμένα,
πέντε φανάρια ἀνάψαμε
καὶ φέγγαμε ἕναν τ' ἄλλο.
Ἔπῆρε ἕναν σκυλοβοριᾶ,
μαϊστροτραμουντάνα,
καὶ σβύσαν τὰ φανάρια μας
καὶ χάσαμ' ἕναν τ' ἄλλο.
Τὰ δυὸ πάνε στὸν Αἴμανα,
τὰ δύο στὸ Μπουγάζι,
ἐμεῖς μὲ τὸν Τζομπάνογλου
ἐγαμε στὸ Σινώπι.
Ἔκατσε μοῦτσος κι' ἄρχισεν
ἕνα καλὸ τραγούδι:
«Ποιὸς ἔχει ροῦχα ἂς τὰ φορῇ,
γρόσια κι' ἂς τὰ ξοδεύει,
κι' ὁποιος κορίτσι ὄμορφο
θέλει νὰ τὸ παντρεύῃ
κάλλια νὰ δώσῃ Χάροντα,
παρὰ τὸ γέμιτζῃ ἄντρα...
Νὰ στρώσῃ δὲν κοιμᾶται,
νὰ μαγειρεύσῃ δὲν τρώει
γιατί 'ναι ὁ γέμιτζης καλὸς
καὶ ναύτης (καὶ) λεβέντης».

Σὲ ἄλλο τραγούδι τῆς ἴδιας συλλογῆς βλέπουμε ζωγραφισμένα πιὸ τραγικὰ τὰ «βάρη τοῦ γέμιτζη». Τὸ τραγούδι ἀρχίζει μὲ μιὰ θαυμαστὴ περιγραφὴ τρικυμίας. Ὁ θεὸς τῆς θάλασσας συγκλονίζει τὸ ὑγρό του βασίλειο, κ' ἕνα καράβι «ποὺ ἀομένιζε στὸν κόρφο τῆς Ἀττάλειας» μπλέχεται μέσα στὸ φοβερὸ ἀνεμοστρόβιλο. Μέσα στὸ πλεούμενο ποὺ κινδυνεύει, οἱ ἐπιβάτες εἶναι ἀπὸ διάφορες φυλὲς κ' ἐπαγγέλματα:

Ἔχει Ὀβριὸ πραματευτή,
Τοῦρκο καραβοκύρη,
εἶχε καὶ τρία ρωμιόπουλα
ποὺ τοὺς καιροὺς ἐβλέπαν.

Τὸ ἕνα ἀπὸ τὰ ρωμιόπουλα αὐτὰ καταλαβαίνει καλλίτερα ὅτι ἡ κατάσταση δὲν εἶναι καθόλου καλή. Συμβουλεύεται τὴ «χάρτα», ἐξετάζει τὸ μαυρισμένο πέλαγο καὶ ρίχνει τὴ φωνὴ τοῦ κινδύνου:

Ταχτῆτε, Τοῦρκοι, στὰ τζαμιά,
Ρωμιοί, στὰ μοναστήρια
τάξε κ' ἐσύ, τσιφοῦτ' Ὀβριέ,
Χριστὸν νὰ προσκυνήσῃς!..

Ὁ Ἰσραηλίτης, κάνοντας τὴν ἀνάγκη φιλοτιμία, συμμορφώνεται μὲ τὴν περίσταση:

Στέκεται ἀνατολικὰ
καὶ κάνει τὸ σταυρό του

τάζοντας ὀκάδες κερί, καντάρια λιβάνι καὶ ὁλάκερα ἀσκιὰ βουβαλίσια γεμάτα λάδι.

Τὸ πνεῦμα τῆς τρικυμίας ἡσυχάζει. «Γίνεται ἡ θάλασσα γυαλί». Τὸ καράβι, γλυτωμένο πιά, ἁρμενίζει ἄλλα σαράντα μίλλια μὲ πρίμο τὸν καιρό... Ἀλλ' ἂν τὸ πνεῦμα τῆς τρικυμίας κοιμήθηκε στὸ πέλαγος, ἄλλο πνεῦμα πιὸ φοβερό, ἡ φιλαργυρία, ξύπνησε στὴν ψυχὴ τοῦ Ἑβραίου ἔμπορα καὶ τὴ συνταράζει. Ἀρνιέται τὰ ταξίματά του:

Ἰησοῦ Χριστέ, στὴ δόξα σου
καὶ γὼ στὴν ἐδική μου.

Ἂς ἀφήσουμε ὅμως νὰ μιλήσῃ ὁ ἄγνωστος ποιητὴς τοῦ θαυμασίου τραγουδιοῦ:

«Κι' ὅταν τὸ λόγον ἔλεγε,
δὲν τὄχε τελειωμένον,
γεμίζει ἡ θάλασσα πανιά,
τὸ περιγιάλι ναῦτες
καὶ τὸ μικρὸ ναυτόπουλο
ἤξερε κ' ἐκολύμπα.
Στὰ δεκαφτὰ μερόνυχτα
βγαίνει στὸ ἐρημονήσι.
Μαῦρα πουλιὰ τὸν τριγυρνοῦν,
κι' ἄσπρα τὸν τριγυρίζουν,
μὰ ἕνα πουλί, ἄσπρο πουλί,
δὲν ἤθελε νὰ φάγῃ·
τ' ἄλλα πουλιὰ τοῦ λέγανε,
τ' ἄλλο πουλιὰ τοῦ λένε:
«Φάγε κ' ἐσύ, ἄσπρο πουλί,
ἀπ' ἀντρειωμένου πλάτες,
καὶ γράφε στὶς φτεροῦγες σου
δυὸ λόγια λυπημένο,
τὄνα νὰ πῇς στὴ μάννα του,
τάλλο στὴν ἀδερφή του,
νὰ πιάσῃ ἡ μάννα τὰ βουνά,
κ' ἡ ἀδερφὴ τὰ δάσῃ».
Κ' ἔπιασε ἡ μάννα τὸ γιαλό
κ' ἡ ἀδερφὴ τὴν ἄμμο,
καὶ βρίσκει ἡ μάννα τὸ κορμὶ
κ' ἡ ἀδερφὴ τὰ χέρια.
«Γυιέ μου, καὶ ποῦν' τὰ μάτια σου,
καὶ ποῦν' ἡ κεφαλή σου,
καὶ τ' ἀποδέλοιπο κορμὶ
ποῦ βρίσκεται ριγμένο;».
Ἦταν στὸν πάτο τοῦ γιαλοῦ,
νὰ τρῶν τὰ μαῦρα ψάρια».

***

Στὸν εὐρύχωρο κύκλο τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν, ποὺ ἡ περιοχή του ἀγκαλιάζει ὅλη τὴ ζωὴ τῆς φυλῆς μας, κεῖνα ποὺ ἀναφέρονται στὸ Χάρο εἶναι βέβαια τὰ

ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Ο ΟΥΓΚΩ ΣΤΗΝ ΕΞΟΡΙΑ
Τοῦ Ν. Χάγερ Μπουφίδη

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΣΟΦΟΥΛΗΣ
Τοῦ Φ. Γιοφύλλη

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ
Τοῦ Α. Ι. Γεωργιάδη

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΣΤΡΑ ΚΑΙ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ
—Ἄργος—
Τῆς Κας Ἀθηνᾶς Ταρσούλη

ΠΙΚΡΟ ΝΕΡΟ
(διήγημα)
Τοῦ Λουδοβίκου Πιραντέλλο

ΟΙ ΔΥΟ ΚΗΔΕΙΕΣ
(ποίημα)
Τοῦ Ἀριστομ. Προβελεγγίου

ΕΙΚΟΣΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΩΡΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΜΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ
(νουβέλα)
Τοῦ Στέφαν Τσβάϊχ

ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΥ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΗΣΑΝ ΔΟΥΛΟΙ
Τοῦ Κώστα Καιροφύλα

ΑΛΛΑΜΠΟΥΡΝΕΖΙΚΑ
Τοῦ Ν. Πορφύρη

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΚΑΛΛΗΤ-ΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΟΣ 2

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ,
ΚΩΣΤΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗΣ
Λουκιανού 23

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΣΚΑΖΙΚΗΣ
Παπαδιαμαντοπούλου 59

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

Η ΓΕΙΤΟΝΙΑ

Θὰ ζητήση κάτι καὶ τὸ χρονογράφημα ἀπὸ τοὺς λεγομένους ἀρμοδίους: τὴν αὐτοδιοίκησι τῆς Ἀθηναϊκῆς γειτονιᾶς. Δηλαδή; Ἀπλούστατα, θὰ ζητήση τὴν κατάργησι, ὡς ἕνα σημεῖον ἐπὶ τέλους, τῆς ἀπολύτου δικτατορίας ποὺ ἀσκοῦν τὰ κέντρα τῆς πόλεως εἰς βάρος τῶν συνοικιῶν της.

Γιὰ νὰ καταλάβετε, θὰ σᾶς δώσωμε δύο παραπλώ, δύο ἀπόψεις τῆς πρωτευούσης, μεταξὺ τῶν ὁποίων μεσολαβεῖ ἕνα κοσμικῶς ἐλάχιστο διάστημα. Ἄς πάρωμε πρῶτα τὴ ωαστίγα μας ἐδῶ στὸ κοσμικὸ κέντρο. Ἀλλὰ τὸ νοῦ σας, μιλᾶτε Γαλλικά, σᾶς παρακαλῶ! Θὰ μᾶς παρεξηγήσουνε. Θὰ γελάσουνε μαζύ μας. Βρισκόμαστε στὴν εὐρωπαϊκή, στὴν παρισινὴ καρδιὰ τῆς Ἀθήνας, τὴν ὥρα τοῦ ὀρεκτικοῦ. Ἄσφαλτος πλυμένη, ἀπέναντι ἡ πρόσοψις ἑνὸς μεγάρου μὲ τὴ μοντέρνα της διακόσμησι, περιηγηταὶ μὲ κοντάκι, ὡραῖες τουριστινὲς βιτρίνες μὲ χάρτες θαλασσῶν ταξειδιῶν, χρώματα, φορέματα, αὐτοκίνητα, κι' ὁ πολισμὲν μὲ τὸ ἀλέκιαστο μανίκι του ποὺ κανονίζει ὄρθιος τὴν κυκλοφορία. Οἱ κύριοι εἶνε ἄψογα ντυμένοι, οἱ κυρίες θυμίζουν Λαυβὲν. Μικρὰ γυναικεῖα χέρια μὲ νύχια κατεβυθρα, ἡ «Nouvelles Littéraires», ἕνα δίλίγον σκανδαλιώδες ξένο ρωμάντσο, φλέρτ, ἀλλὰ χωρὶς μεγάλη πρεμοῦρα, ὄπως γίνεται μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν ποὺ ἐνεῖε βέβαιοι γιὰ τὴ συνέχεια καὶ ποὸ πάντων γιὰ τὴν εὐχέρεια. Ὑπάρχει καὶ πλῆξις ἀκόμη, ἕνα αἰσθημα σὰν τὸ ἀποκλεισμοῦ, αὐτὸ ποὺ δημιουργεῖ στοὺς κοσμικοὺς κύκλους ἡ δυσκολία τῶν θερινῶν μετακινήσεων ἔξω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Δὲ θὰ πᾶμε οὔτε ἐφέτος στὸ Ζουὰν-λὲ-Πέν! Ἐπήγαν πέρυσι, προπέρυσι; Δὲ σημαίνει! Τὰ κέντρα τῶν μεγαλουπόλεων ἔχουν κατὰ κανόνα τὸ πάθος τῆς διεθνοῦς ζωῆς. Τὸ ἴδιο καὶ στὰ κέντρα τῶν Ἀθηνῶν, ὡρισμένες ὧρες τοὐλάχιστον. Ἡ γυναῖκα, ἡ συνομιλία, τὸ ντύσιμο, τὸ νεκρό, τὸ τοπεῖο, τὰ περισσότερα πράγματα, αἱ περισσότεραι ἀποχρώσεις τῶν πραγμάτων, ἔχουν ἐξουδετερώσει τὴν παλιὰ ἐνδύμησι τῆς Ἀνατολῆς. Νοιώθετε γύρω σας τὸ ρυθμὸ τῆς σύγχρονης πολιτείας.

Ἄλλο ταμπλό, δέκα, δεκαπέντε, εἴκοσι λεπτά, τὸ πολύ, μακρυὰ ἀπὸ τὸ μέρος ποὺ περιγράψαμε.

Μιὰ μάντρα, ἕνα ἀχιστο οἰκόπεδο, κάτι τέτοιο. Ὁ ἰδιοκτήτης του, ποὺ ἔξρει τὴν κατάνια τῆς Ἀθηναϊκῆς γειτονιᾶς, ἀπεφάσισε νὰ τὸ μεταβάλη σὲ κέντρο. Μὲ τὸ τίποτε, ὅπως στὰ ἀκώτερα χωριά. Λίγη περιπλοκάδα ποὺ ἄνθισε, δίδοντας ἐξ ἀποστάσεως τὴν παραίσθησι, ἔστω καὶ τόσο φτωχή, τόσο μελαγχολική, τοῦ πρασίνου. Μερικὰ καθίσματα, ὅπου ἔχουν περάσει, χωρὶς ἄλλο, προοπολεικὲς γενεές. Μερικὰ τραπέζια ξύλινα, μερικὰ ποτήρια χοντρά, καὶ ἡ ἐπιχείρησις ἄοχισε ἀπὸ ἡμερῶν νὰ δουλεύη. "Εγινε μάλιστα καὶ ὁ-λίγο κέντρο, κοσμικό, ἐρωτικὸ τῆς γειτονιᾶς. Τὸ βράδυ ἐκεῖ πάει, γιὰ τὴ δροσιά τοῦ, τὸ εἰδύλλιο—ὁ φοιτητής, ὁ μικροὐπάλληλος, τὸ κορίτσι ποὺ ἔχει λόγους νὰ ἀποφεύγη τὰ κέντρα, ὅλοι πολῖται τῶν Ἀθηνῶν.

Αὐτὸ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἔξακολουθήση. Σ' ὅλο τὸν κόσμο ἡ διαβάθμισις τῆς κινήσεως στὶς πολιτεῖες εἶνε κανονική. Κάθε γειτονιὰ ἔχει μία σχετικὴ πληρότητα, τόσο ποὺ νὰ μὴν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ κέντρον. Ὁ Μωφεάς, ὅπως δηγοῦνται, ἔζησε χρόνια πολλὰ στὴν «ἀριστερὰ ὄχθη» χωρὶς νὰ πάη ποτέ του στὴν "Οπερα. Τὸ ἴδιο ἐπαναλαμβάνεται καὶ σήμερα στὶς μεγαλουπόλεις. Ἡ συνοικίες ἔχουν ξεχωριστὴ ζωή, δική τους, μὲ ὅ,τι χρειάζεται. Δὲν πλήττουν. Οἱ κάτοικοί των δὲν λαμβάνουν γιὰ τὸ τίποτε τὴν ἀνάγκη νὰ μετακινηθοῦν. Κι' αὐτὸ ἐξασφαλίζει στὴν κίνησι τῆς πόλεως τὴν ἀναλογία. Μόνον ἡ Ἀθήνα ἀποτελεῖ ἐξαίρεσι. Εἶνε ἕνας ἀτελέστατος ὀργανισμός, μὲ τὴν περιοχὴ τῶν κέντρων του ὀλίγον Παρίσι, καὶ μ' ὅλες τὰς ἄλλες του γειτονιὲς κατοῦφαι τῆς κυρᾶ-Δημήτρενας. Δηλαδὴ τέρας.

Γ. ΦΤΕΡΗΣ

ΛΑΒΑΛ.—"Ω ἀγαπητέ φίλε, πόσο μακριὰ κατοικοῦμε ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο!
ΣΤΑΛΙΝ.—"Οχι δά! Ὑστερ' ἀπὸ τὶς τελευταίες δημοτικὲς ἐκλογές, ἡ Μόσχα βρίσκεται πιὰ ἔξω ἀπὸ τὸ Παρίσι.

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

ΕΝΑΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ καὶ φίλος τῶν «Νεοελληνικῶν Γραμμάτων» μᾶς γράφει πὼς στὶς σταθλὲς τοῦ Θεάτρου, στὸ 7 φύλλο μας, ὑπάρχει ἡ φράση. «Μιὰ κοπέλλα ποὺ ἔχει αὐτοκτονήσει, τὴ γλυτώνει καὶ ξαναγυρίζει στὴ ζωή» καὶ πὼς; βέβαια ὁ κριτικὸς ἠθελε νὰ πεῖ: «Μιὰ κοπέλλα ποὺ ἐπιχειρεῖ γ' αὐτοκτονήσει κ.τ.λ.».

Πολὺ σωστὰ. Ἀκόμα καλύτερα νὰ ἔλεγε: «Μιὰ κοπέλλα ποὺ παίρνει φαρμάκι γιὰ νὰ πεθάνει».

• • •

ΑΛΛΟΣ ἀναγνώστης μας γράφει: Στὴν «Ἑστία» τῆς 27 τοῦ Μάη διάβασα κάποια πολιτικὴ δήλωση ποὺ ἔκανε ὁ κ. Φίλιππος Δραγούμης. Ἀπὸ πολιτικὴ δὲν καταλαβαίνω πολλὰ πράγματα. Μὰ ἐκεῖ μέσα ἀπαντησα τοῦτη τὴ φράση: «Ἡ κυβέρνησις ἀποδεικνύει οὕτως ὅτι καὶ μετακινητικῶς τῆς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃ τοῦ φαύλου τούτου κύκλου κ.λ.». Πολὺ ὡστῆμη τοῦτη ἡ λέξη «μετακινητικῶς», ποὺ πρέπει νὰ ἔχει καὶ τὸ ἀντίστοιχο ἐπίθετο, μὰ τὰ λεξικὰ δὲν τὴν ἔχουνε. Καὶ ὅποιος τὴ διαβάσει, τὴν παίρνει πὼς ἔχει σχέση μὲ τὸ «μετακινῶ» καὶ τὴ «μετακίνηση», καὶ ὄχι μὲ τὸ «κίνημα» ὅπως ζητάει τὸ νόημα. Εἶμαι ἀδύνατος στὴ γλωσσικὰ καὶ θὰ ἤθελα τὴ γνώμη τῶν σοφῶν.

• • •

ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ ΜΑΣ τῆς 5 Μαΐου ἐ.ἔ. δημοσιεύαμε τὴν ἔκκληση τοῦ ποιητὴ Κωστῆ Παλαμᾶ γιὰ τὴν ἵδρυσι τῶν «συνεταιρισμῶν» ἀπὸ διανοουμένους τῆς Γαλλίας φίλους τῆς ποιητρίας Κοντέσσας τοῦ Νοάϊγ καὶ γιὰ τὸν ἔρανο ποὺ γίνεται πρὸς ὄφελος τοῦ ποιητικοῦ της μνημείου. Ἡ «Ἑταιρία τῶν Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν» διοργάνωσε τὸ ἀπόγευμα τῆς 5 Ἰουνίου ἐ.ἔ. στὴν αἴθουσα τοῦ «Παρνασσοῦ» φιλολογικὸ μνημόσυνο τῆς ποιητρίας. Σ' αὐτὸ ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Γρηγόριος Ξενόπουλος ἔκανε σύντομη εἰσήγησι γιὰ τὸ σκοπὸ τῆς ἑορτῆς, καὶ ὁ ποιητὴς κ. Ρήγας Γκόλφης μίλησε γιὰ τὸ ἔργο τῆς ποιητρίας. Εἶτανε νὰ μιλήσει καὶ ὁ ποιητὴς κ. Κωστῆς Παλαμᾶς, μά, ἐπειδὴ ἀδιαθέτησε, τὸν ποιητικὸ του χαιρετισμὸ τὸν ἐδιάβασε ἡ ποιήτρια Μυρτιώτισσα, ποὺ ἀπέγγειλε ποιήματα τῆς Νοάϊγ, μεταφρασμένα σὰ ἑλληνικὰ ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν Ἑλληνίδα ποιήτρια, καὶ ἡ κυρία Ἑλένη Χαλκούση ἀπάγγειλε μὲ θαυμαστὴ τέχνη στίχους σὲ γαλλικὸ ρωτοτύπο. Τὰ χρήματα ποὺ συνάχτηκαν ἀπὸ τὰ εἰσιτήρια θὰ σταλοῦν στὴ Γαλλία ὡς ἑλληνικὴ εἰσφορὰ στὸν ἔρανο ποὺ μνημονεύουμε παραπάνω. Σὲ ἐρχόμενο φύλλο μας θὰ δημοσιεύουμε ὁλόκληρη τὴν ὁμιλία τοῦ συνεργάτη μας κ. Ρήγα Γκόλφη.

• • •

Ἡ ΑΡΡΩΣΤΙΑ τοῦ ἀγαπητοῦ συνεργάτη μας κ. Ἀγγ. Τσρζάκη μᾶς ἀναγκάζει νὰ σταματήσουμε γιὰ ὀργότερα τὸ μυθιστόρημα τοῦ Ζωῆς Κτυωμαί, «Ἐξομολόγησι τοῦ μεσανύχτι», ποὺ τὴ λογοτεχνική μετάφρασή του, δουλεμένη ἀπὸ τὸν κ. Τσρζάκη. Θάρχίζαμε νὰ δημοσιεύουμε τοῦτες τὶς ἡμέρες. Τὰ «Νεοελληνικὰ Γράμματα» παρακολουθοῦνε μὲ στοργὴ τὴν ἀνάρρωση τοῦ εὐγενικοῦ φίλου καὶ διαλεχτοῦ λογοτέχνη, καὶ εὐχονται νὰ ἰδοῦν γρήγορα πλέι γερὸ γιὰ χαρὰ τῶν δικῶν του καὶ τῶν πολλῶν φίλων του καὶ γιὰ τὸ καλὸ τῆς Ἑλληνικῆ λογοτεχνίας ποὺ ἔχει πολλὰ καὶ πλούσια δῶρα νὰ φανερώνει ἀπὸ τὸν νεαρὸ τοῦτον ἐργάτη της.

Ἡ Κριτικὴ τοῦ βιβλίου

ΓΙΑΝΝΗ Γ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ: «Κένταυροι»: δρᾶμα πρωτοποριᾶς σὲ δύο πράξεις καὶ δύο εἰκόνες.—(*Ἐκδοσις Γκαβόστη—Ἀθῆνα 1934*).

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ αὐτουνοῦ τοῦ ἔργου φαίνεται νέος; ἄπειρος κι' ἀπὸ ζωὴ κι' ἀπὸ θέατρο. Οὔτε τὰ ὑλικά του εἶνε σπουδαῖα, οὔτε ἡ τεχνική του. Αὐτὰ ποὺ μᾶς παρουσιάζει δὲ γίνονται, ἢ δὲ γίνονται ἔτσι ὅπως μᾶς τὰ παρουσιάζει. Ἀπὸ τοὺς τύπους (ἡρωὲς) ποὺ λείπει ἡ ζωντάνια κ' ἡ πληρότητα, ἀπὸ τὸ μῦθο του ἡ συνοχὴ κ' ἡ συνέπεια. Κι' ὅμως ἔχει ἐργαστεῖ, ἔχει κοπιάσει, αὐτὸ εἶναι φανερό. Κάποια εὐκολία στὴ φράση δὲν τοῦ λείπει. Κι' ἀκόμα κάποιος λυρισμὸς ἐδῶκε ἐκεῖ ξεπετιέται μέσα στὴν ἄλλη πεζότητα. Μία εἶναι κι' αὐτὸς ψευτικος, ὁμορφα λόγια ρητορικά, νὰ ποῦμε. Σὰ νὰ μὴν ἔφτανε αὐτό, θέλει μὲ τὴν τέχνη του νὰ ἐξυπηρετήσει τὸν ταξικὸν ἀγῶνα. Μὰ ἡ ὑπηρεσία ποὺ προσφέρει καὶ στὴν τέχνη καὶ στὸν ἀγῶνα εἶνε «ὄφιν ἀδωρον», ἂν ὄχι κακὴ ὑπηρεσία. Στὸ τέλος ὁ στόχος τοῦ ξεφεύγει καὶ τὸ ἔργο του μένει ἕνα λογικὸ κατασκεύασμα ποὺ μοιάζει μὲ θεατρικὸ ἔργο. Σταραβὴς δρόμος γιὰ ἕναν νέον. Ἀνοίχτε τὰ μάτια σας στὴ ζωή σας: γύρω, χαρεῖτε γιν, ἄστε τὴ νὰ σᾶς συνεπαίρνει μὲ τὸ ρυθμό της καὶ προσπαθεῖτε νὰ κιάσετε σήμερα ἕνα νῆμα, αὔριο περισσότερα ἀπὸ τὸ ὑφάδι της. Ἀρχίστε ἀπ' τὰ μικρὰ γιὰ νὰ φτάσετε στὰ μεγάλα. Εἶναι μεγάλο πράμα νὰ κατορθώσεις μὲ τὴν τέχνη σου νὰ ὑπηρετήσεις ἕνα σκοπό, μὰ πρῶτα σπούδασε καλὰ καὶ ἀσκήσου νὰ κατέχεις τὴν τέχνη σου κι' ὅταν τὸ ἔργο σου εἶναι πραγματικὰ ἔργο τέχνης; ὡραῖο, τότε ἔτσι κ' ἄλλοιώς ὑπηρετεῖ τοὺς μεγαλητέρους σκοπούς. Μὲ πάνω ἀπ' ὅλα παραδόξου, παραδόξου δίχως μονηρία, δίχως πασινῆ, μὲ τὰ ὅλα σου, ἀγνὰ καὶ τίμια, γιατὶ μόνο τὸ κοφίτσι ποὺ παραδίνεται καρποφορεῖ.

Β. ΡΩΓΑΣ

• • •

ΛΟΡΕΝΤΖΟΥ ΜΑΒΛΗ: «Τὰ Σονέττα». Εἰσαγωγὴ καὶ σχόλια Γεφσα. Σπατυλᾶ (*Ἀθήνα 1935—σελίδες 64*).

Ο ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ Μαβλῆης, ὅσο ζοῦσε, εἶτανε γνωστὸς ὡς ποιητὴς σὲ στενὸ μονάχα κύκλο λογίων. Ἡ φήμη του καὶ ἡ δόξα ἤρθαν ἀργά, ὕστερ' ἀπὸ τὸ θάνατό του στὴ μάχη τοῦ Δρίσκου στὰ 1912. Τὸ περιοδικὸ «Γράμματα», ποὺ ἔβγαινε στὴν Ἀλεξάνδρεια, φρόντισε στὰ 1915 νὰ ἐκδόσῃ ὅλου τοῦ ἔργου τοῦ Μαβλῆη, ἀπὸ ποιήματά του πρωτοτυπα καὶ ἀπὸ ξένα μεταφρασμένα στὴ γλῶσσα μας. Τὸ μέρος ἐκεῖνο ἀπὸ τὸ ποιητικό του ἔργο ποὺ ξεχωρίζει ἔχουνα σημανυκὴ ἀξία, εἶναι τὰ «Σονέττα», καὶ ἀπάνω σ' αὐτὰ ἔκαμε ὁ γνωστὸς ἐρευνητὴς τῆς Ἑπανησιακῆ, Γεφσάκης, μιὰ σοβαρὴ κριτικὴ μελέτη ποὺ βγήκε τελευταία σε βιβλίο. Ἡ νεοελληνικὴ φιλολογία δὲ θὰ μπορέση νὰ ἱστορηθῆ καὶ πάνω-κατασταθῆ μὲ ἀκρίβεια καὶ εἰλικρίνεια, ἂν δὲν προεργηθοῦνε τέτοιου εἴδους; μονογραφίες. Ἡ λαμπρὴ Ἑπανησιακὴ παράδοση εἶναι σχεδὸν σύγχρονη, κ' ἔνῶ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ κατὰ βάθος καὶ κατὰ πλάτος ἐξεταστεῖ, ὅμως μᾶς ἀπομένουν ἀκόμα πολλὰ προβλήματα, πολλὰ σημεῖα σκοτεινὰ κ' ἀνερώνητα, ποὺ θὰ δυσκολέψουν ἀργοτερα τοὺς σοβαροὺς μελετητες. Τὸ βλέπουμε αὐτὸ σημερα στὴν προσπάθεια ποὺ γίνεται νὰ συγκεντρωθῆ ὅλο τὸ ἔργο τοῦ Σολωμοῦ. Πόσες δυσκολίες, πόσα στεμπλιγματα καὶ σκοντάματα σὰ κάθε βῆμα... Ὁ ἴδιος κ. Σπαταλᾶς ποὺ εἶναι ἀριστος Σολωμολόγος ἔχει πικρὴ πεῖρα τοῦ τέτοιου κόπου.

Τὸ βιβλίο αὐτὸ γιὰ τὰ «Σονέττα» τοῦ Μαβλῆη παρουσιάζει ἐπιμελημένη καὶ μεθοδικὴ σύνθεση. Χωρίζεται σιὰν εἰσαγωγὴ καὶ στὰ σχόλια. Μὲ τὴν εἰσαγωγὴ μαθαίνουμε τὸ βίο τοῦ ποιητῆ, διηγημένο εὐχάριστα καὶ μὲ κάθε ἐνδιαφέρουσα λεπτομέρεια, παραλογολυθοῦμε τὴ λογοτεχνικὴ του ἐργασία ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ εἶτανε ἀκόμα σπουδαστής, τόσο τὴν ποιητικὴ δόξα καὶ τὴ μεταφρασμένη, τὸ εἶδος τῆς μόρφωσῆς του καὶ τὸ κνεῦμα τῆς ἐπεξεργασίας του, γνωρίζουμε τὴ στιχουργικὴ καὶ τὴν ποιητικὴ του ἱκανότητα, τὴν ἀφοσίωσὴ του στὰ ἐθνικὰ ἰδανικά, τὴν ἀγάπη σὰς ὁμοφυΐες τοῦ ἐξαιρετικοῦ νησιοῦ του, καὶ γενικὰ τὰς ἰδέες καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ ποιητῆ.

Ἔτσι καταφτιασμένοι μποροῦμε ἀμέσως νὰ μποῦμε στὴν κατανόηση τῶν «Σονέττων» του, βοηθημένοι ἀπὸ τὰ σχόλια ποὺ μᾶς προσφέρει ὁ συγγραφέας κάτου ἀπὸ κάθε δεκατετράστιχο τοῦ Μαβλῆη. Καὶ τὰ ἐρμηνευτικὰ αὐτὰ σχόλια εἶναι καρπὸς σκέψης καὶ μελέτης, ἀναδιωμένος, μὲ ἐνδιαφέρον, μὲ πίστη, μὲ ἀγάπη γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Κεφκυραίου ποιητῆ. Ἀναγνωρίζεται πὼς τὰ «Σονέττα» εἶναι τὸ κύριο ἔργο τοῦ Μαβλῆη, ποὺ ὑψώνει τὸν ποιητὴ σὲ ξεχωριστὸ δημιουργό. Ὁ κ. Σπαταλᾶς; σπουδαιοτέρα «κῶς ὁ Μαβλῆης δὲν εἶνε μονάχα ἕνας σπουδαῖος ποιητὴς κ' ἕνας μεγάλος τεχνίτης τοῦ στίχου, παρὰ εἶναι κι ὁ μεγαλύτερος σονεττογράφος ὡς τώρα τῆς νέας λογοτεχνίας μας καὶ ἀσφαλῶς ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους τῆς παγκόσμιας λογοτεχνίας, στεκάμενος δίκαια σιμὰ στὸ Δάντε, τὸν Πετράρκα, τὸ Φώσκολο καὶ τὸν Καρντούτσι».

Τὸ καινούριο αὐτὸ βιβλίο, ποὺ μᾶς δίνει μιὰ τόσο ἀξιόλογη προσωπικὴ, ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ εἰκόνα ἑνὸς ἀπὸ τοὺς πιὸ δυνατοὺς ποιητὲς μας, δὲν εἶναι μόνο χρήσιμο γιὰ ὅσους μελετοῦνε τὰ νέα μας γράμματα, μὰ καὶ γιὰ τοὺς καθηγητὲς ἀκόμα ποὺ διδάσκουν στὰ σχολεῖα τὰ Νεοελληνικὰ μαθήματα εἶναι ἀπαραίτητο, γιὰ παράδειγμα τὸ τρόπου τῆς κριτικῆς καὶ ἐρμηνείας τῶν λογοτεχνικῶν ἔργων.

Ράγας ΓΚΟΛΦΗΣ

• • •

JEAN WEELEN: Rochambeau, *avec préface de Gabriel Hanotaux de l'Académie Française*. VIII—296 p., Paris, Plon, 1934.

ΣΑΥΤΟ τὸ βιβλίο περιγράφει ὁ κ. J. W. τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο ἑνὸς ἀπὸ τὰ κορυφύτερα στρατιωτικὰ πρόσωπα τοῦ γαλλικοῦ 18ου αἰώνα. Βασίζεται ὁ συγγραφέας σὲ πηγὲς ποικιλες, ὡς τώρα ἄγνωστες, ποὺ τὶς ἤβρε σπὰ ἀρχεῖα τοῦ Κάστρου τοῦ Rochambeau Τὸ βιβλίο του εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα πολλῶν καὶ μακρῶν μελετῶν, ποὺ δημοσίευε μέσα σ' ἐπιστημονικὰ περιοδικά, καὶ ποὺ διαφωτίζουν μερικὲς ἀπόψεις τῆς ἐξωτερικῆ πολιτικῆς κατὰ τὰ χρόνια ποὺ προηγήθηκαν ἀπὸ τὴ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση.—Ἀπὸ τὸ μέρος τῆς γενικῆς ἱστορίας δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ μὴ συγκρίνει μερικὰ ἀπὸ τὰ δυτικὰ αὐτὰ γεγονότα μὲ τὰ ἀνατολικὰ ποὺ ἔγιναν στὴν ἀρχὴ τοῦ 19ου αἰώνα, ὅταν. χάρη στὶς φιλελεύθερες ἰδέες ποὺ ἐπηρέασαν καὶ τὴ πολιτικὴ καὶ τὴ οἰκονομικὰ, τὰ ἐθνικὰ συναισθήματα, εἴτε δημιουργήμενα, εἴτε ξυπνημένα, καταστάλαζαν στὴν κατάρριση τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ὅπως καὶ στὴν ἀνεξαρτησία τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν, καὶ ἰδιαίτερα τῆς Ἑλλάδας.

A. MIRAMBEL

• • •

ΗΛΙΑ ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ «Ἐπίτομος Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς Λογοτεχνίας». (*Ἀθήνα 1935—σελ. 309*).

Η ΙΣΤΟΡΙΑ τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας εἶναι ἀδύνατο νὰ ἐννοηθῆ κατὰ βάθος χωρὶς τὴ γνῶση τῆς ἱστορίας τῆς Βυζαντινῆς φιλολογίας. Τὰ πολυτάραχα χίλια χρόνια τῆς Χριστιανικῆς αὐτοκρατορίας, ποὺ, ἄοχισε μὲ τὴ λατινικὴ παράδοση καὶ τέλειωσε μὲ τὴν ἐπικράτηση τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας, ἔχουνε νὰ δείξουν πνευματικὰ μνημεῖα ποὺ ἂν δὲν εἶναι θαυμαστά, εἶναι ὅμως γεμάτα ἀπὸ πολυποίκιλο ἐνδιαφέρον. Μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς ὁ Βυζαντινὸς πολιτισμὸς διατήρησε τὰ ὀπολείψματα τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου, καὶ κάτου ἀπὸ τὴ σκέπη τῆς νέας θρησκείας βρήκανε τὸν τρόπο νὰ καλλιεργηθοῦνε τὰ ἑλληνικὰ γράμματα. Τὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία κρατήσανε τὸ φῶς τῆς παιδείας μέσα σὲ ὅλη τὴν περίοδο τῆς μεσαιωνικῆς ζωῆς; τὸν Ἑλληνισμοῦ, καὶ στὴ χριστιανικὴ ποίηση πρωτοφανερώθηκε ἡ γλωσσικὴ ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὴν ἀρχαϊκὴ ἀσυνηφόρεια.

Σ' αὐτὴ λοιπὸν τὴ μακρόχρονη περίοδο ὑπῆρχε ὡς τώρα ἡ σοβαρὴ ἐργασία τοῦ Κουμπάχερ μὲ τὴ μεγάλη του "Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς Λογοτεχνίας, ποὺ καὶ ἐξαντλημένη εἶναι καὶ δὲ βρίσκεται πιὰ συγχρονισμένη μὲ τὶς νεώτερες ἱστορικὲς ἔρευνες. Ὁ κ. Ἡλίας Βουτυηρίδης, ποὺ καταπιάστηκε μὲ τόσο ζῆλο καὶ τόση σοφία νὰ γράψῃ τὴν ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας, φιλοδόξησε νὰ συμπληρώσῃ κι' αὐτὴ ἀκόμη τὴν ἔλλειψη. Ἡ «Ἐπίτομος Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς Λογοτεχνίας», ποὺ κυκλοφόρησε τελευταία, εἶν' ἕνα βιβλίο ἀξιόλογο, ποὺ μέσα σὲ ὀγδόντα σελίδες δίνει σιὰν ἀναγνώστη ὅ,τι χρειάζεται γιὰ νὰ μπῆ στὸ κνεῦμα καὶ στὴ γνώση τοῦ θέματος.

Ἐξετάζεται μὲ συντομία μὰ καὶ μὲ ἀρκετὴ σαφήνεια ἡ πνευματικὴ παραγωγὴ ποὺ σημειώθηκε στὴν πρώτη περίοδο τῆς αὐτοκρατορίας, ἀπὸ τὴ μέσῃ τοῦ τέτοιου ὡς τὴ μέσῃ τοῦ ἑνάτου αἰώνα, τότε ποὺ ἡ λογοτεχνία ἔρευνε σιγὰ σιγὰ ἀπὸ τὴν ἀρχαία παράδοσῃ καὶ γινότανε κατὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς θεολογικῆ, μὲ δημιουργοὺς τῆς ἑλληνομαθεῖς ἄντρες; ἀπὸ τὶς ἀσιατικὲς ἢ αἰγυπτιακὲς χώρες; ὀνομαστοὺς στὴν ἱστορία ὡς πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ θεοκρατικὸς χαρακτῆρας τῆς ἐποχῆς ἄρχιζε νὰ ὑποχωρῆ κατὰ τὴ δεύτερη περίοδο, ποὺ φτάνει ὡς τὸν ἑνδέκατο αἰώνα, γιατὶ παρουσιάζονται ποιητὲς καὶ πεζογράφοι ποὺ ζωογραφίζουνε στὰ ἔργα τους τὴ συγχρονη ζωὴ καὶ πραγματικότητα, καὶ ἡ ἐλευθερία αὐτὴ τοὺς χαρίζει τὴν ἀγνωστη ὡς τότε πρωτοτυπία τῆς Βυζαντινῆς λογογραφίας. Μὰ στὴν τρίτη περίοδο, ποὺ φτάνει ὡς τὴ μέση τοῦ δεκάτου κέμπτου αἰώνα, σημειωνεται μιὰ στροφὴ πρὸς τὴν ἀρχαία παράδοσῃ καὶ τὸν κλασσικισμό, κ' ἕνα τράβηγμα τῆς γλώσσας πρὸς τὴν ἀρχαία ἀρχαΐζουσα μορφῆ. Πρωτοφανερώνεται ἔτσι ἡ σχολαστικὴ παιδεία με ὅλα της τὰ παρακολουθήματα. Δουλικὴ μίμηση τῶν ἀρχαίων, ἔλλειψη ζωντάνιας, λεξιθηρία καὶ ἀδρῶσῃ πνευματικὴ στειρότητα. Καλλιεργιέται καὶ ἡ ἱστοριογραφία γιὰ τὰ σύγχρονα γεγονότα ἀπὸ πολλοὺς λογίους καὶ ἀκόμα ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Κομνηνὸ καὶ τὴν ξακουσμένῃ θυγατέρα του "Ἄννα, μὲ γλῶσσα καθαυτὸ ἀττικὴ καὶ μίμηση τοῦ Θουκυδίδη καὶ τοῦ Πολύβιου. Μὰ ἡ ἀναβίωσῃ αὐτῆ τοῦ κλασσικισμοῦ δείχνει καὶ τὴν ἔλλειψη δύναμης καὶ ζωῆς; κ' ἀληθινὰ ἡ Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία σβήνει στὰ 1453. "Ὁμως σὲ τόση σχολαστικὴ παραγωγὴ ἀνέμασα, δὲ λείπουν καὶ τὰ σπειρὶ μὲ τὴν ἀναγέννησῃς. Τὰ δημοτικὰ τραγούδια κλείνουν τὴν ὁδὸ καὶ ἀκατάλυτη λαϊκὴ ψυχὴ καὶ, μὲ τὴν ἀλλὴ τοῦς γλῶσσα, μένουν μνημεῖα ἀθάνατα τῆς ἐθνικῆς ζωῆς. Ἡρωϊκὸ ποιήματα μὲ μορφὴ ἐπικὴ κυκλοφοροῦνε στὸ στόμα τοῦ λαοῦ. «Ὁ Διγενὴς Ἀκρίτας» συμβολίζει τὴν ἄφανη ἐθνικὴ ἀντοχεία καὶ δύναμη.

Τὸ δωδέκατο αἰώνα γράφονται στὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ ἱστορικὰ καὶ διδακτικὰ ποιήματα. Τέτοιο εἶναι ὁ «Σπανέας» καὶ τὰ ἠθικολογικὰ ποιήματα τοῦ Πτωχοπροδρόμου, ποὺ ἔχουν καὶ χαραχτῆρα σατυρικό. Μὰ παρατηροῦμε πὼς λείπουν οἱ ἐρωτικοὶ στίχοι, ἡ καθαυτὸ λυρικὴ ποίησῃ σπανίζει. Τὸ σημαντικὸ εἶναι πὼς; ἡ δημοτικὴ γλῶσσα ποὺ φανερώνεται στὰ ποιητικὰ ἔργα μένει ἀχρησιμοποίητη στὸν πεζὸ λόγο. Ἡ αὐτὸ καὶ ὅλαχεφ ἡ Βυζαντινὴ λογοτεχνία δὲν ἔχει ἀφήσει κανένα ὑπέροχο μνημεῖο λόγου, κανένα ἔργο φαντασίας; ποὺ ν' ἀξίζῃ πραγματικά. Ἡ βυζαντινὴ ἱστοριογραφία, ἡ ρητορική, ἡ θεολογία λογαριάζονται περισσότερο ὡς ἱστορικὰ ντοκουμέντα παρὰ ὡς ἔργα λογοτεχνικά. Ὁ Βυζαντινὸς πολιτισμὸς καλλιέργησε περισσότερο ἀπὸ τὸ λόγο τὶς ἄλλες; καλὲς τέχνες: Τῆ ζωγραφιῆ, γλυπτικῆ, μουσικῆ,

ΠΩΣ ἐγράφησαν 16 Πρωθυπουργοί

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΦΩΤΟΥ ΓΙΟΦΥΛΗ

9.—Θεμιστοκλῆς Σοφούλης:

ΜΙΑ ΜΟΡΦΗ ΗΡΩΑ ΚΑΙ ΑΡΧΗΓΟΥ. — ΚΑΙ ΟΜΩΣ ΠΡΙΝ ΗΤΑΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΣ... — Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΤΗ ΣΑΜΟ. — ΠΩΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΕΔΩΣΕ ΣΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΕΛΛΑΔΑ. — Η «ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΡΟΣ». — ΠΩΣ ΓΝΩΡΙΣΑ ΤΟΝ κ. Θ. ΣΟΦΟΥΛΗ. — ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΡΑ. — «ΔΕΝ ΦΟΒΕΙΣΘΕ ΤΙΠΟΤΕ;»

ΠΡΙΝ ἀκόμα ὁ κ. Σοφούλης μπῆ στὴν πολιτικὴ καὶ πρὶν τὸν ἀντικρύσουμε ἀπὸ κοντά, εἴχαμε πλάση μὲ τὴ φαντασία μας μιὰ γιγάντια μορφὴ Ἥρωα, ἀρχηγοῦ Ἐπανάστασης, μεγάλου Πατριώτη! Ἡ φήμη ἔφερνε τὸ Σοφούλη σὰν μια ἡρωϊκὴ φυσιογνωμία, σὰν ἕνα ἀρχηγὸ ὑπερανθρώπων ἀγώνων. Ἀκούαμε πῶς ἐκεῖ κάτω, στὴν αὐτόνομη μὰ ὑποτελὴ ἀκόμα στὴν Τουρκία Σάμο, ὑπάρχει ἕνας Ἥρωας Σοφούλης, ποὺ θέλει νὰ γλυτώσῃ τὸ νησὶ ἀπὸ τὰ ξένα νύχια καὶ νὰ τὸ φέρῃ στὴν ἀγκαλιὰ τῆς Ἑλλάδος. Μάλιστα μὲ τὸ κίνημα τοῦ 1912 ἡ μορφὴ τοῦ Σοφούλη ἐνιγαντώθηκε μέσα μας...

Κι ὅταν μιὰ μέρα μάθαμε πῶς αὐτὸς ὁ Ἀρχηγὸς καὶ Ἥρωας, ποὶν γίνῃ ἀρχηγὸς καὶ Ἥρωας, εἶχε σπουδάσῃ φιλολογία καὶ ἦταν διωρισμένος ἀρχαιολόγος, νοιώσαμε μιὰ παράξενη ἐντύπωση. Κι' ἀργότερα, ὅταν τὸν εἴδαμε μέσα στὴν πολιτικὴ καὶ μέσα στὴν καθημερινὴ ρουτίνα της, ἄρχισε κάτι νὰ σπάζῃ μέσα μας... Ὡστόσο ἡ πρώτη εἰκόνα τοῦ Σοφούλη πάντα τὸν ἤθελε Ἀρχηγὸ καὶ Ἥρωα.

***

Πραγματικὰ ἡ ἐλεύθερη δράση τοῦ κ. Θεμιστοκλῆ Σοφούλη γιὰ τὴ Σάμο εἶναι μεγάλη καὶ ἡρωϊκή. Οἱ πρωτοβουλίες του ἀξιοθαύμαστες. Μὰ καὶ ὅλη ἡ ζωή του τὸν ἐμφανίζει ἰσχυρὸν ἄνθρωπο, μὲ θέλησῃ καὶ μὲ δύναμη ἀρχηγοῦ.

Εἶναι Σαμιώτης, κ' ἔζησε γιὰ τὴ Σάμο μὰ καὶ γιὰ τὴν Ἑλλάδα ὁλόκληρη. Γεννήθηκε στὸ Βαθὺ τῆς Σάμου τὸ 1860. Ἐσπούδασε φιλολογία στὸ Πανεπιστήμιό μας, καὶ κατόπι στὴ Γερμανία εἰδικοποιήθηκε στὴν Ἀρχαιολογία. Ἐγύρισε στὴν Ἀθήνα τὸ 1837 κ ἔγραψε διατριβὴ γιὰ ὀφηγεσία μὲ θέμα: «Περὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου Ἀττικοῦ ἐργαστηρίου». Ἀμέσως γίνηκε ὀφηγητὴς καὶ ὑπηρέτησε καὶ στὴν ἀρχαιολογικὴ ὑπηρεσία. Μὲ πολλὴν ἐπιτυχία εἶχε διευθύνῃ καὶ ἀρχαιολογικὲς ἀνασκαφὲς σὲ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος.

Ἀλλ' ἀπὸ τὸ 1900 ἀφέκρασε τὴν ἀρχαιολογία καὶ γύρισε στὴ Σάμο, γιὰ ν' ἀνακατευθῇ στὰ τοπικὰ ζητήματα τοῦ νησιοῦ του. Τὸν ἐξέλεξαν πληρεξούσιο στὴ γενικὴ συνέλευση τοῦ αὐτόνομου νησιοῦ, καὶ ἀμέσως γίνηκε καὶ ἀρχηγὸς κόμματος. Γρήγορα κατέλαβε τὴν ἐξουσία. Κ' ἐπεδίωξε τὴν πραγματικὴ πλήρη ἐλευθερία τῆς Σάμου, γιατὶ ὡς τότε οἱ ἡγεμόνες, ποὺ τοὺς διώριζεν ὁ Σουλτάνος, ἔκαναν κατάχρηση τῆς ἐξουσίας τους.

Ὁ κ. Σοφούλης ἔκαμε στενότερους τοὺς δεσμοὺς τῆς Σάμου μὲ τὴν ἐλεύθερη Ἑλλάδα. Ἡ Πύλη ἐκατάλαβε αὐτὲς τὶς ἐνέργειες καὶ τὶς ἐπολέμησε. Καὶ μάλιστα τὸ 1903, ποὺ ἦταν Ἡγεμὼν ὁ Ἀνδρέας Κοσμᾶσης, ἔφθασε ἐνίσχυση τῆς μικρῆς ἐκεῖ τούρκικης φρουρᾶς. Αὐτὸ ἔκαμε κακὴν ἐντύπωση στοὺς Σαμιῶτες καὶ τοὺς ἐξαγρίωσεν. Ὁ κ. Σοφούλης μπῆκε ἐπὶ κεφαλῆς, καὶ οἱ Σαμιῶτες χτυπήθηκαν μὲ τὸν τούρκικο στρατό. Μὰ οἱ Τοῦρκοι στὸ τέλος ἐπικράτησαν. Ὁ Σοφούλης κατεδικάσθηκε εἰς θάνατον, μὰ ἔφυγε γιὰ τὴν Ἀθήνα, ὅπου ἔμεινεν ἀπὸ τὸ 1908 ὡς τὸ 1912.

Ἀργότερα ἔφυγεν ὁ Κοπάσης καὶ τὸν ἀντικατέστησεν ὁ Γρηγ. Βεγλερῆς. Τότε, τὸν Σεπτέμβρη τοῦ 1912, ὁ κ. Σοφούλης ἐγόρισε στὴ Σάμο κ' ἔκαμε ἐπαναστατικὸ κίνημα. Ἡ Τουρκία, ποὺ εἶχε τότε πόλεμο μὲ τὴν Ἰταλία, δὲν μποροῦσε νὰ φροντίσῃ πολὺ γιὰ τὴ Σάμο. Κ' ἡ ἐπανάσταση ἐπέτυχεν.

Ὁ κ. Σοφούλης κράτησε τὸν ἀγῶνα ὡς τὶς 12 τοῦ Σεπτέμβρη 1912, ποὺ ὁ τουρκικὸς στρατὸς ἔφυγε πιὰ τελειωτικὰ ἀπὸ τὴ Σάμο.

Γίνηκε ἔπειτα πρόεδρος στὴν Ἐθνοσυνέλευση καὶ ἄρχισε νὰ διαπραγματεύεται γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τῆς Σάμου. Μὰ ἦρθε ὁ Ἑλληνο-τουρκικὸς πόλεμος τοῦ 1912 καὶ κηρύχθηκε ἡ ἕνωση μὲ τὴν Ἑλλάδα. Ἔμεινεν ὅμως ἀκόμα ὁ κ. Σοφούλης στὴ Σάμο ὡς τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1914 ὡς πρόεδρος τῆς Σαμιακῆς Κυβερνήσεως.

***

Ἔτσι ὁ κ. Σοφούλης παρέδωκεν ἐλεύθερη τὴν πατρίδα του πολιτικὴ ζωὴ στὴν ἐλεύθερην Ἑλλάδα πλάϊ πάντα στὸ Βενιζέλο. Τὸ 1916 γίνηκε Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν στὴν προσωρινὴ Κυβέρνηση τῆς Θεσσαλονίκης καὶ κατόπιν πρόεδρος τῆς Βουλῆς ὡς τὸ 1920.

Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1924 γίνηκε γιὰ πρώτη καὶ μόνη φορὰ Πρωθυπουργὸς γιὰ τοεῖς μῆνες. Μάλιστα ἡ Κυβέρνησή του εἶγε πάρῃ ἀπὸ τοὺς ἀντιθέτους τὸ ὄνομα «Κυβέρνηση γιὰ τὸ θέρος»... Ὡστόσο, στὸ τρίμηνο αὐτὸ διάστημα ὁ κ. Σοφούλης παρουσίασε σημαντικὰ προσόντα Προέδρου Κυβερνήσεως.

Ξανάγινεν ἔπειτα ἀπὸ τὸ 1926 ὡς τὸ 1928 προεδρος τῆς Βουλῆς.

Καὶ στὴν Κυβέρνηση Βενιζέλου, ἀπὸ τὸ 1928 ὡς τὸ 1930 ἔγινεν Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν. Τέλος ξανάγινε γιὰ τρίτη φορὰ πρόεδρος τῆς Βουλῆς.

Ἀπὸ τὸ 1928 ἔχει ἀναγνωριστῆ ὑπάρχηγος τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων. Κ' εἶναι γνωστὴ ἡ χειροτονία του μὲ τὸν μαῦρο δίκωχο σκοῦφο...

***

Τ' ὄραμα τοῦ Ἥρωα καὶ Ἀρχηγοῦ Σοφούλη ἄργησε στὰ μάτια μου νὰ πάρῃ τὴν μορφὴ τῆς πραγματικότητας. Μόλις τὸ 1917 εἶδα τὸν κ. Θ Σοφούλη ἀπὸ κοντὰ στὴ Βουλή. Ἦταν ἕνας σοβαρὸς ἄνθρωπος, μὲ ψαρὰ μαλλιὰ καὶ μὲ μιὰ πίπα στὸ στόμα. Μορφὴ αὐστηρὴ καὶ λιγόλογη.

Μὰ δὲν τὸν ἐπλησίασα τότε. Δὲν τὸν γνώρισα ἀπὸ κοντά. Τὸν γνώρισα ἀργότερα: τὸ 1921.

***

Μετὰ τὶς ἐκλογὲς τοῦ Νοέμβρη τοῦ 1920, τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων ἦταν σὲ μιὰ κατάσταση περίεργη. Σὰν νάχῃ διαλυθῆ καὶ σκορπιστῆ. Ἄλλοι ἀπὸ τοὺς «ἐπιτελεῖς» του εἶχαν φύγῃ γιὰ τὸ Ἐξωτερικό, ἄλλοι γιὰ τὶς ἐπαρχίες τους, ἄλλοι ἐκρυβόντο στὴν Ἀθήνα... Μονάχα δυὸ εἶχαν μείνῃ στὴ θέση τους. Δηλαδὴ ἐραίνοντο πολὺ καὶ δὲν ἔπαιραν νὰ διευθύνουν δ,τι ἀφοροῦσε τὸ κόμμα. Αὐτοὶ οἱ δυὸ ἦταν ὁ μακαρίτης στρατηγὸς Π. Δαγκλῆς καὶ ὁ κ. Θ. Σοφούλης.

Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ κάπου-κάπου ἐπήγαινα νὰ ἰδῶ τὸ φίλο μου κ. Ν. Ἀποστολόπουλο, ποὺ τότε ἦταν γραμματέας τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων. Τὰ γραφεῖα του τότε ἦταν στὸ γνωστὸ σπίτι τῆς ὁδοῦ Βουκουρεστίου, ὅπου κατόπιν εἶχαν γραφεῖα τὰ Δημοκρατικὰ Σωματεῖα. Ἐκεῖ ὁ κ. Ἀποστολόπουλος, ὄχι μονάχα ἐργαζόντανε, μὰ συζητοῦσε μὲ πολὺ κέφι καὶ γιὰ φιλολογία...

Σ' αὐτὸ τὸ γραφεῖο μιὰ μέρα ὁ κ. Ἀποστολόπουλος μ'ἐσυστησε στὸν κ. Θ. Σοφούλη. Καὶ τοῦ εἶπε πὼς εἶχα πάρῃ στὴ Σύρα καὶ θὰ τοῦλεγα νέα, ἂν ἤθελε. ἀπὸ κεῖ.

Σοβαρὰ μὰ μ' ἐνδιαφέρον μὲ ρώτησε τότε ὁ κ. Σοφούλης γιὰ τοὺς Συριανοὺς:

— Τί γίνεται ἐκεῖ; Πῶς τὰ περάσατε; Τί κάμνει ὁ κ. Παπαδάμ; Ὁ κ. Καλομανόπουλος; Τὰ ζητήματα τοῦ νησιοῦ τὰ ξέρετε;

Φυσικὰ τοῦ ἀπάντησα σ' ὅλ' αὐτὰ ὅ,τι ἤξερα. Μοῦ ἔκαμε κι ἄλλες ἐρωτήσεις. Τοῦ ἐξήγησα καὶ ἄλλα. Μ' εὐχαρίστησε.

Ἀπὸ τότε συχνὰ ἔβλεπα τὸν κ. Θ. Σοφούλη στὸ γραφεῖο τοῦ κ. Ἀποστολοπούλου. Ἦταν πάντα σοβαρὸς καὶ ἤρεμος. Πήγαινε σχεδὸν κάθε μέρα κεῖ, ὅπως καὶ ὁ στρατηγὸς Δαγκλῆς.

***

Θυμοῦμαι ποὺ κάποτε ἕνας φίλος τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων ἔδειξε τὴν Ἔκπληξή του γιὰ τὴν ἀφοβία τοῦ κ. Σοφούλη. Καὶ τοῦ τὸ εἶπε:

— Οἱ, ἄλλοι ἔφυγαν, μὰ σεῖς μείνατε ἐδῶ...

— Ναί.

— Δὲν φοβεῖσθε; Καθόλου δὲν φοβεισθε;

— Τί νὰ φοβηθῶ; Γιατί νὰ φοβηθῶ;

Ὁ κ. Σοφούλης εἶχε συνηθίσῃ νὰ μὴ φοβῆται τίποτε!

Φώτος ΓΙΟΦΥΛΗΣ

Ο Θεμιστοκλῆς Σοφούλης.

Παρακολουθήσατε

ΑΠΟ ΣΗΜΕΡΟΝ

τὸ νέον μας μυθιστόρημα

24 ΩΡΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΜΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

τοῦ διασήμου Αὐστριακοῦ ποιητοῦ, δραματικοῦ συγγραφέως καὶ μυθιστοριογράφου

ΣΤΕΦΑΝ ΤΣΒΑΪΧ

κατὰ λογοτεχνικὴν μετάφρασιν τοῦ κ.

Π. ΠΡΕΒΕΛΑΚΗ

ΜΙΚΡΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

ΝΕΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

ΩΡΑ τελευταῖα μιὰ ἐπιστημονικὴ ἀποστολὴ ἔκαμε ἀνασκαφὲς σ' ἕνα μικρὸ γήλοφο, γνωστὸ μὲ τὸ ὄνομα Νοῦζι, στὴν Πενσυλβανία τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου βρῆκε μερικὲς πολὺ ἐνδιαφέρουσες πινακίδες. Χρονολογοῦνται 1500 χρόνια περίπου π.Χ. καὶ εἶναι ἕνα εἶδος ἰδιωτικῶν ἀρχείων ποὺ ἀναφέρονται σὲ ἀτομικὲς καὶ οἰκογενειακὲς ὑποθέσεις, ἀποτελοῦν δὲ σπουδαία πηγὴ γιὰ τὴ γνώση τῆς νομοθεσίας καὶ τῶν ἐθίμων τῆς παναρχαίας Ἀνατολῆς. Εἰδικά, μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ τὴν πληρέστερη κατανόηση μερικῶν χωρίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Εἶναι γνωστὸ πῶς οἱ γυναῖκες τῶν Ἑβραίων πατριαρχῶν, ὅταν ἔμεναν στεῖρες, ἔδιναν μόνες τους δοῦλες στοὺς ἄντρες τους, γιὰ ν' ἀποχτήσουν παιδιά. Ἔτσι καὶ ἡ Ραχὴλ ἔδωσε μιὰ δούλα της στὸν Ἰακώβ. Στὴ Βίβλο Γενέσεως διαβάζουμε πὼς ἡ Σάρρα, ποὺ ἤτανε πιὰ μεγάλη καὶ δὲν μποροῦσε νὰ κάμῃ παιδιά, ἔδωσε στὸν Ἀβραάμ τὴν Ἄγαρ. Ἀργότερα ὅμως, ποὺ εἶχε ἀποχτήσει μαζί του ἕνα γιό, ἄσχημα νὰ ζηλεύῃ τὴ δούλα καὶ εἶπε στὸν ἄντρα της: «Διῶξε αὐτὴ τὴ δούλα καὶ τὸ γιό της, γιατὶ ὁ γιὸς αὐτῆς τῆς σκλάβας δὲν πρέπει νὰ μοιραστῆ τὴν περιουσία μὲ τὸ γιό μου τὸν Ἰσαάκ». Ἀλλὰ ἡ Σάρρα δὲν εἶχε φαίνεται καθόλου δίκιο νὰ ἔχῃ τέτοια ἀπαίτηση.

Στὸ Νοῦζι λοιπὸν βρέθηκε μιὰ πινακίδα ποὺ κάνει λόγο γιὰ τὸ γάμο κάποιου Χενυιμὰ μὲ μιὰ ποὺ τὴν ἔλεγαν Ζιλιμινυνοῦ. Ἕνας ἀπὸ τοὺς ὅρους ποὺ διατυπώνονται ἐκεῖ εἶναι καὶ ὁ ἀκόλουθος: «Ἂν ἡ Ζιλιμινυνοῦ δὲν κάνῃ παιδιά, ἡ Ζιλιμινυνοῦ πρέπει νὰ πάρῃ μιὰ γυναῖκα ἀπὸ τὴ χώρα Λουλλὰ καὶ νὰ τὴ δώσῃ στὸ Χενυιμά. Καὶ ἡ Ζιλιμινυνοῦ δὲ θάχῃ τὸ δικαίωμα νὰ διώξῃ ἔπειτα τὸ παιδὶ αὐτῆς τῆς γυναῖκας». Τὸ χωρὶο αὐτὸ εἶναι νομικὸ ντοκουμέντο καὶ μᾶς ἐξηγεῖ γιατὶ ἡ Σάρρα ἔδωσε στὸν Ἀβραάμ τὴν Ἄγαρ.

Τόσο στὴ Βίβλο ὅσο καὶ στὶς πινακίδες τοῦ Νοῦζι, ἡ κοινωνία εἶναι γενικὰ πατριαρχική. Ἡ θρησκευτικὴ νομοθεσία τῶν Ἑβραίων ἐπροβλεψε νὰ σώσῃ ἀπὸ τὸν ἀφανισμὸ κάθε ὄνομα ἰσραηλιτικό. Καὶ ἦταν ὑποχρέωση γιὰ κάθε Ἰσραηλίτη νὰ κρατήσῃ αὐτὸς τὸ σπίτι τοῦ ἀδερφοῦ του ποὺ πέθανε ἀτεκνος. Στὴ διάταξη αὐτὴ δίνανταν ὡς τώρα αἰσθηματικὲς ἑρμηνεῖες. Δυὸ νεότεροι ἐπιστήμονες μονάχα ἔδιναν τὴν ἐξήγηση πὼς ἡ γυναῖκα ἦταν ἰδιοκτησία τοῦ ἄντρός της καὶ πὼς ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσῃ κι' αὐτὴ τὰ λοιπὰ ὑπάρχοντά του. Αὐτὸ λοιπὸν διαφωτίζεται τώρα μὲ τὰ εὑρήματα τοῦ Νοῦζι. "Οταν ὁ πατέρας ἀποφασίζῃ νὰ πάρῃ γυναῖκα γιὰ ἕνα γιό του, κάνει συμφωνία πὼς, ἂν ὁ γιὸς αὐτὸς πεθάνῃ, ἡ χήρα του θὰ γίνῃ γυναῖκα ἑνὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους γιούς του. Ἡ νόφη λοιπὸν γίνεται ἀντικείμενο συμφωνίας ἀπὸ τὸν πεθερό της καὶ, φυσικά, ἰδιοκτησία του. Ὁ πεθερὸς ἔχει δικαίωμα νὰ ἤν κρατῆση στὸ σπίτι του καὶ μετὰ τὸ θάνατο τοῦ συζύνου της, ὡς γυναῖκα ἑνὸς ἄλλου ἀπὸ τοὺς γιούς του.

Προσέξατε

ΤΑ ΝΕΑ ΔΩΡΑ

τῶν

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Πρόκειται περὶ ἔργων ἀξιολόγων, τὰ ὁποῖα ὁ Ἐκδοτικὸς Οἶκος «Ἐλευθεροῦδάκης» Α.Ε. πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν «Νεοελληνικῶν Γραμμάτων» προσφέρει εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας εἰς ὅλως ἐξαιρετικὰς τιμάς.

Κατάλογος εἰς τὴν σελίδα 6

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΜΙΑ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΑ

Ο ΟΥΓΚΩ ΣΤΗΝ ΕΞΟΡΙΑ

ΗΖΩΗ τοῦ Οὐγκὼ στὴν ἐξορία· κατὰ τὰ εἴκοσι περίπου χρόνια δηλαδὴ ποὺ ἔζησε ὡς ἐξόριστος, κατατρεγμένος ἀπὸ τὸν ἀδύσωπητο πολιτικό του ἀντίπαλο, τὸν Ναπολέοντα τὸν Γ', δὲν εἶναι καὶ τόσο γνωστή. Ὁ ἴδιος μᾶς ἔχει ἀφήσει βέβαια πολλὲς ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν περίοδο αὐτὴ τῆς ζωῆς του, ἀλλὰ... δὲν μποροῦμε νὰ δώσουμε πίστη μόνον στὸ λόγια τοῦ Οὐγκώ, ὅταν μιλᾶ μάλιστα γιὰ τὸν ἑαυτό του, γιατί... τὰ παραλέει κάπως!

Γι' αὐτό, ὅταν πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες ἀνεκάλυψα κατὰ τύχην σὲ κάποιο παλαιοπωλεῖον ἕνα βιβλίο γεμάτο πληροφορίες γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ Οὐγκὼ στὸ Τζέρσεϊ, στὸ Γκέρνεζεϊ καὶ στὴν Ἀμβέρσα ἀπὸ ἕνα συνεξόριστό του, ἐνθουσιάσθηκα τόσο πολύ, ὥστε ἀποφάσισα... νὰ μὴν κρατήσω τὸ λόγο μου· ἀντὶ νὰ μιλήσουμε σήμερα γιὰ τὴν πολιτικὴ μονομαχία μεταξὺ Ναπολέοντος Γ' καὶ Οὐγκώ, ὅπως εἶχα προαναγγείλει στὸ περασμένο μου σημείωμα, θ' ἀσχοληθοῦμε μὲ μερικὰ χαρακτηριστικὰ ἐπεισόδια τῆς ζωῆς τοῦ Οὐγκὼ στὴν ἐξορία.

Καὶ πρῶτα, δυὸ λόγια γιὰ τὴ μορφή του: Στὸ Τζέρσεϊ ὁ Οὐγκὼ ἦταν ἐντελῶς ξουρισμένος, καὶ φαινόταν ἔτσι πολὺ μικρότερος ἀπὸ τὴν ἡλικία του. Στὸ Γκέρνεζεϊ ὅμως ἄφησε νὰ φυτρώσουν τὰ γένεια του καὶ ἐξούρισε τὰ μαλλιά του, μόδα ποὺ δὲν ἄρεσε νὰ λανσαρισθῆ στοὺς περισσοτέρους ἡλικιωμένους διανοουμένους τῆς ἐποχῆς.

Ὁ Οὐγκὼ ἦταν σὲ μεγάλο βαθμὸ δεισιδαίμων καὶ φετιχιστής. Στοὺς τοίχους τοῦ σπιτιοῦ του, στὸ Γκέρνεζεϊ, συνείθιζε νὰ χαράζῃ ὁ ἄφορες σιβυλλικὲς καὶ μυστηριώδεις φράσεις—στίχους, μάλλον—σαν τὴν ἀκόλουθη:

Τέλος τοῦ στρατιώτη, τέλος τοῦ παπᾶ,
τέλος τοῦ ἀόχοντα!

Στὴν τραπεζαρία του πάλι ἐφρόντιζε νὰ ὑπάρχει πάντοτε μιὰ μεγάλη πολυθρόνα ποὺ παρέμενε αἰωνίως ἀδειανή. Τὴν πολυθρόνα αὐτὴν τὴν ἀποκαλοῦσε «Πολυθρόνα τῶν Προγόνων», καὶ πίστευε ὅτι τὰ πνεύματα τῶν νεκρῶν προγόνων του ἐπήγαιναν καί... κάθουνταν σ' αὐτὴν γιὰ ν' ἀναπαυθοῦν!

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη στὸ Γκέρνεζεϊ ὁ Οὐγκὼ, ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι πανθεϊστής εἶχε καταντήσει σωστὸς ζῆθος «Μὴ πιστεύοντας στὸ Βάθος, ὅπως λέει ὁ Ροσεφόρ, ὅτι ἦταν δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ πάνω ἀπ' αὐτὸν καμμία θεία δύναμις ποὺ νὰ τὸν προστατεύῃ, προτιμοῦσε νὰ παραδέχεται ὅτι ὑπῆρχαν τοὐλάχιστον ὁλόγυρά του ὁράματα αὐτιά ποὺ τὸν ἀκούανε!..»

***

Ὁ Οὐγκὼ εἶχε μανία μὲ τὰ παλαιὰ Ἔργα τέχνης—ταπετσαρίες καὶ παλαιὰ κεῖ ἔπιπλα ἀξίας κυρίως. Τὸ σπίτι του ἦταν πάντα γεμάτο ἀπὸ διάφορα ἔπιπλα ποικίλων «στὺλ» καὶ μεγάλης ἀξίας, στιβγμένων τὸ ἕνα ἐπάνω στὸ ἄλλο! Κάποτε στὴν Ἀμβέρσα ἀγόρασε μιὰ θαυμασία κρεββατοκάμαρα, ποὺ ἀνῆκε στὸν αὐτοκράτορα τῆς Βραζιλίας, τὴν ὁποίαν ἐστίβαζε ὅπως ὅπως σ' ἕνα δωμάτιο τοῦ σπιτιοῦ του, γιατὶ δὲν εἶχε οὔτε χῶρο οὔτε... ἀνάγκη ἀπὸ κρεββατοκάμαρα!

Τὸ κακὸ εἶναι ὅτι ὁ Οὐγκὼ ἔνοοῦσε νὰ παριστάνῃ τὸν γνῶ στὴ καὶ ἐκτιμητὴ τῶν ἔργων τέχνης ποὺ ἀγόραζε, μολονότι δὲν εἶχε τὴν παραμικρὴ Ἰδέα τῆς ἐμπορικῆς τους ἀξίας. Κι ἔτσι τὴν πάθαινε συχνά.

***

Ἰδοὺ τώρα κι ἕνα ἀνέκδοτο σχετικὸ μὲ τὴν δῆθεν «φιλαργυρία» τοῦ Οὐγκώ:

«Κάποτε—διηγεῖται ὁ Ροσεφὸρ—ὁ γυιὸς τοῦ ποιητῆ Κάρολος Οὐγκώ, ποὺ ἦταν τρομερὰ σπάταλος καὶ ποὺ, γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο, μολονότι ὁ πατέρας του τοῦ ἔδινε συχνὰ χρήματα, βοισκόταν διαρκῶς χωρὶς πεντάρα, μοῦ εἶπε:

—Ἀγαπητέ μου, θὰ μοῦ κάνῃς μιὰ μεγάλη χάρη! Δὲν ξέρω πῶς θὰ τὰ καταφέρω αὐτὸν τὸν μῆνα, γιατὶ ἔχω ξοδέψει ὅλα τὰ χρήματα ποὺ μοῦ ἔδωσε ὁ πατέρας μου γιὰ νὰ περάσω... Τοῦ ἐπῆρα μάλιστα ἤδη καὶ μία προκαταβολὴ ἀπ' τὸν ἐρχόμενο μῆνα, κι ἔτσι δὲν τολμῶ πλέον νὰ τοῦ ζητήσω ἄλλα. Λέω, λοιπὸν νὰ διοργανώσω ἀπόψε μιὰ παρτίδα μπακαρᾶ, ὅπου νὰ λάβῃ κι αὐτὸς μέρος!.

— Μά, τὸν διέκοψα, ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ δὲν ἔχει πιάσει χαρτὶ στὴ ζωή του!

— Ἀκριβῶς, γι' αὐτὸν τὸ λόγο θέλω νὰ παίξῃ ἀπόψε! "Αν τοῦ τὸ προτείνω ἐγώ, ἀσφαλῶς δὲν θὰ δεχθῆ... Ἐνῶ ἐσεῖς, ποὺ τὸν ἐπηρεάζετε τόσο, θὰ τὸν πείσετε. Μοῦ χρειάζονται ὀκτακόσια φράγκα. Ἀντὶ νὰ τοῦ τὰ ζητήσω καὶ νὰ τὸν συγχίσω, θὰ λάβω τὰ μέτρα μου ὥστε... νὰ τὰ χάσῃ! Δοθέντος ὅτι δὲν ξαίρει τοὺς κανόνες τοῦ παιχνιδιοῦ, θὰ μοῦ εἶναι εὔκολο νὰ «περνῶ» τὰ δεκάρια γιὰ ἐννιάρια! Βοηθῶντας με στὴν περίπτωση αὐτή, θὰ γίνετε αἴτιος ν' ἀποφευχθοῦν δυσάρεστες σκηνές».

"Ετσι καὶ ἔγινε... Μποροῦσα νὰ φέρω ἀντίρρησῃ; Ὁ Κάρολος τὰ κανόνισε ὅλα γιὰ τὸ βράδυ, ἐκάλεσε μερικοὺς φίλους του, καὶ, μετὰ τὸ φαγητό, στρωθήκαμε ὅλοι στὰ χαρτιὰ ἀφήνοντας τὸν Βίκτωρα Οὐγκὼ μόνο του σὲ μιὰ γωνιά.

Μετὰ τὴν τρίτη «πάσσα» ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ σηκώθηκε καὶ πλησίασε στὸ τραπέζι μας. Τοῦ ἐκάναμε τόπο νὰ καθίσῃ, αὐτὸς ὅμως προτίμησε νὰ παίξῃ ὀρθός. "Ηταν νομιζορὸ τὸ τί ἐπακολούθησε. Ὁ Κάρολος ποὺ ἔκανε μπάνκα, ὅταν εἶχε «μπάκα» πετοῦσε τὰ χαρτιὰ του φωνάζοντας:

—Ἐννέα!

Κι ὁ δυστυχισμένος ποιητὴς ἐπλήρωνε.

Νεύριαζε μάλιστα κι ὁλοένα ἔχανε περισσότερα. Καί, μὰ τὴν ἀλήθεια, δὲν ξέρω ποῦ θὰ κατάληγε αὐτὴ ἡ Ἱστορία, ἐὰν ὁ Κάρολος, μόλις «ἔβαλε στὸ χέρι» τὰ ὀκτακόσια φράγκα ποὺ χρειάζονταν, δὲν σταματοῦσε τὸ παιχνίδι... Δὲν μπορῶ νὰ φανταισθῶ ὅμως ὅτι ὁ Οὐγκὼ δὲν εἶχε ἐνοηθῆσει τὸ «κόλπο»...

Μιὰν ἄλλη φορά, ἕνας Ἐγγλέζος ζωγράφος ἐχάρισε στὸν Κάρολο ἕναν πίνακα γιὰ νὰ τὸν προσφέρῃ στὸν πατέρα του. Ὁ Κάρολος ἔσπευσε νὰ τὸν... πουλήσῃ στὸν ἀγοθὸ ποιητῆ, ποὺ ἐνθουσιάσθηκε μάλιστα γιατὶ ἡ τιμὴ ἦταν μικρή!.. Κι ἔτσι ἐβοήθησε κι ἀπὸ ἀλλεῖ ἐμμέσως τὸν ἄσωτο γυιό του...

***

Μετὰ τὸν θάνατον τῆς γυναικός του, ὁ Οὐγκὼ, γέρος πιά, περνοῦσε τὶς βραδυὲς του στὸ σπίτι τῆς Ἰουλιέτας Ντρουέ—τῆς περίφημης φίλης του, ποὺ τὸν ἀκολουθοῦσε καὶ στὴν ἐξορία.

Ὁ σύνδεσμος τοῦ ποιητῆ καὶ τῆς Ντρουὲ ἦταν πασίγνωστος. Ὁ Οὐγκὼ, ἐντοῦτοις, ὅταν τὴν ἐπισκεπτόταν συνοδευόμενος ἀπὸ φίλους του, τῆς ἐφέρετο μὲ μεγάλη ἐτικέτα, σὰν νὰ ἦταν μιὰ παλιὰ οἰκογενειακὴ φίλη: Μπαίνοντας τῆς φιλοῦσε τὸ χέρι, τῆς μιλοῦσε στὸν πληθυντικό... Αὐτή, γρηᾶ φυσικὰ ἐπίσης, καθόταν στὸ πιάνο, καὶ μὲ τὴν τρεμουλιοστὴ της φωνὴ τραγουδοῦσε σιγὰ καμμιὰ μελαδία τοῦ Μπετόβεν.

Ὁ Οὐγκὼ τὴν ἐκύτταζε μὲ λατρεία ὅση ὥρα τραγουδοῦσε... σηκωνόταν καὶ τῆς συγχαιρόταν τυπικά, σὰν νὰ μὴν ὑπῆρχε κανένας σύνδεσμος μεταξὺ τους.. Θεωροῦσε βεβήλωση ἡ φανερὼ-

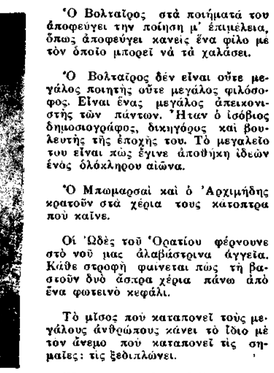

Μία γελοιογραφία τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ ὅταν ἦτανε νέος.

ση τὸ αἴσθημά του στοὺς γνωστούς του, κι ἄς ἤξερε ὅτι ἦταν κοινὸ μυστικό...

***

Τὸ ἐπάνω πάτωμα τοῦ σπιτιοῦ τοῦ Οὐγκὼ—στὸ Γκέρνεζεϊ καθὼς καὶ στὶς Βρυξέλλες—ἀπετελεῖτο ἀπὸ δύο διαμερίσματα: τὸ ἕνα ἦταν ἡ κρεββατοκάμαρα τοῦ σπιτιοῦ, τὸ ἄλλο τὸ ἐργαστήριό του.

Ὁ Οὐγκὼ σηκωνόταν τὰ χ

ΤΑ ΝΕΑ ΔΩΡΑ ΜΑΣ

ΕΙΝΕ ΒΙΒΛΙΑ ΧΡΗΣΙΜΑ ΔΙΑ ΚΑΘΕ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΝ

ΚΑΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΑΣ ΠΑΣΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Ὁ Ἐκδοτικὸς Οἶκος «Ἐλευθερουδάκης» Α.Ε. ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ του ὅπως ἐνισχύσῃ τὴν προσπάθειαν τῶν «Νεοελληνικῶν Γραμμάτων» προσεφέρθη ὅπως διαθέσῃ ὑπὲρ τῶν ἀναγνωστῶν μας τὰ ἀδιάθετα ἀκόμη σώματα τῶν κάτωθι ἔργων εἰς τιμὰς ἀφαντάστως εὐθηνάς. Συνιστῶμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας ὅπως πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῶν καὶ τῆς οἰκογενείας των ἐπωφεληθῶσι τῆς ἐξαιρετικῆς ταύτης εὐκαιρίας καὶ προμηθευθῶσιν ἐγκαίρως, πρὶν ἢ ἐξαντληθοῦν, τὰ ἀξιόλογα ταῦτα ἔργα.

Πρὸς ἀποφυγὴν περιττῶν ἐξόδων ἡ παράδοσις τῶν ἔργων γίνεται εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον Ἐλευθερουδάκη (Ἀθῆναι, Πλατεῖα Συντάγματος). Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀναγνῶσται μας, ὅσοι δὲν δύνανται νὰ προμηθευθῶσι τὰ ἔργα μέσον φίλου των ἢ ταξιδιώτου, δέον νὰ ἀποστείλωσι τὴν ἀξίαν αὐτῶν μετὰ τῶν ἐξόδων ἀποστολῆς (Δρχ. 30 κατὰ τόμον) διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς, πρὸς τὸν Ἐκδοτικὸν Οἶκον «Ἐλευθερουδάκης» Α.Ε.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ

ΕΠΙΤΟΜΟΝ

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΕΡΓΟΝ 1550 ΠΥΚΝΟΤΥΠΩΜΕΝΩΝ ΣΕΛΙΔΩΝ,
ΜΕΤΑ 110 ΧΑΡΤΩΝ, 107 ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ 1726 ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΩΝ

ΟΛΑΙ ΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΜΕΝΑΙ ΕΙΣ ΕΝ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΔΙΑ ΠΡΩΤΗΝ ΦΟΡΑΝ ΕΜΦΑΝΙΖΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Το ΕΡΓΟΝ ἀποτελεῖ ἐπιτομὴν τοῦ δωδεκατόμου «Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Λεξικοῦ Ἐλευθερουδάκη» ἐκπονηθεῖσαν ὑπὸ τῆς ἰδίας Συντάξεως καὶ σκοπεῖ ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἀπολλάσσῃ τοὺς κατέχοντας ἐκείνο τοῦ κόπου νὰ ἀνατρέχωσιν εἰς ἐγκώδες ἔργον ὅταν ἔχωσιν ἀνάγκην μιᾶς συντόμου μόνον πληροφορίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ καταστῇ εὐπροσκτητον βοήθημα διὰ μεγαλύτερον κύκλον ἀναγνωστῶν, καὶ ἰδιαιτέρως ἐκ τῆς σπουδαζούσης νεολαίας, εἰς τὸν ὁποῖον γενικῶς θὰ ἦσαν ἀρκεταὶ αἱ σύντομοι αὗται πληροφορίαι. Ὡς ἐκ τούτου διαφέρει ἐκείνου ὄχι μόνον κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὸ πλῆθος τῶν περιεχομένων λημμάτων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ἁπλούστερον καὶ περιληπτικώτερον τρόπον καθ' ὃν ταῦτα ἁρμηνεύονται. Κατὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν θεμάτων κατεβλήθη προσπάθεια ὅπως ταῦτα ἀνταποκρίνωνται εἰς τὰς κυριωτέρας ἀνάγκας τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου, παραλειπομένου παντὸς νεκροῦ ὀλικοῦ, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ χρησιμεύσῃ μόνον εἰς τοὺς ἀσχολουμένους εἰς εἰδικὰς μελέτας καὶ πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ φυσικὰ εἰς μεγαλύτερα ἢ εἰδικώτερα βοηθήματα. Τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς χρησιμότητος ἐπικράτησε καὶ κατὰ τὴν εἰκονογράφησιν, ἡ ὁποία ἔχει σκοπὸν ὄχι μόνον νὰ βοηθῇ τὴν ἐπαπτικὴν ἀντίληψιν τῶν διαφόρων πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ νὰ πληροφορῇ σαφέστερον καὶ ἐν μεγαλυτέρᾳ συντομίᾳ περί τινων λεπτομερειῶν τὰς ὁποίας ἡ βραχύτης τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου δὲν ἐπιτρέπει νὰ περιληφθῶσιν ἐν αὐτῷ. Τὸ μοναδικὸν τοῦτο ἔργον εἶνε προωρισμένον νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλυτέραν ἐξάπλωσιν τῆς ἐγκυκλοπαιδικῆς μορφώσεως ἐν Ἑλλάδι.

ΕΠΙΤΟΜΟΝ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΤΩΝ "ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ,,:
Ἄδετον: Δρχ. 100 . . . . . Πανόδετον: Δρχ. 150

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Κ. ΓΕΡΜΑΝΟΥ
Δρος Φ.Ε., ΖΟΟΛΟΓΟΥ

Ο ΒΙΟΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

ΕΡΓΟΝ 748 ΣΕΛΙΔΩΝ ΕΙΣ ΜΕΓΑ ΣΧΗΜΑ (21¼×29)
ΕΠΙ ΕΚΛΕΚΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ, ΜΕΤΑ 1132 ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΤΟΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ, ΩΣ ΚΑΙ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΥ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΥ

ΘΑΥΜΑ ΕΚΤΥΠΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΣ

Το ΒΙΒΛΙΟΝ αὐτὸ ἔχει ὡς κύριον χαρακτῆρα τὴν Ἑλλειψιν παντὸς ὀχολαστικισμοῦ. Ὄχι ἁπλῆ κατάταξις τῶν ζῴων εἰς ὁμοιογενεῖς καὶ γένη καὶ κατηγορίας καὶ τάξεις καὶ ποικιλίας εἰδῶν. Ὄχι ἁπλὴ ἀναγραφὴ ὀνομάτων. Ὄχι ξηρὰ ἀπαρίθμησις χαρακτηριστικῶν. Ὁ ἀείμνηστος Ν. Γερμανός, χωρὶς τίποτε νὰ παραλείψῃ ἀπὸ ὅ,τι ἀπαιτεῖ ἡ ἐπιστημονικότης τοῦ ἔργου, ἐπέτυχε νὰ καταστήσῃ αὐτὸ ἀνάγνωσμα εὐχάριστον, διασκεδαστικόν, κατάλληλον διὰ πᾶσαν ἡλικίαν, ἀνεξαρτήτως βαθμοῦ μορφώσεως. Ἐβασίσθη ἐπὶ διαφόρων παρομοίων ἔργων, ἠκολούθησε δὲ κυρίως τὸ σύστημα τοῦ Brehm καὶ ἀφηγεῖται κατὰ τρόπον τερπνὸν συγχρόνως καὶ διδακτικὸν τὸν βίον τῶν ζῴων. Ὁ πλοῦτος τῆς εἰκονογραφήσεως αὐξάνει τὴν εὐχαρίστησιν κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν, καθιστῷ γνωρισμά μας τὰ ζῷα, καὶ τὰ κείμενον μᾶς ἀφηγεῖται διὰ τὰς φιλίας καὶ τὰς ἔχθρας των. Κάθε σελὶς του περιέχει μίαν ἀποκάλυψιν, μᾶς λέγει κάτι ποῦ δὲν θὰ τὸ ἐφανταζόμεθα κἀν, τὰς ποικιλίας τῶν ζῴων, τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον διαφεύγουν τοὺς κινδύνους. Εἰς ὀλίγους εἶνε γνωστὴ ἡ οἰκογενειακὴ ζωὴ τῶν ζῴων. Καὶ ὅμως ὑπάρχουν ζῷα καλοὶ οἰκογενειάρχαι, ζῷα ποὺ ἀνατρέφουν μὲ προσοχὴ τὰ μικρά των, ζῷα τροφοί. Ὑπάρχουν ζῷα ποὺ διατηροῦν ἀγέλας ζῴων μικροτέρων, καὶ τὰς ἐκμεταλλεύονται, καὶ τὰς ἀμελοῦν, ὅπως οἱ ἄνθρωποι· ἐκμεταλλεύονται καὶ ἀμέλουν τὰς ἀγελάδας. «Ὁ Βίος τῶν Ζῴων» ἀποκαλύπτει τὰ μυστικὰ τῆς ζωῆς τῶν ζῴων.

Ο ΒΙΟΣ ΤΩΝ ΖΟΩΝ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΤΩΝ "ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ,,:
Ἄδετον: Δρχ. 100 . . . . . Δερμάτινον: Δρχ. 175

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΔΥΟ ΤΟΜΟΙ 980 ΣΕΛΙΔΩΝ ΕΙΣ ΜΕΓΑ ΣΧΗΜΑ (21¼×29)
ΕΠΙ ΕΚΛΕΚΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ, ΜΕΤΑ 1064 ΕΙΚΟΝΩΝ, ΧΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΤΟΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΩΣ ΚΑΙ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΥ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΥ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ
ΚΛ. ΛΑΚΩΝΟΣ
ΚΑΙ
ΤΗι ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑι ΤΩΝ Κ.Κ.

Δ. ΑΙΓΙΝΗΤΟΥ, Α. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ, Π. ΒΑΡΣΗ, Θ. ΒΑΗΣΙΔΟΥ, Γ. ΓΕΩΡΓΑΛΑ, Π. ΔΕΓΛΕΡΗ, Ι. ΔΟΑΝΙΔΟΥ, S. DI GYORGIO, ΣΤ. ΚΑΡΑΒΙΑ, Γ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΟΥ, Κ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ, Ι. ΣΑΡΡΗ

Η ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ὅπως γράφεται συνήθως, εἶνε τὸ μᾶλλον δυσάρεστον ἀνάγνωσμα, διότι κατανταῖ σχεδὸν ἁπλῇ παράθεσις ὀνομάτων καὶ ἀριθμῶν. Τὸ παρὸν ἔργον ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο ἐκαινοτόμησεν. Εἶνε ἔργον ἀναγινωσκόμενον εὐχαρίστως, πλούσιον εἰς παντὸς εἴδους πληροφορίας σχετιζομένας μὲ τὰς διαφόρους χώρας τῆς οἰκουμένης καὶ ἀναφερομένας εἰς τὴν Φυσικὴν Γεωγραφίαν, τὴν Φυτογεωγραφίαν, τὴν Ζωογεωγραφίαν, τὴν Ἀνθρωπογεωγραφίαν, τὴν Γεωλογίαν, τὴν Μετεωρολογίαν, τὴν Οἰκονομ. καὶ Πολιτικὴν Γεωγραφίαν καὶ τὴν Ἱστορίαν. Ἐν τούτοις τὸ ἐπιστημονικὸν μέρος δὲν ἀπέπνιξε τὸ ζωντανώτερον περιγραφικόν. Ἡ «Παγκόσμιος Γεωγραφία» ἔγραφη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νεωτέρων μεγάλων γεωγραφιῶν. Εἰδικῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐξηντλήθησαν πάντα τὰ μέσα διὰ νὰ συλλεγοῦν ὅσαι αἱ γεωγραφικαί, ἐμπορικαί, γεωλογικαί, πλουτολογικαὶ κ.λ. πληροφορίαι. Τὸ βιβλίον ἀρχίζει μὲ τὴν Ἱστορίαν τῆς Γῆς ὡς οὐρανίου σώματος καὶ τὴν ἐμφάνισιν τῆς πρώτης ζωῆς ἐπ' αὐτῆς. Ἐκθέτει ὅσα εἶνε σχετικῶς γνωστά, τὴν ἱστορίαν τῶν μελετῶν τῶν ἐπὶ τῆς Γῆς φαινομένων ἀπὸ τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος μέχρι σήμερον, τὰ πορίσματα τῶν νεωτέρων ἐρευνῶν, καὶ κατατοπίζει τὸν ἀναγνώστην ἐπὶ τῆς γεωλογικῆς ἐξελίξεως τοῦ πλανήτου μας, παρέχει δὲ οὕτω τὴν ἑρμηνείαν τῶν ποικίλων γεωγραφικῶν ὅρων. Πλῆθος ἑρμηνευτικῶν καὶ στατιστικῶν πινάκων καὶ διαγραμμάτων καὶ χαρακτηριστικῶν, δι' ἐκάστην χώραν εἰκόνων, χάρται ἐντὸς καὶ ἐκτὸς κειμένου μαῦροι καὶ χρωματιστοί συμπληρώνουν τὸ κείμενον.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΤΟ ΔΙΤΟΜΟΝ ΕΡΓΟΝ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΤΩΝ "ΝΕΟΕΛΛ. ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ,,:
Ἄδετον: Δρχ. 200 . . . . . Δερμάτινον: Δρχ. 350

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΡΕΙΣ ΤΟΜΟΙ 2092 ΣΕΛΙΔΩΝ ΕΙΣ ΜΕΓΑ ΣΧΗΜΑ (21¼×29)
ΕΠΙ ΕΚΛΕΚΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ, ΜΕΤΑ 1757 ΕΙΚΟΝΩΝ, ΧΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΩΣ ΚΑΙ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΥ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΥ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ
ΣΤΑΘΗ ΚΑΡΑΒΙΑ
ΚΑΙ
ΤΗι ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑι ΤΩΝ Κ.Κ.

Α. ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ, Κ. ΑΜΑΝΤΟΥ, Γ. ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗ, Ν. ΒΕΗ, Ε. ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ, Ν. ΒΛΑΧΟΥ, Α. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ, Α. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, Χ. ΘΕΟΔΟΡΙΔΟΥ, Π. ΚΑΡΟΛΙΔΟΥ, Σ. ΚΟΥΓΕΑ, Σ. ΜΑΡΙΝΑΤΟΥ, Ν. ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ, Π. ΜΠΡΑΤΣΙΟΤΟΥ, Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Π. ΡΕΔΙΑΔΟΥ, S. DI GYORGIO, Μ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ, Ν. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Σ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ

Μέχρι πρό τινων ἐτῶν ἡ Ἱστορία ἦτο ἁπλῆ σύνθετος βιογραφία τῶν πρωτοστατησάντων εἰς τὴν ἐξέλιξιν αὐτῆς προσώπων. Ὀλίγοι ἱστορικοὶ ἐδίδον προσοχὴν εἰς τὴν κίνησιν τῶν μαζῶν. Συνέχουν αἰτίαν καὶ ἀφορμήν. Ὅλως διάφορος εἶνε ὁ τρόπος καθ' ὃν τώρα γράφεται ἡ Ἱστορία. Ἡ βράσις τῶν μεμονωμένων προσώπων, τῶν πρωταγωνιστῶν, δὲν παραγνωρίζεται καὶ δὲν ὑποτιμᾶται. Ἀλλὰ δὲν παραγωρεῖζονται πλέον οὔτε ὑποτιμῶνται ἄλλοι συντελεσταί, ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ προσπάθεια πληρώσεως αὐτῶν, ἤτις ἔφερε τὸν πολιτισμόν, ἡ ἀλληλεπίδρασις τῶν λαῶν, ἡ διάδοσις τῶν ἰδεῶν. Περισσότερον ἀπὸ τοὺς πολέμους οἱ εἰρηνικοὶ ἀγῶνες ἐκέδρασαν ἐπὶ τῶν τυχῶν τῶν λαῶν καὶ ἐγένοντο ἡ αἰτία τῆς προαγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ «Παγκόσμιος Ἱστορία» ἐγράφη ὄχι ὡς ἁπλῆ ἀφήγησις κατακτητικῶν πολέμων, ἀλλὰ καὶ ὡς ἱστορία τῆς Ἰδέας. Ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν τὰ γραφέντα εἰς ὅλας τὰς γλώσσας, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ὁμοιαι γενικὰ ἔργα. Ἐπίσης ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν αἱ ἀπειράριθμοι ἐπὶ μέρους ἱστορίαι λαῶν, προσώπων, ἰδεῶν, μονογραφίαι ἐπὶ ἱστορικῶν γεγονότων μεμονωμένων ὡς καὶ τὰ σημαντικώτατα πολλάκις πορίσματα τῶν τελευταίων ἱστορικῶν ἐρευνῶν. Εἰκονογράφησις πλουσία κοσμεῖ καὶ συμπληρώνει τὸ ἔργον, ἐν τέλει τοῦ ὁποίου παρατίθεται καὶ ἐκτενέστατον εὐρετήριον.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΟ ΤΡΙΤΟΜΟΝ ΕΡΓΟΝ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΤΩΝ "ΝΕΟΕΛΛ. ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ,,:
Ἄδετον: Δρχ. 300 . . . . . Δερμάτινον: Δρχ. 525

Η ΔΙΑΝΟΜΗ ΕΙΣ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ

ΓΙΑΝΝΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ ::

Ο ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ ΤΩΝ ΒΥΘΩΝ

ΘΑΛΑΣΣΙΝΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΡΤΣΑ λιγουλάκι. Μὲ τὴν ψυχή σου, μωρὲ Μῆτσο... Ἔλα καϋμένε, ἀγάντα ἕνα ψιχάλι.— Καλὰ εἶσαι, Ἀβάρα.

— Δὲ μᾶς παίρνει, καπτὰ - Νικόλα.

— Μᾶς παίρνει καὶ μᾶς καλοπαίρνει. Ξέρεις λόγου σου... Ἀμόλα, σοῦ λέω, καὶ ἄντε πάαινε παρέκει. Ντροπής, κοτζάμι παληκάρι...

Ὁ καπτὰ-Νικόλας ἔδινε σήμερα κουμάντο στὸ τσοῦρμο τοῦ καπτὰ-Γεώργη, ἕξη παληκάρια μὲ δίχως τὸν καινούργιο μοῦτσο.

Ὁ καπτὰ-Νικόλας τεζάρισε ἀκόμη ἕνα μπράτσο, ἴσαμε νὰ φέρῃ στὴν ἀράδα τὰ φελὰ καὶ τὰ μολύβια, διπλοπόδισε καὶ κάθισε κατάχαμα, πάνω στ' ἁπλωμένα διχτόπουλα. Ξοπίσω, τράβηξε ἀπὸ τὴ μέση του τὴν ξυλοβελόνα μὲ τὸ μετάξι κι ἄρχεψε τὸ μπάλωμα μὲ πιδέξο χέρι.

Πλεματιὲς σβέλτες, πιτήδειες, ἀπανωτὲς καὶ κατωτές, ντετραβέρσες πέρα δώθενε καὶ σταυρωτές. Κλωστὴ ἄφηνε, κλωστὴ ἔπαιρνε, καὶ τὸ δίχτυ μοντάριζε ὅδε τζχε φάει ἢ γράνα τοῦ βυθοῦ.

Ἔτσι διπλογνάτος καὶ κουλουράτος ὁ καπτὰ - Νικόλας ἔμοιαζε μὲ μιὰ μεγάλη κουβάρα παραγαδόσχοινο ποὺ κάποιο χέρι τὴ σφεντόνισε ἐκεῖ δά, πάνω στ' ἀκρομόλι. Ἕνα πρᾶμα· μιὰ μπογιὰ ἀπ' τὴν κορφὴ ὡς τὸ νύχι. Κανελλής, βαμμένος θαρεῖς στὴν ἴδια πιτιὰ μὲ τὸ ἐπίλοιπο δίχτυ.

Σκουφὶ πολυτρίχι στὸ κεφάλι, σκουφὶ θαλασσοζυμωμένο, ποὺ καὶ τί δὲν εἶδε καὶ τί δὲ γνώρισε πὰ στὸ πέλαγο. Μιὰ ρασοφανέλλα μὲ τριχιὰ δυὸ δάχτυλα πάχος, ἀπ' αὐτὲς ποὺ χουχουλιάζουν τὸ λαιμὸ καὶ πίνουν σὰ δψυασμένα σφουγγάρια τὸν ἴδρῶ καὶ τὴ θάλασσα, καὶ παρακάτω, ἡ βράνα ἴδια σχεδὸν μὲ τὴ φανέλλα, μὰ τούτη δῶ χιλιοτρύπητη, χιλιομπάλωτη, κόσκινο μπρὸς καὶ πίσω.

Κι ἀπὸ κεῖ, δυὸ ξεφλουδισμένα στελιάρια, κανελλιὰ κι αὐτά, ποὺ βγαίναν ὁλόϊσα μέσ' ἀπ' τὶς φαγωμένες μπατζάκες. Ἤτανε δυὸ ποδάρια θαλασσινά, παστά, ἁλατισμένα καὶ καπνερά, μὲ χίλιες τρύπες κι' ἄλλες τόσες μπαλωματιές. Τὸ μοῦτρό του πάλι ἤτανε μιὰ σταφίδα φουγνιστή, ψημένη μὲ τὸ λιοπύρι καὶ τὴν ἅλμη.

Ψαρομηλιγκάτος κιόλας ὁ καπτὰ-Νικόλας, σχεδὸν ἄσπρος. Ὅμως τήρα σβελτάδα, τήρα χέρι... Ἕνα γέρικο τσουλούφι τοῦχε γλυστρήσει κάτ' ἀπὸ τὸ σκουφὶ καὶ παιχνίδιαε, τζοβαΐζικο, μὲ τὸ μαϊστράλι. Ἀμίλητο κι ἁλάθητο τόνε θαροῦσες, ἔτσι δὰ ὧς πλεμάτιαζε μὰ ὧρες φορὲς παραματσούλαε ἀναμεσὴς στὰ δόντια του, κάτι πασπάτευε ἐκεῖ δὰ στὰ τριχωτὰ χείλια του, κάτι παραμίλαε.

Μὲ ποιόνε τάχει σήμερα ὁ καπτὰ-Νικόλας καὶ παραμασάει κουφόλογα καὶ τσουτσουρίζει βουβὲς κουβέντες κι ἔχει καταχνιὰ στὸ μάτι καὶ φουσκοθαλασσιὰ μέσ' στὴν ψυχή;... Ποιὸν ὀχτὸ ἔχει μέσα γιὰ ὄξω του; Μπορεῖ ὅμως νὰ μὴν ἔχει ὀχτό, μπορεῖ νὰ μὴν τἄχει μὲ κανένα, παρὰ νὰ διηγιέται κιόλας κάποια ἄφωνη θαλασσινὴ ἱστορία... Ὁποῖος κάποτε τὰ παράταγε ὅλα: βελόνες, κλωστές, παραμιλητά, καὶ κοίταε τὸ πέλαγο. Γιαλὸ-γιαλὸ πορπάταε τὸ μάτι του, κόστα-κόστα τὸ σεργιάνιαε. καὶ πότε νὰ χαϊδεύῃ ἁπαλὰ τὶς ραχονεριές, πότε νὰ βουτάῃ γιὰ νὰ σοντάρῃ τὰ βύθια, καὶ πότε νὰ γίνεται πυροφάνι νὰ ξεδιαλύνῃ τ' ἄπατα μυστήρια τοῦ πελάγου.

Ἐκεῖ δά, κατακοντά, ἤτανε ἡ ψαροπούλα, ἡ «Μέδουσα», δεμένη στὸν κρίκο, μὲ τὴν πλώρη κόντρα στὸ μουράγιο. Χορευτάκιζε πάνω στὰ νερὰ μ' ὅλη τὴν ἀρματωσιά της, κι ὧς τήραγε κατὰ τὸν καπτὰ-Νικόλα, θαρεῖς καὶ τὸν κορδόδευε.

Ἀντένες καὶ καμάκια, σκοινιὰ καὶ παραγάδια, κουπιὰ καὶ σίδερα, ξυλοσουπιές, κολοκυθιὲς κι ὅλα μαζὶ τὰ ἐργαλεῖα κοίτουνταν μὲς στὴν κούνια τους κατάκοπα, θλιβερὰ καὶ νυσταλέα. Μιὰ ὁλονυχτιὰ στὶς τόσες ἄλλες μάταιη κι ἄκαρπη. Μήτε λέπι!.. Ξέρεις τί θὰ πῆ μήτε λέπι, τρεῖς ὁλάκερες νυχτιὲς μὲ τσοῦρμο ἑφτὰ παληκάρια;

— Δὲν κἄμε καλά. Ἂν βαστήῃ κάμποσο τούτη δῶ ἡ γκίνια, μουρμούρισεν ὁ καπτὰ-Νικόλας... Καὶ νἄχῃς καὶ κεῖνο τὸ Μῆτσο νὰ σὲ κάνῃ ἄνω-κάτου. Τώρα ποὺ καλοσύνεψε, τώρα ποὺ καλμάρισε λίγο... ὄχι, θὰ φύγω! Ἀμ' ἔτσι; Δὲν πᾶς καλά, Μῆτσο, δὲν πᾶς καλά...

Παράτησε κατάχαμα τὸ δίχτυ, ἔπηξε τὴ βελόνα κάτω ἀπ' τὸ σκουφὶ καὶ σηκώθηκε.

Ὅλο τὸ τσοῦρμο ἤταν ἐκεῖ μαζεμένο, ριγμένο μιὰ ἅπλα, ἀντήλια, πάνω στὸ πλάτωμα τοῦ μουράγιου. Ἡ ράχη τους ἄτμιζε στὴν πυρωσιὰ τοῦ ἥλιου κι ὅλα τὰ νοτισμένα καὶ ψόφια κορμιὰ ζωντανεύανε. Μιὰ πολυποδαροῦσα ἤτανε θαρεῖς ἐκεῖνο τὸ τσοῦρμο, ποὺ τὸ ἔχει ἐκεῖ ξεράσει ἡ δργὴ τοῦ βυθοῦ. Ἕνα παιδαρέλι, ἁμάλιαστο σχεδόν, εἶχε ξεκολλήσει ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Εἶχε σουρθῆ παράμερα κι ἔκανε παρέα μὲ τὴ γκρίνια του.

Ἔπαιζε μὲ τὸ σκοῦφο του, καθὼς ὁ γάτος μὲ τὸ ποντίκι. Τὸν δάγκωνε μὲ ἀμάχη. Τραβοῦσε ἀπ' τὴ λερωμένη κοιλιὰ του κλωστές, σὰ νἄθελε νὰ τὸν ξεντερίση. Ὡς εἶδε τὸν καπτὰ-Νικόλα νἀρχεται κατὰ τὴ μεριά του, σηκώθηκε στὰ πισινά του, πῆρε στὰ δόντια τὸ σκοῦφο του καὶ λαγοδοποράτησε κάμποσες σκελές. Ὕστερα σηκώθηκε σοῦζα καὶ κρέμασε ἕνα μπράτσο μοῦτρα.

Ὁ καπτὰ-Νικόλας στάθηκε στὸ μεταξὺ τσούρμου καὶ παιδιοῦ, τήραξε μιὰ δῶ μιὰ κεῖ...

— Δὲν κάνεις καλά, Μήτσο, δὲν κάνεις καλά, μωρὲ παιδί μου, νὰ θὲς νὰ φύγῃς τώρα δά... Νὰ νοιαστοῦνε οἱ καραβοκυραῖοι... Ἐγὼ τί νὰ σοῦ κάνω. Ὕστερις γιὰ βάστα! Σὲ πῆρε κανένας μὲ τὸ ζόρι; Μονάχος σου ἤρθες καὶ περικάλεσες: Στέκα νἄρθῳ μαζί σου, καπτὰ - Γεώργη, δυὸ λεπιὰ δὲν ἔχω... Ἔτσι δὲν εἶπες, τότες ποὺ ἤτανε νὰ φύγουμε;... Ὁ καπτὰ-Γεώργης, πολλὴ-πολλὴ ἀνάγκη ἀπὸ μοῦτσο σὰν καὶ λόγου σου δὲν εἶχε. Μὰ πονοψυχάει, εἶναι λυπησάρης. Σὲ πῆρε μὲ πρῶτο λόγο. Μπῆκε σὲ τόσο ἔξοδο ὁ ἄνθρωπος. Ἐφτὰ νοματαίους ταΐζει, δίχως λόγου σου. Λογαριάζεις τί θέλουνε ὀχτὼ παλληκάρια; Νά, ψὲς ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶχε τσιγάρο, ποὺ λέει ὁ λόγος. Τὸν λυπήθηκα. — Καπτὰ - Νικόλα, μοῦ λέει, λεφτὰ δὲν ἔχω μὰ δὲν μπορῶ καὶ ν' ἀφήσω ἀτάϊστα τὰ παιδιὰ ποὺχω στὴν κουμάντα μου. Τί ὁρμηνιὰ μοῦ δίνεις λόγου σου, ποῦδανε τὰ μάτια σου περσότερες φουρτοῦνες;

— Καπτὰ-Γιώργη μου, τοῦ λέω, ἐγὼ 'μαι πιὰ ξένος κι ἔρμος. Νὰ ποθάνω δὲ θὰ βρεθῆ ἄνθρωπος νὰ μὲ θάψῃ. Τότες μοῦ λέει: Ξέρεις τί σκέφτηκα; Ἔχω κάμποσα δράμια μετάξι· νὰ τὸ δώσουμε καί, πρῶτα ὁ Θεός, νὰ πιάσουμε ψάρι καὶ μὲ τὴν πρώτη καλάδα ποὺ θὰ πουλήσουμε, τὸ βάνουμε στὴ θέση του... Ἔπιασε ἕνα καταστάρικο ἀπ' τὸ μετάξι, ἀγόρασε σὰν καλὸς πατέρας τρεῖς δκάδες φασοῦλες, μισὴ δκὰ λάδι, ἕξη ψωμιά, μιὰ δκὰ κρασί... Τί νὰ σοῦ κάνουν ἑκατὸ δραχμές!.. Ἐγὼ ποὺ βλέπεις μαγέρεψα τὶς φασοῦλες, μὲ τὸ κρεμιδάκι τους, μὲ τὸν μπελτέ τους, μὲ τὸ πιπεράκι τους. — Μισὴ δκὰ λάδι, καπτὰ-Γιώργη, τοῦ λέω, πάει σεράφη. Ὅλο, μοῦ λέει. Τὰ παιδιὰ μιὰ καὶ τὰ πῆρα ἀπάνω μου, δὲ θέλω νὰ λένε: Ὁ καπτὰ-Γιώργης μᾶς ἄφησε καὶ λιμᾶξαμε... Μὰ σήμερα δὲν ἔχει. Μὴ δὲν πονᾶ ἡ ψυχή του ποὺ πάει μεσημέρι καὶ σᾶς βλέπει θεονήστικους; Μὰ τί νὰ κάνῃ καὶ λόγου του μιὰ καὶ δὲν ἔδωσε ὁ γιαλός; Μὰ ἔχει ὁ Θεός. Καλμάρισε γιὰ καλά, ὁ καιρὸς μᾶς πάει πρίμα. Ἀπόψε φεύγουμε γιὰ τὸν κόρφο. Θὰ λάχῃ σαρδέλλα, παλαμίδα. — Δὲν μπορεῖ...

— Δὲν κάνεις καλὰ νὰ θὲς νὰ φύγῃς τώρα δὰ ποῦβαλες σ' ξόδο τὸν ἄνθρωπο. Ἔτσι μοῦ φαίνεται. Πάλι καὶ δέ... Μεγάλο παληκάρι εἶσαι καὶ σκέψου.

Τὸ παιδὶ μήτε μίλησε μήτε λάλησε. Μονάχα κρέμασε πιότερο τὸ παράπονο καὶ τὸ μῖσος του, ἴδιο ζὸ ποὺ τοῦ στερούσαν τὴν τροφή του.

Ὁ καπτὰ-Νικόλας ἔκανε πίσω. Περνώντας κοντὰ ἀπ' τὸ τσοῦρμο, ποὺ κοίτουνταν χάμω σὰν κοπανισμένη χταπόδα, στράφη

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΑΝΤΡΕ ΖΙΝΤ

ΕΠ' ΕΥΚΑΙΡΙΑ της έξηκοστής πέμπτης έπετείου των γενεθλίων τοῦ 'Αντρέ Ζίντ ἐξαίρεται ἐις ὅλα τὰ φιλολογικὰ περιοδικὰ ἡ πεζογραφική του δεινότης, ἀλλὰ καὶ τὸ περίλαλον καὶ ἀνώνυμον τοῦ χαρακτήρος του. Γράφων ὁ γνωστὸς λόγιος κ. Λέων Βερτ διὰ τὸν Ζίντ, τονίζει ὅτι ἄλλοι μὲς παρουσιάζεται ὡς αὐστηρὸς ἠθικολόγος, σφαγμένος μέσα εἰς τὴν ρεντινγκότα ἑνὸς πάστορος, καὶ ἄλλοτε δὲν διστάζει νὰ μᾶς εἴπῃ τὰς χυδαιότερες ἀνηθικότητες, ἀνεγείων ἐκ τῶν ὑπισθεν τὴν ρεντινγκότα του διὰ νὰ μᾶς δείξῃ ἐκεῖνο ποὺ δὲν γράφεται. Ἠθικολόγος καὶ ἀναίσχυντος «ἐξιπνισμένος», ἄλλοτε ἔχει τὸ τουπουρέστερο αἰσθημα καὶ ἄλλοτε κυλιόμενος εἰς τὸν βόρβορον, ἰδεολόγος καὶ ὑλιστής, ὁ 'Αντρὲ Ζίντ, ἐιμφανιζεται ὡς ἔχων τὸ ἕνα χέρι βαθεια βυθισμένο εἰς τὸν βόρβορο καὶ τὸ ἄλλο ὑψωμένο πρὸς τ' ἄστρα. Φυσιογνωμια μὲ τέτοιες ζωηρὲς ἀντιθέσεις ἀρισιένας δὰ πρώτην φορὰν παρουσιάζεται εἰς τὰ γραμματα. Καὶ κακῶς εἶνε λαμπρὸς πεζογράφος καὶ χειρίζεται μὲ σπάνια δεξιοτεχνία τὴ γλῶσσα καὶ τὸ στύλ του, εἶνε αὐτόχρημα μαγευτικὸ, ὁ Ζίντ κατώφθασε νὰ ἔχῃ μιὰ μεγάλη ἐπίδραση εἰς τοὺς συγχρόνους του, ἡ ὁποία ὅμως θεωρεῖται σήμερα ὡς ὁλεθρία. Κρίνεται σὰν ἕνας ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτας τῆς σημερινῆς συχνὸτερας καὶ τῆς πελέας ἠθικῆς ἀνομίας, ἡ ὁποία ἐπικρατεῖ εἰς τὰ Γαλλικὰ γράμματα αὐτὴ τὴ στιγμή.

•

ΠΑΡΑΣΙΤΙΣΜΟΣ, ΑΔΙΕΞΟΔΟΝ, ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ...

ΖΑΚ ΛΟΝΤΟΝ, ὁ δημοφιλὴς συγγραφεὺς καὶ δημοσιογράφος, εἰς μιαν τελευταίαν συνέντευξίν του ἀφιγιέται τοὺς λόγους οἱ ὁποῖοι τὸν ὑπεχρέωσαν νὰ προκηρυχθῇ εἰς τὸν σοσιαλισμόν. «Ἀφοῦ ἐγεννήθην προλετάριος, λέγει, εἶμαι κατ' ἀνάγκην σοσιαλιστής. Διότι μὲ αὐτὴν μου τὴν προέλευσιν ἀνεκάλυψα ἑνωρίς-ἑνωρὶς ὅτι ἡ μόνη δίξοδος τῶν ἀνθρώπων τῆς τάξεως μου εἶνε ὁ σοσιαλισμός. Ὑστερα ἔγινα παράδεισος, ἀφοῦ ἔπαυσα νὰ εἶμαι προλετάριος, καὶ ἔκανα τὸν συγγραφέα. Ἀλλὰ καὶ πάλιν πολὺ γρήγορα ἀνεκάλυψα ὅτι ὁ σοσιαλισμὸς εἶνε ἡ μοναδική, ἴσως, διέξοδος τῆς τάξεως τῶν παρασίτων».

•

ΠΑΝΕΥΡΩΠΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΗΙΔΕΑ γιὰ μιὰ φιλολογικὴ Πανευρώπη—ὕστερα ἀπὸ τὴν πολιτικο-οικονομικὴ Πανευρώπη τοῦ Μπριαν—ἀνήκει στὸν Πολωνὸ συγγραφέα Γιέλινεκ. Τὸν καιρὸ ποὺ τὴν πρωτοεφερε εἶχε περάσει δίχως νὰ προσεχθῇ ἀπὸ κανένα σχεδὸν, ἀλλὰ τώρα τελευταία ἔχει ἀρχίσει νὰ κάνῃ τὸν κύκλο της ἀνάμεσα στὸν κόσμο τῶν γραμμάτων καὶ κοψβενιάζεται καὶ πολὺ σοβαρά. Μιὰ διεθνὴς ὀργάνωση τῶν λογογράφων, χωρὶς ἀμφιβολία, δὲν εἶνε πράγμα εὔκολο. Ὅλοι οἱ συγγραφεῖς, καὶ ὅταν ἀκόμη πρόκειται γιὰ τὸ κοινὸ συμφέρο τους, παρουσιάζονται ἀτομικιστὲς καὶ μὲ ἔλλειψη κάθε πνεύματος πειθαρχίας. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι δὲν ὑπάρχει καθόλου ἐδαφος ποὺ ἑπάνω του θὰ καλλιεργηθῇ μιὰ φιλολογικὴ εὐρωπαϊκὴ συνείδηση. Ὁ κ. Γιέλινεκ ἔχει τὴν γνώμη πὼς ἀρχισε νὰ σχηματίζεται ἕνα καινο εὐρωπαϊκὸ. Γιατὶ ὑπάρχουνε συγγραφεῖς ποὺ τὰ ἔργα τους τυπώνονται συχχρόνως σὲ ὅλες τὶς σπουδαιότερες εὐρωπαϊκὲς γλῶσσες, καθὼς ὁ Τζοὺς, ὁ Ζιρωντοὺ, ὁ Γκολσγουοῦρθυ, ὁ Τόμας Μάν, ὁ Σῶ, ὁ Οὐέλς, ὁ Μορουὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀκόμη ποὺ εἶνε τὸ ἴδιο ἐπιφανεῖς μὲ τοὺς παραπάνω. Ὅλοι αὐτοὶ εἶνε καλοὶ Εὐρωπαῖοι χωρὶς νὰ παύουν νὰ εἶνε, ὁ καθένας τους ξεχωριστά, λαμπρὸς ἀντιπρόσωπος τῆς χώρας του. Γιατὶ ὁ εὐρωπαϊσμὸς ἑνὸς λογοτέχνη δὲν τοῦ ἀφαιρεῖ τὸν ἐθνικὸ του χαρακτήρα. Καὶ λέγει, ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἰδέας Γιέλινεκ, ὡς τίποτε δὲν εἶνε ἀγγλικώτερο ἀπὸ ἕνα ἔργο τοῦ Γκολσγουοῦρθυ, ὅπως τίποτε δὲν εἶνε γαλλικώτερο ἀπὸ ἕνα βιβλίο τοῦ Ζιρωντοῦ. Ἀκριβῶς στὴν ἐθνικότητα ἔγκειται τὸ θέλγητρο τοῦ συγγραφέα καὶ μονάχα μὲ τὸν ἐθνικὸ του χαρακτήρα ἔχει τὴν ἐλπίδα νὰ κατακτήσῃ τὸ εὐρωπαϊκὸ ἐπίπεδο καὶ νὰ γίνῃ Εὐρωπαῖος.

Γιὰ τὶς ἡνωμένες πολιτεῖες τῆς Εὐρώπης μιλᾶνε ἀκόμη σήμερα πολιτικοὶ ποὺ δὲν εἶνε καθόλου ἀσήμαντοι. Σ' αὐτοὺς ὁ Γιέλινεκ ἀναγνωρίζει ἀκέραιη τὴν ειμὴ τῆς γενναίας ἰδέας τους. Ἀλλὰ ἐω: τότε ποὺ ἡ Ἰδέα αὐτὴ θὰ γίνῃ πραγματικότητα πρέπει νὰ ἐργασθοῦνε με μετροφροσύνη ὅλοι οἱ συγγραφεῖς τῆς Εὐρώπης γιὰ νὰ γνωρισθοῦνε καλλίτερα οἱ λαοὶ μεταξύ τους. Τὸ μακρινὸ αὐτὸ μέλλον μπορεῖ νὰ προετοιμάζεται ἀπὸ τώρα μὲ τὸ γνώρισμα καὶ τὴν ἀνταλλαγὴ ἀπὸ τὰ πιὸ καλὰ καὶ τὰ πιὸ πολύτιμα πετράδια τῆς πνευματικῆς κληρονομιᾶς τῆς Εὐρώπης ὁλόκληρης. Μὲ τὸν τρόπο αὐτό, ποὺ κάθε ἄλλο παρὰ χαλιρώνει τὰ ἐθνικά αἰσθήματα, θὰ ὑπηρετηθεῖ καλλίτερα ἡ μεγάλη καὶ ὡραία ἰδέα τῆς πνευματικῆς προσεγγίσεως τῶν λαῶν. Τὸ μέλλον, ἐπιλέγει ὁ Πολωνὸς συγγραφεύς, ἀνήκει στὴν ἰδέα αὐτὴ ἂν θελήσουν ὅλοι νὰ ἐργασθοῦνε μὲ κάποιο ζῆλο καὶ, πρὸ πάντων, μὲ εἰλικρίνεια.

Τί λέει ὁ γιατρός

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

(ΣΕ ΤΡΙΑ ΜΕΡΗ)

(Διάλεξις τοῦ κ. Α. Ι. Γεωργιάδη γενομένη ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσοῦ» τῇ 24 Ἰαν. 1935)

ΜΕΡΟΣ Α'

ΟΜΟΛΟΓΩ μὲ ἐντροπὴν μου ὅτι δὲν ἐνθουμοῦμαι ποτὲ νὰ εἴχα πάρει καλοὺς βαθμοὺς εἰς τὰ μαθηματικὰ ὅταν πρό... ἀμνημονεύτων χρόνων ἔλυωνα τὰ παιδικά μου πανταλονάκια ἑπάνω στὰ θρανία τοῦ σχολείου. Τί μοῦ ἤλθε λοιπὸν τώρα στὰ καλὰ καθοῦμαι νὰ κατιαπιασθῶ μὲ ἕνα πρόβλημα, ἢ μᾶλλον μὲ ἕνα μάτσο ἀπὸ ἀγνώστους ἀλγεβρικοὺς Χ. πρόβλημα ἀπὸ ἐσας δυσκολώτερον ἀπὸ τὸ περίφημον δίλιον ἢ τὰ πυθαγόρεια προβλήματα καὶ τὸ ὁποῖον δὲν ὑπῆρξε ψυχὴ γεννητὴ ἐπὶ τοῦ πλανήτου ἀνέκαθεν ποὺ νὰ μὴ ἐζήτησε νὰ τὸ λύσῃ, χωρὶς ποτε, ἐννοεῖται, νὰ δώσῃ λύσιν καλλιτέραν ἀπὸ ἐκείνην ποὺ μοῦ ἐστοίχιζεν ὡς μαθητοῦ ἕνα σωρὸν μηδενικὰ δσάκις μοῦ ἐμαύριζε τὸ μάτι. ὁ μαυροπίνακας μὲ τὰ λευκὰ ἱερογλυφικὰ του ὑπὸ τὸ αὐστηρὸ βλέμμα τοῦ διδασκάλου μου.

Καὶ πρῶτα πρῶτα, ἀν ὑποτεθῇ ὅτι θὰ εἴχαμεν ἐδῶ τὸ θάρρος ἢ μᾶλλον τὸ θράσος νὰ «ἐπιληφθῶμεν», καθὼς λέγουν εἰς τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν, τὸ προβλήματος αὐτοῦ σοβαρῶς, θὰ ἐχρειάζετο πρὸ παντὸς νὰ κάμωμεν τὸ δῆ λεγόμενον, τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ τοῦ πράγματος ποὺ ἀποτελεῖ τὸ πρόβλημά μας.

— Τί εἶνε εὐτυχία;

Ἐδῶ λοιπὸν εἶνε ποὺ πιάνεται τελείως. Στοιχηματίζω ὅτι θέλετε νὰς δῆτε θὰ εἶνε κανείς μας παρασκευασμένος νὰ δώσῃ μίαν ἀπάντησιν, καλλιτέραν ἀπὸ κοινοτοπικὴν προχειρολογίαν, εἰς τὸ ἀπρόοπτον αὐτὸ ἐρώτημα.

Σχετικῶς ἁπλούστερος ὁρισμὸς θὰ ἦτο ἴσως ὁ ἑξῆς:

Εὐτυχία εἶνε πᾶν ὅ,τι δὲν ἔχομεν καὶ θὰ ἐπιθυμούσαμεν νὰ τὸ εἴχαμεν. Εἶμαι φτωχὸς καὶ θὰ ἐπεθύμουν νὰ γίνω ἑκατομμυριοῦχος· δὲν ἔχω ὑγείαν καὶ θὰ ἤθελα νὰ στίβω τὴν πέτρα μὲ τὴν δύναμίν μου· δὲν μ' ἀγαπᾷ τὸ δεῖνα προσῴλεξ πρόσωπον καὶ θὰ ἐπιθοῦν νὰ ἔπεφτε στὴν ἀγκαλιά μου· εἶμαι ἀφανὴς καὶ ἄσημος καὶ ὀνειρεύομαι νὰ ἔλθῃ καιρὸς νὰ διαλαλῇ ἐπὶ τῶν περούνων της ἡ δόξα τὸ ὄνομά μου· μοχθῶ καὶ ταλαιπωροῦμαι μὲ τὴν ἄχαριν βιοπάλην καὶ θὰ ἐπεθύμουν νὰ ξαπλώσω τὴν ἀρίδα μου ἑπάνω στὰ μαξιλάρια τῆς εὐημερίας καὶ τῶν διασκεδάσεων· δὲν εἶμαι τίποτε καὶ θὰ ἤθελα νὰ γίνω τὸ πᾶν.

Ὅλα αὐτὰ καὶ μυριάδες ἄλλα παρόμοια εἶνε ὁπωσδήποτε μερικὰ συγκεκριμένα στοιχεῖα τοῦ πράγματος αὐτοῦ ποὺ λέγει ὁ κόσμος εὐτυχίαν.

'ΑΛΛ' ἂν καθῆσῃ κανεὶς καὶ τὰ λεπτολογήσῃ ἕνα πρὸς ἕνα τὰ διάφορα αὐτὰ πιόνια τοῦ ζατρικίου τῆς εὐτυχίας, φοβοῦμαι ὅτι εἰς τὸ τέλος θὰ εὑρεθῇ πλέον ἀμαθὴς ἀπὸ ὅ,τι ἦτο εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς συζητήσεως, διότι, ὅπως λέγουν διὰ τὸν κόσμον οἱ τυφλοὶ ἐπαῖται ἀτενῶ ζητοῦν ἐλεημοσύνην, Καὶ διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ πρόβλημα, τοῦ ὁποίου τὴν λύσιν ὑποτίθεται—δυστυχῶς μόνον ὑποτίθεται—ὅτι πρόκειται νὰ σᾶς παρουσιάσω ἐδῶ, ἂς ἔχωμεν πλέον συγκεκριμένος ἀπὸ τὸν ὁρισμὸν ποὺ ἔδωκα προηγουμένως, τί ἐννοοῦμεν ὅταν λέγωμεν εὐτυχίαν.

Ἐν πρώτοις ἡ ἔννοια τῆς εὐτυχίας δὲν εἶνε ὡρισμένη, σταθερὰ καὶ γενικὴ ὅπως αἱ μεγάλαι ἀλήθειαι καὶ αἱ ἠθικαὶ ἀξίαι. Κάθε ἀνθρωπίνη ψυχὴ εἰς τὸν κόσμον ἔχει καὶ ἰδικὸν της ἰδεᾶδες εὐτυχίας, ἀναλόγως χιλίων δύο περιστάσεων καὶ συνθηκῶν, σχετικῶν πρὸς τὸ ἄτομον ἢ τὸ περιβάλλον του. Κάθε προσὸν ἢ μειονέκτημα κληρονομικότητος, ἑκάστη ἰδιοσυγκρασία ἢ ψυχοσύνθεσις ἢ διανοητικότης, ἢ βαθμὸς τοῦ ἀνθρωπισμοῦ ἢ τῆς μορφώσεως, ἢ ἡλικία, ὁ τρόπος καὶ τὰ μέσα τῆς ζωῆς, ἢ ἐκ τοῦ οἰκογενειακοῦ ἢ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος ἠθικὴ ἀτμόσφαιρα τοῦ ἀτόμου, αἱ φυλετικαὶ παραλλαγαὶ τῶν ἀντιλήψεων, ὅλοι αὐτοὶ καὶ μύριοι ἄλλοι ἀκόμη ἀπροσδιόριστοι καὶ ἀστάθμητοι παράγοντες ὁπωσδήποτε εἰς τὴν ἀντίληψιν ἑκάστου ἀνθρώπου καὶ μίαν ἰδιαιτέραν καὶ ξεχωριστὴν ὅλως ἰδίου παράστασιν τοῦ ἰδεᾶδους τῆς εὐτυχίας, μᾶλλον ἢ ἤττον ὁλικὴν ἢ ἐξιδανικεμένην κατὰ τὸ ποιὸν τῆς ψυχῆς ποὺ τὸ αἰσθάνεται. Μόνον εἰς γενικὰς ὅλως διόλου γραμμὰς συμπίπτουν κάποτε τὰ διάφορα ἀτομικὰ ἰδεᾶδη, ὡς λ.χ. εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ μεγαλείου τῆς δυνάμεως, τῆς δόξης, τοῦ πλούτου, τοῦ ἔρωτος ἢ οἱουδήποτε ἄλλου ἀπὸ τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ τοῦ βίου. Εἰς τὰς λεπτομερείας τοσοῦτον ἀπέχουν οἱ ἀντιλήψεις ἑκάστου σκεπτομένου πλάσματος εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτό, ὥστε συνηθέστατα συμβαίνει καὶ εἶνε πασίγνωστον ὅτι ἐκείνο ποὺ θεωρεῖ ὁ ἕνας εὐτυχίαν, ὁ ἄλλος νὰ τὸ εὑρίσκῃ ἀδιάφορον καὶ ἀσήμαντον, ἕνας τοίτος μάλιστα νὰ διαβλέπῃ εἰς αὐτὸ καὶ στοιχεῖα ἀτόμου δυστυχίας. Εἶνε μέ ἄλλους λόγους ἡ περὶ εὐτυχίας ἀντίληψις ἀπὸ τὰ πλέον ὑποκειμενικὰ πράγματα, κάτι ποὺ ἐνθυμίζει σχεδὸν μίαν ἐξωφρενικὴν θεωρίαν νευότερου φιλοσόφου, ὅστις ἰσχυρίζεται ὅτι δὲν ὑπάρχει τίποτε τὸ πραγματικὸν εἰς τὸν ἔξω κόσμον, ἀλλ' ὑπάρχει μόνον ἡ ἀπὸ ἰδηλῆς ποὺ ἔχομεν ἀπὸ τὰς ἐντυπώσεις ποὺ γενοῦν εἰς τὸν ἐγκέφαλόν μας αἱ διεγέρσεις τῶν αἰσθητικῶν νεύρων· δηλαδή... πάρτονε στὸ γάμο σου νὰ σοῦ πῇ καὶ τοῦ χρόνου!

Καὶ δὲν παραλλάσσει μόνον ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἄνθρωπον ὁ τρόπος ποὺ ἐννοεῖ κανεὶς τὴν εὐτυχίαν· διαφέρει ἀκόμη καὶ ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἀνθρώπου ἀναλόγως τῶν ἑκάστοτε περιστάσεων, τῆς ἡλικίας του, τοῦ περιβάλλοντος, τῆς ψυχικῆς διαθέσεως καὶ τῶν ἄλλων ὅρων.

Πρῶτα-πρῶτα δὲν ξέρει ὁ ἄνθρωπος τί θέλει καὶ τί ζητεῖ· Ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ ξέρῃ ἀκόμη, δὲν τὸ ἐπιθυμεῖ ὅλας τὰς ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου μὲ τὴν ἴδια λαχτάρα. Ὅ.τι ἐθάμβωνε τὴν ψυχήν του ὑπὸ τὴν χαρὰν τοῦ πρωϊνοῦ ἡλίου εἰμπορεῖ νὰ τὴν σκιάσῃ μὲ καταχνιὰν μελαγχολίας ὑπὸ τὸ μυστήριον τοῦ λυκόφωτος. ἀκόμη δὲ καὶ νὰ ταράξῃ τὸν ὕπνον· τοῦ ὀφιάλτης τὴν νύκτα. Ἔπειτα, μήπως ἀφίνει καὶ ἡ λογικὴ σκέψις ἐλεύθερον τὸ στάδιον εἰς τὰς ἐνορμήσεις τοῦ συναισθηματικοῦ κόσμου! Εἰς τοὺς τρελλοὺς πόθους ποὺ ἀναστατώνουν κάποτε τὴν ψυχικὴν ἡρεμίαν ἔρχεται μ' ἔνα πῆδημα ἡ ἀνεπιθύμητος λογοκρισία τῆς ὀρθοφροσύνης καὶ τοὺς βάζει στὴ θέση των ὅπως ἡ βέργα τῆς δασκάλας τὰ ἄτακτα νήπια. Ἐν τῷ μεταξὺ τὸ δνειρον τῆς εὐτυχίας ποὺ εἶνε πτευγίσει εἰς τοὺς λογισμοὺς σου παιρνει τὸ φῶσμὰ του δι' ἄλλους καλλιτέρους κόσμους.

'Αλέξ. Ι. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
Ἰατρὸς.

(Στὸ ἄλλο φύλλο: Τὸ Β' Μέρος)

Η ΣΤΗΛΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΚΑΙ ΠΑΛΙ Η ΑΝΑΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΤΑΝ πάρετε μιὰ ἀπόφασιν πρέπει καὶ νὰ τὴν ἐκτελέσετε! Ἄμα τὸ παιδὶ μυρισοτεῖ πὼς ὁ γονιός του, καὶ γενικὰ οἱ μεγαλύτεροί του, ποὺ τὸν διαπαιδ.γωγοῦν, ἀμφιταλαντεύονται καὶ δὲν εἶνε σταθεροί, ἀρχίζει ἀμέσως νὰ ἀμφιβάλλει γιὰ τὴν κρίση τους καὶ γενικὰ χάνει τὸ σεβασμό του γι' αὐτούς.

Λοιπόν, ἂν τύχει νὰ κάνουμε ἕνα λάθος, πᾶς θὰ τὸ διορθώσουμε; Δὲν εἶνε βέβαια ντροπὴ νὰ ὁμολογοῦμε τὰ σφάλματά μας. Μὰ πῶς θὰ γίνῃ αὐτό;

Ὁ τρόπος ποὺ θὰ μεταχειριστοῦμε εἶνε τὸ πᾶν. Τὸ παιδὶ πρέπει νὰ μάθῃ γιατὶ πάρθηκε ἡ Ἀ ἢ ἡ Β ἀπόφαση καὶ γιατὶ ὕστερα εἶναι ἀνάγκη ν' ἀλλάξει, νὰ μὴ πραγματοποιηθεῖ. Ἔτσι ὀδηγεῖτε τὸ παιδάκι σας στὴ σκέψη, στὸν ὀρθολογισμό. Ποιὸθει ἀκόμα πὼς τὸ παίρνετε στὰ σοβαρά. Γιατὶ πρέπει νἄναι τὸ αἴσθημα αὐτό. Μὲ τὸ «πρέπει» καὶ μὲ τὸ «νὰ μὴ τὸ κάνεις αὐτὸ», δὲ βγαίνει τίποτα, τὸ παιδὶ πρέπει νὰ μάθῃ νὰ σκέφεται, ν' ἀποχτήσει ἀντότητα. Εννοεῖται πὼς δὲν πρέπει νὰ βασοὺνομε τὰ παιδιὰ μὲ ζητήματα ποὺ δὲν τὰ νοιώθουν ἀκόμα λόγῳ τῆς ἡλικίας τους. Καλὸ εἶνε τὸ παιδὰκι νἄχει μερικὰ καθήκοντα ἀτὸ σπίτι ἢ ἕνα κομματάκι κῆπο νὰ καλλιεργεῖ, ἔτσι ἀναπτύσσεται ἡ πρωτοβουλία του καὶ ἡ σκέψη του. Ἐπίσης τὰ παιδιὰ πρέπει νἀχουν λίγο χαρτζιλίκι, γιορὶς νὰ τοὺς ζητᾶμε πάντα λογαριασμὸ ποὺ τὸ ξοδεύουν.

Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη εἶναι οἱ βάσεις τῆς ἀνατροφῆς.

Ὅ,τι πιὸ φιλικὲς εἶνε οἱ σχέσεις μεταξὺ τοῦ παιδαγωγοῦ καὶ τοῦ παιδιοῦ, τόσο πιὸ εὔκολα πετυχαίνει τὸ σκοπὸ του ὁ παιδαγωγός. Βέβαια ἡ ἀγάπη δὲν εἶνε κολὴ ἢ δημιουργία μιᾶς τέτοιας σχέσης. Οὔ·ε μποροῦν νὰ λείψουν καὶ οἱ συμβουλές, μὰ αὐτὲς συνήθως εἶνε κενὲς μορφές, τύποι.

Ὅταν ὁ παιδαγωγὸς χασει τὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ παιδιου καὶ θέλει μὲ ἀπειλὲς καὶ βία νὰ ἐπιβάλει τὴ θέλησή του, τότε ἔχει χάσει πιὰ τὸ ἔδαφος γιὰ τὴ δουλειά του. Χοειάζεται κάπου κάπου καὶ ἡ τιμωσία, ἀλλὰ ὄχι τιμωρίες ἔτσι ὑόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ τιμωρήσουνε καὶ ποτὲ μὲ θυμούς.

Καλύτερα νὰ μὴν διαπαιδαγωγηθεῖ καθόλου τὸ παιδί, παρὰ νὰ διαπαιδαγωγηθεῖ κακά.

ΜΑΡΙΝΕΤΤΑ

ΤΟ ΓΕΥΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

1) Ψῆρι φούρνου
2) Κοτόπηττα
3) Ἔφ α·λὰ νέζ

ΣΥΝΤΑΓΗ ΕΦ Α·ΛΑ·ΝΕΖ

Βράζετε μιὰ ὀκᾶ γάλα ἐντός φαρδιᾶς κατσαρόλας· ἀνεβάζετε τὴν βράση, χαμηλώνετε τὴ φωτιά καὶ, ἀφοῦ κτυπήσετε 8 ἀσπρᾶδια εἰς ἀφρὸν σφ.γτόν, παίρνετε μὲ ἕνα κουτάλι τῆς σούπας, κόπτετε μὲ αὐτὸ μαρέγκας σχήματο: ὡοειδοῦς καὶ τὶς ρίχνετε στὸ γαλὰ νὰ ψηθοῦν 2 λεπτὰ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καὶ 2 ἀπὸ τὸ ἄλλο, ὁπότε τὰ βγάζετε μὲ τρυπηπὴ κουτάλα καὶ τὰ ἀφίνετε νὰ στραγγίσουν σὲ μιὰ πετσέτα.

Ἀκολούθως ἑτοιμάζετε μιὸ ἐλληφρὸ κρέμα μὲ τοὺς 8 κρόκους, 100 δράμια ζάχαρι, μιὰ κουταλιὰ κόρν φλάουερ, βανίλια. Ὅταν δέσῃ, τὴν σερβίρετε σὲ μιο πιατέλλα βαθειά, καὶ ὅταν κρυώσῃ βάζετε ἀπάνω ἀπλωτὰ τὰ ὀσπράδια.

Ἑφημερίδες Περιοδικά

Εἰς τὸν «Χρονογράφον» τοῦ Πειραιῶς (27 Μαΐου) ἄρθρον τοῦ κ. Π. Σπάλα: «Περὶ συσκοπάσεων τῶν λογοτεχνῶν καὶ καλλιτεχνῶν τοῦ Πειραιῶς».

◆ Εἰς τὸν «Προμηθέα Πυρφόρον», ἑκπαιδευτικὸν περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ἐν Ρεθύμνῳ, εὑρίσκομεν ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ ἱπογραφικὴν σελίδα μὲ τραγούδια, παρομμίας κ.λ.π.

◆ Εἰς τὸ 8ον φύλλον τῆς «Μελίσσης» τῶν Τρικκάλων ἐκτὸς τῆς ἄλλης συνεργασίας δημοσιεύεται ὡραῖο δημοτικὸ τραγοῦδι τῆς Κύπρου, ἀλλὰ καὶ δυὸ ἄλλα μὴ ἐμμετικά, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν σημειώνεται ὑπογραφή. Διατί;

◆ Εἰς τὸν «Ν. Κόσμον» τῆς 2 Ἰουνίου βὸ τεῦχι μεταφράσεις τῆς κομῆσης νέτ Νοάϊ· ἀπὸ τὸν κ. Κ. Παλαμᾶν καὶ ἱστορικὴ μελέτη τοῦ κ. Θεμ. Ἀθανασιάδη περὶ τοῦ "Α. Ἀνδροσέδη ὡς θεατρικοῦ κριτικοῦ, περὶ τοῦ ὁποίου ἀποφαίνεται ὅτι «τὰ γραπτά του ἔχουν τὴν ὀσσία καὶ τὴν ἀξία ἑνὸς ἐπιστημονικὰ στοχασμένου ρεπορτάζ».

◆ Εἰς τοὺς τελευταίους «Ν. Πρωτοπόρους», ἀφιερωμένους κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἑξέτασιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, συνεργασίες τῶν κ.κ. Ν. Καρβουνῆ, Α. Κάρτου, Θ. Κορνάρου κ.λ.

◆ Εἰς τὴν «Ἠπειρ.ν» τοῦ Ἰουνίου ποιήματα τῶν κ. Μ. Μαλακάσῃ, "Αγγ. Σηφηρίδη, Μίχ. Δημητρίου, Γ. Σκαρίμπα, Δ. Βενιᾶν, διήγημα τοῦ κ. Μ. Καραγάτσι, ἐμμέτρου μεταφράσεις τοῦ κ. "Αγγ. Δοξᾶ καὶ κριτικὴ τοῦ ἀριστοῦ τῶν κ.κ. Γ. "Αγρα, Γ. Σκαρλατίδη, Γ. Ρούσου κ.λ.

◆ Εἰς «Ἠπειρωτικὸν Μέλλον» Ἀθηνῶν (Ἰουνίου) ποίημα: «Κρυσταλλᾶς» τοῦ κ. "Αλκη Κωστρίτη καὶ ἄρθρον τοῦ κ. Θ. Περάνδη διὰ τὴν προτομὴν τοῦ ποιητοῦ.

◆ Εἰς τὸ 15ον τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Κριτικὴ» τοῦ κ. Ἀ. Ἀνδρεάδου σαι δηλώσεις τοῦ κ. Δ. Μαξίμου καὶ μελέται τῶν κ. Κφίνκ καὶ Ν. Ζερβοῦ.

◆ Εἰς τὸ 10ον τεῦχος τῆς «Θεωρητικῆς Ἐπιθεωρήσεως» ἄρθρα καὶ μελέται τῶν κ.κ. Κουκᾶ Κανακάρη Ρουφοῦ, Ν. Ι. Ἀποστολοπούλου, Μ. Ἰεζδάρου κ.λ.

◆ Εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ἀκρόπολιν» ἤρχισαν ἀπὸ τῆς 9ης Ἰουνίου δημοσιεύομεναι ἐντυπώσεις ἐξ Ἰωαννίνων τοῦ κ. Ν. Καζαντζάκη.

◆ "Η «Ἠχὼ τῆς Ἑλλάδος» εἰς σημειωμά της τονίζει ὅτι εἶναι παράλληλος καθηγοντὴς ἡ μὴ μετάβασις Ἑλληνος Βιζαντινολόγου εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς μελέτην τῶν ἀπολεσθέντων μοσαϊκῶν τῆς "Αγίας Σοφίας. Ἀλ ὁμωνδεῖται ἡδη ἐπὶ τοῦ θέματος μελέται εἰς τὸν ἑλληνικὸν τύπον. Βέβαια ἡ ἀνεύρεσις ἀπὸ τὸν ξένον τύπον.

◆ Μᾶς στέλλονται ἄκριμ ἔφημ. «Ἑπτανησιακὸς Κῆρυξ», ἐκδ. Ἀ. Πειρασίας, «Ἱστορικὰ» Ἀλέξαν ρουπόλλεως, «Προσκυνος» μηνιαῖο δελτίο τῆς ὁμάδος προσκυνῶν Λέρβου καὶ ἀγιοτεραστίων τῶν προσκυνῶν, «Ποιδαγωγικὲς σελίδες» Χανίων Κρήτης μὲ περιεχόμενα: «Ἡ παιδικὴ ἀλητεία, φιλαδελφία, ὁ κινηματογράφος καὶ ἡ ἀγωγή» κλπ.

ΑΝΟΙΧΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Γράφει ὁ κ. Ν. Ι. Χατζιδάκης.

Ἀγαπητὰ «Νεοελληνικὰ Γράμματα»,

Εὐχαριστῶ πολὺ τὸν συντάχτη σας γιὰ σσα ἔγραψε γιὰ μένα στὸ φύλλο σας τῆς περασμένης Κυριακῆς. Πάντος ἐνας λόγος μὲ ὀκεανὸ ἀπὸ γνώσες, «ἀδὼς μὲ λέει, δὲν εἶμαι, γιατὶ τέτοιος εἶναι μόνο ὁ πάνσοφος Θεός· μὲ ἀρκεῖ νὰ εἶμαι ἕνας λόγιος μὲ μιὰ θαλασσούλα ἀπὸ γνώσες (ποὺ δὲν τὶς κάνει δόμες ἐλπίζω, θὰ λασσα).

Λυποῦμαι μόνο, ποὺ φαίνεται, πὼς δὲν ξέρει, μὲ τὶ ἀπαρτωλὸ τρόπο κατασκευάστηκε ἡ «Ἀκαδημία Ἀθηνῶν». Δὲν ξέρει ἴσως, πὼς κάποιος —πεθαμένος τώρα—καθηγητὴς ἐπωρελήθηκε τὴν περίσταση, ποὺ ἔγινε σὲ μιὰ διχτατορικὴ κυβέρνηση ὑπουργὸς τῆς παιδείας, γιὰ νὰ «ἱδρύσῃ» «Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν», μ' ἐπικεφαλῆς τὸν ἑαυτό του καὶ μὲ μέλη τοὺς ἰδιαίτερούς του φίλους. Καὶ ὁ πανεπιστήμιον αὐτὸς ἰδρυτὴς τῆς (ποὺ στὰ παρακτικά τῆς «Ἀκαδημίας» του μετέθεσε τὴν πόλη Κωνσταντίνα(sic Bodencee) στὴν Κωνσταντινούπολιν ὑποδούλωσε συγχρόνως τὸ πανεπιστήμιο νὰ πληρώνῃ ἐτήσιο φόρο 600.000 δρχ. στὸ Μινάϊταυρο τῆς «Ἀκαδημίας», του, γιὰ νὰ βγάξῃ τὰ Πρακτικά της, χωρὶς ἀνεγνωισμὸ ἀπὸ τὸ πανεπιστήμιο. "Εγραφα τότε μὲ ἀγανάχτηση ἕνα ἄρθρο: «Delenda Academia» καὶ ἡ μὲν Ἀκαδημία του αὐτὴ δὲν κατοχύρθηκε, ἀπεστημοποιήθηκε μακλαστα ἀπὸ τὸ κράτος, τοῦ λοιποῦ ὅμως

"ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗΣ„ Α.Ε.—"ELEFTHÉROUDAKIS„ S.A.

ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ❀ BIBLIOTHÈQUE D'ABONNEMENT

Ἡ Δανειστική μας Βιβλιοθήκη ἀναρτίζεται ἀπὸ ἀμφυσίαν ἐκλογὴν νέων ὡς ἐπὶ τὸ ἀμείωτον φιλολογικῶν, ἱστορικῶν, φιλοσοφικῶν καὶ κοινωνιολογικῶν ἔργων εἰς ὅλας τὰς γλώσσας.

Πρὸς ἀποφυγὴν μεταδόσεως νοσημάτων, ὅλα ἀνεξαιρέτως

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΑΠΟΛΥΜΑΙΝΟΝΤΑΙ

δι' εἰδικοῦ ἀγγλικοῦ κηδάνου ἐγκεκριμένου παρὰ τοῦ Ἀγγλικοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς.

Notre Bibliothèque d'Abonnement est pourvue d'œuvres en toutes langues—pour la plupart des nouveautés—dans le domaine de la littérature, de l'histoire, de la philosophie, de la sociologie etc.

Afin d'éviter la contagion de maladies, tous

LES LIVRES SONT DÉSINFECTÉS

dans un appareil spécial approuvé en Angleterre par le Ministère de l'Hygiène.

ΤΜΗΜΑ ΠΑΛΑΙΟΠΩΛΕΙΟΥ — LIVRES D'OCCASION
ANTIQUARISCHE ABTEILUNG — SECOND HAND BOOKS

Schlumberger, Basil Tueur Fr. 250.—
— Porphyrogenètes . . Fr. 250.—
Clousot, L'Art réligieux moderne . . . . . Fr. 50.—
Millet, Monuments de l'Athos: Peinture . . . . . Fr. 275.—
Jarchi, Architetura e l'Arti Musulmana . . . . . L. 350.—
Funde von Olympia . . . . M. 30.—
Fleury, Nouvelles maisons de rapport . . . . . Fr. 75.—
Espagny (de), Architecture antique *(2 volumes)* . . . Fr. 200.—
La pratique Médico-Chirurgicale *(8 volumes)* . . . . Fr. 1000.—
Ferronnerie du jour . . . . Fr. 75.—
Βαρίνου, Μέγα Λεξικόν (*Ἔκδοσις Βενετίας, 1712*) . . . £ 15.—
Ἐτυμολογικὸν τὸ Μέγα (*Ἔκδοσις Βενετίας, 1782*) Δρ. 1000.—
Lavignac, Dictionnaire de la Musique *(8 volumes)* Fr. 1000.—
Pouqueville, Histoire de la Régénération de la Grèce *(2 volumes)* . . . . Fr. 125.—
Phleps, Fabrige Architectur . . . . . M. 30.—
Daremberg-Saglio, Dictionnaire des Antiquités *(10 volumes)* . . . . . Fr. 2000.—
Bossert, Volkskunst in Europa . . . . . M. 150.—
Rizzo, Il teatro Greco di Siracusa . . . . . L. 120.—
Lafenestre, Le Louvre . . Fr. 200.—
Kühner, Griech. Grammatik . . . . . M. 10.—
Psichari, Travaux de linguistique et littér. *(volume I)* . . . . . Fr. 50.—
Legrand, Chrestomathie Grec moderne . . . . . Fr. 50.—
Chamber's, Encyclopædia *(10 volumes)* . . . . . £ 3.—
The Practical Infant Teacher *(5 volumes)* . . . . . £ 3.—

Petit, Histoire Universelle *(8 volumes)* . . . . . Fr. 1200.—
Quillet, Geographie Universelle *(4 volumes et 2 Atlas)* . . . . . Fr. 1000.—
Vidal-Lablache, Atlas . . Fr. 150.—
English Water Colours. . . 10/—
Enciclopedia dei Ragazzi *(12 volumes)* . . . . . L. 20.—
Encyclopédie Polonaise *(5 volumes)* . . . . . M. 25.—
Beauregard, Nos bêtes . . Fr. 100.—

ΤΟ "ΤΜΗΜΑ ΠΑΛΑΙΟΠΩΛΕΙΟΥ„
τοῦ ἡμετέρου Βιβλιοπωλείου ἀγοράζει βιβλιοθήκας

Ἐπίσης προμηθεύει οἱονδήποτε σπάνιον βιβλίον ἑλληνικὸν ἢ ξένον.

Larousse, La mer . . . . Fr. 120.—
— La terre . . . . . Fr. 120.—
— L'air . . . . . Fr. 120.—
— La Suisse . . . . . Fr. 100.—
— Musée d'art *(2 volumes)* . . . . . Fr. 250.—
Fürst, Weltreich der Technik *(4 Bände)* . . . . . M. 54.—
Harmsworth, Encyclopedia *(9 volumes)* . . . . . £ 2/5/—
Brockhaus, Conversationslexikon *(17 Bände 1908)* M. 100.—
Meyers, Konversationslexikon *(12 Bände 1928)* . . M. 150.—
Le corps humain *(4 volumes)* Fr. 500.—
Roule, Les poissons *(2 volumes)* . . . . . Fr. 50.—
Aus der Kinderstube der Tiere . . . . . M. 7.50

Kampf ums Dasein . . . . M. 7.50
Tessenow, Hausbau . . . M. 3.—
The Honest House . . . . 15/—
Dami, Il Giardino italiano L. 150.—
Boutiques 1929 . . . . . Fr. 80.—
Cosy corners & lits de repos Fr. 50.—
Cottages anglais . . . . . Fr. 30.—
Maisons d'ouvriers . . . . . Fr. 25.—
Encyclopédie Espagnole *(2 volumes)* . . . . . Fr. 50.—
Encyclopedia Brittannica *(32 volumes; édition 1911)* £ 10/—/—

Weber, Weltgeschichte *(3 Bde.)* . . . . . M. 20.—
D'Apri, Le Mexique. . . . Fr. 25.—
Les Alpes de la Haute-Savoie . . . . . Fr. 40.—
Die Kunst Japans . . . . . M. 15.—
Libonis, Les styles . . . . Fr. 30.—
Mayer, El Greco . . . . . M. 15—
Memling . . . . . M. 7.—
Meisser, Paysages suisses Fr.S. 16.—
L'Oberland Bernois . . . . Fr. 40—
Across Asia's Snows . . . . 10/—
O'Connor, The Empire Cruise . . . . . 6/—
Callwell, The Dardanelles 5/—
The Year Book of Japanese Art . . . . . 10/—
Junge Kunst . . . . . M. 2.—
Deutsche Arbeit . . . . . M. 2 50
Rom in Bildern . . . . . M. 5.—
Hans Baluschek, Monographien . . . . . M. 5.—
Bossert, Geschichte der Kunst. . . . . M. 20.—
Della Seta, Il Nudo nel Arte. I Arte Antica. . . L. 620.—
Gallatin A., Syracusan Dekadrachmes . . . . . £ 2.10/-
Die Heilige Schrift von Wurzbach . . . . . Dr.3.000.—
Œuvres complètes de Victor Hugo *(42 vol., Ed. Nationale)* . . . . . Dr. 12.500
Lambros Sp., Catalogue of the Greek Manuscripts on Mount Athos *(2 vol.)*. £ 2/10/-
Recueil à la mémoire de Kondakov . . . . . $ 12.50
Lavisse E., Histoire de France illustrée *(27 volumes relies)* . . . . . Fr. 1000.—

Haarhaus Rom . . . . . M. 10.—
Capast, Etudes et histoire sur Egypte. . . . . Fr. 25.—
Löwy, Polygnot. . . . . M. 8.—
Foescher, Orient . . . . . Fr. 5.—
Gelber, Auf Griechische Erde . . . . . M. 3.—
Jakoby, Fragmente der griech. Historiker . . . . M. 6.—
Grote, History of Greece *(10 volumes)* . . . . . 15/—
Pendlenbury, Ægyptiaca 12/—
Johns, Under Eastern Roofs 6/—
Waldstein, Phidias . . . . 12/—
Widmann, Weltgeschichte der Neusten Zeit. . . . . M. 7.50
Ziemke, Die Neue Türkei M. 5.—

DAREMBERG - SAGLIO
DICTIONNAIRE DES ANTIQUITÉS
(10 volumes) . . . . . Fr. 2000.

DIE HEILIGE SCHRIFT VON WURZBACH
Dr. 3.000.—

ŒUVRES COMPLÈTES DE VICTOR HUGO
(42 vol., Ed. Nationale) . . . . . Dr. 10.500

ERNEST LAVISSE
HISTOIRE DE FRANCE ILLUSTRÉE
(27 volumes reliés) . . . . . Fr. 1000

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΣΤΡΑ ΚΑΙ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ :::::::

ΑΡΓΟΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΣΚΙΤΣΑ ΤΗΣ κ. ΑΘΗΝΑΣ ΤΑΡΣΟΥΑΗ

«Τῆς δὲ τοῦ Ἄργους πόλεως ἡ χώρα ἡ μεγάλη μέσα στὸν κάμπο κοίτεται ὡς τέντα ἁπλωμένη.»

ΠΑΝΩ στὸ φηλότερο μέρος τῆς ἀπέραντης Ἀργείτικης πεδιάδας στέκει, ἴδια κορώνα, τὸ παλιό κάστρο τῆς Λάρισας, ποὺ στὴν Πελασγική γλώσσα ἐσήμαινε «Ἀκρόπολις», δαντελωτὰ πελεκημένο, μὲ πύργους καὶ πολεμίστρες, στὴν κορφὴ τοῦ ἥμερου κωνικοῦ βουνοῦ, ποὺ δὲν εἶναι ψηλότερο ἀπὸ 290 μέτρα πάνω ἀπὸ τὴ θάλασσα.

Ἔτσι, καθὼς τὸ τραίνο, ἐρχόμενο ἀπὸ τὴν Κόρινθο κι ἀφήνοντας πίσω τὴ Νεμέα καὶ τὰ Δερβενάκια, διασχίζει πρὸς τὰ νότια τὸν εὔφορο Ἀργολικὸ κάμπο, χωρίζουμε σὲ λίγο μέσ' ἀπὸ τὴν ἀπόσταση τὴν πανάρχαια ἐκείνη σκοπιὰ τῆς Λάρισας τοῦ Ἄργους, ἀπ' ὅπου ἔστησαν δλ' οἱ αἰῶνες καραούλι ἐνάντια στὴν ἀραχτική μανία τῶν κατακτητῶν. Στὰ μισὰ τοῦ βουνοῦ κι ἀπάνω στὴν πιὸ ἀπόκρημνη πλαγιά, φαντάζει, ἴδιος στενόμακρος ὄγκος χιονάτος, τὸ ὁλάσπρο μεγάλο μοναστήρι τῆς Παναγιᾶς τοῦ Βράχου ἡ τῆς Κατακεκριμένης, ποὺ τὴ λένε καὶ Ποστοκαλούσα, ἐπειδὴ ὑπῆρχε τὸ ἔθιμο νὰ χτυποῦν μὲ πορτοκάλια τοὺς νεόνυμφους ἐκεῖ ἀπάνω· καὶ ἀκόμη, ὅταν πανηγυρίζη ἡ Παναγία τὰ Εἰσόδιά της, τὰ παλληκάρια τοῦ Ἄργους πετροβολοῦν μὲ πορτοκάλια τὰ δμοφα κορίτσια ποὺ πᾶνε στὸ πανηγύρι. Ἴδιο μὲ κάστρο κι αὐτὸ τὸ μοναστήρι δρθώνεται πανήψηλο καὶ γραφικὸ μὲ τὸ σβέλτο του καμπαναριό, τὰ μακρουλὰ κελλιά του καὶ τὶς ταράτσες του, ἀπάνω στοὺς σταχτοκόκκινους βράχους τοῦ βουνοῦ.

Ὁ ταξιδιώτης, ἀφοῦ γνωρίση τὴν πρόσχαρη πολιτεία μὲ τὴν ὡραία ρυμοτομία καὶ τὶς φουντωτὲς δεντροστοιχίες, μὲ τὸ μικρὸ μουσεῖο, τὰ καθαρὰ ξενοδοχεῖα καὶ τὰ νοικοκυρεμένα σπίτια, μὲ τὴν ἀπλόχωρη πλατεῖα τοῦ Ἁγίου Πέτρου, τῆς μητροπολιτικῆς ἐκκλησίας. κι ἀπάνω ἀπ' ὅλα τοὺς εὐγενικοὺς καὶ φιλόξενους Ἀργείους. δὲν μπορεῖ νὰ φύγη ἀπ' τὸν τόπο ἂν δὲν ἀνέβη στὴν ἱστορικὴ Λάρισα. τὴ μιὰ ἡμέρα στὴν Παναγία τοῦ Βράχου καὶ τὴν ἄλλη ἀπὸ Κάστρο. Γιατὶ δυὸ δρόμους διαφορετικοὺς πρέπει νὰ πάρη, καὶ καλύτερα θᾶναι νὰ φταση στὸ σκοπὸ του ξεκούραστος.

Ἀφήνοντας πίσω τὸ δρόμο μὲ τὰ μαγαζιά, μπαίνομε σ' ἕνα ἀνηφορικὸ σοκάκι μὲ πολλὰ φτωχόσπιτα. Σὲ λίγο, ἀνηφορίζοντας ἀριστερὰ πρὸς τ' ἀλώνια, φτάνομε κάτω ἀπ' τὸ μεγάλο βράχο. Κατάντικρύ μας τώρα τὸ μακρόστενο μοναστήρι παίρνει μιὰ ἐκτυφλωτικὴ ἀσπράδα κάτω ἀπὸ τὸν πρωϊνὸ καλοκαιριάτικο ἥλιο. Ἀμέτρητα χτιστὰ ζίγκ-ζάγκ σκαλοπάτια μὲ σκοῦρες πλάκες, ἀνάμεσ' ἀπὸ κυπαρίσια κι' ἀνθισμένους ἀθάνατους, μᾶς βγάζουν μπρὸς στὴν πόρτα τῆς Κατακεκριμένης, ὅπως ἔμπρὸς σὲ μιὰ ἄσπιλη κι ἀπόκοσμη φωλιὰ γαλήνης καὶ προσευχῆς. Ἕνας ἀχός κρυστάλλινος μικρῆς καμπάνας ταράζει τὴν πρωϊνὴ ἡσυχία. κ' ἡ ψυχή μας. νανουρισμένη ἀπὸ τὴν ἁπλὴ ὁμορφιὰ καὶ τὴ γύρω διάφανη ἀτμοσφαῖρα, τὴ γεμάτη φίθυρους καὶ μυρωδιές, πετάει ξαλαφρωμένη πάνω ἀπὸ τὴ γῆ πρὸς κάποιους γαλανοὺς ἀρίζοντες, ἐνῶ τὸ βλέμμα μας χαϊδεύει τὶς πιὸ ἀπόμακρες βουνοκορφές. Ὁ ἦχος τῆς καμπάνας χαιρετίζει τὴν ἐξοδὸν μας στὸ μοναστήρι, ποὺ τώρα πιὰ δὲν κατοικεῖται ἀπὸ καλογέρους, γιατὶ ἀπὸ τὸ 1856 ἔγινε ναὸς ἐνοριακὸς καὶ ἐξικολουθεῖ νὰ εἶναι ὡς τὰ σήμερα.

Ἡ ἐκκλησία του εἶνε τρισυπόστατη, ἀφιερωμένη στὴν Παναγία, στὸν Εὐαγγελισμὸ καὶ στὸν Ἅγιο Θεοδόσιο. χτισμένη, κάθως λένε, στὰ θεμέλια ἀρχαίου ναοῦ τῆς Ἀκραίας Ἥρας. Χρονολογεῖται ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς τελευταίας Βενετοκρατίας στὴν Πελοπόννησο, ἀ ἄμεσα 1686 καὶ 1715, καθὼς τὸ μαρτυρεῖ καὶ μιὰ παμπάλαια εἰκόνα, τὴ Εἰσ ◆ χ τῆς Θεοτόκου. μὲ χρονολόγια 1705

Ἀπὸ τὰ κυριώτερα κειμήλια τῆς ἐκκλησίας εἶν' ἕνα Εὐαγγέλιο ἀπὸ τὶς περίφημες ἐκδόσεις τῆς Βενετίας ἔτους 1776. Ἡ ἐκκλησία μὲ τὰ μισὰ σχεδὸν κελλιὰ βλέπει πρὸς τὸ βοριᾶ καὶ μὲ τὴν ἄλλη πρόσοψη πρὸς τὴν ἀνατολή. Ἀπὸ κάτω, πρὸς τ' ἀνατολικομεσημβρινὰ τοῦ βράχου, βρίσκεται τὸ ἀρχαῖο θέατρο,ποὺ χωροῦσε 20 000 θεατές, καὶ ἄλλα ἀκόμη ἐρείπια.

Καθισμένη στὸν ἥσκιο τοῦ μεγάλου καμπαναριοῦ, μὲ τὴ διαλεχτὴ συντροφιὰ τοῦ εὐγενικοῦ δασκάλου κ. Ἀναστάση Τσακοπούλου, πόσα δὲ μαθαίνω ἀπὸ τὴν πολυκύμαντη ἱστορία αὐτοῦ τοῦ μοναστηριοῦ, ὅπου κατὰ τὴν Ἐπανάσταση καὶ στὰ χρόνια τῆς σκλαβιᾶς ἐκρύβονταν οἱ Χριστιανοὶ καὶ ποὺ οἱ καπεταναῖοι τὸ χρησιμοποιοῦσαν, γιὰ τὴ στρατηγική του θέση, ὡς τὴν ἀσφαλέστερη σκοπιά. Τὴν ἀρχική μορφή του, ὡς λίγα χρόνια πρίν. τὴ διατηροῦσε, ἀλλὰ μιὰ νύχτα τῆς Λαμπρῆς τοῦ 1905 ἐκάπκε ὁλόκληρο ἀπόνα πυροτέχνημα.

Γιὰ τὸ ἄφθαστο σὲ ὁμορφιὰ πανόραμα ποὺ ξετυλίγεται ἀπὸ δῶ πάνω. τὴ μεγάλη ταρατσα τῆς Παναγίας τοῦ Βράχου, καὶ ποὺ ἁπλώνεται ἀκόμη μαγευτικώτερο ἀπὸ τὴν κορφὴ τῆς Λάρισας, ἀφήνω νὰ μιλήσω ὅταν ἀξιωθῶ νὰ φτάσω ἐκεῖ ἀπάνω.

Ἡ ἀνάβαση στὸ κάστρο δὲν εἶναι δυνατὴ ἀπὸ τὸ μοναστήρι. Οἱ πάνω θὲ του βράχοι στέκουν σαν κρεμασμένοι, κι εἶναι τόσο ἀπόκρημνοι, ὥστε οὔτε κατοίκι δὲν μπορεῖ νὰ σκαρφαλώση ἀπὸ κεῖνη τὴ μεριά. Γι' αὐτὸ κι' ὁ στρατοκόπος ἢ ὁ καβαλλάρης, ἀφοῦ περάση κάτω ἀπὸ τὰ ριζά τοῦ βουνοῦ ὅπου ὀρθώνεται τὸ μοναστήρι, θὰ πάρη ἀριστερὰ τὸ μονοπάτι, κι ἀφήνοντας στὰ δεξιά τὸ λεφο τῆς "Ἀσπίδας θ' ἀνηφορήση ἀνάμεσ' ἀπο πυκνὰ ἐλαιόδεντρα, φέρνοντας γύρω τὸ μισὸ βουνὸ γιὰ τὴν κορφή "Ὑστερ' ἀπὸ μιάμιση ὥρα μέσ' ἀπὸ χαλίκια κι ἀγριόχορτα. φτάνομε σ ἕνα μισογκρεμισμένο ἀνοιγμα τοῦ Κάστρου, ὅπου δύσκολα μποροῦμε νὰ βαδίσωμε πάνω στοὺς μυτεροὺς βράχους τοῦ βουνοῦ καὶ στοὺς σωροὺς τὶς πέτρες ποὺ κατρακυλοῦνε κάτω ἀπὸ τὸ βάρος μας μὲ κίνδυνο νὰ μᾶς παρασύρουν στὸ γκρεμνό. Ποιὸς ὅμως συλλογίζεται τοὺς κόπους καὶ τὸν κίνδυνο, ὅταν διψᾶ ἡ ψυχή του καὶ τὸ μάτι του ν' ἀγκαλιάση μιὰν ἀτεραντοσύνη; Δύσκολη καὶ κοπιαστική κάθε ἀνάβαση, ὅσο εὔκολη κι εὐχάριστη κάθε κατηφοριά, ἀλλὰ πόσο μᾶς μεγαλώνει ἡ πρώτη καὶ πόσο μᾶς μικραίνει ἡ δεύτερη!Πῶς, ὅταν βρεθοῦμε σὲ μιὰ ψηλὴ κορφή, βλέπομε ὅλα κάτω μας νὰ γίνωνται τόσο ἀσήμαντα, τόσο μηδαμινά,σὰν παιχνιδάκια. καὶ νιώθομε νἆμαστε κάτι ἀπὸ ἀητοὺς, κάτι ἀπὸ λυτρωμένα πετούμενα! Καὶ πάλι, ὅταν ἀρχίζομε νὰ κατεβαίνουμε πῶς μοιάζομε τὰ μερμίγκια. ἢ μὲ γαμοσκούληκα μπερδεμένα μὲ τὸ χῶμα!

Ἀπάνω σὲ ἀρχαῖα κυκλώπεια τείχη καὶ σὲ θεμέλια ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Διός Λαρισίου στέκει τὸ κάστρο τοῦ Ἄργους, ἀρχικὰ χτισμένο ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς καὶ μεγαλωμένο ἀπὸ τοὺς Φραγκοθεμελετσιονοὺς καὶ τοὺς Τούρκους, μὲ τὸ «ὀντωτὰ» μπεντένια, μὲ τοὺς στρογγυλοὺς καὶ τετράγωνους πύργους του. Δὲν εἶναι βέβαια μεγάλο σ' ἔκταση ὅπως τὸ κάστρο τῆς Ἀκροκορίνθου, ποὺ εἶδαμε στὸ προηγούμενο ταξίδι. Μάλλον μικρὸ καστέλι μὲ πολυγωνικὸ περιτείχισμα, δείχνει ὅμως τὴν ἴδια μ' ἐκεῖνο ὀχυρωματικὴ ἀρχιτεκτονικὴ στὴν κατασκευὴ τῶν πανύψηλων τοίχων του. Στὸ κεντρικὸ χτίριο δὲν μπορεῖ νὰ μὴ σταθῆς αἰώνες ὁλόκληρους καὶ ἐκεῖ ὅπως σὲ ὅλο τὸ Μωριά. Ὕστερ' ἀπὸ τὴ δολοφονία τοῦ Καποδίστρια στὸ Ναύπλιο. τὸ 1833, ἐεσπάει ὁ ἐμφύλιος σπαραγμὸς στὸ Ἄργος, ἀνάμεσα στοὺς Ἕλληνες καὶ στοὺς Γάλλους τοῦ Μαιζῶν.

Ἀπὸ τούτη τὴν κορφή, ρίχνοντας κάτω λυπημένα βλέμματα, ὁ Ποκεβίλ ἔλεγε μὲ νοσταλγικὴ συγκίνηση: «Ποῦ εἶναι σήμερα οἱ ναοί καὶ τὰ μεγαλόπρεπα χτίρια ποὺ ἐστόλιζαν τὸ περήφανο Ἄργος; Τί ἔγιναν τ'ἀγάλματα τόσων ἡρώων;Ποῦ νὰ βρίσκεται ὁ ταφος τοῦ Πύρρου, τὸ παλάτι τοῦ βασιλέως τῶν βασιλέων Ἀγαμέμνονος; Τὸ στάδιο; Μάταια θὰ ζητήση κανεὶς τὰ σημάδια τόσων μνημείων σ' αὐτὴ τὴ διασκορπισμένη πολιτεία, ποὺ ἀπ' τὴν παλιά της δόξα δὲν ἀπόμεινε τίποτ' ἄλλο ἀπό τ' ὄνομά της».

Κάθε νασταλγὸς τῶν περασμένων κάνει ἄβολα παρόμοιες σκέψεις, ἡ σύγχρονη ὅμως ἐντατική ζωὴ καὶ ἡ γύρω ἀγέραστη ὁμορφιὰ τοῦ Ἀργολικοῦ τοπίου ἀμεσότερα κι' ἐπίμονα αἰχμαλωτίζει τὸ λογισμὸ καὶ τὶς αἰσθήσεις του.

Σὰν ἕνας ποικιλόχρωμος ἀπέραντος τάπητας, ἁπλωμένος ἀπ' ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος, φαντάζει ὁ Ἀργολικὸς κάμπος κάτω ἀπό τὰ μάτια μας. Τεράστια πολυσύνθετη εἰκόνα, ἀπ' αὐτὲς ποὺ μόνον ἡ ἑλληνική φύση, μέσ' ἀπ' τὴ γόνιμη καὶ μεγαλόπνοη δημιουργία της, ξέρει νὰ ζωγραφίζη. Βλάστηση παραδεισιακὴ ἀπὸ δέντρα, ἀπέραντες καπνοφυτεῖες, λειβάδια καὶ καλαμιῶνες, στρώνει χαλιὰ βελοῦδινα στὴν ἁπλόχωρη πεδιάδα, ποὺ γιὰ τὴν εὐφορία της οἱ Τοῦρκοι τὴν εἶχαν ἐπονομάσει Μισὸ Μεσσήρ. ὁλόγυρα ἀπὸ τὴν πολιτεία ποὺ σὰν πολόχρωμη μακέτα φαντάζει ἀπὸ ψηλά, σχεδιασμένη σὲ κανονικὰ γεωμετρικὰ σχήματα, μὲ τοὺς σκιεροὺς της δρόμους. μὲ τοὺς μαντρωμένους μπαξέδες, μὲ τοὺς τρούλλους τῶν παλιῶν ἐκκλησιῶν καὶ τὰ ψηλὰ καμπαναριὰ ἀνάμεσα σὲ πυκνὲς τοῦφες κυπαρίσσια, μὲ τὸν παλιὸ μεγάλο στρατῶνα καὶ τὶς σταχτοκόκκινες στέγες τῶν σπιτιῶν. Πρὸς τὸ βοριὰ φουσκώνει ὁ λόχος τῆς Ἀσπίδος, ποὺ ἔλαβε αὐτό τὸ ὄνομα ἐπειδὴ τὸ σχέδιό της, στὴν ἐδροφική του μορφή, θυμίζει ἀρχαῖκὴ ἀσπίδα ἤ, καὶ κατὰ μίαν ἄλλη παράδοση. ἐπειδὴ ἐκεῖ ἀπάνω. τ ἀρχαῖα χρόνια, ὅσοι νέοι πολεμίσται κατώρθωναν νὰ διατηρήσουν τὴν παρθενία τους κατέθεταν ἀπό μιὰ χάλκινη ἀσπίδα. Ἕνα ἐκκλησιδάκι, ὁ προφήτης Ἠλίας, στολίζει τώρα τὴν κορφή, ἐνῶ χτίρια προϊστορικὰ καὶ θεμέλια ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς τοῦ Ἀπόλλωνος, τοῦ μαντείου, τῆς στεᾶς κι ἄλλα ἀκόμη εἶναι διασκορπισμένα στὶς πλαγὲς τοῦ χαμηλοῦ λόφου.

Τὰ φουγάρα τῶν σπιτιῶν στέλνουν τὸ γαλάζιο καπνό τους πρὸς τὰ νότια, πάνω ἀπ' τὴν καταπράσινη ἔκταση, ὅπου τὰ μικοὰ χωριὰ Κυβέρι, Μόλοι, Σκαφιδάκι, ὁ συνοικισμὸς τῆς Κίου κι ἄλλα ἀόμη, ὡς κάτω στὴ θάλασσα τοῦ Ἀναπλιοῦ,γυαλίζουν ἴδια μὲ ὀπάλλι στὸ ξάνοιγμα τοῦ ὁρίζοντος, μὲ τὸ βλοσυρὸ Παλαμήδι καὶ τὴν Ἀκροναυπλία στ' ἀριστερά της. Ποτάμια, ποὺ ἐνθυμίζουν ἀσημοκλωστὲς σὲ κέντημα παλαιτίκό,κεντοῦν τὸν πρασινοκαμβᾶ, τρυπώνουν καὶ ξετρυπώνουν κάτω ἀπ' τὶς θαλερὲς φυτεῖες. Τὰ κυριώτερα εἶναι ἡ Πάνιτσα ποὺ πηγάζει ἀπ' τὰ Ἀρτεμίσιο ὄρος, ὁ Ξηριᾶς ποὺσχεται ἀπὸ τὰ βουνὰ τῆς Καρυᾶς, κι ὁ Ἐρασῖνος ποὺ ξεκινάει κάτω ἀπ' τὴν τεράστια σπηλιὰ τοῦ ὄρους Χάον στὰ νοτιοδυτικὰ καὶ σκορπίζεται σὲ ἀμέτρητους κρυσταλλινους χειμάρρους ἀνάμεσα στὰ χλοερὰ χτήματα, περνῶντας κάτω ἀπὸ γραφικὰ παλιὰ γεφύρια. Στὶς πηγὲς τοῦ Ἐρασίνου, μπρὸς ἀπ' τὴ μεγάλη σπηλιὰ ὅπου ὀρθώνεται ἐπιβλητική ἡ ἐκκλησία τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, βρίσκουν οἱ Ἀργίτες καὶ οἱ ξένοι τὴ δροσερώτερη ἐξοχή. τὸ παραδεισιακὸ «Κεφτλάρι». Βουνὰ ποὺ ἀκουμποῦνε οἱ κορφές τους στὰ σύννεφα κι ἄλλα πιὸ χαμηλότερα, σὰν πελεκημένη κορνίζα, πλαισιώνουν τὸν φαντασμαγορικὸ πίνακα τοῦ Ἀργολικοῦ πεδίου. Τὸ Ἀρτεμίσιο, ψηλὸ ὡς 1773 μέτρα, ἡ βουνοσειρὰ τοῦ Ἀραχναίου, ἡ Κρυάδρυση, ἡ Μπούγα, τὸ Μεγαλοβοῦνι, ὁ Φαρμακᾶς, ἡ Τζίρια, μέσ' στὴν δμίχλη τῆς ἀτμοσφαίρας τυλιγμένα. "Ἕνα τοπικὸ τραγοῦδι λέει πῶς μιὰ μάννα βγαίνει στὸ ξάγνωτο,πασχίζοντας νὰ βρῆ τὸ γιό της ποὺ ξευγαρόνει κάτω στὸν κάμπο, καὶ λέει στὰ βουνὰ αὐτὰ τὰ λόγια:

Παρακαλῶ σε, Τζίρια μου,
μάζεψ' τὶς καταχνιές σου,
γιὰ ν' ἀγναντέψω, γιὰ νὰ ἰδῶ
στοὺς κάμπους τὸ ξευγάρι,
πῶς κάνει κάτ' ὁ Χρῆστος μου
μονάχος τὸ ξευγάρι.

Καὶ τὸ βουνὸ τῆς ἀπαντάει:

"Ὁ Χρῆστος δὲν ἐφάνηκε
νὰ πάη κοντὰ στὰ βόδια,
πάνε τὰ βώδια μονοχά
μὲ τὸ ζυγὸ δεμένα.
στὸν κάμπο ὁ Χρῆστος κοίτεται,
μαῦρα πουλιὰ τοῦ τρώνε
κι ἄσπρα τοῦ γ..φαρέρνουνε
στριγγὰ μυρολογήματα.

Μέσ' ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῶν Ἀργείτικων βουνῶν, πολλὰ μυρολόγια καὶ τραγούδια ἀναβεῖνον καὶ καχύνονται ἀπὸ τὴν ἄδολη ψυχὴ τῶν χωρικῶν καὶ τῶν τσοπανάρέων, ποτὲ σὲ στίχους παθητικούς, ποτὲ σὲ γοργά, ὅλο τσακίσματα καὶ μεράκι, λιανοτράγουδα ὅπως τοῦτο:

—Ἀτάφε, μουρμάτα μου,
θὰ κουμηθοῦμε ἀντάμα.
—Κι ἂν κουμηθοῦμε, τί τὸ λές;
ἐγὼ δὲ σὲ φοβοῦμαι.

Πάνω τῆς κοβῶ τὰ κουμπιά,
φιλῶ τὰ μαῦρα μάτια.
Κουμπάκια εἶναι κι ἂς κόβονται,
ματάκια κι ἂς φιλιοῦνται...

Κατεβαίνοντας τὸ βελινὸ ἀπὸ τὴ Λάρισα, ἀπαντήσαμε πρόσχαρες κοπέλλες καὶ νέους ξωχάρδες ποὺ γύριζαν τραγουδώντας ἀπὸ τὴν πολιτεία στὰ περιβολόσπιτά τους, ἐνῶ ἕνας κόσμος σπίναι,σπουργίτια καὶ χελιδόνια, πηγαίνοντας γιὰ νὰ κουρνιάσουνε, τιτιβίζαν κι ἔκαναν ἕνα ὀρνιαστικὸ παινδαιμόνιο γύρω ἀπὸ τὶς φωλιές τους στὰ δέντρα καὶ στὰ δαντελλωτὰ χαλάσματα τοῦ κάστρου.

Ἀθηνᾶ ΤΑΡΣΟΥΑΗ

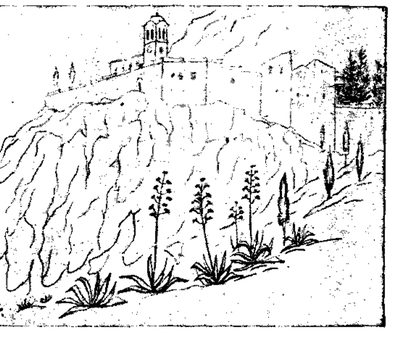

Ἄργος: Ἡ Παναγιὰ τοῦ Βράχου. Σκίτσο τῆς κ. Ἀθηνᾶς Ταρσούλη.

ΑΝΤΙ ΑΛΛΟΥ ΔΩΡΟΥ
εἰς τοὺς
ΕΦΕΤΕΙΝΟΥΣ ΑΡΙΣΤΟΥΧΟΥΣ
τῶν σχολείων
ΧΑΡΙΣΑΤΕ ΤΟΥΣ ΒΙΒΛΙΑ
μὲ τὰ ὁποῖα θὰ συμπληρώσουν καὶ θὰ στερεώσουν τὰς γνώσεις των κατὰ τὸν πλέον εὐχάριστον τρόπον.

(Κατάλογον δημοσιεύομεν εἰς σελ. 6).

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΥ ΠΙΡΑΝΤΕΛΟ

ΠΙΚΡΟ ΝΕΡΟ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΙΓΟΣκόσμος, στόν κήπο ἐκεῖνο τό πρωΐ, γύρω στά θερμά λουτρά. Ἡ περίοδος τῶν λουτρῶν βρισκότανε πιά στό τέλος της.

Σέ δυό γειτονικά καθίσματα, σ' ἕνα σταυροδρόμι κάτω ἀπό τά ψηλά πλατάνια, καθόνταν ἕνας νέος χλωμός, ἤ σωστότερα κίτρινος, λιγνός, γιά λύπηση μέσα στήν καινούρια του φορεσιά, τήν ἀνοιχτόχρωμη, πού οἱ τσάκισές της, οἱ φρεσκοσιδερωμένες, καθώς ἤτανε πολύ πλατειά, ἔκαναν ὅλες ἕνα ζικ-ζάκ, κ' ἕνας ἀνθρωπάρας πενηντάρης, μέ μιά πάνινη φορεσιά, καταζαρωμένη ὅπου τό ὑπερβολικό του πάχος δέν τήν ἐτσίτσωνε μέχρι σκισίματος, καί μ' ἕναν παναμᾶ παραμορφωμένο στήν ξουρισμένη του κεφάλα.

Βαστοῦσανε κ' οἱ δυό ἀπό τό χέρι οὐλτ τά ποτήρια τά γεμάτα ἀκομα μέ τό χλιαρό καί βαρύ ἀλκαλικό νερό, τό μόλις πιασμένο ἀπό τήν πηγή.

Ὁ παχύς, σ' ἀζαλισμένος ἀκόμα ἀπό τά βροντερά ρουχαλητά πού θέχε κάμει τήν νύχτα, κάθε τόσο ἐμισοκλειοῦσε τά νυσταγμένα του μάτια ἐπάνω στήν προσωπάρα του, πδμοιαζε σάν καλοθρεμένου καί καλοχορταῶμένου ἠγούμενου. Ὁ λιγνός, στό τσουχτερό πρωΐνό ἀέρι, ἐκρύωνε καί σχεδόν ἐτρεμόλιαζε.

Μήτ' ὁ ἕνας μήτ' ὁ ἄλλος ἀποφασίζανε νά πιοῦνε, κι ἐφαινότανε σά νά περίμενε καθένας τους τό παράδειγμ' ἀπό τόν ἄλλο. Τέλος, ἐπειτ' ἀπό τήν πρώτη ρουφηξιά, κοιταχτήκανε μέ τά πρόσωπα παραμορφωμένα ἀπό τήν ἔδ.αν ἔκφραση ἀηδίας.

— Τό συκῶτι, αἴ;—ρώτησε σιγά, ξαφνικά, ὁ χοντρός τό νέο, συνερχόμενος.—Ἀσθένεια τοῦ ἥπατος, αἴ; Θἄσαστε παντρεμένος, μοῦ φαίνεται...

—Ὄχι, γιατί;—Ρώτησε μέ τή σειρά του ὁ νέος, μ' ἕνα θλιβερό ζέρμια ὁλόκληρου τοῦ προσώπου του, πού σήμαινε χαμόγελο.

— Μοῦ φαινόταν, ἔτσι ἀπό τό ὕψος...—ἀναστέναξε ὁ ἄλλος.—Μ' ἀν δέν εἰσαστε παντρεμένος, μένετε ἤσυχος:Ἐσεῖς θά γιατρευτῆτε.

Ὁ νέος ἐχαμογέλασε ξανά ὅπως κα πρῶτα.

—Ἐσεῖς, ὑποφέρετε ἀπό τό συκῶτι; —Ἐρώτησ' ἐπειτα μέ λεπότητα.

—Ὄχι, ὄχι, διόλου πιά γυναῖκα!— ἐβιάστηκε ν' ἀπαντήσῃ μέ σοβαρότητα ὁ χοντρός.—Ὑπόφερα ἀπό τό συκῶτι' μά δόξα σοι ὁ Θεός, ἐλευθερώθηκ' ἀπό τή γυναῖκα μου! ἐγιατρεύτηκα. Ἔρχομ' ἐδῶ, δεκατρία τώρα χρόνια γιά λόγους εὐγνωμοσύνης. Συγνώμη, ἐσεῖς πότε ἐφτάσατε;

— Χθές τό βράδυ, στις ἕξι—εἶπε ὁ νέος.

—Ἄ, γι' αὐτό!—ἔκαμε ὁ ἄλλος, μισοκλειώντας τά μάτια καί κουνώντας τήν κεφάλα του.—Ἄν ἐφτάνατε τό πρωΐ θά μί ξέρατε.

— Ἐγώ... θά σᾶς ἤξερα;

— Βέβαια, ὅπως μέ ξέρουν ὅλοι ἐδῶ. Εἶμαι πασίγνωστος! Κοιτᾶχτε, στήν Πλατεῖα τῆς Ἀρένας, σ' ὅλα τά ξενοδοχεῖα, σ' ὅλες τίς πανσιόνες, στή Λέσχη, στό καφενεῖο τῆς Πεδόκας, στά φαρμακεῖα, δεκατρία τώρα χρόνια, ἀπό ἐποχή σ' ἐποχή σ' αὐτά τά μέρη, δέ μιλοῦνε παρά γιά ἐμένα. Ἔγω τό ξέρω καί διασκεδάζω κ' ἔρχομ' ἐπίτηδες ἐδῶ. Ποῦ κατεβήκατ' ἐσεῖς; Στοῦ Ρόρη; Μπράβο! Νἀσαστε βέβαιος πώς στό τραπέζι ἐκεῖ θά σᾶς διηγηθοῦνε τήν Ἱστορία μου. Τοὺς προλαβαίνω, ἀν ἐπιτρέπετε, καί σᾶς τή διηγοῦμαι μόνος μου ὁλόκληρη.

Λίγοντας ἔτσι, σηκώθηκε μέ δυσκολία ἀπό τό κάθισμά του κ' ἐπῆγε στό κάθισμα τοῦ νέου, πού τοῦκαμε θέση, μέ τό χλωμό προσωπάκι του καταζαρωμένο ἀπό τήν εὐχαρίστηση.

***

— Πρῶτα πρῶτα, γιά νά συνενοοῦμαστε, ἐδῶ μέ λένε ὁ ἄντρας τῆς γιατρίνας. Λέγομαι Καμπιέ. Τό μικρό μου τ' ὄνομα εἶναι Βερνάρδος. Βερναρδόνας, γιατ' εἶμαι χοντρός. Πιέτε. Πίνω κ' ἐγώ.

Ἤπιανε. Ξανακάμαν ἕνα μορφασμό δυσαρέσκειας, πού ἀλλάξαν ἀμέσως σέ χαμόγελο, κοιταζόμενοι τρυφερά. Κι ὁ Καμπιέ ξανάρχισε:

—Ἐσεῖς εἴσαστε νεώτατος κι ἀρρωστοῦτσικος στά καλά. Αὐτές οἱ ἐγκάρδιες ἐξομολογήσεις πού θά σᾶς κάμω, μπορεῖ νά σᾶς ἀφεληθοῦνε περισσότερο ἀπό τοῦτο τό παλιόνερο, πού εἶναι πικρό, μά, γιά πλερωμή, δέ χρησιμεύει σέ τίποτα, πιοτεῦτε με. Μᾶς τό δίνουνε νά τό πιοῦμε, κ' ἐμεῖς τό πίνουμε γιατ' εἶναι ἀσχημο. Ἄν ἤτανε καλό... μ' ἄς πάφω, γιατί κάνετε θεραπεία, καί πρέπει νἀχετε πίστη.

Πρέπει νά σᾶς πῶ πῶς ἄκουα νά λένε γάμος καί, συγνώμη, μ' ἀνακατευότανε τό στομάχι, πραγματικά... μοῦ χρότανε νά... μάλιστα κύριε. Ἔβλεπα καμιά γαμήλιο συνοδεία; Ἐμάθαινα πώς κάποιος φίλος μου παντρευόταν; Τό Ἴδιο. Μά τί τά θέλετε μ' ἐμᾶς, τοὺς ἀμοιρους τοὺς ἀνθρώπους; Παρουσιάζεται καμιά κηλίδα ἀπόν ἥλιο; Καταστροφές καί κατακλυσμοί. Ξυπνάει κανείς βασιλιᾶς κακοτομαχισμένος; Πολέμοι καί καταστροφές ἀτελείωτες. Πιάνει λυγμός κανένα ἠφαίστειο; Σεισμοί, καταστροφές, ὁλόκληρες ἑκατόμβες...

Στή Νάπολη, τόν καιρό μου, ἐξέσπασε ἡ χολέρα, ἐκείνη ἡ μεγάλη χολέρα, πάνε τώρα κοντά εἴκοσι χρόνια, πού, ἄν δέν τή θυμοῦσαστε, θἄχετε ἀσφαλῶς ἀκούσῃ νά τήν ἀναφέρνουν. Ὁ πατέρας μου, φτωχός ὀπάλληλος, μέ τήν ὡραία του τύχη, φυσικά, εὐρέθηκε στή Νάπολη τήν ἐποχή τῆς χολέρας. Ἔγώ, πού εἶμουνε πιά τριαντάρης κ' εἶχα βρεῖ μιά καλή θέση, εἶχα πιάσει μιά γκαρσονίτσα, ὄχι καί πολύ πέρα ἀπό τό σπίτι μου. Ἔμενα μέ τήν οἰκογένειά μου, κ' ἐκεῖ διατηροῦσα μιά νέα πού μοῦχε πέσει σάν ἀπό τόν οὐρανό. Καρλόττα.Ἔτσι τήν ἐλέγανε. Κ' ἤτανε κόρη ἑνός... Δέν ἔχει τίποτα τό κακό ἐπάγγελμα, —κόρη ἑνός τοκογλύφου. Παπᾶς χωρίς ράσα.

Εἶχε φύγει ἀπό τό σπίτι της γιά κάτι καυγάδες μέ τή μάνα της καί τό λωποδυτάκο τόν ἀδερφοῦλη της, πού τώρα δέ μᾶς ἐνδιαφέρουνε. Αὐτή φαινότανε καλή, κ' ἴσως νάτανε, τότε' μά, ἐννοεῖται: σάν ἐρωμένη.

Συγνώμη, εἴσαστε θρῆσκος; Ἔτσι κ' ἔτσι. Ἴσως πιό πολύ ὄχι παρά ναί. Ἔτσι κ' ἐγώ. Ἡ μητέρα μου, ἀγαχητέ μου κύριε, τό ἀγτίθετο· θρῆσκα μέ τό παραπάνω. Ἡ φτωχή, στενοχωριότανε πολύ γιά κείνη τή σχέση μου, πού τή θεωροῦσε ἐγκλληματική. Ἤξερε πώς ἡ νέα ἐκείνη, πρίν ἀπό μένα, δέν εἶχε ἄλλους.Μέ τό ξέσπασμα τῆς χολέρας, τό μαγμαγμένη ἀπό τό μεγάλο θανατικό κ' ἔχοντας γιά βέβαιο πώς θά πεθαίναμ' ὅλοι, πρῶτ' ἀπ' ὅλους ἐγώ, πού, κατά τή γνώμη της, εἶχα πέσει σέ θανάσιμο ἁμάρτημα, γιά νά μαλάξω τήν ὀργή τοῦ Θεοῦ, ἀπαιτοῦσε ἀπό μέ τή θυσία νά στεφανωθῶ ἐκείνη τή νέα.

Πιστεῦτε με πῶς δέ θά τόκανα ποτέ, ἄν ἡ Καρλόττα δέν ἐκολλοῦσε.Ἔπρεπε νά τῆς σώσω, τοὐλάχιστο τήν ψυχή.Τό ὑποσχέθηκα στή μητέρα μου. Ἔτρεξα κ' ἔκραξα ἕναν παπᾶ καί τή στεφανώθηκα. Μά τί συνέβηκε; Χέρι ἀγίου; Θαῦμα; Φαινότανε πεθαμένη κ' ἐγιατρεύτηκε!

Ἡ μητέρα μου, ἀπό φιλανθρωπία, μάλιστα γιά θυσία, μ' ὅλο τόν τρόμο της, ἐπαραβρέθηκε στό μυστήριο, κι ἔπειτα ἔμεινε κοντά στό κρεββάτι τῆς χολεριασμένης. Θαρρεῖς πῶς ἡ χολέρα εἴχ' ἔρθει στή Νάπολη γιά μέ, γιά νά μοῦ τιμωρήσῃ τό θανάσιμό μου ἁμάρτημα, καί πῶς μέ τό γιάτρεμα τῆς Καρλόττας θἄφευγε. τόσο ζῆλο εἶχε δείξει ἡ μητέρα μου γιά νά τήν κάμῃ καλά. Μόλις τήν ἔσωσε, βλέποντας πῶς ἐκεῖ στήν γκαρσονοῦλα ἐλείπαν ὅλα τά μέσα γιά τήν ἀνάρρωση, τήν ἔπῆρε ἀκόμα καί στό σπίτι, ὅσο κι ἄν ἐγώ δέν ἤθελα.

Καταλαβαίνετε καλά πῶς, μπαίνοντας, ἡ Καρλόττα δέν ἐβγῆκε ἀπό κεῖ παρά νόμιμη γυναῖκα μου, μόλις ἑατομάτησε τό θανατικό.

Ἄς ξαναπιοῦμε, ἀγαχητέ κύριε!

Κατά τύχη, στό διάστημα τῆς ἐπιδημίας πεθάνανε τῆς Καρλόττας πατέρας, μάνα κι ἀδέρφια. Τύχη καί δυστυχία, γιατί, σά μόνη ἀπόγονη τῆς οἰκογένειας, ἐκληρονόμησε τριανταοχτώ ἤ σαράντα χιλιάδες λιρέττες, καρπό τοῦ εὐγενικοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ πατέρα της.

Γυναῖκα καί μέ προῖκα, τί νομίζετε, κύριέ μου; Ἄλλαξε μέ μιᾶς, ἀπό μιά μέρα στήν ἄλλη.

Τώρα προσέχτε.Βρίσκεται μέσα μου ἕνα κάποιο διαολόπνευμα... πῶς νά τό πῶ; φι...φιλοσοφικό, πού μπορεῖ νά σᾶς φανῇ ἀλλόκοτο· μ' ἀφῆστε με νά μιλήσω.

Θαρρεῖτ' ἐσεῖς πῶς εἶμαστε δυό μόνο γένη, τό ἀρσενικό καί τό θηλυκό;

Διόλου κύριε.

Ἡ γυναῖκα, ἡ σύζυγος, εἶνε γένος ξεχωριστό.

Καί σχετικά μέ τά γένη, ἡ γυναῖκα, μέ τό γάμο, κερδίζει πάντα. Προχωρεῖ!Παίρνει διηλαδή τόσα ἀπό τό ἀρσενικό γένος, δσο, φυσικά χάνει ὁ ἄντρας. Καί χάνει πολύ, πίστεψέ με.

"Ἀν μοῦ ἐρχόταν ἡ μανία νά γράψω καμιά γραμματικοῦλα μέ τήλο-

γική πού λέω ἐγώ,θἄβαζα κανόνα πώς πρέπει νά λέμε: ὁ γυναῖκας' καί κατά συνέπεια, ἡ ἄντρας.

Γελᾶτε; Μά γιά τήν παντρεμένη, ἀγαπητέ μου κύριε, ὁ σύζυγος δέν εἶνε πιά ἄνθρωπος. Τόσο εἶναι ἀλήθεια, πού δέ φροντίζει νά τοῦ ἀρέσῃ πιά.

«Μ' ἐσέ δέν ὑπάρχει οὐσία πιά —σκέφτεται ἡ σύζυγος.—Ἐσύ μέ ξέρεις πιά».

Ὡς τόσο, ἄν ὁ σύζυγος εἶναι τόσο βλάκας ὥστε νά ζηλοτυπήσῃ, βλέποντάς την π.χ. στό κρεββάτι σάν καμιά διαβόλισσα, μέ τά μαλλιά στριμμένα μέσα στά χαρτάκια, μέ τό πρόσωπο πασαλειμένο καί πάει λέγοντας:

— Μά τό κάνω γιά σέ!—εἶναι ἱκανή νά σοῦ ἀπαντήσῃ.

— Γιά μέ;

—Ἀσφαλῶς. Γιά νά μήν κάνῃς κακῇ ψιγούρα. Θά σ' ἄρεσε ὁ κόσμος, βλέποντάς μας στό δρόμο, νά λέῃ: «Ὦ! γιά κοίτα κεῖ τί γυναῖκα πῆρε ἐκεῖνος ὁ ἄμοιρος;»

Κι ὁ σύζυγος, ποῦ—σᾶς τό βεβαιόνω—δέν εἶναι πιά ἄντρας, μένει ἀμίλητος, ἐνῷ θἄπρεπε νά τῆς φωνάξῃ:

— Μά τό λέω μονάχος μου, ἀγαπητή μου, τί γυναῖκα πῆρα, βλέποντάς σε σ'αὐτή τήν κατάσταση κοντά μου! "Α,ἐσύ μοῦ δείχνεσαι ἄοχημη στό σπίτι καί στό κρεββάτι, γιά νά μποροῦν οἱ ἄλλοι, στό δρόμο, νά λένε: «Ὦ γιά κοίτα τί ὡραία γυναῖκα ποῦ ἔχει ἐκεῖνος ὁ ἄμοιρος ἄνθρωπος;» Καί μπορεῖ νά μέ ζηλεύουνε στά σοστά; Μά ἐλχαριστῶ, εὐχαριστῶ, ἀγαπητή μου, γι' αὐτή τή ζῆλια τους πρός ἐμέ, πού μεταφράζεται, φυσικά, σέ πόθο γιά σένα. Ἐσύ θέλεις νἄσαι ἐπιθυμητή, γιά νά μέ ζηλεύουν ἐμέ; Τί καλή ποῦ εἶσαι! Μά πιό καλός εἶμ' ἐγώ ποῦ σ' ἐπῆρα.

Κι ὁ διάλογος θά μποροῦσε νά ἐξακολουθοῦσῃ.Γιατί βέβαια εἶναι κ' ἡ περίπτωση ποῦ ἡ γυναῖκα ἔχει τήν ἀσυναίσθητη ἀπερισκεψία, μόλις συγυριστῇ κ' ἐτοιμαστῇ γιά τόν περίπατο, νά ρωτήσῃ τόν ἄντρα της, πῶς τοῦ φαίνεται.

Ὁ ἄντρας θἄπρεπε νά τῆς ἀπαντήσῃ:

— Μά ξέρεις, ἀγαπητή μου; Τά γοῦστα εἶναι πολλά. Γιά μέ, γιά τόν ἑαυτό μου, σοῦ τῆχω ξαναπεῖ, τέτοια μαλλιά χτενισμένα ἔτσι δέ μοῦ ἀρέσουνε. Σέ ποιόν θέλεις ν' ἀρέσουνε; Πρέπει νά μοῦ τό πῇς, γιά νά ξέρω νά σ' ἀπαντήσω. Σέ κανένα; Πραγματικά σέ κανένα; Μά τότε, εὐλογημένη, σέ κανένα ποῦ σέ κανένα, ζήτησε ν' ἀρέσκῃ στόν ἄντρα σου, ποῦ εἶναι τοὐλάχιστον ἕνας!

Ἀγαπητέ κύριε, σέ μιά τέτοιαν ἀπάντησῃ ἡ γυναῖκα θά κοίταζε τόν ἄντρα της σχεδόν μέ οἶχτο, κατόπι θά σήκωνε τόν ὦμο της, σά νά τοῦλεγε:

— Μά τί μπαίνεις ἐσύ;

Καί θἄχε δίκιο. Οἱ γυναῖκες δέ μπορεῖ νά κάμουνε διαφορετικά:

***

Φυσικά, ἕνα χρόνο ἔπειτ' ἀπό τό γάμο μου, ἀρρώστησ' ἀπό τό σικωτι.

Γιά ἔξι χρόνια γραμμή, θεραπεῖες ἄχρηστες, ποῦ βασανίσανε τό ἀμοιρο κορμί μου καί τό φέρανε σέ τέτοια χάλια νά κάνῃ λύπῃ καί σ' ἐκείνους ποῦ ὑποφέραν ἀπό τήν ἀρρώστια μου.

Τό φάρμακο θά τόβρισκα ἐδῶ.

"Ηρθα μέ τή γυναῖκα μου καί, τίς πρῶτες ἡμέρες, ἔμεινα στοῦ Ρόρη, ἐκεῖ ποῦ τώρα μένετ' ἐσεῖς. Ἐπαράγγειλα, μόλις ἔφτασα, νά μοῦ κράξουν κανένα γιατρό γιά νά μ' ἐξετάσῃ καί νά μοῦ ὁρίσῃ πόσα ποτήρια νά πίνω τήν ἡμέρα κι ἄν θά μ' ὠφελοῦσανε καλύτερα τά ντοῦς ἤ τά θειοῦχα λουτρά.

Μοῦ παρουσιάστηκ' ἕνας ὡραῖος νέος, μελαχροινός, ψηλός, εὐρωστος, μέ ὕφος ἀρειμάνιο, ντυμένος κατάμαυρα. "Εμαθα λίγο ἔπειτα πῶς ἔκαμε, πραγματικά, στό στρατό, στρατιωτικός γιατρός, ὑπολοχαγός' πῶς στό Ρο-βίγκο εἶχε πιάσει σχέσεις μέ τήν κόρη ἑνός τυπογράφου· πῶς ἀπό κεῖνη εἶχε ἀποχτήσει μιά κόρη καί πῶς, ἀναγκασμένος νά τή στεφανωθῇ, εἶχε παραιτηθῇ κ' ἤρθ' ἐδῶ νά κάμῃ τόν ἰδιωτικό γιατρό. Ὀχτῶ μῆνες ἔπειτα ἀπό τή μεγάλη του αὐτή θυσία, τοῦ πέθανε γυναῖκα καί κόρη. Εἶχανε περάσει κοντά τρία χρόνια ἀπό τό βιπλό του δυστύχημα, κι ἀκόμα ἤτανε ντυμένος στά μαῦρα, σάν κανένας ὡραῖος κόρακας.

"Εκανε φουρῶρε, καταλαβαίνετε, μέ τή θυσία τῆς παραιτήσεώς του γιά τόν ἔρωτα, ποῦ τόσο ἀσχημα πλερώθηκε ἀπό τήν τύχη· μέ τά δυό του δυστυχήματα, ποῦ διαβαζόνταν ἀκόμα χαραγμένα σ' ὁλόκληρο τό εἶναι του, τό μεγαλόπρεπο, σά νάταν ὁ Κάρολος ὁ Μέγας. "Ολες οἱ γυναῖκες, ἄν τίς ἀφήγανε, θά θέλανε νά τόν παρηγορήσουν. Αὐτός τδξερε κ' ἔκανε τόν ἀκατάδεχτο.

Λοιπόν στό σπίτι' μ' ἐξέτασε καλά, χτυπώντας ὁλόκληρο τό κορμί μου· μοῦπε περίπου ὅ,τι μοῦχανε πεῖ καί τόσοι ἄλλοι γιατροί, καί τέλος μοῦ ὁρισε τή θεραπεία: τρία μισά ποτήρια, ἀπ' αὐτά τά μεγάλα, γιά τίς πρῶτες ἡμέρες, ἔπειτα τρία ὁλόκληρα, καί μιά μέρα λουτρό, μιά ντοῦς. Ἐτοιμαζόταν νά φύγῃ, ὅταν ἔκαμε πῶς ἀντιλήφτηκε τήν παρουσία τῆς γυναῖκας μου.

— Μήπως κ' ἡ κυρία;—ἐρώτησε,—κοιτώντας την ψυχρά.

—Ὄχι ὄχι,—ἀρνήθηκε ἀμέσως ἡ γυναῖκα μου κάνοντας μιά φάτσα τόσο ἀδρυιά καί γγίζοντας τά φρύδια της στή ρίζα τῶν μαλλιῶν της.

— Κι ὅμως, ἐπιτρέπετε;— "Ἐκαμ' ἐκεῖνος.

Ἐπῆγε σιμά της, τῆς ἐσηκωσε μέ λεπτότητα τό πηγοῦνι μέ τόνα χέρι καί μέ τό δείχτη τοῦ ἄλλου τῆς ἐγύρισε λιγάκι τό βλέφαρο.

—Λιγάκι ἀναιμική—εἶπε.

"Ἡ γυναῖκα μου μ' ἐκοίταξε, κατάγλωσσ, σάν ἡ φτωχεμένη ἐκείνη διάγνωση νά τήν εἶχε κάμει ἀμέσως ἀναιμική. Καί μ' ἕνα νευρικό χαμόγελο στά χείλη,σήκωσε τούς ὦμους κ' εἶπε:

— Μά ἐγώ δέ νοιώθω τίποτα... Ὁ γιατρός ὀποκλίθηκε σοβαρός:

— Καλότερα ἔτσι.

Κ'ἔφυγε μέ πολλή ἀξιοπρέπεια.

***

Θέλεις τό νερό, θέλεις τό λουτρό, θέλεις τό ντοῦς, ἡ καλότερα, τόσες πιστεῦω ἐγώ, ὁ καθαρός ἀέρας ποῦ χαίρεται κανείς στήν ἔξοχισσα τό γεγονός εἶναι πῶς ἑνοιωσα τόν ἑαυτό μου ἁμέσως καλότερα, τόσο ποῦ ἀποφάσισα νά μείνω ἕνα-δυό μῆνες. Καί γιά νἄχω περισσότερην ἄνεση, ἐνοίκιασα ἕνα διαμερισματάκι κοντά στήν Πανοιόνα, λίγο πιό κάτω, ποῦ ἔχει ἕναν ὡραῖον ἐξώστη ἀπ' ὅπου φαίνεται ὁλόκληρη ἡ κοιλάδα μέ τίς δυό λιμνοῦλες τοῦ Κιοζζί καί τοῦ Μοντεπουλτσίνο.

Μά—δέν ξέρω ἄν τό βλέπετε μέ τό νοῦ σας—ἄρχισε νά μήν ἀκούεται καλά ἡ γυναῖκα μου.

Δέν ἔλεγε ἀναιμική, γιατί τδχε κεῖ ὁ γιατρός ἔλεγε πῶς ἑνοιωθε κάποια κούρασι στήν καρδιά καί σάν ἕνα βάρος στό στῆθος ποῦ τῆς ἔπιανε τήν πνοή. Κ' ἔνῷ τότε, μέ τό πιό ἁπλοϊκό ὕφος ποῦ γίνεται:

— Θέλεις νά κράξω νά σ' ἐξετάσῃ κ' ἐσέ, ἀγαπητή μου;

"Εγινε θηρίο, ὅπως ἐπρόβλεπα, κι' ἀρνήθηκε.

"Ἡ ἀρρώστια, ἐννοεῖται, μεγάλωνε μέρα τήν ἡμέρα, μεγάλωνε ὅσο πιό πολύ ἐπίμενε στήν ἄρνησή της. Ἐγώ, ἀλύγιστος, δέν τῆς εἶπα τίποτα πιά. Ὡς ποῦ ἠ ἴδια, μιά μέρα, μή βαστώντας πιά, μοῦπε πῶς ἤθελε νά ἐξετασῇ, μά ὄχι ἀπό κεῖνο τό γιατρό, καθαρά ὄχι, μ' ἀπό τόν ἄλλο γιατρό (ἤτανε τότε δύο). "Ηθελε νά τήν ἐξετάσῃ ὁ Μπέρρη. Ἕνας γέρος, σά σκατζόχοιρος, ἀσθματικός, μισόστραβος, μέ τ'ὄνα πόδι στό λάκκο, τώρα πιά γιά πάντα στόν ἄλλο κόσμο.

— Μήν τό ξαναπῆς!—ἐφώναξα.

—Ποιός κράζει πιά τό Μπέρρη; Κ' ἔπειτα θἄταν ἄδικη προσβολή πρός τό Λοέρο, ποῦ δείχτηκε πάντα τόσο πρόθυμος κ' εὐγενικός μαζί μας!

Πραγματικά, κάθε μέρα, ἐδῶ στά Λουτρά, βλέποντάς με νά κατεβαίνω ἀπό τό ἁμάξι μέ τή γυναῖκα μου, ὁ Λοέρο ἐρχότανε κοντά μας μέ τήν ἀγέραχη καί λυπημένη ὄψη του· μ' ἐσυντρόφευε στήν πηγή κ' ἔπειτα ἐπάνω κάτω στά δρομαλάκια τοῦ κήπου, μήν παραλείποντας τίς ὀφειλόμενες περιποιήσεις πρός τή γυναῖκα μου, μά φροντίζοντας ἐλάχιστα, τίς πρῶτες ἡμέρες, γι' αὐτή, ποῦ ἐφούσκωνε ἐνοεῖται σιωπηλά.

Ἀπό μιά ββομάδα, ὅμως, ἐπιάσανε τή συζήτηση ἐπάνω στό αἰώνιο ζήτημα τῶν ἄντρῶν καί τῶν γυναικῶν, τοῦ ἄντρα ποῦ εἶναι τόρραντος, τῆς γυναῖκας ποῦ εἶναι θῦμα τῆς κοινωνίας, ποῦ εἶναι ἄδικη κλπ. κλπ.

Πιστεῦτε με, κύριέ μου, πῶς δέ μπορῶ ν' ἀκούσω πιά νά μιλοῦνε γι' αὐτές τίς βλακεῖες. Ἐφτά χρόνια παντρεμένος, ἀνάμεσα σ' ἐμέ καί τή γυναῖκα μου, δέν ἔγινε ἄλλη συζήτηση. Ὡς τόσο σᾶς ὁμολογῶ πῶς ἐκείνη τήν ἑβδομάδα ἐχάρηκε ἡ ψυχή μου ἀκούοντας τό Λοέρο νά τῆς λέει μέ πολλή λεπτότητα τά ἴδια τά δικά μου ἐπιχειρήματα, καί μάλιστα μέ τό πιπέρι καί τό ἁλάτι τῆς ἐπιστημονικῆς αὐθεντίας. Ἡ γυναῖκα μου, ἐμέ, μ' ἐφόρτωνε στίς βρυσιές· μέ τό Λοέρο ὅμως ἤταν ἀναγκασμένη νά δαγκώνῃ τό χαλινάρι τῆς εὐπρέπειας· μά μέ τή χολή ποῦ δέ μπροῦσε νά τοῦ πετάξῃ, ἀνοστίμιζε μιά χαρά τό λόγια της.

Ἔπιζα, μ' αὐτό, πῶς ἡ ἀρρώστια τῆς καρδιᾶς θά τῆς περνοῦσε. Μά πῶς! Καθώς σᾶς εἶπα, τῆς ἐμεγάλωνε μέρα τήν ἡμέρα. Σημάδι—δέ σᾶς φαίνεται—πῶς ἤθελε νά μέ πείσῃ μ' ἄλλα μέσα γιά τό ἀντίθετο; Καί κοίτα τί ρόλος τυχαίνει καμιά φορά στόν ἄμοιρο τόν ἄντρα! "Ηξερα βαθιά πῶς ἤθελε νά τήν ἐξετάσῃ ὁ Λοέρο καί πῶς ἤτανε κωμῳδία ἡ ἀντιπάθεια ποῦ τῆς ἔκανε, κωμῳδία ἡ ἀπαίτησῃ τῆς νά τήν ἐξετάσῃ ἐκεῖνος ὁ γέρος ἀσθματικός καί ξεμωραμένος, καθώς ἤτανε κωμῳδία κ' ἡ ἀρρώστια τῆς καρδιᾶς της. Κι ὅμως εἶμουν ἀναγκασμένος νά κάνω πῶς πιστεῦω στά σοβαρά καί τά τρία καί νά στάζω καιβόρν ἱδρῶτα γιά νά τήν πείσω νά κάμῃ ἐκεῖνο ποῦ αὐτή κυρίως ἐπιθυμοῦσε.

Ἀγαπητέ μου κύριε, ὅταν ἡ γυναῖκα μου χωρίς κορσέ—ἐνοεῖται—ξαπλώθηκε ὀτό κρεββάτι, κι' αὐτός, ὁ γιατρός, τήν ἐκοίταξε κατάματα καθώς ἔσκυβε νά βάλῃ τ' αὐτί του στό μαστό της, τήν εἶδα νά μισολιποθυμῇ, νά μισοδιαλύεται· εἶδα στά μάτια καί στήν ὄψη της ἀκόμα ἐκεῖνη τήν ταραχή... ἐκεῖνο τό τρεμοῦλιασμα, ποῦ... μέ καταλαβαίνετε καλά. Τήν ἤξερα καί δέ μποροῦσα νά λαθέψω.

Μπορεῖ νάταν ἀρκετό, ὄχι; Μιά σοζύγος μένει τιμιότατη, ἄγνή, ἀδιάφορη,κατόπι ἀπό μιά τέτοιαν ἐξέταση' ἐξέταση ἰατρική, πρᾶμα μηδαμινό, γιά τά μάτια τοῦ ἄντρα. Πάει καλά! Ποιά ἡ ἀνάγκη, ρωτάω ἐγώ, νἄρθῃ νά μοῦ πεῖ καταπρόσωπο ἐκεῖνο ποῦ ἤξερα μόνος μου κ' ἔχω δεῖ μέ τά μάτια μου καί σχεδόν γγίξει μέ τό χέρι μου:

"Ελα, ἔλα. Κουράγιο. Ἄς ξαναπιοῦμε. Ἄς ξαναπιοῦμε.

***

Μιά βραδυά στεκόμουνε στόν ἐξώστη κοιτάζοντας τό μεγαλόπρεπο θέαμα τῆς πλατειᾶς κοιλάδας κάτω ἀπό φῶς τοῦ φεγγαριοῦ.

Ἡ γυναῖκα μου εἶχε πλαγιάσει.

Ἐσεῖς μέ βλέπετ' ἔτσι παχύ κ' ἴσως μέ θεωρεῖτε ἀνίκανο νά συγκινηθῶ ἀπό τό θέαμα τῆς φύσεως. Μά πιστεῦτε με πῶς ἡ ψυχή μου εἶναι τρυφερή. Μιά ψυχοῦλα μέ μαλλιά ξανθά καί μάτια γαλανά. Μιά ψυχοῦλα τέλος ποῦ μοιάζει σάν ἐγκλεζοποῦλα, ὅταν, μέ τή σιγαλιά, μέσα στή μοναξιά, προβάλλει στά παραθῶρια τῶν βοδίσιων αὐτῶν ἀγριοματάρων μου, καί συγκινιέται μέ τό θέαμα τῆς σελήνης καί μέ τό τριζοκόπημα ποῦ κάνουνε τά τριζόνια τά σκόρπια στήν ἐξοχή.

Οἱ ἄνθρωποι τήν ἡμέρα στήν πόλη καί τά τριζόνια δέν ἠσυχάζουνε τή νύχτα στίς ἐξοχές. Ὡραῖο ἐπάγγελμα κι αὐτό τῶν τριζονιῶν!

— Τί κάνεις;

— Τραγουδῶ.

—Καί γιατί τραγουδᾶς;

Δέν τό ξέρει καί τό Ἴδιο. Τραγουδᾶει. Κι ὅλα τ' ἀστέρια τρεμουλίζουνε στόν οὐρανό. Τά βλέπετε. Ὡραῖο ἐπάγγελμα κι αὐτό τῶν ἀστεριῶν! Τί κάνουν ἐκεῖ πάνω; Τίποτε. Κοιτάζουνε κι αὐτά τό χάος καί φαίνονται σά νά νοιώθουν ἀνατριχίλα. Καί νά ξέρατε πόσο μ' ἀρέσει ὁ γκιώνης πού, μέσα στήν τόσην ἀπόλαυση, ἀργίζει τά λυγμοκοπήματα ἀπό μακριά, λυπημένος. Κλαίει ἀπό ἀπόλαυση.

Ἀρκεῖ. Ἐκοίταζα συγκινημένος, καθώς σᾶς εἶπα, ἐκεῖνο τό θέαμα, μά εἶχ' ἀρχίσει κάπως νά κρυώνω (ἤταν ἔνδεκα περασμένες) κ' ἐτοιμαζόμουνε νά μπῶ μέσα, ὅταν ἄκουσα νά χτυπᾶνε δυνατά κ' ἐπίμονα στήν ἐξώπορτα. Ποιός νάταν τέτοιαν ὥρα;

Ὁ γιατρός ὁ Λοέρο.

Σέ μιά κατάσταση, κύριέ μου, ποῦ νά τόν λυποῦνται κι οἱ πέτρες. Στουπί στό μεθύσι.

Εἶχαν ἔρθει ἀπό τή Φλωρεντία, τήν Περουγία καί τή Ρώμη πεντέξη γιατροί, γιά θεραπεία, κι αὐτός μέ τό φαρμακοποιό, ἐσκέφτηκε ὡραῖα νά δῶσῃ ἕνα δεῖπνο στοῦς συναδέλφους του, στό Νοσοκομεῖο τοῦ Πράσινου Σταυροῦ, ποῦ εἶναι πίσω ἀπό τήν Ἐκκλησία. σιμά στοῦ Ρόρη.

Εὔθυμο, φανταζόσασταε, ἕνα δεῖπνο στό νοσοκομεῖο! Κι ὅλο παρά θεραπεῖα! Ἐμεθύσαν ὅλοι σά... νά μήν ποῦμε γουρούνια, γιατί τά γουρούνια, τ'ἄμιοιρα, δέν ἔχουνε σωστά αὐτή τή συνήθεια.

Τί ἰδέα τοῦ πέρασε ἀπό τό νοῦ, μέσα στό κρασί, νἄρθῃ νά μέ ἀνησυχήσῃ ἐκεῖνο τό βράδυ, ποῦ ἤμουν, ὅπως σᾶς εἶπα, γεμάτος φεγγαρόφωτο;

Ἐτρέκλιζε, κ' ἐχρειάστηκε νά τόν ὑποστηρίξω μέχρι τόν ἐξώστη. Ἐκεῖ μ' ἀγκάλιασε σφιχτά σφιχτά καί μοῦπε πῶς μ' ἀγαποῦσε, πῶς μ'ἀγαποῦσε σ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΟΠΕΙΑ

ΑΝΟΙΞΗ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΠΑΝΩ τώρα στε, ανοιξιάτικες, ωμορφιές της, η Κέρκυρα λαμπετεικαι φαντάζει τραγμάτια σά νύφη. Γι' ούρανός αλάκιαθαρος και η γαλήνη απέραντη σή θάλασσα! Ένα δροσερό αγέρακι φέρει άλαφριά αρώματα από τα όλανθισμένα περιβόλια. Οι χωρικές μέ τα πολύχρωμα κοστούμια τους περνούνε μέ γοργό βήμα από τά στενά μονοπάτια της έξοχή. Και παγαίνουν κατά τήν πόλη κουβαλώντας στό κεφάλι μεγάλα καλάθια, σοφά τοποθετημένα άπάνω στα λευκά κεφαλοδέσια. Οί νέες κοπέλες κρατούν ένα λευκό τριαντάφυλλο.

Αμάξια στενόμακρα, ή ένα μικρόσωμο άλογάκι, περνάνε γοργά φορτωμένα κάθε λογής πρόγιεντα, καί μεσα στην απόλυτη ήσυχία, τήν τέλεια σιωπή, που τίποτα δεν φαίνεται νά τήν ταράξη, τό σιγαλό τραγούδι τοῦ καροτσέρη ἀντιχεῖ σάν ὕμνος ἱερός πρός τήν Ἀνοιξη. Εἶνε τόση ἡσυχία, τόση σιωπή ὁλόγυρα, ποῦ ἀκούεται ἀκόμα καὶ τὸ θρόισμα τῶν φύλλων μιᾶς συνοικιακῆς γέφυρας ἐλιᾶς ποῦ ἁπλώνει τὰ ἀσπρα φτερῶν ἑνός μεγάλου πουλιοῦ ποῦ πετάει χαμηλά ἀπάνω ἀπο τή θάλασσα καὶ ὑψώνεται ὅταν ἡ καταιγίδα μέ μιά ἀξαφνικη ὁρμή

Τί εἰδύλλιο τρισχαριτωμένο αὐτός ὁ τόπος! Μέσα στην ἀλωνίτα βλάστηση τῆς ἐποχῆς, δίπλα στήν ἀκίνητη θάλασσα, γίνει κανείς τό αἴσθημα τοῦ χρόνου, ξεχνιεται τό πέρασμα τῶν ἡμερῶν, φαν ονζεται πως εἶναι ξένος σέ κάθε ἀνθρωπινο περιβάλλον, νομίζει πώς εἶναι μακριά ἀπό κάθε ἐπίδραση τοῦ αἰώνιου νόμου τῆς ἀλλαγῆς καὶ τῆ φθορᾶς ποῦ μετοβάλλει συνεχῶς ὅλες τίς μορφές καὶ ὅλες τίς τάσεις.. Ζεῖ κανείς ἔξω ἀπό τὸ χρόνο, πολύ περισσότερο μέ τή φαντασία παρά μέ τὸ αἴσθημα τῆς πραγματικότητας.

Ἐκεῖ κάτω, στή μακουνή ἀμμουδιά, ποῦ τήν ἡσκιώνουν τά χαμηλόγυφτα πεῦκα, κάποιοι ἄνθρωποι φαίνονται νά σαλεύουν, κάποιες σιλουέτες ἀνήσυχες, κάποια παράξενα ὄντα, μά τήν ἀλήθεια. Ποιοί νά εἶναι ἄραγε; Νά εἶνε μοντέρνες κυρίες καὶ νεαροί κύριοι ποῦ κάνουν μπαίνμῆξτ; Ἤ μήπως εἶνε ἡ Ναυσικά μέ τίς θεραπαινίδες της, ποῦ πλένουν τά ἱμάτια τοῦ βασιλῆᾳ Ἀλκίνοου; Θά ἦταν ἄραγε διαφορετικό τὸ θεῖο

νά φαντασθῆτε τί λογῆς ἀνησίες ἔχουνται στό ἑνός ἄμοιρου ἀντρα ποῦ βρεθῆ σέ τέτοια ἀτυχήματα.

Δέν εἶχα πιάσει ποτέ ὅπλα στά χέρια μου. Σᾶς ὁρκίζομαι πώς, ἐνστιχτωδῶς, ἐκλειοῦσα τά μάτια πυροβολάντας. Ἡ μονομαχία ἔγινε ἀπάνω στό δάσος μέ τίς ὁξύές. Τά δυό πρῶτα βόλια ἐπῆγαν στά κούφια· τό τρίτο... ὄχι, καὶ τό τρίτο ἀστόχησε· ἤτανε τό τέταρτο· στό τέταρτο βόλι—κόντα τί ξερά κεφάλι τοῦ γιατροῦ! — Τὸ βόλι μου ἐπῆγε καὶ τόν ἐχτύπησε στό μέτωπο, μά δέν τοῦσπασε τὸ κόκκαλο, γλύστρησε κάτω ἀπό τὸ μαλλιασμένο δέρμα καὶ τοῦ βγῆκε πίσω ἀπό τὸν τράχηλο.

Ἀμέσως ἐράνηκε γιά νεκρός. Ἐτρέξαμ' ὅλοι Ὡς κ' ἐγώ· μά ἕνας ἀπό τούς μάρτυρές μου μ' ἐσυμβούλευε ν' ἀπομακρυνθῶ, ν' ἀνεβῶ στ' ἁμάξι καὶ νά φύγω ἀπό τὸ δρόμο τοῦ Κιούζι.

Ξφυγα.

Τήν ἄλλην ἡμέρα ἔμαθα τὸ τί συνέβηκε, κ' ἔμαθα καὶ κάτι ἄλλο ποῦ μ' ἐπλημμύρισε χαρά καὶ θλῖψη μαζί, χαρά γιά μέ, θλῖψη γιά τόν ἀντίπαλό μου,ποῦ, ἔπειτα ἀπό ἕνα βόλι στό μέτωπο, ὁ δυστυχος, δέν τοῦ ἄξιζε πραγματικά.

Ξυνανοίγοντας τά μάτια, στό Νοσοκομεῖο τοῦ Πράσινου Σταυροῦ, ὁ Λοέρο εἶδε μπροστά του ἕνα ὡραιότατο θέαμα: τή γυναῖκα μου, ποῦ ἔτρεξε νά παρασταθῆ στό προσκέφαλό του!

Ἀπό τήν πλημγή γιατρέτρικε σέ καμιά δεκαπενταριά μέρες ἀπό τή γυναῖκα μου, ἀγαπητέ κύριε, δέν ἐγιατρεύτηκε πιά.

Τί λέτε, πᾶμε γιά τὸ δεύτερο ποτήρι;

Μετάφρ. ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑΣ

αὐτό τοπεῖο ἐδῶ καὶ τρεῖς χιλιάδες χρόνια; Φαίνεται τόσο ἀπόλυτα ὡραῖο, τόσο ἰσχυρά γοητευτικό, καὶ ἡ ὡμορφιά του εἶνε τόσο φυσική καὶ προτόγονη, χωρίς νά φανερώνῃ ποτένα καὶ τὸ ἐλάχιστο ἴχνος ἀνθρώπινης προσπάθειας, ποῦ δέν εἶνε δυνατὸ παρά νά εἶνε αἰώνιο καὶ ἀναλλοίωτο. Βρίσκεται κανείς μπρωστά στήν ἰδια, τή μεγαλειώδη δύναμη, τή φύση, ποῦ ἐκδηλώνει μέ ὅλη της τήν ἐνέργεια τ' ἀσύγκριτα μάγια τῆς ὡμορφιάς της.

Μά καὶ στήν πόλη μέσα ὁ ρυθμὸς τῆς ζωῆς δέν εἶνε καθόλου διαφορετικός. Ἄδικα σχίζει τόν ἀέρα μέ τὸν πολύβουο κρότο τῶν τριῶν μοτὲρ του τὸ ὑδροπλάνο τῆς «Αἶρ Φράνς». Μάταια τὸ ραδιόφωνο τοῦ κεντριακοῦ καφενείου παίρνει τά τραγούδια τοῦ σταθμοῦ «Ρώμα-Νάπολη». Οἱ πολύχρωμες φωτεινές ἐπιγραφές μέ τὸ νέον· ποῦ φεκλαμόρουν τά «κατασταλματα νεοκεισιάμων», τά ἐνοχλητικά-κατα κλάξον τῶν αὐτοκινήτων ποῦ πηγαινοφέρνουν ἀδιάκοπα περιηγητές στήν ἔξοχή, οἱ ἀνεμιστῆρες τουαλέττες τῶν κομψευομένων τῆς Κερκύρας, οἱ ξενόγλωσσες κυρβέτες καὶ τά παράξενα μούτρα τῶν περιηγητῶν—αὐτά ὅλα φαίνονται σάν παραφωνίες μέσα στόν ἤσυχο, ἀργό, νοχελῆ ρυθμὸ τῆς κερκυραΐκης ζωῆς.

Ὁ Κερκυραῖος προγευματίζει στίς δύο τὸ μεσημέρι, ὅπως πάντα, κοιμᾶται ὅπως πάντα ὡς τίς ἑξῆ, ὕστερα βγαίνει γιά τὸ βραδυνό περίπατο στίς ὁχτώ καὶ βολτάρει στή γαλιάνδα, μακρομάνοντας καμιά φορά τὸ δρόμο του ὡς τή Γαρίτσα, ὅπως πάντα. Καὶ ὕστερα δεικνεῖ στίς ἔντεκα, γαλήνιος καὶ ἀδιάφορος, πρασεχτικός μονάχα στίς ἄσπρόχρωμες ἀνταύγειες τοῦ πλέρου φεγγαριοῦ ποῦ ἁπλώνονται στήν ἀκύμαντη θάλασσα. Τό ἴδιο καὶ ἡ κουβέντα γίνεται πάντα σέ μαλακό τόνο, χωρίς χειρονομίες καὶ χωρίς ταραχῆ, ἔτσι καθώς πρνάει σέ ἥσυχο ρυθμὸ καὶ ἡ ζωή τους ὁλόκληρη.

Ἀλλά τί παράξενη ἀντίθεση ὁ κόσμος τῶν περιηγητῶν ποῦ ἔχει ἀρχίσει τώρα νά πλημμυρίζῃ τὸ ὡραῖο νησί! Τά κόκκινα σακάκια μέ τά μεταλλίνα κουμπιά τῶν νεαρῶν κυρῶν καὶ οἱ φανταχτερές τουαλέττες τῶν γυναικῶν, καὶ οἱ ξενόγλωσσες λαλιές, καὶ ὅλη ἐσν ἡ βιαστική κίνηση κάνουν τὸ πιό ζτυπητό καὶ τὸ πιό παράξενο κοντράστο μέ τή γαλήνη ποῦ εἶνε ἁπλωμένη ὁλόγυρα. Οἱ Κερκυραῖοι, εὐγενικοί καὶ περιποιητικοί τό ἴδιο σέ νεσπιους καὶ σέ ξένους, ξέρουν κολά τήν οἰκονομικη ἀξία τοῦ τουρισμοῦ,ἀλλά τήν ἐκμεταλλεύονται ἤσυχα καὶ χωρίς ἀπλησία.“Ενα δεῖπνο στό Κανόνι μέ μπαρμπουνάκια ζωντανά καὶ φράουλες καὶ τυρί φρέσκο κοσείζει τόσο ὅσο καὶ σὸ πιὸ ταπεινὸ ἐσταιτόριο τῆς χώρας. Φαίνονται σά νά μην ξιπιάζονται καθόλου ἀπό τὸ χρῆμα αὐτοί οἱ ἄνθρωποι, ἤ σά νά μην παρουσιάζει γι' αὐτούς ἀνάγκες σκληρές ἡ ζωή, ἤ σά νά ἐμπνέωνται ἀπό μιά ἡμερη φιλοσοφική διάθεση ποῦ κυριαρχεῖ σέ ὅλες τούς τίς πράξεις καὶ ἀποτελεῖ τὸ φάντο τῆς γαλήνιας κοσμοθεωρίας τους. Τήν ἴδια ἐαρινή γαλήνη καθρεφτίζουν καὶ τά γκαῖζα-γαλόζια μάτια τῶν ὡραίων γυναικῶν τῆς Κερκύρας.

Γ. Ν. ΣΕΡΟΥΙΟΣ

ΟΙ ΔΥΟ ΚΗΔΕΙΕΣ

Δυό φέρετρα ἀντικρύστηκαν. Φτωχό καὶ ταπεινό
ἤτανε τό 'να. Μιά ψυχή δέν τὸ ξεπροβοδίζει
στό δρόμο τὸ στερνό.
Παπᾶς τρεχᾶτος νεκρικὴν εὐχὴ τοῦ μουρμουρίζει.

Τὸ φέρετρο τοῦ ποιητῆ. Χρόνια καὶ χρόνια τώρα
ἔσπερνε μέσα στίς καρδιές τά εὐγενικά του δῶρα,
τὸν ἄγιον ἐνθουσιασμό, τὴν πίστη, τὴ λατρεία
γιά τά μεγάλα καὶ ὑψηλά, γιά τὰ ὡραῖα καὶ θεῖα.

Ἀπέθανε στὴ λησμονιά. Τὸ νέφος ποῦ ἀνασταίνει
τή γῆ μέ τὴ βροχούλα του γοργόφερτο περνᾶ.
Ἀλλά τὸ βλογημένο πέρασμά του μένει,
καὶ χλόη κι' ἄνθη καὶ καρποὺς ἀτίμητους γεννᾶ.

Τ' ἄλλο, λαμπρὸ καὶ πλούσιο. Τ'ἀκολουθοῦν χιλιάδες
καὶ μέ θλιμμένα πρόσωπα περιπατοῦν ἀργά.
Παράσημα, ἄνθη, στέφανα, πατάδες, δεοπετάδες,
καὶ μουσική τιμητική θαρρεῖς μυρολογᾶ.

Ἤταν νεκρὸς πολιτικοῦ. Φανατική φατρία
μεγάλο τὸν ἐκήρυξε. Ἀλλά μαζί του ἐτάφη
κι ἔσβυσε δόξα ψεύτικη. Κι ἡ ἀθάνατη ἱστορία
κἂν τ' ὄνομά του στά ἱερά βιβλία της δέ γράφει.

Χρόνια καὶ χρόνια πέρασαν. Μές στὴν πλατεῖα τὴν ἴδια,
ὅπου συναπαντήθηκαν οἱ δυό κηδεῖες, στέκει
μαρμάρινος ὁ ποιητής. Τριγύρω ἀνθῶν στολίδια.
Χρυσὸ στεφάνι ἥλιος λαμπρὸς στό μέτωπό του πλέκει.

Παιδάκια παίζουν, τρέχουνε φαιδρά μές στά λουλούδια.
Πουλιά στά δέντρα κελαϊδοῦν. Καί κάποιος, καθισμένος
στά πόδια ἐκεῖ τοῦ ἀγάλματος, διαβάζει βυθισμένος
καὶ μελετᾶ τ' ἀθάνατα τοῦ ποιητῆ τραγούδια.

Ἀριστομένης ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ

ΝΕΟΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ

Θρῆνη.

Κι' εἶδα τὴ μέρα πάλι ποὺ ἔδυνε,
καὶ τὰ κρινάκια ἀργὰ ποὺ κλείσαν
χαστερικὰ στὴ νύχτα μόνα τους,
καὶ παρηγόρια ἐντός μου ἐχύσαν.

Ἔτσι κι' ἀπόψε μιὰ κι' ἀπόμεινα
μόνος στὴν ἤδεια κάμαρά μου,
τὴν πλέρια θλίψη μου φρονίμεψα
μὲς στὴν ἀνήουχη καρδιά μου.

Στρατής ΚΑΡΙΠΗΣ

Ξένοι καὶ σεῖς.

Ξένος κι' ἐγώ. Πῶς βρέθηκα σ' αὐτὸ τὸ πανηγύρι;
Κουράστηκα. Σὲ μιὰ γωνιὰ ἄς εἶταν νὰ καθίσω,
νὰ δῶ κι ἐγὼ τὴν ἐμορφιά, νἀκούσω τὰ τραγούδια!..

Τὸ ξέρω· δὲ θὰ ξαναρθῶ, περαστικὸς διαβαίνω.
Τί μὲ σκουντᾶτε ἐδῶ κι' ἐκεῖ; Ξένοι καὶ σεῖς δὲν εἴστε;

Εὐστρ. ΖΗΕΜΣ

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

Μποροῦν τὰ ζῶα ν' ἀντιληφθοῦν καὶ νὰ διακρίνουν τὰ χρώματα;

ΝΤΑ ΖΩΑ ἀντιλαμβάνονται καὶ ἡμποροῦν νά διακρίνουν τά χρώματα εἰν' ἕνα πρόβλημα τοῦ δεν ἔλχε τεθῆ εἰς τούς φυσιοδίφας; μέχρι τῶν μέσων περίπου τοῦ δεκάτου ἑνάτου αἰώνος. Ἕνα πλῆθος παρατηρήσεων, αἱ ὁποῖαι εἶχαν γνωσιστῆ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, εἶχεν ὡς προϋπόθεσιν ὅτι τά ζῶα βλέπουν τήν φύσιν ὅπως καὶ ἡμεῖς οἱ ἀνθρωποι. Οἱ φυσιοδίφαι εἶχαν, παραδείγματος χάριν, παρατηρήσει ὅτι οἱ χρωματισμοί τῶν ἀνθέων προσελκύουν τά ἔντομα. Ὅτι πολλά ζῶα (προπάντων ἔντομα, ἀλλά καὶ ψάρια καὶ μαλάκια), διά νά γνωσιν ἀκμαῖα εἰς τούς ἐχθρούς των, προσαρμόζουν τὸν χρωματισμόν τοῦ σώματος των πρὸς τὸ χρῶμα τοῦ περιβάλλοντος. Ὅτι ἄλλα ζῶα προσλαμβάνουν κατά τήν ἐποχήν τῆς ἀναπαραγωγῆς τό λεγόμενον «γαμήλιον ἔνδυμα», δηλαδή ὡράιους ζωηρούς χρωματισμούς, μέ τούς ὁποίους θέλγουν, μαγεύουν καὶ προσελκύουν τὸ ἄλλο φῦλον. Αἱ παρατηρήσεις αὐταί δεν ἠμποροῦν βέβαια νά ἐξηγηθοῦν παρά μόνον μέ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι εἶναι δυνατή εἰς τά ζῶα ἡ διάκρισις τῶν χρωμάτων.

Ἀργότερα ἐν τούτοις ἡ ἐπιστήμη ἤρχισε ν' ἀμφισβητῇ τὴν ἱκανότητα αὐτὴν εἰς τά ζῶα καὶ σήμερα δὲν τὴν παραδέχεται πλέον ὡς αὐτονόητον προϋπόθεσιν, ἀλλά τὴν ἀντιμετωπίζει ὡς πρόβλημα—ἕνα πρόβλημα ἀκόμη που περιμένει τὴν λύσιν του.

Ὁ ὀφθαλμός τῶν ἀνωτέρων σπονδυλωτῶν ζῴων ἔχει τὴν ἰδίαν κατασκευὴν με τὸν ἀνθρώπινον. Εἶναι λογικὸν νά συμπεραίνωμεν ἐκ τούτου ὅτι τά ζῶα αὐτά ἀντιλαμβάνονται καὶ διακρίνουν τά χρώματα ὅπως καὶ ἡμεῖς. Τὸ ζήτημα ὅμως περιπλέκεται ὅσον κατεργόμεθα τὴν κλίμακα τοῦ ζωικοῦ βασιλείου, πρὸς τ' ἄλλοσέρα ζῶα. εἰς τά ὀκτώ ἡ κατασκευὴ τοῦ ὀφθαλμοῦ εἶναι διαφορετική καὶ ποικίλη καὶ δὲν ἐπιτρέπει τὴν παραβολὴν μὲ τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν συναγωγὴν συμπερασμάτων. Ἐδῶ καταφεύγομεν εἰς τὸ πείραμα καὶ παρατηροῦμεν πῶς αὐτά τά ζῶα ἀντιδροῦν εἰς ὡρισμένας περιστάσεις, ἤ, ὅπου καὶ τὸ πείραμα εἶναι ἀδύνατον, περιοριζόμεθα εἰς ὑποθέσεις. Διά τὴν εὐαισθησίαν ἑτοιμένως τῶν περισσοτέρων ζῴων εἰς τά διάφορα χρώματα δὲν γνωρίζομεν καὶ πολλά πράγματα.

Ἡ μικροσκοπική ἐξέτασις τοῦ ἀνθρωπίνου ὀφθαλμοῦ ἀπέδειξεν ὅτι εἰς τον ἀμφιβληστροειδῆ χιτῶνα ὑπάρχουν δύο εἴδη εὐαισθήτων εἰς τὸ φῶς στοιχείων: τά ῥαβδία καὶ τά κωνία. Τά πρῶτα χρησιμεύουν διά τὴν διάκρισιν τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους, μὲ τὰ δεύτερα ἀντιλαμβανόμεθα τά χρώματα. Τὰ στοιχεῖα αὐτά ἀπαντοῦν καὶ εἰς τὸν ἀμφιβληστροειδῆ χιτῶνα τοῦ ὀφθαλμοῦ τῶν σπονδυλωτῶν. Παρετηρήθη ὅμως ὅτι εἰς τά ζῶα, τά ῥαβδία δὲν εἶναι πάντοτε ἰσάριθμα περίπου πρὸς τὰ κωνία. Εἰς πολλά εἴδη ζῴων τά ῥαβδία εἶναι πολυαριθμότερα ἀπό τά κωνία, εἰς ἄλλα μάλιστα εἴδη τά κωνία λείπουν ἐντελῶς. Ἄλλων πάλιν ζῴων ὁ ἀμφιβληστροειδῆς ἔχει περισσότερα κωνία παρά ῥαβδία.

Γενικῶς τά ἡμερόβια ζῷα ἔχουν εἰς τὸν ἀμφιβληστροειδῆ των περισσότερα κωνία. Ἀντιθέτως, εἰς τά νυκτόβια ζῷα τά κωνία μειονεκτοῦν καταπληκτικά, εἰς μερικά μάλιστα εἴδη νυκτοβίων ζῴων λείπουν ἐντελῶς. Αἱ νυκτερίδες, ὁ ὁσπάλαξ (ἐνφωλοκάτακος), ὁ ἀκανθόχοιρος (ἐχινοτζόχοιρος), αἱ ᾠάλιαναι καὶ τά ἄλλα κητη, αἱ φῶκαι, οἱ καχχαρίαι στερροῦνται ἐντελῶς κωνίων. Τά ζῷα αὐτά πρέπει λοιπὸν νά εἶναι τυφλά εἰς τά χρώματα. Τὸ αὐτὸ περίπου συμβαίνει καὶ εἰς τούς ποντικούς, τούς ἀρουραίους, τάς ἰκτῖδας (νυφίτσες) καὶ τάς γλαῦκας (κουκουβάγιες) τῶν ὁποῖων ὁ ἀμφιβληστροειδῆς παρουσιάζει μικρόν ἢ ἐλάχιστον ἀριθμὸν κωνίων.

Εἰς τὸν ἀμφιβληστροειδῆ τῶν ἡμεροβίων πουλιῶν καὶ τῶν ἑρπετῶν τά κωνία ἀπαντοῦν εἰς πολυ μεγαλύτερον ἀριθμὸν ἀπό τά ῥαβδία. Γενικῶς τά πουλιά καὶ αἱ χελῶναι θὰ διέκριναν θαυμάσια τά χρώματα, ἀν μὴ πρὸ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς των ἦσαν παρεντεθειμέναι κερυνόχρῳροι «λιπάδες σφαῖραι», χάρις εἰς τάς ὁποίας τά ζῷα αὐτά βλέπουν τὸν κόσμον ὡσὰν νά ἐφορεῖσαν ἐρυθροκιτρινα διμαστοβάλια. Ἡμερορρὸν λοιπὸν νὰ διακρίνουν μόνον τά λαμπρά χρώματα, τὸ κόκκινον, τὸ πορτοκαλί, τὸ κίτρινον. Τὸ πράσινον συγχέουν πιθανότατα μέ τὸ στακτί. Τὸ κυανοῦν καὶ τὸ ἰῶδες εἶναι ἀνύπαρκτα δι' αὐτά.

Τά συμπεράσματα αὐτά, εἰς τά ὁποῖα κατέληξαν οἱ ἐρευνηταὶ κατόπιν τῆς μικροσκοπικῆς ἐξετάσεως τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς των διαφόρων ζῴων, ἐπιβεβαιοῦνται κατά τὸ πλεῖστον καὶ ἀπὸ τὰ πειράματα ποῦ ἐξετέλεσεν ὁ Γερμανὸς ὀφθαλμολόγος Κάρολος φόν "Ἐγς. Τά πειράματα αὐτά βασίζονται ἐπὶ τῆς γνωστῆς ἰδιότητος τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ νά στενοῦται ὅταν τὸ φῶς εἶναι ἄπλετον, νά εὐρύνεται δέ ὅταν εἶναι ὀλίγον. Ἡ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀντιδρᾷ καθ' ὅμοιον τρόπον καὶ ἀπέναντι χρωμάτων διαφόρου λαμπρότητος, ἤτοι στενοῦται πρὸ τοῦ ἐρυθροῦ, τοῦ πορτοκαλόχρου καὶ τοῦ κιτρίνου καὶ εὐρύνεται πρὸ τοῦ κυανοῦ καὶ τοῦ ἰώδους. Ὁ φόν "Ἐγς, πειραματιζόμενος κατ' ἀρχάς ἐπὶ ἀνθρώπων, παρηκολούθει τὴν ἀντίδρασιν τῆς κόρης ἀπέναντι τῶν διαφόρων χρωμάτων μέ τὴν βοήθειαν εἰδικοῦ ὀργάνου, τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος εἶχεν ἐπινοήσει. Διά τοῦ ὀργάνου τούτου ἦτο εἰ: θεῖον νά γνωρίζῃ ἂν τὸ ἐξεταζόμενον πρόσωπον ἔβλεπεν ἢ ὄχι ἕνα χρῶμα προτοῦ νά πληροφορηθῇ τοῦτο πυρά τοῦ ἰδίου. Ἀργότερα ἐπεξέτεινε τὸ πειράματά του καὶ ἐπὶ ζῴων καὶ κατέλῃξεν εἰς τά ἀκόλουθα ἐξαγόμενα. Ἀπό τ' ἀνώτερα ζῷα οἱ πίθηκοι διακρίνουν τά χρώματα ἀκριβῶς ὅπως καὶ ἡμεῖς. Ἡ κόρη των ἀντιδρᾷ ἀκριβῶς ὅπως καὶ ἡ τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ σκύλοι καὶ οἱ γάτες δὲν φαίνεται νά διακρίνουν τά διάφορα χρώματα πολὺ καθαρά. Τά περισσότερα καὶ οἱ κότες διακρίνουν τὸ κόκκινον, τὸ πορτοκαλί, τὸ κίτρινον, ὄχι ὅμως καὶ τὸ κυανοῦν. Τά ψάρια εἶναι τυφλά εἰς τά χρώματα. Γενικῶς, εἰς τά περισσότερα ζῷα ἡ ἀντίληψις τῶν χρωμάτων περιορίζεται εἰς τὸ ἐρυθρόν, τὸ πορτοκαλί καὶ τὸ κίτρινον. Ἡ τυφλότης αὐτή τῶν ζῴων εἰς τά ὀλιγώτερον λαμπρά χρώματα, καὶ ἰδίως τὸ κυανοῦν, εἶναι χαρακτηριστική, δεδομένου ὅτι καὶ ὁ ἄνθρωπος μόλις κατά τὴν συμπλήρωσιν τοῦ τρίτου ἔτους τῆς ἡλικίας του δύναται νά διακρίνῃ σαφῶς τὸ κυανοῦν χρῶμα, ἐνῷ τά ἄλλα χρώματα διακρίνει πολὺ ἐνωρίτερα. Ὑπάρχουν μάλιστα καὶ οἱ ὑποστηρίζοντες ὅτι ἡ ἀντίληψις τοῦ κυανοῦ χρώματος ἐξελίχθη εἰς τὸν ἄνθρωπον βαθμιαίως καὶ ὅτι οἱ προϊστορικοὶ ἄνθρωποι δὲν διέκριναν τοῦτο ὡς χρῶμα.

Ἂν αἱ παρατηρήσεις εἰς τ' ἀνώτερα ζῷα εἶναι σχετικῶς εὐκολοι, ἡ ἔρευνα ὅμως εἰς τά κατώτερα ζῷα εἶναι πολὺ δυσκολωτέρα, διότι ἡ κατασκευὴ τῶν ὀφθαλμῶν των εἶναι ἐντελῶς διαφορετική. Καὶ κατά πρῶτον πρέπει νά καθορισθῇ ἡ ἱκανότης αὐτῶν νά διακρίνουν τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος. Τοῦτο εἶναι σχετικῶς εὐκολον. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τοποθετοῦμεν τά ζῷα ἐντὸς δοχείου τοῦ ὁποίου ὡρισμέναι θέσεις φωτίζονται μὲ διαφορετικὴν ἔντασιν ἐκάστη Γενικῶς τά ζῷα ἐπιζητοῦν τὸ φῶς, σπανίως δὲ τὸ ἀποφεύγουν. Εὑρέθη δὲ ὅτι τά ἔντομα μποροῦν ν' ἀντιληφθοῦν διαφορᾶς φωτισμοῦ, τάς ὁποίας ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου μόλις δύναται νά συλλάβῃ.

Ἡ ἔρευνα τῆς ἱκανότητος τῶν ζῴων νά διακρίνουν τά διάφορα χρώματα ἀπαιτεῖ πειράματα πολυπλοκώτερα. Κατά ταῦτα ἐκθέτουν εἰς τά ζῷα τὴν τροφὴν των χρωματισμενην μὲ διάφορα χρώματα. Τοιαῦτα πειράματα ἔγιναν καὶ μὲ πολλά ἀνώτερα ζῷα, ἀμφίβια, ἑρπετά, πτηνά καὶ διάφορα θηλαστικά, καὶ εὑρέθη ὅτι γενικῶς τά ζῷα αὐτά ἠμποροῦν ν' ἀντιλαμβάνονται καὶ νά διακρίνουν τά χρώματα

Ἀπό τά κατώτερα ζῷα τά καλύτερον ἐξετασθέντα εἶναι τά ἔντομα καὶ ἐκ τούτων πλέον αἱ μέλισσαι. Ἐπ' αὐτῶν ἐπειραμαρίσθη ὁ Λῶμποκ καὶ ἄλλοι νεώτεροι φυσιοδίφαι, ἀπεδείχθη δὲ ὅτι ἡ ἱκανότης τῶν μελισσῶν νά διακρίνουν τά χρώματα εἶναι πολὺ περιωρισμένη. Συγχέουν τὸ βαθὺ κόκκινον χρῶμα μὲ τὸ μαῦρον, τὸ κυανοῦν μὲ τὸ ἰῶδες καὶ τὸ κρασινον μὲ τὸ κίτρινον

Ἀπό τά ἄλλα ἔντομα μικρὸς μόνον ἀριθμὸς ἔχει ἐρευνηθῆ μέχρι σήμερον, κυρίως μυῖαι καὶ ψυχαί. Διεπιστώθη δὲ ὅτι τά ἔντομα προσελκύονται εἰς τὰ ἄνθη κυρίως ἀπὸ τὰ ζωηρά χρώματά των καὶ κατὸ δεύτερον λόγον ἀπό τὰ: ὀσμάς

Σάκρος ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

ΝΕΟΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ

Ἀνατολή.

Πωῦ ποιὸς εἶδε ἀνατολή, καὶ νἄνε καλοκαίρι,
καὶ σἄν τοῦ ἥλιου ὁλόλαμπρη ποιὸς εἶδ' ἀλμη μορφή;
Ὦ ἐσύ, πρωΐ, ποὺ ἀνέβηκες στὴ πιὸ ἀψηλὴ κορφή,
Ὁ.τι ἀγναντεύει ἄφωνος, ἕνας θεὸς τὴν ξέρει.
Πρωΐ ποιὸς εἶδε ἀνατολὴ καὶ ἀνε καλοκαίρι;

Μνήμη.

Μπαρκάρει ὁ Νοῦς στῆς θύμησης τὸ πλοῖο καὶ ταξιδεύει,
κ' εἶν' τὸ ταξιδι ἀλαργινό κ' οἱ χῶρες μακρινές,
ὦ ἐσεῖς λιμάνια γνώριμα κ' ἀγάπες πρωτινές,
νεκροὶ λησμονημένοι μου, ποὺ ἡ μνήμη ζωντανεύει.
Μπαρκάρει ὁ Νοῦς στῆς θύμησης τὸ πλοῖο καὶ ταξιδεύει.

Πρωτοβρόχι.

Καιρὸ ποὺ τὸ περίμενες νάρθεῖ τὸ πρωτοβρόχι
— μὰ δ.τι ποθεῖς, ἀλίμονο, ἀργεῖ πάντα νάρθῆ,
ὡ ἐσὺ πῶχεις στὴν κάμαρα 'δῶ μέσ' ἀποσυρθῆ,
ἀντίς πουλάκι στὸ κλωνί, τώρα πουλὶ στὸ βρόχι,
καιρὸ ποὺ τὸ περιμένες ν' ἀρθῆ τὸ πρωτοβρόχι!

Α. ΚΑΛΑΜΠΟΥΣΗΣ

ΒΙΝΚΕΝΤΙΟΣ ΒΑΝ ΓΚΟΓΚ,

ΕΝΑΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΟΣ

ΙΑ ΤΗΝ Ἱστορία τῆς Τέχνης, ἕνα ἀπό τά πιό πολύτιμα τεκμήρια ποῦ χρησιμοποιεῖ στό ἔργο της εἶναι οἱ γραπτές μαρτυρίες ποῦ οἱ ἴδιοι οἱ καλλιτέχνες ἔχουν ἀφήσει γιά τή ζωή καὶ τήν παραγωγή τους. Ἐπειδὴ ὡστόσο, ἡ ἴδια ἡ φύση τῆς τέχνης εἶναι νἀπολυτρώνει τόν καλλιτέχνη ἀπό κεῖνο ποῦχει νά φανερώσει, τά τεκμήρια τοῦτα εἶναι σπάνια, πάει νά πεῖ γιά ἕνα λογοτάκι μαπτὸ πολύτιμα. Ἀπό τοὺς καλλιτέχνες τῆς Ἀναγέννησης, καθένας γνωρίζει τίς «Πραγματεῖες τῆς ζωγραφικῆς» ποὺ ἄφησαν ὁ Τσεννίνο Τσεννίνι, ὁ Ἀλμπέρτι κι ὁ Λεονάρδος, κι ἀπό τοὺς σύγχρονους, ζακουστά εἶναι τά ἡμερολόγια, ἡ ἀλληλογραφία καὶ τά δοκίμια τοῦ Ντελακρουά, τοῦ Φρομαντέν, τοῦ Γκωγκέν κλπ.

Στίς βιογραφικές αὐτές ἤ τεχνικές συγγραφές, προσθέτουνται κάποτε καὶ καθαρά λογοτεχνικά ἔργα, ὅπως εἶναι τά ποιήματα τοῦ Μιχαὴλ Ἄγγελου ἤ ὁ «Δομήνικος» τοῦ Φρομαντέν. Ἐδῶ τό ἔργο τοῦ ἱστορικοῦ τῆς τέχνης εἶναι ὅσο πιό περίπλοκο, τόσο πιό ἐλκυστικό γιά τό πνεῦμα.

Μιά ἀπό τίς πιό ἐνδιαφέρουσες γραφτές μαρτυρίες γιά τὴν ἐνδόμυχη ζωή καὶ τὴν τέχνη ἑνός σύγχρονου καλλιτέχνη εἶναι οἱ ἐπιστολές τοῦ Βινκέντιου Βάν Γκόγκ (1853 1890), ἑνός ἀπό τούς πρόδρομους καὶ δημιουργοὺς τῆς τέχνης τοῦ Κ' αἰῶνα. Ὁ Βάν Γκόγκ ἀνήκει στούς νομάδες κείνους καλλιτέχνες, ποὺ μιά ἰδιότροπη μοῖρα καλεῖ κάθε τόσο ἀπό τόπο σέ τόπο γιά νά κάνει νἀνανεώνουνται οἱ τέχνες καὶ νά δοκιμάζουνται οἱ ἀνέκδοτες τεχνικές, ποὺ ὁ ξένος φέρνει ἀπό τὸ μακρινό τοπίο ὅπου ἀναπτύχθηκε τὸ δαιμόνιό του. Ὁ Ὀλλανδὸς Βινκέντιος Βάν Γκόγκ, ποὺ ἔφερε στὴ Γαλλία, τὰ τελευταῖα πενῆντα χρόνια τοῦ περασμένου αἰῶνα, τὴ νομαδική του ἀνησυχία κ' ἐσαγγελίστηκε τὴ νέα τέχνη, εἶναι μιά ἀπό τίς πιό πα

JEAN JACOBY: **La guerre rouge est déclarée.** *Un volume in-16* . . . Frs. 15

Faut-il s'entendre avec les Soviets? Est-Il avantageux de les avoir pour alliés? Peut-on se fier à l'aide que l'armée rouge prêterait à l'armée française? Voici les angoissantes questions que soulève la nouvelle orientation de la politique française.

Or, pour répondre à ces questions, il faut, tout d'abord, savoir exactement ce que sont ces futurs alliés, et, surtout, quelle est leur véritable attitude envers la France et la civilisation. On a beaucoup écrit sur les Soviets; d'illustres voyageurs, après avoir traversé la Russie dans un confortable wagon-salon, ont cru pouvoir consigner leurs jugements définitifs sur cette formidable expérience sociale. Et c'est ainsi qu'il s'est créé, de PLR.S.S., une image déformée, maquillée, camouflée, qui ne permet pas d'en juger avec impartialité.

Le livre de M. J. Jacoby comble cette lacune. Ce n'est pas un ouvrage d'amateur mais celui d'un homme qui connaît bien les bolchéviks pour avoir passé en Russie de nombreuses années, et y avoir même goûté aux geôles de la Tchéka: celui d'un historien qui s'est spécialisé dans l'histoire de cette époque trouble et sanglante et auquel nous devons déjà plusieurs ouvrages considérables. L'auteur a réuni ici un faisceau de faits accablants pour les Soviets; il fait toucher du doigt, aux plus incrédules, la formidable organisation de guerre sociale que Moscou entretient à l'étranger; par des citations de journaux soviétiques et de discours des chefs du Komintern communiste, l'auteur démontre avec force que c'est la France qui est particulièrement visée par la Troisième Internationale et que traités, alliances, promesses et congratulations ne sont qu'autant de mensonges et de duperies, destinés à endormir la vigilance des dirigeants et de l'opinion publique pour faciliter, en France, la préparation du Grand Soir et l'instauration de la sanglante dictature des camarades.

Le livre de M. Jacoby est un cri d'alarme qui doit être entendu. Tous ceux qu'inquiète le sort de leur pays, qui veulent voir clair dans le jeu louche qui se joue actuellement, doivent lire ce livre.

SOMERSET MAUGHAM: **Glays V.** Dpx. 70

Touching the fundamentals of human nature, the relationships and situations which spring from the instincts and emotions all men and women possess, these three plays are concerned with problems which face us all. The warring forces of love and duty which lead to so dramatic a conclusion in *Caesar's Wife*, the eternal conflict between East and West in *East of Suez*, the maternal instinct carried to unimagined heights of sacrifice in *The Sacred Flame* are treated with extraordinary power. To read these plays is to realize how the whole world, whether the scene be Egypt, China or England, is kin.

LÉON CREISSELS: **La justice enchainée** *(Affaire Poulain)* . . . . . Frs. 15

Sur une vieille affaire criminelle, passionnante et toujours mystérieuse: l'affaire Poulain, M. Léon Creissels nous apporte des aperçus absolument nouveaux. Les contemporains de ce drame crurent à un assassinat motivé par une question d'intérêt. Cinq condamnations à mort furent prononcées, dont trois suivies d'exécution. L'étude postérieure du dossier permit de penser que ce pourrait bien être là une effroyable erreur judiciaire. Mais le mobile échappait encore: l'hypothèse d'un suicide timidement émise ayant dû être écartée, on s'arrêta à l'idée d'un crime crapuleux. Pour Léon Creissels, il s'agirait d'un crime politique se rattachant à l'affaire Stavisky. On aurait voulu s'emparer du dossier que possédait l'infortuné magistrat assassiné sur l'évasion du Dauphin, ce qui expliquerait l'intervention audacieuse et répétée des Pouvoirs publics dans la marche de l'instruction et du procès.

Ainsi cette vieille affaire, dont on s'imaginait l'intérêt épuisé, rebondit d'une manière insoupçonnée. Elle nous montre que lorsque la justice n'est pas libre, il n'y a plus aucune garantie pour l'honneur, la liberté, ou la vie même des citoyens; elle nous fait songer aussi à une affaire plus récente, et elle nous prouve que l'Histoire n'est qu'un perpetuel recommencement.

WIR LESEN DEUTSCH: **Fuer Auslander zusammengestellt im Goetheinstitut der deutschen Akademie.** RM. 1.60

Allen denen, die sich um Lehren und Lernen der deutschen Sprache bemuehen, soll dieses unterhaltsame Lesebuch eine Anregung und Hilfe sein. Es wird dazu beitragen, den deutschen Sprachunterricht durch seine Lesestoffe zu beleben und zu tieferem Verstaendnis der deutscher Eigenart und deutschen Lebens zu fuehren.

RUD PRESBER: **Der guten Frauen allerschoenster Kranz** . . . . . RM. 2.60

Dem so beliebten Autor haben wir wieder fuer ein neues Buch zu danken. Es ist ein echter «Presber», ein Buch von bezwingendem Humor und Frohsinn, reich an Ulk, Stimmung und lausbuebischen Streichen, hinter denen sich aber oft tiefe and ernste Wahrheiten verbergen.

Axel Munthe
Memories and Vagaries
Δρχ. 70

James Hilton
Good-bye Mr. Chips
Δρχ. 70

ANDRÉ TARDIEU
SUR LA PENTE
Fr. 12.—

Les Œuvres Libres
Juin
Frs. 12

LIBRAIRIE ELEFTHEROUDAKIS S. A.
ATHÈNES

Le Mois
1 Mai-1 Juin
Frs. 15

Das Lexikon der Hausfrau
RM. 3.—

GUY DE POURTALÈS: **Les Affinités instinctives.** *Un volume in-16* . . . Frs. 12

—...Quant à nous, nous appelons ces sortes d'affinités *électives*, parce que l'ancien lien ayant été brisé pour en contracter un nouveau, les faits semblent indiquer qu'il y a eu choix, élection, préférence.

— Pardon, dit Charlotte, mais je ne vois là rien qui ressemble à une élection, à un choix; c'est tout au plus une nécessité de la nature. Deffet d'un de ces hasards qui font non seulement les larrons, mais encore les amis et les amants.

Ainsi s'expriment deux des protagonistes de Gœthe aux premières pages de son roman: *Les Affinités électives*. M. Guy de Pourtalès a repris pour son compte les paroles de Charlotte: beaucoup de nos sympathies, en effet, de nos antipathies, de nos amours sont le fait du hasard et des circonstances, non de notre volonté. Et l'auteur de *La Vie de Liszt*, le biographe de *Wagner*, le romancier de *Napoléon* développe sous idée en une brillante série d'essais consacrés pour une moitié à certains de nos contemporains, pour l'autre moitié à quelques-uns des grands romantiques dont il s'est fait l'historien. Mais on n'a jamais tout dit sur un sujet. Et depuis que M. de Pourtalès a si vivement mis en lumière les poètes de la musique, depuis qu'il a fixé l'attention du public sur le rôle profond que certains d'entre eux ont joué non seulement durant la période romantique, mais encore dans l'histoire de notre esprit et de notre cœur à nous, l'intérêt n'a fait que s'accroître pour ces attachantes figures autour desquelles se débattent tant de problèmes d'éthique, d'esthétique ou de morale.

On retrouvera dans ce livre plusieurs des personnages que Pourtalès a déjà traités, tels que Wagner, Liszt et Chopin, mais sous des éclairages différents et commentés par des documents inédits. On verra se nouer, par Nietzsche et Gobineau, le drame qui déchire l'Allemagne actuelle. Gœthe y est raconté par la musique; Schumann par sa vie; Mazzini, Génier, le général Marchand y relient le présent au passé. Ces notes, ces méditations, ces études seront goûtées par ceux que préoccupent notre crise intellectuelle d'aujourd'hui; par tous ceux pour qui la musique et l'amour désintéressé sont des éléments essentiels de la vie intérieure

RAYMOND ESCHOLIER *(Laureat du Grand Prix de Litterature de l'Academie Francaise, 1931)* **Maripa,** *Roman* . Frs. 15

Drame de sang, de volupté et de mort que ce roman où, à la faveur de péripéties dramatiques, l'auteur évoque l'atmosphère de l'Espagne et plus particulièrement de Grenade et de son quartier gitane, l'Albaycin.

Si presque tous les personnages sont espagnols et de race gitane, Pan cependant est un peintre français qui devient, par son amour pour la plus réputée des danseuses de l'Albaycin, Maripepa, le centre de l'action.

Tout ce récit coloré et varié, dans lequel entre beaucoup de sensualité âpre et un goût d'amour et de drame, nous initie à certaines mœurs particulièrement barbares des gitanes.

Cette peinture de la vie si peu connue de ce peuple singulier, est encadrée—en quelque sorte—par d'admirables descriptions de paysages et de monuments.

ANDRÉ MAUROIS: **Sentiment et Coutumes** . . . . . Frs. 12

L'auteur n'est pas seulement l'un des grands maîtres contemporains de l'histoire et du romau, mais encore l'un de nos plus fins moralistes. Pun de ceux qui se penchent sur les problèmes posés chaque jour aux pauvres hommes avec le plus de sympathie, le plus affectueux désir de leur être utile. Le livre qui vient de paraître, *Sentiments et Coutumes*, s'attache de la manière la plus concrète et la plus simple, selon la déclaration même de Pauteur, à quelques questions essentielles: le mariage, clef de voûte de l'ordre social et national, les rapports entre les parents et les enfants, les liens électifs entre les hommes—l'amitié—la position du citoyen dans la cité, enfin, le problème du Bonheur, du *vrai bonheur*, qui reste, en définitive, conditionné par les solutions des précédents problèmes.

De Man
L'Idée Sosialiste
Frs 12

Andrè Maurois
Sentiment et Coutumes
Fr. 12.—

Léon Creissels
La Justice Enchaînée
Frs. 12

Louis-Charles Royer
Kham la Laotienne
Frs 15

Maurice Leblanc
Le scandale du gazon bleu
Frs. 20

Das Lexikon der Kaufmanns
RM. 3.—

ABEL HERMANT (de l'Académie Française): **Les Grandes Pécheresses. Poppée, l'Amante de l'Ante-christ.** . Frs. 15

Poppée, fille d'une riche courtisane que la jalousie de Messaline accula au suicide, épousa, à peine nubile, un préfet romain qu'elle ne tarda pas à répudier pour prendre comme mari, Othon, favori de Néron. Devenue la maîtresse de l'Empereur, elle fit éloigner Othon et, pour avoir toute autorité sur Néron, elle le poussa à assassiner la maîtresse qui partageait ses faveurs, sa femme et sa propre mère Agrippine.

Epouse officielle, il semble bien qu'elle ait sa part de responsabilité dans le châtiment horrible infligé aux chrétiens, qu'on accusait d'avoir mis le feu à Rome. Elle devait mourir, étant enceinte pour la deuxième fois, d'un terrible coup de pied dans le ventre que l'Empereur lui porta, dans un mouvement de mauvaise humeur. —Trois ans après, Néron, à demi dément, mourait en faisant des mots historiques.

Cette histoire de l'oppée, si captivante en elle-même, est devenue, sous la plume du grand écrivain Abel Hermant, une histoire de tous les temps, par les rapprochements extrêmement judicieux avec des événements qui se sont déroulés à diverses époques et surtout de nos jours.

JULIAN GREEN: **The Dreamer** Δρχ. 70

A drama of French provincial life, this story of a fourteen-year-old girl, her harsh and domineering mother and the young cousin who lives with them, delves deep into the half-hidden springs of human consciousness. Marie-Thérèse and Manoel are both terrified of Madame Plasse, but contrasted with the external conflict between the three protagonists is the inner harmony found by boy and girl alike in the realm of fancy into which they both escape. As in **The Dark Journey** which placed Julian Green among the foremost imaginative writers of to-day, the reader falls under the spell of a reality greater than that of the ordinary world—a world of the mind so vivid that it dominates everything else.

Das Lexikon der Hausfrau RM. 3.—

Auf kleinem Raum wurde hier uebersichtlich zusammengestellt und alphabetisch geordnet, «was die Hausfrau wissen muss d. h. alle die vielen kleinen aber wissenswerten Dinge und Fragen, vor die man im Leben des Alltags gestellt ist und wo oft guter rat teuer ist.

LERNET HOLENIA: **Alexander** RM. 1.50

Diese neue Sammlung kleinerer Erzaehlungen des beliebten Autors vendiert freudeliche Aufnahme. Es sind meistens historische Themen, von denen besonders der «Marathonlauf» und «Thebais» fuer uns eine besondere Bedeutung haben.

DENYS AMIEL: **Trois et Une.—L'Homme.** Frs. 15

«Trois et Une», en trois actes, est une pièce audacieuse qui nous fait assister à de charmantes scènes de famille et qui se termine par la réunion idyllique d'une mère et des trois fils qu'elle a eus de trois maris différents, trois maris de son choix. Cette sorte d'expérimentation, protestation contre les conventions sociales, commencée avec les pères, se continue avec les fils.

«L'Homme», pièce inédite en trois actes, représentée pour la première fois au théâtre Saint-Georges, en Janvier 1934, a comme sujet: un ménage à trois est-il possible? Cette thèse romanesque a été exposée par Pauteur avec un tact parfait et une sincérité d'émotion pathétique.

K. WILLING: **Der Geist Spartas** RM. 2.70

Wie das alte Sparta seine Sohne und Teecher erzog, wie der Geist nationaler Disziplin und Selbstaufopferung sich in ihrer Lebensuebung ausprieagte und in wellgeschichtlichen Taten bewehrte, schildert dieses vorzügliche Volksund Jugendbuch.

Das Lexikon des Kaufmanns RM. 3.—

Hier finden Sie in einem Bande, alphabetisch geordnet alles, was der junge Kaufmann wissen muss, sei es aus dem Gebiete des Handelsrechtes, der Buchhaltung, der Gewerbepolitik. Er findet selbst das wichtigste ueber Propagandafragen, Kundenwerbung und alle Fragen einer modernen Betriebsuebrung behandelt.

HEKMANN HESSE: **Fabulierbuch. Erzaehlungen** . . . . . RM. 5.50

Gleichartiges aus verschiedenen schaffenszeiten des Dichters hat sich in natuerlichem Wachstum zum Buche zusammengeluemden. Die Geschichten, deren Stoffe dem Altertum, dem Mittelalter und der Neuzeit entnommen sind, sind alle in hohem Masse lehrhaft und unterhaltend zugleich.

HANS BETHGE: **Annabella, Roman einer Taenzerin** . . . . . RM. 1.80

Mit zarten feinen Strichen wird hier der tragische Weg einer jungen Taenzerin geseichnet, ihr Leben und Streben, ihr Kampf und ihr Glueck.

ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ Γ.: **Εἰσηγήσεις τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου.** *Τεύχος Α'. Ἱστορία τοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν πηγῶν τοῦ Ρωμ. Δικαίου. Σχῆμα 8ον. σελ. 170* . . Δρχ. 65

Νομικὸ Ἱστορικὸ σύγγραμμα μὲ εἰσαγωγὴ γιὰ τὴν ἐξέλιξη τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου καὶ τὴ νεώτερη ἐπιστημονικὴ ἐπεξεργασία του ἀπὸ τὸ 16ο αἰώνα κ' ὕστερα. Ἐνδιαφέροντα κεφάλαιο τοῦ βιβλίου εἶνε τὸ περὶ Νομικῆς Ἐπιστήμης κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Δημοκρατίας, τὸ περὶ Ἰουστινιανείου Κωδικοποιήσεως, τὸ περὶ Νομικῶν Σχολῶν καὶ διδασκαλίας στὴν ἀλλοιακὴ καὶ μεταλλοκλασικὴ βυζαντινὴ περίοδο καὶ στὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας κλπ. Τὸ βιβλίο τελειώνει μ' ἕνα ἀρπεντὶκ γιὰ τὴ μεθοδολογία τῶν παραμβολῶν καὶ μὲ τὴν ἀνάπτυξη ἀπ' τὸ συγγραφέα τῶν διαφόρων μεθόδων γιὰ τὴν ἀποκάλυψη τῶν παραμβολῶν.

ΖΑΡΚΟΥ ΓΙΩΡΓΗ: **Ζωντανὰ πτώματα.** *Σχῆμα 8ον. σελ. 107* . . . . . Δρχ. 15

Βιβλίο γιὰ τὴ ζωὴ τῶν τρελλῶν ποὺ ζοῦν στὸ «ἄφφυλ». γραμμένο μὲ ὅμη εἰλικρίνεια καὶ μὲ εἰκόνες φριχτὲς γιὰ τὴν τραγικὴ ζωή, τὴ φτώχεια, τὴν ἐξοθίλωση καὶ τὰ βάσανα τῶν τρελλῶν. Ὁ ποιητὴς Κ. Βάρνσλης, ποὺ προλογίζει τὸ βιβλίο, γράφει πὼς ὁ συγγραφέας «ἔδωσε ἕνα καινούργιο καὶ πρωτότυπο ρίγος στὴ Νεοελληνικὴ Λογοτεχνία».

ΜΩΡΑΪΤΟΥ ΔΗΜ. Ν., *καθηγητοῦ*: **Θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ ἀγωγή.**—*Σχῆμα 8ον. σελ. 404* . . . . . Δρχ. 125

Ἱστορικὴ ἔκθεση τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἀγωγῆς ἀπὸ τὴν ἐμφάνιση τοῦ χριστιανισμοῦ μέχρι σήμερα. Ἀνάλυση τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ συναισθήματος τοῦ παιδιοῦ καὶ τοῦ ἐφήβου σύμφωνα μὲ τὴ νεότερη ἀντίληψη καὶ μέθοδο ἔρευνας. Σὲ κοντινὰ κεφάλαια τοῦ βιβλίου ἐξετάζονται οἱ παράγοντες τῆς ἀγωγῆς (οἰκογένεια, σχολεῖο, ἐκκλησία) καὶ γίνεται λόγος περὶ σεξουαλικῆς ἀγωγῆς. Σὲ ἰδιαίτερο κεφάλαιο ἐξετάζεται τὸ πρόβλημα τοῦ νεότερου κατηχητικοῦ σχολείου καὶ πολλὰ ζητήματα ἐκκλησιαστικῆς παιδαγωγικῆς. Τέλος τὸ βιβλίο συμπληρώνεται μὲ τρία παραρτήματα, ἕνα ἱστορικό, ἕνα συχολογικὸ κ' ἕνα σχολικὸ-διδακτικὸ καὶ μὲ πλήρη τὴ σχετικὴ νεότερη βιβλιογραφία ὡς τὸ 1934.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ, Π. Γ. *(ἐφόρου Ἀρχαίων)*. **«Νέμησις».** *Σχῆμα 8ον. σελ. 88.* Δρχ 50

Πραγματεία περὶ τοῦ ἰδιοχρήσιμου θεσμοῦ τῆς διανομῆς τῆς κληρονομίας ὑπὸ τοῦ κληρονομουμένου, μεταξὺ κοτόντων καὶ ἐξωτικῶν, μὴ τυχόντος μέχρι τοῦδε εἰδικῆς ἐπεξεργασίας. Περιέχει ἀνάλυσιν ὅλων τῶν ἀφορώντων τὴν νέμησιν ζητημάτων, μετὰ παραδειγμάτων ἐφαρμογῆς. Οὕτω, περὶ τῶν ἰδιοτήτων τῆς νεμήσεως, τὴς διακρίσεως ἀπὸ τὴν ἐν ζωῇ παροχαρήσεων, ἀπὸ τῆς instinitio ex te certa κλπ. Ἡ κοινότητος τῶν προσώπων. Διάφορων τύπων ὑφ' οὓς δύναται νὰ συσταθῇ, διὰ συμβάσεως κλπ Νομικῆς ἐνεργείας, ἐπαγωγῆς καὶ κτήσεως. Σχέσεων πρὸς τὸ δίκαιον τῶν ἀνοιγκλήρων κληρονόμων, συνεισφορᾶς, transmissiones κλπ. Τρόπους διανομῆς. Ἱκανοποιήσεως ἕνεκεν ἐκνικόσεως καὶ ἄλλων προσφόρων μέσων. Ἀναφορὰ τῶν ἐν Γερόγκου βλάβης. Ἐλαττωμάτων. Ἀνακλήσεως. Τίτλου ἐκ νεμήσεως. ὑποθήκης χρησιστησίας. Ἐνδίκων μέσων. Ἀσφαλείων κλπ.

Ἐπίσης περιέχει τὸ ἄρθρο τοῦ σχεδίου Ἀστικοῦ Κώδικος, μετὰ παρατηρήσεων. Ἀπαιαν τὴν ποσ' ἡμὶν νομολογίαν. Ἐξς ἰδίον κεφάλαιον ἀναπτύσσονται τὰ τῆς φορολογίας τελῶν χαρτοσήμων κλπ.

Ἐν γένει ἡ πραγματικὴ κλίνες, ποὺ καθρεφτίζουν μιὰ σκληρὴ πραγματικότητα.

ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ Ι. *(καθηγητοῦ Πανεπιστημίου)*: **«Ἡ φιλοσοφία τῶν πατέρων καὶ τοῦ μέσου αἰώνος».** *Σχῆμα 8ον. σελ. 308* . . . . Δρχ. 400

Γιὰ πρώτη φορὰ διαφωτίζεται ἱστορικὰ κ' ἐπεξεργάζεται ἐπιστημονικὰ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Μεσαίωνα καὶ δικαιώνεται μία ἐποχή, ποὺ θεωρεῖται ἴσως βαρβαρη κ' ἀπολίτιστη. Ὁ συγγραφέας ἐπαβεζγνε πράγματι τόσο γόνιμα καὶ πλούσιοι σὲ πολιτισμὸ καὶ διανόηση ὀνῆρξαν οἱ χρόνοι ἐκείνοι, γιὰ νὰ γεννήσουν τὴ σημερινὴ ἐποχὴ μας. Τὸ βιβλίο αὐτό, σπουδαιότατο γιὰ τὸ περιεχόμενο τοῦ, νίνεται ἀπαραίτητο γιὰ κάθε μελετητὴ τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ συμβολλεῖ καὶ στὴν πνευματικὴ ἱστορία τοῦ τόπου μας.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΣΠΥΡΟΥ: **Γαλαξειδιώτικα καράβια.** *Σχῆμα 8ον. σελ. 15.* . . Δρχ. 150

Βιβλίο μὲ ναυτικὴ λαογραφία καὶ μὲ σχέδια. Ὁ συγγραφέας μὲ τὶς διηγήσεις του καὶ τὶς εἰκόνες ξαναζωντανεύει τὴν παλιὰ ναυτικὴ ποίηση καὶ ζωὴ τοῦ Γαλαξειδιοῦ. Τὸ βιβλίο του ἐκτὸς ἀπὸ τὴ φιλολογικὴ καὶ λαογραφικὴ του σημασία ἔχει καὶ ἱστορική.

ΑΦΘΟΝΙΑΤΗ ΠΕΤΡΟΥ: **Γύροι.**—*Σχῆμα 8ον. σελ. 95* . . . . . Δρχ. 300

Ἐπιμελωμένα ταξειδιάν, ὅπως θέλει ὁ συγγραφέας τὸ βιβλίο του. Στὴν πραγματικότητα σκέφεις πάνω στὴν κοινωνία καὶ στὴ ζωή καὶ στὰ σύγχρονα προβλήματα τοῦ κόσμου. Ἡ ἔκδοσή του ἔγινε μόνο σὲ 200 ἀντίτυπα.

ΑΝΔΡΕΑ Μ. ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ
ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ
ΜΕΤΑ ΠΡΟΣΘΗΚΩΝ ΓΓ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ
ΤΕΥΧΟΣ Α'
Σχῆμα 8ον, σελ. 56
Δρχ. 50

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 1935
ΤΟΜΟΣ Α', ΤΕΥΧΟΣ 1
Σχῆμα 8ον, σελ. 356
Δρχ. 100

ΑΝΤΡΕΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΥ
ΥΨΙΚΑΜΙΝΟΣ
Σχῆμα 8ον, σελ. 73
Δρχ. 50

ΔΗΜ. Χ. ΜΑΡΓΕΤΗ
ΕΠΙΣΗΡΙΑΙΟΝ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΜΝΗΜΟΣΥΝΗ ΠΑΝΠΟΥΛΙΑ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ Γ. ΒΑΛΑΝΗΑ

ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΤΣΟΥ
ΤΡΑΚΤΕΡ
Σχῆμα 8ον, σελ. 64
Δρχ. 20

ΠΑΠΑΔΗΜΑ Α.: **Σεξουαλικὴ ἀνοησία** . σύγχρονα ἠθη. *Σχῆμα 16ον. σελ. 110.* Δρχ. 110

Καθοδηγητικὸ βιβλίο γιὰ τὴ σεξουαλικὴ διαπαιδαγώγηση τῶν παιδιῶν. Ὁ συγγραφέας δίνει μὲ παραστατικὲς εἰκόνες μαθήματα, ποὺ πρέπει πάντα νὰ γίνουν ὅπ' ὄψει τους οἱ γονεῖς, ἂν ἐνδιαφέρονται πραγματικὰ γιὰ τὰ παιδιά τους.

ΛΕΥΞΟΥΡ CH.: **Ἐπιστήμη τοῦ ὁράτου.** *Σχῆμα 16ον. σελίδες 83* . . . . . Δρχ. 15

Ἔργο βραβευμένο ἀπὸ τὴ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ὁπὸ ὁποῖο ὁ συγγραφέας ἀναπτύσσει τὶς ἀρχὲς τῆς αἰσθητικῆς καὶ τῶν θεωριῶν, ποὺ ἀναπτυχθήκανε καὶ διαμορφωθήκανε ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους φιλοσόφους. Οἱ θεωρίες τοῦ Hutcheson, τοῦ Ἱερε Ἀνδρέ, τοῦ Schiller καὶ τοῦ Hegel ἀναπτύσσονται, ἐρμηνεύονται καὶ ἐλέγχονται ἀπὸ τὸν συγγραφέα μὲ ἔρευνητικότητα καὶ παρατηρητικότητα ἐξαιρετική.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ Τ. Ε.: **Ἱστορία τοῦ Ἑπειρωτικοῦ τῆς Ἤδρας.** (Βραβεῖον Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν). *Σχ. 8ον. σ. 216.* Δρχ. 100

Ἡ μονογραφία αὐτὴ ἐξετάζει τὴν Ἱστορία τῆς Ὕδρας ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ἰσοῦμε τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1821 «Ὁ συγγραφέας ἐπιμένει προπάντων στὴν ἐξελιξιβωση τοῦ ἐποικισμοῦ τοῦ νησιοῦ ἀπὸ τοὺς Ἀλβανοὺς καὶ φτάνει ἀπὸ συμπέρασμα πὼς ἡ ἀγκατάσταση τοῦς στὴν Ὕδρα ἔγινε τὸ 1490 καὶ πὼς μέσα σὲ τρεῖς αἰῶνες κατορθώθηκε ν' ἀναπτυχθῇ ἀπ' αὐτοὺς ἀξιολογώτατο ἐμπόριο.

Γ. Δ. ΦΑΝΟΥΡΑΚΗ: **Αἱ γεωργικαὶ ἐφοδιάσεις.**—*Σχῆμα 8ον. σελ. 113* . . . Δρχ. 50

Μελέτη γιὰ τὴν ἐπέκταση τοῦ θεσμοῦ τῶν ἐφοδιάσεων καὶ στὴν ὁπαίθρο χώρα. Ὁ συγγραφέας, ἐξετάζοντας τὶς προστάθειες ξένων κρατῶν γιὰ τὴν ἀσφάλεια τῆς γεωργίας καὶ τῆς κτηνοτροφίας ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς κινδύνους, μελετᾶ σύγχρονος καὶ τὸ σύστημα τῶν ἐφοδιασμῶν καὶ τὴν ἀσφάλειών, ποὺ μπορεῖ νὰ προσαρμοσθεῖ στὸν τόπο μας.

ΜΑΡΚΑΚΗ ΠΕΤΡΟΥ: **Τὸ χτικιό.** — *Σχῆμα 8ον. σελ. 78* . . . . . Δρχ. 10

Ἱστορία τῆς Ἀθηναϊκῆς συναισιακῆς ζωῆς μὲ φεαλιστικὲς εἰκόνες, ποὺ καθρεφτίζουν μιὰ σκληρὴ πραγματικότητα.

ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΖΑΦ: *Παιδικὸ θέατρο.* **Χαῖρε, χαῖρ' Ἐλευθεριά.** — *Σχῆμα 8ον. σελ. 24* . . . . . Δρχ. 20

Μουσικὴ θεατρικὴ ἐπιθεώρηση μὲ θέμα τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1821 καὶ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους 1912-13. Τὸ ἔργο πλουτισμένο μὲ 15 ἑλληνικὸ δημοτικὰ καὶ λαϊκὰ τραγούδια καὶ χορούς, εἶνε καταλλήλοτατο γιὰ παιδικὲς παραστάσεις.

ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ ΒΑΣΙΛ.: **Τὰ Δημόσια Οἰκονομικὰ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Οἰκονομικὴ Νομοθεσία. — Δημόσιον Λογιστικόν.** *Σχῆμα 8ον σελ. 310* . . . . . Δρχ. 175

Δημοσίευση τῶν διατάξεων τῆς Ἑλληνικῆς οἰκονομικῆς νομοθεσίας μὲ κρίσεις γνώμες καὶ σχόλια τοῦ συγγραφέα. Ἡ κατάταξη τῶν διατάξεων γίνεται μὲ τετοιον τρόπο, ὅστε καθένας ποὺ θὰ χρησιμοποιεῖ τὸ βιβλίο νὰ ἔχει μπροστά του ὁλοκληρη τὴν ἱστορική ἐξέλιξη τῆς δημοσιονομικῆς νομοθεσίας στὴν Ἑλλάδα.

KEROFILAS KOSTAS: **L'âme Grecque d'Ugo Foscolo.** *Athènes 1935.—Σχῆμα 8ον. σελ. 86* . . . . . Δρχ. 25

Μελέτη γιὰ τὴν ἑλληνικότητα τοῦ ποιητῆ Ὀύγκου Φωσκόλου, μὲ δοκουμέντα κ' αὐτογραφα ἑλληνικὰ τοῦ ἰδίου τοῦ ποιητῆ, πρωτη φορὰ δημοσιευομενα. Ὁ συγγραφέας ἀναιρεῖ τὶς κατηγορίες ὅτι ὁ Φωσκόλος εἶχε ἰταλικὴ ψυχή, ἀποδεικνύοντας ὅτι ὄς τὸ ἤνατο του ἔμεινε Ἕλληνας καὶ μάλιστα Ζακυνθινος, ἐγκαθιστώντας τὸ νησι του κ' ἀγωνιζόμενος γιὰ τὴν εὐτυχία τῆς πατρίδης του.

ΡΕΝΑΣ ΛΕΟΝΤΙΔΟΥ
ΗΝΟΕΣ
Σχῆμα 8ον, σελ. 61
Δρχ. 15

ΧΡ. Κ. ΚΑΠΝΟΥΚΑΓΙΑ
Η ΑΡΧΑΙΑ ΡΩΜΑΙΑ
Σχῆμα 8ον, σελ. 133
Δρχ. 60

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΚΟΡΑΗ
ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ
Σχῆμα 8ον, σελ. 259
Δρχ. 100

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΙΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ
ΑΘΗΝΑΙ

ΑΡΤΕΜΙΣΙΑΣ ΧΑΡΙΤΑΚΗ
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΟΥ
ΚΙ' ΑΛΛΑ ΜΙΚΗΜΑΤΑ
Σχῆμα 16ον, σελ. 123
Δρχ. 25

ΑΛΦΡ. Ι. ΧΑΤΖΗΑΡΓΥΡΗ
ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
ΜΕΛΕΤΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ
Σχῆμα 8ον, σελ. 24
Δρχ. 25

Γ. ΒΕΛΙΣΣΑΡΙΔΗ
Η ΣΚΙΤΣΟΓΡΑΦΙΑ ΣΕ 15 ΜΑΘΗΜΑΤΑ
Σχῆμα 8ον, σελ. 45
Δρχ. 25

ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑ: **Γύρω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.**—*Σχῆμα 8ον. Σελ. 200.* Δρχ. 100

Τὸ βιβλίο ὁποτελεῖται ἀπὸ ἕξι κεφάλαια τοῦ περιγράφουν τὴν Πελοπόνησο, τὴν Ἀκαρνανία καὶ τὴν Ἀρχαία Ἀθήνα, τὴν Εὔβοια, τὰ νησιὰ ὡς καὶ τὴν Κρήτη, τοὺς Δεφφοὺς καὶ τὴν Ἤπειρο.

Ὁ συγγραφέας περιγράφει ἱστορικὰ καὶ λυρικὰ τὰ τοπεῖαν τὴν ζωὴ τῶν Ἀχαϊῶν, τὰ Διονυσιακὰ ἔργια τοῦ Κιθαιρῶνος κλπ. Ἡ βιβλίο κομψεῖται μὲ σχέδια τοῦ Πάνου Βολοσμακη.

HATZIPLIOS BASILE: **Die Wirtschaftliche Bedeutung der Schaffucht in Griechenland.** **Ἡ οἰκονομικὴ σημασία τῆς πρωτοτροφίας ἐν Ἑλλάδι,** *μὲ πολλὰ γραφικὰ σκαρίφματα Δρ. Ε. Νάκος, Δικηγόρου τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Ἀθήνας: Κτηνοτροφικὴ Σχολὴ τοῦ Βορείου . . Σχῆμα 8ον. σελ. 104* . . . . Δρχ. 60

Μελέτη γιὰ τὴν προβατοτροφία στὴν Ἑλλάδα, ἰδιαίτερα μὲ τὴν οἰκονομικὴ θέση τοῦ προβάτου ἀναφερα στοὺς ἄλλους κλάδους τῆς κτηνοτροφίας. Ὁ συγγραφέας ἐξετάζει ἐπίσης τὴν κατανομὴ τοῦ ἐλληνικοῦ πρόβατου καὶ τὶς ἐξιδικεύει τὸ μαλλί καὶ τὶς φυσικές του ἰδιότητες, τονίζοντας τέλος τὰ μέσα ποὺ πρέπει νὰ ἐφαρμόσουμε γιὰ τὴ βελτίωσή της προβατοτροφίας.

ΚΟΥΣΗ ΔΗΜΟΣΘ: **Ἡ κρίσις τοῦ Καπιταλισμοῦ.**—*Σχῆμα 8ον. σελ. 200.* Δρχ. 100

Εἰσαγωγὴ κυρίως στὰ σύγχρονα οἰκονομικὰ προβλήματα τοῦ ἀποχρόλιον τὴν παγκόσμια κοινωνία. Τὸ βιβλίο προλογίζεται ἀπὸ τὸν Γερμανὸ καθηγητὴ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας Karl Diehl κι ἀφιερώνεται στὸν ἀνάλυση καὶ πρόγνωση τοῦ Καπιταλισμοῦ καὶ στὴν ἀνάπτυξη καὶ κ

ΣΤΕΦΑΝ ΤΣΒΑΪΓ'Χ

ΕΙΚΟΣΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΩΡΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΜΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Π. ΠΡΕΒΕΛΑΚΗ

Ο ΣΤΕΦΑΝ ΤΣΒΑ'Ι'Χ

Ο Στέφαν Τσβάϊχ, που τή νουβέλα του «Εἰκοσιτέσσερις Ὧρες ἀπό τή ζωή μιᾶς γυναίκας» ἀρχίζουμε ἀπό σήμερα νά δημοσιεύουμε, γεννήθηκε στή Βιέννη, στίς 28 τοῦ Νοέμβρη 1931. Ἀπό τά νεανικά του χρόνια τό θέατρο κ' ἡ λογοτεχνί τοῦ ἀντίπρασσε ἀπαγοκλοῦσε τό πνεῦμα του. Σέ κάθε ἡρεμίαν στεκόταν ὧρες ὁλόκληρες μπροστά στίς ἐξοδοῦσες τῶν θεάτρων μονάχα γιά νά μπορέσει ἀνάπτυχόσει ἀπό μακρύα τό πρόσωπο ἑνός Γεράρδου Χάουπτ, ἑνός Σνίτλερ, ἑνός Σεόνταρτ καί ἑνα λάβει μέ εὐλάβεια ἀμεση γνώση τής Ὑπαρξής τους... «Εἴμαστε τότε, λέει, μιά συντροφιά νεοι που τό καλλιτεχνικό στάδιο εἶταν ὁ μυστικός τους σκοπός κ' ἡ καλλιτεχνική ἠδονή τό κοινό τους τό πάθος· ἀποτελούσαμε, θάλεγε, τήν πλειοψηφία νεανικά κείνου τοῦ καλλιτεχνικοῦ φανατισμοῦ πού σήμερα εἶναι σχεδόν πιά βολετό καί ξανάθημιουργηθεί καί ἀπό ἐκεῖνο τό ἀπόμακρο ἔχει κάμει τή Βιέννη νά διακριθεῖ».

Κρατούμενος ἀπό πλουσίους γονιούς, ὁ Τσβάϊχ δέ βρέθηκε ἀναγκασμένος νά κάμει κανένα ἐπαγγέλμα καί μπόρεσε, σάν τέλειωσε τίς σπουδές του, νά ἀφιερωθεί μέ τό ὅλα τοῦ τή φιλολογική του κλίση. Σέ ἡλικία εἴκοσι τριῶν χρόνων, εἶχε ἤδη δημοσιεύσει μιά συλλογή στίχους μέ πραγματική λεπτότητα, ἕναν ὅμως ἀξιόλογο ἀντιγράφισμα μιά μετάφραση τῶν καλύτερων ποιημάτων τοῦ Βερλαίν, καί εἶχε κερδίσει τό ποιητικό βραβεῖο Μπάουερφελντ.

Ὁ Στέφαν Τσβάϊχ.

Ἀστόσο, ἡ γοργή ἐπιτυχία πού στεφανώνει τίς πρῶτες του προσπάθειες δέν μποροῦσε νά μεταβάλει σέ τίποτα τή φύση του ἡ τό φιστήματά του. Γι' αὐτόν, ἡ φιλολογία δέν εἶταν ἡ ζωή—ὅπως τό ἀμνεῖ—ἀλλά μονάχα μιά ἀκφραστική μορφή τῆς ζωῆς—ἕνα μέσο γιά νά ἀξαρθεῖ ἡ ὕπαρξη, ἕνα μέσο γιά νά νοηθεῖ καλύτερα καί πληρέστερα τό δράμα τῆς ζωῆς».

Ἡ μεγάλη του φιλοδοξία εἶταν νά δώσει στήν ὕπαρξή του τό φάρδος, τήν πληθώρα, τή δύναμη καί τή γνώση, γιά νά τή δέσει μέ τήν ὀδεία καί μέ τό βάθος τῶν πραγμάτων. Ἐπεκείρησε λοιπόν νά συμπληρώσει τά πολυάριθμα ταξίδια ποὺ κάμαν μέ τό ἐξωτερικό μέ τοὺς γονιοὺς του σάν ἤτανε παιδί. Ἐπί δεκαπέντε χρόνια ἔβαλε ἀπό τή μιά ἄς τήν ἄλλην ἄκρη τόν κόσμο, ἐμένε ἕνα χρόνο στό Παρίσι, ὅπου ἔπαιρνε φῶς μέ τόν Ζολ Ρομαίν, ἔζησε κοντά τόν Μπουαμέ. Πολλά καλοκαίρια στή σειρά πῆγε κ' ἔμεινε, στήν ταπεινή κατοικία τοῦ Κλαυδιο-Μοῦ-μπέν, μέ τόν Ἀλμπέρ Μωράβια. "Ἔζησε στή Ρώμη, στή Φλωρεντία ὅπου γνώρισε τήν Ἐλλεν Κέϊ, τήν ξακουστή σουηδο γραγουαστέα, ἐπισκέφθηκε τήν Προβηγκία, τήν Ἱσπανία καί τήν Ἀφρική, τήν Ἀγγλία καί τή Σκωτία, τίς Ἡνωμένες Πολιτεῖες, τόν Καναδά, τήν Κούβα, τό Μεξικό· πέρασε ἕνα χρόνο στήν Ἰνδική, στήν Κεύλαν καί στά νότια σύνορα τής Κίνας... Καί μ' αὐτόν τόν τρόπο, ἀφοῦ δούλευε ἀνάμεσα ἀγάλι-ἀγάλι Εὐρωπαῖος κι ἀπόχτησε ἕναν τοῦ γνωστούς, φίλους καί σύντροφους.

Τά ταξίδια αὐτά τοῦ Στέφαν Τσβάϊχ ἔμειλε ἀναγκαστικό νἀναστάτζουνε μέσα του τόν ἔρωτα πολύ ἀπό μικρῆς γιά τίς ξένες φιλολογίες καί ξεχωριστά γιά τά γαλλικά γράμματα. Αὐτό τόν ἔρωτα, πού ἔγινε ἀργότερα ἀληθινή λατρεία, ὁ Τσβάϊχ τόνε φανέρωσε μέ ξακουστές μεταφράσες, πού πάντα τίς συνόδευε μιά τελειοτ εἰσαγωγή, τοῦ Μπωντλαίρ, τοῦ Βερλαίν, τοῦ "Ἀγγλου δραματιστή Μπλαίηκ, τοῦ φίλου του Βεράρεν, τοῦ τόν παρουσίασε στήν κεντρική Εὐρώπη μέ τούς ρωμαλέους στίχους του καί μέ τά θεατρικά του τά ἔργα. Μετάφρασε συνάμα ἕνα σημαντικό μέρος ἀπό τό ἔργο τοῦ Ρομαίν Ρολλάν, πού τόν ἔχει γκαρδιακό φίλο, καί τήν «Κρεσοΐδα» τοῦ Ἀντρέ Σωαρές. Στά ταξίδια αὐτά χρωστοῦμε ἀκόμα κ' ἕνα ὁμορφο βιβλίο του πού τ' ὀνόμασε «ταξίδια».

Ἰσρά τό εὐτυχισμένο αὐτό ντεμοπάτο, που πολλοί θά τόχανε φθονήσει, ὁ Στέφαν Τσβάϊχ διστοκτε πάντα νά γυρέψει ἀπολελιστικά μέσα του τό δημιουργό καί τόν ποιητή. Δέν τούς εἶχε δεῖ, δέν ἤθελε νά τούς δεῖ παρά στούς ὄλους. "Ὅταν ἡ μετροφρσούνη του τέλος ἔσβυσε μπροστά στή δημιουργική ἀνάγκη ποὺ τράνεοσε ὁλρένα μέσα του, χάρισε ἀπό ἀποχεγτικό κοινόμιά σειρά νουβέλλες, τά «Πρώτα πειράματα», τήν ΜΙΚΡΗ παγσιόν τῆς Βιβιέρας, ὅπου βρισκόμουνα τότε, (δέκαχρόνιαρίν ἀπό τόν πόλεμο), εἶχε ξεσπάσει στό τραπέζι μας μιά βίαιη συζήτηση, ποὺ ἀπό μικρῆς γιά τίς ἀξίες τῆς ἀνθρώπινης φύσης. Ὁ κύριος τοῦ τραπεζιοῦ, ἕνας ἀγγλικός ἀξιωματικός, ἀρχίζοψε ἀπό ἀπόψεις τό σημαίνει ὁ πόλεμος, ἀπό τό ἀφόρισμα τῆς ἀνθρωπότητας καί τό ἀνοίξε τίς λαιμάρες.

Ὁ Στέφαν Τσβάϊχ παρουσιάστηκε ὡς δραματογράφος μέ τό ἔμμετρο ἔργο «Φρέστης», ἐνῶ παίχτηκε μέ ἐπιτυχία σέ πολλές γερμανικές κι αὐστριακές σκηνές. Ἀκολούθησε σχεδόν ἀμέσως ἕνα δεύτερο ἔργο, ἔμμετρο κι αὐτό, βγαλμένο ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Ροκοκό, ὁ «Μεταμορφωμένος κομπόδος», ποὺ ἐχτιμήθηκε ἐπίσης πολύ. Ὕστερα ἤρθε ἡ «Ἐλρά τής θάλασσας», δράμα ποὺ τό ὑποδέχτηκαν θερμά κ' οἱ θεατρόνες καί τό κοινό. Στό μεταξύ, ὁπωσδήποτε μιά δεύτερη συλλογή στίχους, καινούριες μεταφράσες, καί βιογραφίες ζωντανές καί καλοπιαστοφρσμένες, ἔκαν βρεν κι τόν ὑφιστό Ρολλάν' συνεργοζόταν σέ πλῆθος ἐφημερίδες καί περιοδικά καί ἔδρυσε τή βιβλιοθήκη «Ὑπωπή» ὅπου ἔδωσε τά ἀριστουργήματα ἀπ' ὅλες τίς φιλολογίες.

Στά 1915, ἀρχίζε τό μεγάλο βιβλίο δράμα τοῦ «Ἱερεμίας», «ὅπου, μᾶς λέει, συγκέτισαν σε συμβολική μορφή ὅλα ὅσα ταράζανε τήν φυχή μου: τόν τρόμο μπροστά στό μέλλον καί τό μέτρο τοῦ πολέμου, Παγκόσμιο μπρστά φορά στή Ζυρίχη, ἐνῶ τό κανόνι ἐξακολοθοῦσε νά βροντά, ἀφοῦ ἐπιστρέφω στή Βιέννη, τό ἔργο αὐτό γνώρισε μία θριαμβευτική ἐπιτυχία».

Στά 1919, τό Hamburger Deutsches Theater ἔδειχε τήν πρώτη παράσταση τοῦ «Θρόλου μιᾶς ζωῆς», ἔργου μεγάλης ἀξίας, ποὺ γνώρισε τή γνωστή ἐπιδοκιμασία τῆς νεαρῆς Γάλλας εἶχε φτάσει στό ξενοδοχεῖο καί νοικιάσει ἕνα δωμάτιο ποὺ ἔβλεπε στή θάλασσα: αὐτό καί μόνο ἔβειχνε κι ὅλα κάποιαν οἰκονομική ἄνεση. Σ' ἔκανε ἀμέσως νά τόν προσέξῃς, ὄχι μονάχα ἡ μετρημένη του κομψότητα, παρά κ' ἡ πολύ μεγάλη του ὁμορφιά, ἡ τόσο συμπαθητική: μέσα σ' ἕνα στενό, κοριτσίστικο πρόσωπο, ἕνα ξανθό καί μεταξένιο μουστάκι χάβευε τά ζεστά καί φιλήδονα χείλη του· πάνω ἀπό τό ὁλάσκρφο του μέτωπο φυτρώνανε σε καστανά καί μαλακά κόμματα τά σγουρά του μαλλιά· κάθε μαντά του εἶτανε σά χάδι· ὅλα πάνω του εἶτανε τρυφερά κι ἀγαπητέρά, δίχως τίποτα φεύτικο ἢ προσποιητό. Ἀπό μακριά, εἶν' ἀλήθεια, θύμιζε λίγο στήν ἀχρή κεῖνες τίς κέρινες κούκλες μέ τό ρόδινο χρῶμα καί τήν κούφια στάση ποὺ, μ' ἕνα κομψό μπαστούνι στό χέρι, στίς βιτρίνες τῶν καταστημάτων τῆς μόδας, προσωποποιοῦνε τό ἰδανικό τῆς ἀντρικῆς ὡμορφιᾶς. Μά ὅτι τόν κύτταζες ἀπό πιό κοντά, ἡ πρώτη ἐντύπωση ἔσβηνε, γιατί ἐδῶ (πρᾶμα πόσο σπάνιο!) ἡ ὡμορφιά κ' ἡ χάρη εἶταν δῶρα φυσικά καί δέν τά ξεχώριζες ἀπό τό ἄτομο. "Ὅταν περνοῦσε, χαιρετοῦσε ὅλον τόν κόσμο μέ τρόπο σεμνό κ' ἐγκάρδιο, κ' εἶταν ἀλήθεια ἐὐχαριστημένα ἡ ἔμφυτη χάρη του φανερωνόταν μ' ὅλη της ἡ λευτεριά.

Ἀν καμιά κυρία πήγαινε πρός τό βεστιάριο, αὐτός προλάβαινε νά τῆς φέρει τό πανωφόρι της· εἶχε γιά κάθε παιδί μιά φιλική ματιά ἡ ἕνα χαριτωμένο λογάκι· εἶτανε κοινωνικός καί συνάμα δικριτικός κριτικός· ἔμοιαζε μέ κείνα τά προνομοῦχα πλάσματα, ὅπου τό αἴσημα τῶς εἶνε εὐχαρίστα σ'ὅλς ἄλλους, μ' ἕνα πρόσωπο γελαστό κ' ἕνα νεανικό θέλγητρο, δίνει καινούρια χάρη. Ἡ παρουσία του εἶταν σάν ἕνα εὐερχέτημα γιά τούς ξένους τοῦ Παλάς, τούς περισσότερους, ἡλικιωμένους καί ἀστενικούς. Μέ τά θριαμβευτικά του νιάτα, μέ τούς ζωηρούς κ' ἔξυπνους τρόπους του, μέ τή δροσιά κείνη ποὺ χαρίσει ἡ φύση σέ μερικούς ἀνθρώπους, εἶχε καταχτήσει μονομιᾶς καί δίχως ἀντίσταση ὅλον τόν κόσμο. Δέν εἶχανε περάσει δυό ὧρες ἀπ' ὅταν ἔφτασε καί νά! ἔπαιζε κι ὅλα στό τέννις μέ τά δυό κορίτσια τοῦ χοντροῦ καί παραλλήλυονέζου, τήν Ἄννέτα, ποὺ εἶτανε δώδεκα χρονῶν, καί τή Λευκή, ποὺ εἶτανε δεκάξη κ' ἡ μητέρα τους, ἡ λεπτή, ἡ μικροκάμωτη καί σιγανοφλάκα Μανέτ. Ἀνριέτ, κοιτοῦσε γλυκοχαμογελώντας με πόση ἀσύνειδη κοκεταρία τά δυό ἀμάθητα κορίτσια της ἐρωτοπαίζαν μέ τό νεαρό ξένο. Τό βράδυ, μᾶς διασκέδασε σε μιάν ὁλόκληρη ὧρα στό σκάκι, μᾶς διηγήθηκε στό μεταξύ μέ ὅλη τή διάκριση μερικά χαριτωμένα ἀνέκδοτα, περπάτησε πολλές φορές καί γιά κάμποση ὧρα στήν ταράτσα μέ τή Μανέτ. Ἀνριέτ, ποὺ ὁ ἄντρας της, ὅπως πάντα, ἔπαιζε ντάμινο μ' ἕνα φίλο του Ἐμπορο· πολύ ἀργά ἀκόμα τόνε βρῆκα νά φιλονικοῦβεντιάζει μέ ὕποπτη οἰκειότητα μέ τή γραμματέα τοῦ ξενοδοχεῖου, στό μισόφωτο τοῦ γραφείου.

Τήν ἄλλη μέρα, συντρόφεψε στό ψάρεμα τό δανό φίλο μου ὁποδείχνοντας κ' ἐδῶ καταπληκτικές γνώσεις· ὕστερα ἀνοίξε πολιτική σκέψῃση μέ τόν ἐργοστασιάρχη ἀπό τή Λυών, ὅπου ἐπίσης φανερώθηκε εὐχάριστος συνομιλητής, γιατί ἄκουες τό πλατύ γέλιο τοῦ χοντροῦ νά σκεπάζει τό βροῦχος τῆς θάλασσας. "Ὑστερα ἀπό τό γιόμα (εἶναι ἀπολύτως ἀδιαπαίτητο, γιά νά καταλάβεις τά γεγονότα, νἀναφέρῳ μέ ἀκρίβεια πώς χρησιμοποίησε τίς ὧρες του), ἔμεινε ἀκόμα μιά ὧρα μέ τή Μανέτ. Ἀνριέτ, παίρνοντας τόν καφέ τους, οἱ δυό μονάχοι μέσα στόν κῆπο· ἔπαιξε πάλι τέννις μέ τά κορίτσια της καί κουβέντιασε στό χῶλ μέ τό γερμανικό ἀντρόγυνο. Στίς ἕξη ἡ ὧρα, πηγαίνοντας νά ρίξω ἕνα γράμμα, τόνε βρῆκα στό σταθμό. "Ἐτρεξε κοντά μου μέ προθυμία καί μοῦπε πώς εἶταν ὑποχρεωμένος νά μάς ζητήσει συγνώμη, γιατί τόν εἶχαν ξαφνικά καλέσει ἀλλοῦ, μά θά γύριζε πάλι μέσα σέ δυό μέρες.

Πραγματικά, τό βράδυ, δέ βρισκότανε στήν τραπεζαρία, μά μονάχα τό σῶμα του εἶταν ποὺ ἔλειπε, γιατί σ' ὅλα τά τραπέζια τόν εἶχαν στή χέλη τους, ἐπαινώντας τόν εὐχάριστο χαραχτήρα του καί τά ζηλεύτά του τά νιάτα.

Τή νύχτα, θέλανε ἔντεκα ἡ ὧρα, εἶμουνα καθισμένος στό ἀνοιχτό μου κι ἔτοιμος νά ἀπελείωνα τό διάβασμα ἑνὸς βιβλίου, ὅταν ἄκουσα ξαφνικά, ἀπό τό ἀνοιχτό παράθυρο, φωνές κι ἀνήσυχα καλέσματα μέσα στόν κῆπο· καί στό ξενοδοχεῖο πλάϊ, μιά ἀσυνείθιστη κίνηση εἶχε ξεσπάσει. Πιότερο ἀπό ἀνησυχία παρά ἀπό περιέργεια, κατέβηκα ἀμέσως τά πενῆντα σκαλοπάτια τῆς σκάλας καί βρῆκα τούς ξένους καί τό προσωπικό σ' ἔξαιρετική ταραχή κι ἀναστάτωση. Ἡ Μαντάμ 'Ἀνριέτ δέν εἶχε γυρίσει ἀπό τόν περίπατο ποὺ ἔκανε κάθε βράδυ στήν προκυμαία τήν ὧρα ποὺ ὁ ἄντρας της, μέ τή συνηθισμένη του ἀποξένωση, ἔπαιζε ντόμινο μέ τό φίλο του ἀπό τό Νάμορ, κι ἀλοῦ φοβόνταν κάποιο ἀτύχημα. Σάν ταῦρος, ὁ βαρύς αὐτός καί παχύσαρκος ἄνθρωπος χυμοῦσε ὁλόενα πρός τήν παραλία, κι ὅταν ἡ φωνή του, παραλλαγμένη ἀπό τή συγκίνηση, ἔκραζε μέσα στή νύχτα: «'Ἀνριέτ! 'Ἀνριέτ!», ὁ ἤχος αὐτός γεννοῦσε κάτι ἀπό ἀντρομαγεμένο ἐντύπωση ποὺ θά μποροῦσε νά προκαλέσει ἕνα γιγαντιαῖο ζῶο παμπάλαιων καιρῶν λαβωμένο στήν καρδιά.

Τά χκαρσόνια κ' οἱ μπούς ἀνέβαιναν καί κατέβαιναν σάν τρελοί τίς σκάλες· ξυπνῆσαν ὅλους τούς νοικάρηδες καί τηλεφωνήσανε στήν ἀστυνομία. Μά μέσα σ' ὅλον αὐτό τό θόρυβο, ὁ χοντρός ἄνθρωπος, μέ τό γιλέκο ξεκουμπωτο, περνοῦσε πάντα παραπονώντας, κλαουρίζοντας καί ξεφωνώντας μέσα στή νύχτα μ' ἕναν τρόπο ὁλότελα παράλογο ἕνα μονάχα ὄνομα: «'Ἀνριέτ! 'Ἀνριέτ!». Μέσα στήν ἀνωκατωσούρα αὐτή, ξυπνήσανε κεῖ πάνω καί τά δυό παιδιά, καί ντυμένα ἀκόμα τά νυχτικά τους καλούσανε τή μητέρα τους ἀπό τό παράθυρο· τότε ὁ πατέρας τους ἔτρεξε πάνω νά τά καθησυχάσει.

"Ὑστερα ἀκούλοθησε ἕνα πρᾶμα τόσο τρομαχτικό ποὺ δέν εἶναι δυνατό νά τό διηγηθῶ, γιατί ἡ φύση, σφοδρά τεντωμένη σέ μερικές κρίσιμες ὧρες, δίνει κάποτε στή στάση τοῦ ἀνθρώπου μιάν ἔκφραση τόσο τραγική, ποὺ οὔτε ἡ εἰκόνα οὔτε ὁ λόγος δέν μποροῦνε νά τήν ἀναπαραστήσουν μέ τή δύναμη κείνη τοῦ κεραυνοῦ ποὺ βρίσκεται μέσα της. Ξέφνου, ὁ βαρύς καί χοντρός ἄνθρωπος κατέβηκε τά βογγερά σκαλοπάτια μέ πρόσωπο ὁλότελα ἀλλαγμένο, γιομάτο κούραση κι ὅμως ἀγριο· κρατοῦσε ἕνα γράμμα στό χέρι: «φωνάξτε ὅλον τόν κόσμο!» εἶπε μέ μιά φωνή σχεδόν ἀκατανόητη στό διευθυντή τῆς ὑπηρεσίας. «Φωνάξτε ὅλον τόν κόσμο! τοῦ λαοῦ ψάχνετε, ἠ γυναίκα μου τό σκάσε».

Ὑπῆρχε στή στάση τοῦ χαροκαμένου αὐτοῦ ἀνθρώπου μιά ὑπεραγνθρωπη ἔνταση, μπροστά σ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς ξένους ποὺ τόν τριγυρίζανε, ποὺ σπρωχνόντουσαν με περιέργεια γύρω του γιά νά τόνε δοῦνε καί ποὺ ἀπότομα τραβιόντουσαν σαστισμένοι, ὅλο ντροπή καί τρόμο. Τοῦμεινε ἀκόμα ἀρκετή δύναμη γιά νά περάσει ἀπό μπροστά μας παρακατώντας, χωρίς νά κοιτάξει κανέναν, καί γιά νά σβήσει τό φῶς ἀπό σπλανάκι μέ τή βιβλιοθήκη· ὕστερα ἀκούστηκε τό βαρύ του σῶμα νά σωριάζεται σά νεκρό πάνω σέ μιά πολυθρόνα καί συνάμα ἕνας ἀγριοκαίζωδδικος ἀναστεναγμός, τέτοιος ποὺ μόνο μπορεῖ νά βγεῖ ἀπό στῆθος ποὺ βέ γνῶρισε ποτέ του τό κλάμα. Τό φοβερό αὐτό ξέσπασμα, ὁ ἄγριος αὐτός πάνος, μᾶς ἀποσβόλωσε ὅλους ἐμᾶς. Ἀκόμα καί τό λιγώτερο εὐαίσθητο. Κανένα ἀπό τά γκαρσόνια τοῦ ξενοδοχείου, κανένας ἀπό τούς ξένους ποὺ εἶχανε μαζευτεῖ ἀπό περίεργεια δέν τολμοῦσε νά ρισκάρει ἕνα χαμόγελο, οὔτε κ' ἕνα σπλαχνικό λόγο. Βουβοί, ὁ ἕνας πλάϊ στόν ἄλλο, σά ντροπιασμένοι ἀπό τήν κεραυνοβόλα αὐτή ἔκρηξη τοῦ εἰσιτήματος, γυρίσαμε σιγά σιγά δωμάτιά μας, κι ὁλομόναχο πιά, μέσα στό σκοτεινό δωμάτιο ὅπου βρισκότανε, τό ἀνθρώπινο αὐτό κουρέλι τάραζε καί βογγοῦσε, ἀρχιμονάχο μέσα στό σπίτι ὅπου ἀγάλι σβήνανε τά φῶτα, ὅπου δέν ἄκουες τώρα παρά ψίθυρους, μουρμουρητά καί θόρυβο μακρινοῦς καί σβησμένους.

Θά συμφωνήσει ὁ καθένας πώς ἕνα γεγονός τόσο κεσαυνοβόλο εἶταν ἀρκετό γιά νά ταράξει σύρριζα ἀνθρώπους συνειθισμένους στήν πλήξη καί σ' ἕνα ἀμέριμνο τεμπελιό. Μά ἡ συζήτηση ,ποὺ ὕστερα ξέσπασε στό τραπέζι μας μέ τόση βιαιότητα καί τό κόντεψε μάλιστα νά μᾶς φέρει στά χέρια, ἀν καί εἶχε ξεκινήσει ἀπό τό καταπληχτικό αὐτό ἐπεισόδιο, εἶταν αὐτή καθεαυτή μιά συζήτηση πάνω σέ ἠθικές ἀρχές ἑνάντιες μεταξύ τους καί μιά μανιασμένη ἀντιπαράταξη ἀπό διαφορετικές θεωρίες γιά τή ζωή. Μ' ἄλλα λόγια, ἡ φλυαρία μιᾶς ὑπηρέτρισς ποὺχε βιαβάσει αὐτό τό τετραάνερου γεγονότος πῶς μιά γυναίκα, πολλές φορές στή ζωή της, μπορεῖ νά παραδοθεῖ σέ μυστηριώδεις δυνάμεις ἰσχυρότερες ἀπό τή θέλῃση καί τή νοημοσύνη της, ἔκρυβε μονάχα τόν τρόμο τοῦ δαιμονισμοῦ τῆς φύσης μας, καί πῶς πολλά πρόσωπα φαινότανε πῶς βρίσκαν εὐχαρίστηση νά αὐτοθυμάζουνται ὡς ἰσχυρότερα, ἕνα νεαρό κομψεύδμενο ποὺ τῆς εἶταν ὁλότελα ξένος.

Τό στρογγυλό μας τραπέζι συμφωνοῦσε πάνω σέ κοῦτο τό σημεῖο, τό τόσο ἀναμφισβήτητο φαινομενικό, πῶς ὅλη ἡ ἱστορία εἶταν ἕνα ἀδιάντροπο ξεγέλασμα καί μιά σιχαμερή πονηριά τοῦ ἐρωτικοῦ ζευγαριοῦ: εἶταν φανερό πῶς ἡ Μαντάμ 'Ἀνριέτ διαπηροῦσε ἀπό πολύν καιρό μυστικές σχέσεις μέ τό παλικάρι καί πῶς ὁ Δόν Ζουάν αὐτός δέν εἶχεν ἔρθει ἐδῶ παρά γιά νά καβορίσει τίς τελευταίες λεπτομέρειες τῆς φυγῆς, γιατί, —ἔτσι ἔλεγε τό λογικό τους,— εἶταν ἐντελῶς ἀδύνατο μιά τίμια γυναίκα, ὅστερα ἀπό δυό ὧρῶν γνωριμία ὅλη κι ὅλη, νά τό σκάσει ἔτσι μέ τόν πρῶτο τυχόντα. "Ὁμως ἐγώ διασκέβαζα νάχω διαφορετική γνώμη· κ' ὑποστήριζα ζωηρά τή δυνατότητα, καί μάλιστα τήν πιθανότητα ἑνὸς τέτοιου γεγονότος, ἀπό μιά γυναίκα τό καιρό νά χτυπάει πάνω στό τραπέζι μή τήν ἀνάποδη τοῦ χεριοῦ του, λέγοντας μ' ἐπιμονήτητα: «Κύριοι, παρακαλῶ».

Μά αὐτό δέ μᾶς σταματοῦσε παρά γιά μιά στιγμή. Τρεῖς φορές κι ὅλα, ὁ ἕνας ἀπό τούς ἀνιπάλους μου εἶχε τιναχτεῖ ὄρθιος κ' ἡ γυναίκα του μέ πολύν κόπο τόν εἶχε καθησυχάσει· κονολογῆς, σέ δέκα λεπτά ἀκόμα ἡ λογομαχία θά μᾶς ἔφερνε στά χέρια, ἀν ξαφνικά ἡ Μίστρες Κ... δέν καθησύχαζε μέ κάτι μαλαχτικά λόγια, ποὺχανε πέσει ὅπως τό λάδι στήν τρικυμία, τάφρισμέ-να κόματα τῆς συζήτησης.

'Ἡ Μίστρες Κ... ἡ γριά ἀγγλίδα δέσποινα μέ τά λευκά μαλλιά καί τή μεγάλη ἀρχοντιά, εἶτανε, χωρίς γιά τοῦτο νά γίνει καμιά ψηφοφορία, ἡ ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ τραπεζιοῦ μας. Μέ ἀλύγιστο τό κορμί πάνω στήν καρέκλα της, φανερώνοντας στόν καθένα πάντα τήν ἴδια καλωσύνη, μιλώντας λίγο κι ὅμως ὑπερβολικά ἐνδιαφέρτα καί χαριτωμένα, ἡ γυναίκα αὐτή εἶτανε μιά χαρά νά τή βλέπεις: μιά συγκέντρωση καί μιά ἤρεμία ἀξιοθαύμαστη ἀχτυνοβολοῦσανε πάνω σ' ἕνα πρόσωπο ἀρκετοκαρατικά ἐπιφολαχτικό. Κρατιότανε ἔοαυε ἕνα σημεῖο μακριά ἀπ' ὅλους, ἐνῶ μ' ἕνα πολύ λεπτό τάκτ ἔδειχνε στόν καθένα μιάν ἰδιαίτερη προσοχή: τίς περισσότερες φορές, καθότανε μονάχη στόν κῆπο μέ τά βιβλία της· κάποτε ἔπαιζε πιάνο, καί πολύ σπάνια τήν ἔβλεπες μέσα στόν κόσμο ἡ μπλεγμένη μέσα σέ θορυβῶδη συζήτηση. Ἡ ὑπαρξή της περνοῦσε σχεδόν ἀπαρατήρητη κι ὅμως ἔχχε κ' ἐδκολές καταχτήσεις ἑνός ἐφτέρου. Αὐτό ἄρχισε νά μ' ἐρεθίζει, κι ὅταν ὕστερα ἡ γερμανίδα κυρία πρόσταξε στό μάθημα αὐτό, μέ μιάν πρόκληση ὅλο στόμφο, πῶς ὑπῆρχαν ἀλληθινές γυναῖκες ἀπ' τόνα μέρος καί ξετσίπωτες ἀπό τάλλο καί πῶς, κατά τή γνώμη της, ἡ Μαντάμ 'Ἀνριέτ εἶταν ἀπό τίς τελευταῖες, ἡ ὑπομονή μου σώβηκε ὁλότελα· μέ τή σειρά μου κ' ἐγώ, γίνηκα ἐπιβετικός. Διακήρυξα πώς ἡ ἄρνηση αὐτή τοῦ τετραάνερου γεγονότος πῶς μιά γυναίκα, πολλές φορές στή ζωή της, μπορεῖ νά παραδοθεῖ σέ μυστηριώδεις δυνάμεις ἰσχυρότερες ἀπό τή θέλῃση καί τή νοημοσύνη της, ἔκρυβε μονάχα τόν τρόμο τοῦ δαιμονισμοῦ τῆς φύσης μας, καί πῶς πολλά πρόσωπα φαινότανε πῶς βρίσκαν εὐχαρίστηση νά αὐτοθυμάζουνται ὡς ἰσχυρότερα, ἀπό τά βρόμικα στόματά των. "Ἡσαν θηρία ποὺ διψοῦσαν ἐκδίκηση καί τίποτε δέν θά μποροῦσε νά κρατήσῃ τή λύσσα των. Οἱ χριστιανοί ἔτρεχαν νά κρυφθοῦν στά σπίτια των, γιά νά ἐφεύγουν ἀπό τόν κίνδυνο τοῦ θανάτου. Τί μποροῦσε νά κάμῃ ἡ προσωπική γενναιότης τῶν Κρητικῶν μπροστά στά τουφέκια τῶν Γιαντισάρων, μπροστά στήν κτηνώδη βία νταμῆ τῆς ἐξουσίας; Τά Χανιά εὐρίσκοντο σέ μιά ἀπό τίς τραγικές ἐκείνες στιγμές ποὺ δυστυχῶς δέν ἤσαν σπάνιες κατά τήν ἐποχή ἐκείνη. Οἱ Γιαντισαροι ἐτοιμάζοντο νά βάλουν φωτιά στό σπίτι τοῦ ἐπισκόπου. Μερικοί φρόνιμοι νοικοκυραῖοι Τοῦρκοι, ποὺ δέν ἤθελαν νά ἴδοῦν τήν καταστροφή αὐτή, ἔτρεξαν τότε στόν πασά καί τοῦ ἐξιστόρησαν τά συμβαίνοντα, παρακαλῶντας τον νά ἐπέμβῃ γιά νά σωθοῦν οἱ χριστιανοί κληρικοί. Γιατί ἀνάμεσα στούς Τούρκους ἤσαν ἀρκετοί οἱ ὁποῖοι ἐξόσσαν με ὁμόνοια καί φιλία μέ τούς Ρωμιούς.

***

Ὁ Πασάς,μόλις ἄκουσε τό κακό ποὺ ἐτοιμαζότονν νά γίνῃ, σκέφθηκε νά ἐξῃν τρόπο νά ἠσυχάσῃ τούς Γιαντισαρους καί Ἔτσι νά σώσῃ τούς χριστιανοὺς παπάδες με τόν ἐπίσκοπο.

Πράγματι βρῆκε μιά λύση πρωτότυπη, ποὺ κράτησε ἀμέσως τό θυμό τῶν Γιαντισάρων κι' ἐπῆκλαβε μεγαλείτερα κακά. Ἡ ἀπόλαβε τοῦ ἦταν σκληρή. Ντελλάηδες βγῆκαν κατά διαταγή τοῦ στοῦ δρόμους τῶν Χανιῶν κι ἐκῆρυξαν ὅτι κατά προσταγή τοῦ ἐξοχωτάτου Πασά βγῆκε Φερμάνι ποὺ ἀπαγόρευε σ' ὅλους ἀνεξαιρέτους τούς Ἕλληνας ἄνδρες νά κοιμῶνται μέσα στά τεῖχη τῆς πόλεως.

Τό φερμάνι ἦταν ἀληθινά κωμικοτραγικό. Γιατί κάθε βράδυ ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἤσαν ὑποχρεωμένοι νά μαζεύωνται στήν Πόρτα τοῦ Ρεθύμνου καί νά βγαίνουν ἀπό τά Χανιά γιά νά πάνε νά ζῆν τήσουν ἄσυλο στούς κάμπους ποὺ τριγύριζαν τήν πόλη. Ὅσοι εἶχαν λεπτά κατόρθωσαν νά βροῦν μιά στέγη ὁπωσδήποτε στά περίχωρα, ἀλλά οἱ δυστυχισμένοι οἱ φτωχοί ἔμεναν ἀναγκασμένοι, ἔπειτα ἀπό τόν κόπο τῆς ἡμέρας, νά γυρεύουν καταφύγιο μέσα στίς χαραγμές τῶν ἄγριων βράχων καί στίς σπηλιές. Οἱ περισσότεροι εἶχαν τόν οὐρανό γιά στέγη καί τή γῆ γιά κρεβάτι, κάτω ἀπό τά δένδρα.

Στήν ἀπαγόρευση, καθώς ἔδδαμε, δέν ἔμπαιναν κι' ἡ γυναῖκες. Κι ἐδῶ εἶνε τό κωμικό μέρος τοῦ φερμανιοῦ. Οἱ γυναῖκες μποροῦσαν νά μείνουν στά σπίτια των στήν πόλη. "Ἔτσι λοιπόν κατ' ἀνάγκη τ' ἀνδρόγυνα χώρισαν ἀνά ὁ ἕνα ὁρόμμός τοῦ γάμου ἐματαιώνετο. Πρῶτες ποὺ σηκώθηκαν ἔναντίον τοῦ φερμανιοῦ ἦσαν οἱ γυναῖκες. Τό πρᾶγμα δέν μποροῦσε νά τραβῆξῃ πολύ ἔτσι. "Ἐπρεπε νά διορθωθῆ, γιατί οἱ γυναῖκες ἄρχισαν νά φωνάζουν πῶς ἤθελαν τούς ἄνδρες των... τή νύκτα. Ἀλλά ὁ Πασάς δέν ἤθελε νά ὑποχωρῆσῃ καί νά ἀποσύρῃ τή διαταγή. Τέ ἔκαμαν συμβολίλιο οἱ γυναῖκες κι οἱ ἄνδρες κι ἐβρῆκαν ὅτι γιά νά μαλακώσῃ ὁ θυμός τῶν Γιαντισάρων καί τοῦ Πασά δέν ὑπῆρχε ἄλλο μέσο παρά... τά ἀργύρια, τά καταραμένα ἀλλά καί χρήσιμα ἀργύρια, ποὺ πούλησαν τό Χριστό, ἀλλ' ἀγοράζουν συχνά καί τήν ἠσυχία τῶν ραγιάδων. Καί πράγματι κρυφά ἄρχισαν διαπραγματεύσεις. Πέρασε ἀρκετός καιρός γιά νά συμφωνήσουν γιά τήν τιμή καί μαζεύοθῆ τό χρῆμ

ΦΥΛΛΟΜΕΤΡΩΝΤΑΣ...

ΑΛΛΑΜΠΟΥΡΝΕΖΙΚΑ

ΤΟΥ Ν. ΠΟΡΙΩΤΗ

Πῶς ἔγινεν ὁ Κρητικὸς λῃστὴς Μακεδονίτης, καὶ πῶς ἡ χούμελη ἀβρουνιά, κύρωση ἡ τιμωρία, κ' ἡ παρέλα παρέκκλιση, κιάλι διπλὸ ἡ λαπάτσα, κ' ἐμαθε ἀλλαμπουρνέζικα τοῦ Καπετάνιου ἡ κόρη...

ΑΣ ΕΤΥΧΕ, ποτέ, διαβάζοντας ἡ φυλλομετρώντας ἕνα σοβαρὸ βιβλίο, νὰ σκοτάψετε ἐπάνω σὲ καμιὰ τρανταχτὴ ἀνακρίβεια;—Γελᾶτε ἢ θυμώνετε κατὰ τὴν περίσταση. Ὅσο μάλιστα σοβαρότερο τὸ βιβλίο, τόσο κωμικότερο ξεχωρίζει τὸ στραβοπάτημα. Ὅταν βιωμὸς ἡ ἀνακρίβεια φιγουράρῃ μέσα σὲ λεξικό, τὸ πρᾶγμα καταντᾷ τραγικό. Χάνετε τὴν τυφλὴ ἐμπιστοσύνη ποὺ εἴχατε στὸν ἀλάνθαστο—ἔτσι τὸν πιστεύατε—ὁδηγό σας. δυσπιστεῖτε καὶ σὲ ὅσα ὁλοφάνερα σωστὰ σᾶς τὰ λέγει. Τρέχετε τότε σὲ ἄλλα λεξικά, σὲ ἄλλα βοηθήματα, πολλὲς φορὲς γιὰ νὰ διώξετε καὶ τὸν ἐνδοιασμό, μήπως ἀδικα ρίχνετε ἄδικο στὸ λεξικό σας.

Καὶ καλὰ ὅταν ἡ ἀνακρίβεια εἶναι ἱστορική, γεωγρ ικ ή, ἄς βάλουμε, γενικά, ἐπιστημον κή. Εὔκολο σᾶς εἶναι νὰ τὴν ἐξελέγξετε, νὰ ρωτήσετε καὶ εἰδικοὺς ἄκομα, νὰ τοὺς ἐξελέγξετε καὶ αὐτοὺς μὲ κείμενα καὶ εἰδικὰ βιβλία, ξένα ἢ δικά μας, μπορεῖ καὶ δικά τους. Ἔπειτα, ὅταν τοῦ εἴδους αὐτοῦ ἡ ἀνακρίβεια σᾶς χτυπᾷ μὲ τὸ πρῶτο στὰ μάτια, γίνεται πολὺ διασκεδαστική. Π.χ. ποιὸς Ἕλληνας δὲν ξεραίνεται στὰ γέλοια, ὅταν ἀνοίγοντας τὴ σοβαρότατη «Βοεττανικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία», ἔκδοση 14η τοῦ 1929, ἀντικρύσῃ στὸ ἄρθρο «Μακεδονία» ζω γραφισμένο ἕναν Κρητὶ καρο μὲ βράκα, τσεσμέ δια, φεσάρα, καὶ ἀποκάτω μιὰν ἀπροσδόκητη ἐρμηνεία:

«Ἀρῃστὴς Μακεδονίτης. —Τὸ βρακὶ του εἶναι ἐπιτηδες καμωμένο γιὰ νὰ κουβαλᾷῃ πλιάτσικα»

Τὼν καμαρώνετε νὰ πηδᾷ τὰ κατσάβραχα μὲ τὴ φουφούλα γε μάτη;

Θυμώνετε ὅμως, ἄμα δῆτε τὴν ἀνακρίβεια, γλωσσικήν, ἑρμηνευτικὴ ἢ ἄλλη, σὲ κοινὸ χρηστικὸ λεξικό. Π.χ. περνᾷ χρόνια τώρα σ' ὅλα περίπου τὰ κοινά μας λεξικὰ ἡ λέξη «βρουνία» γιὰ συνώνυμη μὲ τὴ λέξη «λυκίσκος», τὸ φυτὸ ποὺ ἀρωματίζει τὴ μπύρα κατὰ τὴν κατασκευή της. Ὁ Ἠπείτης μάλιστα πλάθει καὶ παράγωγα: «βρωνίζω, βρωνικός, βρωνιόσπαρτος, βρωνισμός, βρωνιόν», γιὰ ν' ἀποδῶσῃ τὰ γαλλικὰ houblonner, houblonnier, houblonnage, houblonnière. Καὶ ὅμως καμιὰ σχέση τῆς «χούμελης», ὅπως λέγεται κοινὰ ὁ λυκίσκος, μὲ τὴν «ἀβρουνιὰ ἢ βρουνιὰ ἢ ὄβρια», ὅπως λέγεται κοινὰ ἡ «βρωνία», ἡ «τάμος ἡ κοινῆ» ἢ «βρωνία μᾶλαινα» (γαλλ. tamier ἢ taminier, ἀγγλ. black bryony ἢ καὶ «λευκὴ ἄμπελος» τοῦ Διοσκορίδη. Αὐτὴ εἶναι φυτὸ μονοκοτυλήδονο ἀπὸ τὴν τάξη τῶν «λειριανθῶν», τὴν οἰκογένεια τῶν «διοσκορεειδῶν», ἐνῷ ὁ λυκίσκος (κν. χούμελη, λατιν. humulus lupulus, γαλλ. houblon, γερμ. hopfen, ἀγγλ. hop, ἰταλ. luppolo εἶναι δικοτυλήδονο ἀπὸ τὴν τάξη τῶν «κνιδικῶν», τὴν οἰκογένεια τῶν «μορεοειδῶν» — ἐντελῶς ἄλλο πρᾶμα. Ἂς σημειωθῇ ἀκόμη πὼς οἱ Γάλλοι λένε bryone (λατιν. bryonia) καὶ τρίτο φυτικὸ γένος, δικοτυλήδονο κι αὐτὸ ἀπὸ τὴν τάξη τῶν «κολοκυνθικῶν», τὴν οἰκογένεια τῶν «κολοκυνθοειδῶν», τὴν κοινὴ μας δηλαδὴ «ἀγριοκολοκυθιὰ ἢ ἀμπελουρίδα», ποὺ λέγεται καὶ μὲ τὸ γενικὸ ὄνομα «ἀγριοκλήματα», διακοσμητικὸ ἀναρριχητικὸ φυτό. Τὰ κοινά μας ὅμως χρηστικὰ λεξικὰ τίποτ' ἀπ' αὐτὰ δὲν ξεχωρίζουνε σὲ ἄλλα πάλι, ἀνάλογα πράγματα, τοὺς ἀρκεῖ νὰ μεταφράζουνε «εἶδος φυτοῦ, εἶδος ζώου, εἶδος ἐρυαλείου», καὶ ἂς τρέχῃ νὰ τὸ βρῇ ὁ ἀναγνώστης ἢ ὁ μεταφραστής, φουρκισμένος μὲ τὸ ἄχρηστο πιὰ λεξικό του. Ἀρχίζει πιὰ νὰ μὴν τὸ πιστεύῃ. Ἂν τὸ πιστέψῃ στὰ τυφλά, στὴν ἄκρη τῆς πέννας του κρέμεται ὁ... μαργαρίτης.

***

Δὲν εἶν' εὔκολο νὰ γελάσῃ κανεὶς μὲ τὸ λεξικὸ ποὺ τονὲ γελασε. Ἂν εἶτανε μάλιστα τρόπος, θὰ τοῦ ἔβαζε ποινή, τιμωρία, παρά λίγο νὰ πῶ: «κύρωση».

Ἀβρουνιά (τάμος ἡ κοινῆ).

Χούμελη (λυκίσκος).

Ἀγριόκλημα ἢ ἀμπελουρίδα (βρωνία).

Ἔγινε τῆς μόδας κι αὐτὸς ὁ γλωσσικὸς μαργαρίτης, τὰ τριάντα χρόνια τελευταῖα χρόνια, ἀν καὶ δὲν μπῆκε ἀκόμη στὰ λεξικά. Πολλοὶ δημοσιογράφοι καὶ νομικοὶ συχνὰ μεταχειρίζονται τὴ λέξη «κύρωσις» γιὰ νὰ ποῦνε «ποινή, τιμωρία» — κάποιος τὴν ἔγραψε καὶ ἄλλος τὴν εἶπε ὡς καὶ μὲ τὰ φαινομενικὰ δημοτικά του—ἐ! ἐ! ἑλληνικά, ἀρχαῖα καὶ νέα, «κύρωση» (ἀπὸ τὸ κῦρος, κυρόω, κυρώνω) σημαίνει «περιβολὴ μὲ κῦρος, ἐπικύρωση, ἐπιβεβαίωσῃ», καὶ τίποτ' ἄλλο. Καὶ ὅμως, ὅπως ἔλεγα πέρσι σὲ μιὰ ὁμιλία μου ἀκριβῶς γιὰ μεταφρασταικοὺς μαργαρίτες, ἔτυχε νὰ δῶ τυπωμένα καὶ τὰ ἑξῆς ἀμίμητα:

«Διὰ νὰ ἀποκατασταθῇ τὸ κῦρος τοῦ νόμου, ἀνάγκη νὰ ψηφισθῇ τάχιστα καὶ ταχύτερον βαρείας κυρώσεις εἰς τὰς τοιαύτας παραβάσεις».

Ἐπειδὴ sanction λένε οἱ Γάλλοι τὴν κύρωση, τὴν ἐπικύρωση, τὴν καθέρωση καὶ πάλι sanction ἐκεῖ μόνο τὴν ποινὴ παρὰ καὶ τὴν ἀμοιβὴ ποὺ ὁρίζει ὁ νόμος γιὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐφαρμογὴ του τιμωρώντας... τὸν παραβάτη καὶ ἀνταμείβοντας τὸν κατάδοτη καὶ τὰ δοῦγανα τῆς ἀστυνομίας ἢ τῆς δικαιοσύνης, δὲν ἔπεται πὼς μποροῦμε κ' ἐμεῖς νὰ ποῦμε κύρωση (sanction) τὴν ποινή. Σὲ τέτοια περίσταση ὁ ἀρχαῖος θὰ ἔλεγε «τὸ ποιναῖον τίμημα»—ναί, ποιναῖον, γιατὶ ποινικὸς ἢ ὁν (ρoenalis! δὲν ὑπάρχει στὴν Ἀρχαία μας, ὅπως δὲν ὑπάρχει ἀπὸ τὴ φωνὴ φωνικός, οὔτε ἀπὸ τὴ τιμὴ τιμικός... Λένε οἱ Γάλλοι cordes τὰ σκοινιά, cordes καὶ τὶς κόρδες ἢ χορδές. Δὲ γίνεται ὅμως νὰ ποῦμε κ' ἐμεῖς πὼς «τὸ βιολὶ ἔχει τέσσερα σκοινιά», οὔτε κ' ἐμένα, ποὺ βγάζω στὴ μέση τέτοια ζητήματα, νὰ μὲ πῆτε τώρα πὼς εἶμαι «ἄνθρωπος τοῦ σάκκου καὶ τῆς κόρδας» (un homme de sac et de corde), αὐτὸ ποὺ λέμε κοινὰ «τοῦ σκοινιοῦ καὶ τοῦ παλουκιοῦ».

Καί, ἀφοῦ ὁ λόγος γιὰ μαργαρίτες, γιὰ νά' μὴν πᾶμε μακριά, οἱ Γάλλοι μὲ τὴν ἑλληνικὴ λέξη μαργαρίτης, μαργαρίτις, μαργαρίτα (λατιν. margarita, γαλλ. marguerite) δηλώνουνε τέσσερα διαφορετικὰ πράγματα:

1) τὸ λουλούδι τὴ μαργαρίτα, ἢ χαμομήλι, ἢ παπαδίτσα·

2) τὸ μαργαριτάρι, στὸ εὐαγγελικὸ λόγιο: μὴ ρίχνετε τοὺς μαργαρίτες στοὺς σκύλους·

3) τὸν τάκο τοῦ ταμπάκη, ἕνα βυροσοδεψικὸ ξύλινο ἐργαλεῖο, ποὺ ἡ ἐπίπεδη βάση του εἶνε αὐλακωτὴ ἢ ἀγκιδωτὴ καὶ χρησιμεύει γιὰ νὰ ἰσιώνῃ ἢ νὰ σγουραίνῃ τὸ πετσί·

4) ἕνα χοντρὸ παλαμάρι, ποὺ περνᾷ ἀπὸ διπλὸ ἢ τριπλὸ μακαρά καὶ, ἀφοῦ δεθῇ «στὴν ἀλυσσίδα τῆς ἀγκουρας», τυλίγεται στὸν ἐργάτη τοῦ καραβιοῦ γιὰ νὰ ξεγαντζώσῃ καὶ σηκώσῃ τὴν ἄγκυρα, ὅταν αὐτὴ παρουσιάζῃ μεγάλη ἀντίσταση. Αὐτὸ κοινὰ λέγεται παρέλα, καὶ στὰ ἐπίσημα χαρτιὰ τοῦ Ναυτικοῦ μας «ἀναγκαστρον». Δὲν μποροῦμε ὅμως κ' ἐμεῖς νὰ ποῦμε ὅπως οἱ Γάλλοι: «ἂς κάνουμε μαργαρίτα

Παρέλα κοτσαρισμένη (ἀνάγκαστρον).

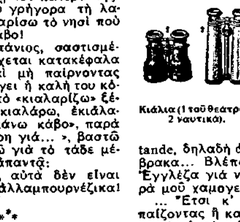

Παρέλες συμβολαί (ξύλων).

(faire marguerite)», γιὰ νὰ σηκώσουμε τὴν ἄγκυρα, παρὰ θὰ ποῦμε ἁπλά: «ἂς βάλουμε παρέλα, ἂς κοτσάρουμε τὴν παρέλα».

Ἡ λέξη παρέλα πάλι, στὴν κοινῇ μας τῇ γλώσσα τῇ ναυτικῇ, ἔχει καὶ ἄλλες σημασίες· σημαίνει γενικὰ καὶ κάθε μηχάνημα μὲ δυνατοὺς μακαράβες καὶ χοντρὰ σκοινιά, ποὺ χρησιμεύει γιὰ νὰ καργάρῃ (κατακλίνῃ) τὸ καράβι καὶ ἄλλες βαρειὲς δουλειές, σημαίνει ἀκόμη καὶ ἕνα τρόπο ποὺ ἑνώνονται τοῦ μάκρους δυὸ ξύλα (μὲ δόντι, μισὸ καὶ μισό, σφήνα, χελιδόνι, κόψιμο κλπ.), καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὸ ρῆμα «παρελώνω» (συμβάλλω, συναρμόζω). Ὡστόσο στὰ δυνατοὺς μακαράβες καὶ χοντρὰ σκοινιά, ποὺ χρησιμεύει γιὰ νὰ καργάρῃ (κατακλίνῃ) τὸ καράβι καὶ ἄλλες βαρειὲς δουλειές, σημαίνει ἀκόμη καὶ ἕνα τρόπο ποὺ ἑνώνονται τοῦ μάκρους δυὸ ξύλα (μὲ δόντι, μισὸ καὶ μισό, σφήνα, χελιδόνι, κόψιμο κλπ.), καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὸ ρῆμα «παρελώνω» (συμβάλλω, συναρμόζω). Ὡστόσο στὰ δυνατοὺς μακαράβες καὶ χοντρὰ σκοινιά, ποὺ χρησιμεύει γιὰ νὰ καργάρῃ (κατακλίνῃ) τὸ καράβι καὶ ἄλλες βαρειὲς δουλειές, σημαίνει γενικὰ καὶ κάθε μηχάνημα μὲ δυνατοὺς μακαράβες καὶ χοντρὰ σκοινιά, ποὺ χρησιμεύει γιὰ νὰ ἀνεβάσῃ ἕνα βυροσοδεψικὸ ξύλινο ἐργαλεῖο, ποὺ ἡ ἐπίπεδη βάση του εἶνε αὐλακωτὴ ἢ ἀγκιδωτὴ καὶ χρησιμεύει γιὰ νὰ ἰσιώνῃ ἢ νὰ σγουραίνῃ τὸ πετσί.

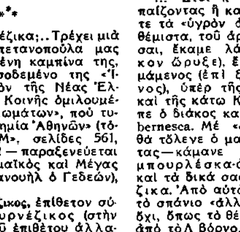

Ἡ στεφανωμένη μορφὴ τοῦ Φραντσέσκου Μπέρνη.

'Αλλαμπουρνέζικα;.. Τρέχει μιὰ καὶ δυὸ ἡ καπετανοπούλα μας στὴν καλοβαλμένη καμπίνα της, ἀνοίγει τὸ χρυσοδεμένο της «Ἰστορικὸν Λεξικὸν τῆς Νέας Ἑλληνικῆς, τῆς τε Κοινῆς ὁμιλουμένης καὶ τῶν Ἰδιωμάτων», ποὺ τυῶνει ἡ «Ἀκαδημία Ἀθηνῶν» (τόμος Α', «Α-ΑΜ», σελίδες 561, χρεκμὲ 1200!— παραξενεύεται ὡς κι ὁ ἀκαδημαϊκὸς καὶ Μέγας Χαρτοφύλαξ Μανουὴλ ὁ Γεδεών), καὶ διαβάζει:

«'Αλλαμπουρνέζικος, ἐπίθετον σύνηθες· ἀλλαουρνέζικος (στὴν Κύπρο).—Ἐκ τοῦ ἐπιθέτου ἀλλαμπουρνέζος. — Ἀκατάληπτος, συγκεχυμένος· μόνον κατ' οὐδέτερον πληθυντικὸν ἐνθ' ἀνωτέρω: Μιλεῖ ἀλλαμπουρνέζικα. Αὐτὰ ποὺ λέγει εἶναι ἀλλαμπουρνέζικα. Συντυχάνι τσαὶ δκιεβάζει ἀλλαουρνὲζικα (στὴν Κύπρο)».

«'Αλλαμπουρνέζος, ἐπίθετον σύνηθες.—Ἐκ τῆς προθέσεως ἀλλὰ καὶ πιθανῶς τοῦ γεωγραφικοῦ ὀνόματος Livorno (Νεολατιν. Liburnum) κατ' τὰ εἰς -έζος θτικά, οἷον Μιλανέζος, Σκοτσέζος κ.τ.τ. —Ἀλλόκοτος, παράδοξος: Αὐτὸς εἶναι ἀλλαμπουρνέζος, δὲν εἶν' ἄνθρωπος (σύνηθες). || Φράσις: "Ὅταν μὲ μεταδῇ, ἂς μὲ γραψ' ἀλλαμπουρνέζο (οὐδέποτε θὰ μὲ δῇ) (πολλαχοῦ).

Φωτισμένη πιὰ κ' εὐχαριστημένη, μὰ καὶ κάπως πεισματωμένη ἀπὸ τὴν εἰρωνεία τοῦ πατέρα της, ξαπλώθηκε ἡ καπετανοπούλα στὴν κουκέττα της, καὶ σὲ λίγο, νανουρισμένη ἀπὸ τὸ ἐλαφρὸ παρακύλισμα τοῦ καραβιοῦ ἔκλεισε τὰ μάτια.

Καὶ νά, τῆς παρουσιάζεται μέσα στὴν ὑπνοφαντασιά της ἕνας ἄντρας μὲ σοβαρὴ μαζί καὶ σαρκαστικὴν ὄψη, ντυμένος σὰν ποιητὴς ἢ φιλόσοφος τῆς ἐποχῆς τοῦ Ραφαήλου, μὲ δάφνινο στεφάνι στὸ κεφάλι. Τῆς χαμογελᾷ πονηρὰ καὶ τῆς μιλεῖ:

— Μὴν τὰ πιστεύῃς, κόρη μου, αὐτὰ ποὺ διαβάσες. "Ἀκουσέ με ἐμένα, τὸν ξακουστὸ Φραντσέσκο Μπέρνη, ποὺ γεννήθηκα στὰ 1497 κάπου ἐκεῖ στὴν Τοσκάνα, καὶ πέθανα στὰ 1535, φαρμακωμένος ἀπὸ ἕνα καρδινάλιο, γιατὶ τοῦ ἀρνήθηκα νὰ φαρμακώσω ἕναν ἄλλον καρδινάλιο. Φαρμάκωνα ὅμως, ὅσο ζοῦσα, κόσμο καὶ κομάκη μὲ τοὺς σατυρικοὺς μου στίχους, ἂν καὶ γελοῦσανε ὅλοι μὲ τὰ ἑξύπνα χωρατὰ καὶ τὰ εὐτράπελα γλωσσικά μου παιγνίδια. Κυριαρχοῦσε τότε στὴ Φλωρεντία τὸ ποιητικὸ εἶδος ποὺ λεγότανε burlesco, μὲ τὰ χοντροκομμένα του ἀστεῖα καὶ τὶς βωμολοχίες. Ἐγὼ τοῦ ἔδωκα νέο ἀνθισμα, τόσο ποὺ οἱ πατριῶτές μου βαφτίσανε μὲ τὸ δικό μου ὄνομα bernieschoi bernesco, πλοσανε καὶ ρῆμα berniegiare, δηλαδὴ μιμοῦμαι τὸ ὕφος καὶ τοὺς τρόπους τοῦ Berni. Εἴχανε τὴν παροιμιακὴ ἔκφραση alla burlesca, βάλανε παράλληλα καὶ τὴν ἄλλη bernesca ἢ alla berniesca, γιὰ νὰ δηλώσουνε μὲ τὶ τρόπο ἐγὼ κωμικὰ παραμόρφωνα λόγια καὶ ρητά, ἐπίτηδες γιὰ νὰ γλεύσω. Π.χ. τὸ λατινικὸ mutatis mutandis (ἀλλάζοντας ὅσα ἐπιβάλλει ἡ ἀλαχτοῦνε) τὸ ἔκαμα κάποτε ἀστεῖο μὲ τὰ (ταλικὰ μου mutate le mutande, δηλαδὴ ἀλλάζοντας τὰ σώβρακα... Βλέπω δὲν κάνεις τὴν Ἔγγλεζα γιὰ νὰ κοκκινίσῃς, παρὰ μοῦ χαμογελᾷς κ' ἐσύ.

... "Ἔτσι, κ' ἐσεῖς οἱ Ρωμιοί, παῖζοντας ἢ καὶ στὰ σοβαρά, λέτε τὰ «ὑγρὸν ἀγόρασε, ἄρατ' ἀθέμιστα, τοῦ ἀρπάξαι καὶ ξεσκίσαι, ἔκαμε λάκκον δρεξη (λάκκον ὤρυξε)». Ἐμεῖς ψιλλάς, γελάμμενος (ἐπὶ ξύλου κρεμάμενος), ὀπερ τῆς ἀνωθεν Εἰρήνης καὶ τῆς κάτω Κατερίνης· ποὺ εἶπε ὁ διάκος καὶ ἄλλα τέτοια ἀλλὰ bernesca. Μέ «συνεπαρμὸ»—ἔτσι θὰ τὄλεγε ὁ μαπαρίτης ὁ Φιλιππάτας—κάμανε ἀπὸ τὸ ἀλλαμπουρλέσκα-ἀλλαμπερνέσκα καὶ τὰ δικά σας ἀλλαμπουνέζικα. Ἀπὸ αὐτὸ ἦρθε ὕστερα καὶ τὸ σπάνιο «ἀλλαμπουρνέζος», καὶ ὄχι, ὅπως τὸ θέλει τὸ Λεξικό σου. ἀπὸ τὸ Λ βόρνο. Αὐτὸ στὰ 1551, δὲ κάξη δηλαδὴ χρόνια μετὰ τὸ θάνατό μου, εἴτανε ἀσήμαντο χωριουδάκι, μ' 749 μόνο ψυχομέτρι μέσα στὸ ἀρχαιότατο χωριό του. Καὶ κανεὶς ἀξένος δὲν ἤξερε τοὺς Λιβορνέζους, ἐνῷ ἡ ἔκφραση «ἀλλα-μπερνέσκα» εἶτανε πασίγνωστο πιὸ στὴν Ἰταλία καὶ στοὺς ἄλλους πολιτισμένους τόπους.

... 'Ακόμα καὶ τὴ φράση «Ὅταν μὲ μεταδῇ ἂς μὲ γράψ' ἀλλαμπουρνέζο», δεν πολυπιστεύω νὰ τὴ λένε ἀκριβῶς ἔτσι στὰ μέρη τὰ ἑλληνικά. Ὁ Ἰ. Βενιζέλος στὶς «Παροιμίες» του (ἔκδοση β', ἐν Ἑρμουπόλει, 1867) ἔχει τὰ «Ἂν τὸν μεταδῇς, γράψε τον χωριάτη (ἢ 'Αράπη)» καὶ «Ἂν τὸν ξαναδῇς στὴ βρύση γράψε τόνε γιὰ ντεφτίσιον». Ὁ μεγάλος σας λαογράφος Νικόλαος ὁ Πολίτης ἔχει κι αὐτὸς στὶς «Παροιμίες» του τὰ κοινότατα «Σὰ μὲ ἰδῇς (ἢ: μὲ ξαναϊδῇς, ἢ: μὲ ματαϊδῇς) γράψε με Καραμπουρνιώτη», γιὰ κείνους ποὺ ζεγελοῦνε ἄλλους, τοὺς παίρνουνε χρήματα καὶ ὕστερα τὸ στοίβουνε γιὰ μέρος ἄγνωστο. Κ' ἐρμηνεύει πὼς οἱ Καραμπουρνιῶτες, ἀπὸ τὰ Κάραμπουρα (τὴ Μέλαινα "Ἄκρα τοῦ Σμορνατικοῦ κόλπου), περνούσανε κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΗ' αἰώνα γιὰ φοβεροὶ πειρατές. Σημειώνει μάλιστα ὁ Πολίτης πὼς εἶναι ἀπαράλλαχτη κ' ἡ ἀοβλνιτικὴ παροιμία: Κούρτε με σ'ὄγις τ'ιέττερ χέρρε, σ' κρούε με Καραμπουρνιώτ!

— Γκέγκε!.. δηλαδὴ, κατάλαβες;

"Ἔβλαε ἡ κοπέλλα τὰ γέλοια, ὅταν ἄκουσε τὸν Μπέρνη νὰ μιλᾷῃ καὶ 'Αβδανίτικα. Γελῶντας ὅμως, ξύπνησε. Καὶ, τουλάχιστον ἐκεῖνη τὴ μέρα, δὲν ἄνοιξε πιὰ τὰ λεξικά της.

Μάης τοῦ 1935

Νικόλαος Ι. Σ Ι Ω Τ Η Σ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ

ΑΛ. ΙΒΑΝ ΕΡΤΖΕΝ

Μετάφραση: Σ. Ι. ΖΗΖΗΛΑ

ΔΩ, ἐξακολούθησε, στεναχωριέμαι λιγώτερο ἀπ' ὅσο στεναχωριόμουν πρῶτα, γυρίζοντας ἀπὸ πόλη σὲ πόλη· ἐδῶ ἔχω θετικὲς ἀσχολίες.

—Δὲ μπορῶ νὰ καταλάβω, εἰλικρινὰ μιλώντας, πῶς μπορεῖ νὰ ζῇ κανεὶς χωρὶς νάζῃ δίπλα του μιὰ προσφιλῆ ὕπαρξη.

— Σεῖς, ἂν δὲ γελιέμαι, εἴσαστε εἴκοσι χρονῶν, ἐνῶ ἐγὼ εἶμαι πενῆντα ἔξῃ. Καὶ μὲ ὅλο ποὺ στὴν παρατήρησή σας ὑπάρχει πολλὴ ἀλήθεια, σᾶς βεβαιώνω, πὼς ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ ζήσῃ ὅπως κι' ἂν τύχῃ: τέτοια εἶνε ἡ ἰδιοσυγκρασία του, καὶ σ' αὐτὸ ἐγὼ βρίσκω πολὺ ὑψηλὴ σοφία· παραιτημένος ὁλότελα στὴν ἐξουσία τῆς τύχης, μὴν ἔχοντας τὴ δύναμη νὰ μεταβάλῃ τὴν ἐξωτερικὴ ὄψη τῶν πραγμάτων οὔτε κατὰ μία τρίχα, θὰ ἦταν τὸ δυστυχέστερο τῶν πλασμάτων, ἂν δὲν εἶχε τὴν ἐλαστικότητα ἐκείνη ποὺ τόσο θαυμαστὰ προσαρμόζεται στῆς περιστάσεις. Δὲν ἔχετε ἀφορμὴ νὰ νομίζετε πὼς ἐγ ὠ ἐδιωχνα ἀλὸ κοντά μου τὴ συμπάθεια· ὁ μόνος μορφωμένος ἄνθρωπος καὶ μὲ ψυχή, σὲ μιὰ ἀκτίνα ἀπὸ 300 βέρστια, εἶνε ὁ γιατρός, κι' αὐτὸς ἔρχεται στὸ σπίτι μου πόσος καιρὸς εἶνε ποὺ ἤρθατε σεῖς στὴ Μαλίνωφ, καὶ ὅμως, ἢ ἔτσι ἢ ἀλλοιῶς, βρισκόσαστε ἐδῶ, καὶ αὐτὸ μ' εὐχαριστεῖ ἀνείπωτα. Καταλαβαίνω ὅμως, πὼς ἢ ἴδια αὐτὴ συντυχία μποροῦσε νὰ τὰ φέρῃ ἔτσι, καὶ μὲ τὴν ἴδια πάντοτε ἀσυναισθησία, ὥστε νὰ μὴ ρθῆτε σεῖς στὸ Μαλίνωφ, κι' ἔτσι, ἀντὶ τοῦ γιατροῦ ποὺ μοῦ κουβαλᾶσε ὁ διαχειριστής μου χωρὶς νὰ ξέρω ἐγὼ τίποτε, νὰ ἐρχόταν ὁ γερμανὸς καραγκιόζης, τὸν ὁποῖο, δὲν ἀμφιβάλλω, θὰ εἴδατε. Καὶ τότε θὰ ἤμουν κατάμονος. Ἐξουσία κατὰ τῆς τύχης δὲν ἔχω. Τὶ θὰ μοῦ ἔμενε νὰ κάνω τότε;

Γιὰ νὰ γράψω ἐλεγεῖα—τὰ χρόνια πέρασαν. Ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ κατάλαβα, πὼς ἡ τύχη διευθύνει τὴν ἀτομικὴ ὕπαρξη ὅπως καὶ ὁλόκληρες οἰκογένειες, παραδόθηκα ἀγόγγυστα στὴν ἐξουσία της: κι ἐκεῖνη μ' ἔρριξε στὸ Μαλίνωφ, ἐνῷ ἐγώ, οὔτε εἶχα ἀκουστὰ πρὶν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως αὐτῆς. Μποροῦσε ἀϊτιόλογα νὰ μὲ ρίξῃ καὶ στὸν Καναδᾶ, καὶ θὰ γινόμουν ἐκεῖ ἀποικος ἐυλοσχίσης...

—Ἡ τύχη, στὴν ὁποία φαίνεται ν' ἀποδίδετε σεῖς τὴ δύναμη τοῦ ἑλληνικοῦ μοιραίου, ἐπηρεάζει τὴν ἐξωτερικὴ ὄψη τῆς ζωῆς, ἔτσι νὰ ποῦμε τὸ περιβάλλον. Καὶ σ' αὐτὸ ἀκριβῶς εἶνε ὅλη ἡ δυσκολία, νὰ μπορέσουμε, τὰ ἴδια σὰν τὸν Γκαῖτε, νὰ ὀρθωθοῦμε πιὸ ἀψηλὰ ἀπὸ τῆς περιστάσεις καὶ νὰ τὶς ὑποτάξουμε—ὥστε ὁ ἐσωτερικὸς κόσμος νὰ εἶνε ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὸν ἐξωτερικό.

— Τὸν Γκαῖτε δὲν τὸν φέρατε καὶ τόσο ἐπιτυχημένα γιὰ παράδειγμα. Ἡ ἴδια αὐτὴ συντυχία, γιὰ τὴν ὁποία μιλᾶω, ἔδωσε σ' αὐτόν, ἐν πρώτοις, τεράστια δόση ἐγωϊσμοῦ, καὶ δεύτερον ὀργανισμὸ ψυχρὸ σὲ πολλὰ πράματα, ποὺ συχνινοῦν τοὺς ἄλλους. Δὲν ὑπάρχει νίκη ἐδῶ, στὸ ὅτι ἕνας ἄνθρωπος ποὺ δὲν αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ πῇ κρασί, δὲ μεθύει. Καὶ ὅσο γιὰ τὸν ἐσωτερικὸ κόσμο σας, ὅλ' αὐτὰ πηγαίνουν θαυμάσια στοὺς στίχους καὶ στὶς πραγματεῖες, ὄχι ὅμως καὶ στὴν πραγματικότητα, καὶ ὄχι γιὰ ὅλους. Θὰ προσεχθῶ κι ἐγὼ στὸ Γκαῖτε: ἀφάνταστα βαθυστόχαστα εἶπε αὐτὸς σὲ κάποιο ἐπίγραμμά του, τὸ ὁποῖο, δὲν ἀμφιβάλλω, θὰ σᾶς εἶνε γνωστό, πὼς ἢ ζωὴ δὲν ἔχει οὔτε πυρῆνα οὔτε φλοιό. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ πάλι, δὲν ἀντιλέγω, τὸ ἐσωτερικὸ πλεόνασμα, ὅπως πάνω μὲ φαντασία ἐνθουσιώδη, μπορεῖ νὰ κάνῃ τὸν ἄνθρωπο ἐντελῶς ἀνεξάρτητο ἀπὸ τὸ κάθε τι ἐξωτερικό· μὰ ἐπαναλαμβάνω,—αὐτὸ δὲν εἶνε γιὰ ὅλους· γι' αὐτὸ πρέπει νάχῃ κανείς, διόλου παράξενο, γονεῖς νευρασθενεῖς, ἢν γένει, τάση στὴν παραφροσύνη... Γιατὶ καὶ ἡ παραφροσύνη, βαρρῶ, εἶνε ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὸν ἐξωτερικὸ κόσμο.

— Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ!—φώναξα ἐγώ, ἔξω φρενῶν γιὰ ἕνα τέτοιο συμπέρασμα. Τὸ ἰδανικὸ τῆς ἀνωτάτης ἁρμονικῆς ὀντότητος φαντάζει σὲ σᾶς ἀρρώστια ποὺ πλησιάζει στὴν παραφροσύνη, καὶ τὴν παντελῆ ἀπώλεια τοῦ θείου σπινθῆρος στὸν ἄνθρωπο τὴν παρωμοιάσατε μὲ τὸ ἄμετρο ὕψος τοῦ πνεύματος, ποὺ περιφρονεῖ ὅλες τὶς ματαιότητες καὶ περήφανα ἀνακαλύπτει κόσμο ὁλόκληρο μέσα του.

— Πρὸ ὀλίγου ὅμως εἴπατε πὼς δὲν μπορεῖτε νὰ νοιώσετε τὴ ζωὴ δίχως προσφιλῆ ὕπαρξη δίπλα σας. Ὑπάρχει ἀντίφασις ἐδῶ. Ἡ προσφιλὴς αὐτὴ ὕπαρξις θὰ εἶνε ἔξω ἀπὸ σᾶς, καὶ μιὰ ὁποιαδήποτε συντυχία—ἐνα φεῦμα ἀέρος ἔξαφνα,—μπορεῖ νὰ σᾶς τὴν ἀρπάξῃ: λοιπόν, σὰν τί θὰ πῇ ἀπάνω σ' αὐτὸ ἢ θεώρια σας τοῦ ἐσωτερικοῦ πλεονάσματος;

— Μὲ αὐτὰπάρνηση θὰ σκύψῃ τὸ κεφάλι της, καὶ μὲ τὴν ἀνάμπηση, μὲ μόνη τὴ λύση, θ' ἀντιναταστήσῃ τὸ παρελθόν.

— Πολὺ καλά, ἔχει εὐλύγιστο τράχηλο, φαίνεται. "Αμ' ἂν τύχαινε νάχῃ τὸν ἀλύγιστο τράχηλο τοῦ Βύρωνος, ἂν ἢ ἀστοιβαστῆς ἦταν γι' αὐτὴν τὰ ἴδια ἀδύνατη, ὅπως καὶ τὸ ὑψῶρι τ' ἀναπνεύσῃ ἀέρα... Βέβαια, οὔτε συζήτηση δὲ θέλει: ὁ ἀέρας εἶνε ὑπερμάσιο περιβάλλον γιὰ ν' ἀναπνεῖ κανείς, ἀραιούτσικο, διάφανο,—καὶ ὅμως τὸ ψάρι πεθαίνει μέσα σ' αὐτό. Τὸ βλέπω, εἴσαστε μεγάλος ἰδεολόγος. Αὐτὸ σᾶς κάνει τιμή, ἢ ἰδεολογία εἶνε προσιτὴ μόνο σὲ ἀνώτερες φύσεις· ἢ ἰδεολογία εἶνε μία ἀπὸ τὶς πιὸ ποιητικὲς βαθμίδες στὴν

ΜΑΓΙΚΕΣ

Μιά Φορά κι ένα Καιρό

Στὴν ταράτσα τοῦ ἐξοχικοῦ σπιτιοῦ.

Ἐλένη (15 χρονῶν).

Νώντας (λίγο μεγαλύτερος).

Νύχτα· ὁ οὐρανὸς εἶναι καθαρώτατος καὶ καθὼς δὲν ἔχει φεγγάρι τ' ἀστέρια φεγγοβολοῦνε μ' ὅλη τους τὴ λάμψη στὸ σκοτεινὸ θόλο.

Τὰ παιδιὰ μπροστὰ στὸ θέαμα αὐτὸ μένουν σιωπηλά. Λίγο πιὸ πέρα ὁ παπποῦς κρατώντας στὰ γόνατα τὸ μικρότερο ἐγγονό του τοῦ διηγιέται ἕνα παραμύθι: Νεράϊδες καλόκαρδες καὶ μάγισσες στριγγλες ποὺ ἐπίτηδες ἀπὸ κακία παρουσίαζαν στὸν ἥρωα τοῦ παραμυθιοῦ ἕνα σωρὸ ἐμπόδια. Πήγαινε νὰ βρῇ τὸ ἀθάνατο νερὸ γιὰ τὸ γέρο πατέρα του. Ὁ δρόμος εἶναι δύσκολος κι ἀτέλειωτος... Τὴ στιγμὴ ποὺ θαρρεῖ πὼς φτάνει καταλαβαίνει ξαφνικὰ πὼς μόλις ἄρχισε.

Ἐλένη. Πῶς μ' ἀρέσουν τὰ παραμύθια!

Νώντας. Ἀνοησίες.

Ἐλένη. Καὶ ὅμως τἀκουγες μὲ πολλὴ εὐχαρίστηση ἄλλοτε. Τὸ θυμᾶμαι καλά.

Νώντας. Μπορεῖ... Μὰ τώρα... τί νόημα ἔχουν ὅλες αὐτὲς οἱ ψευτιές;

Ἐλένη. Δὲν ξαίρω. Οἱ μεγάλοι ὅμως τὰ μαζεύουν, τὰ γράφουν σὲ βιβλία... Θἄχουν τὸ λόγο τους βέβαια.

Νώντας. Δὲν τὸ πιστεύω.

Ἐλένη. Πῶς! Ἐγὼ εἶδα στὴ βιβλιοθήκη τοῦ παπποῦ ἕνα τέτοιο βιβλίο. Στάσου νὰ δῆς... θυμοῦμαι θαρρῶ καὶ τὸν τίτλο. «Μῦθοι καὶ παραδόσεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ».

Νώντας. Μοῦ φαίνεται ποτὲ δὲ θὰ ἐνδιαφερθῶ γιὰ τέτια πράματα.

Ἐλένη. Κι ὅμως διαβάζεις ἕνα σωρὸ μυθιστορήματα.

Νώντας. Τί σχέση ἔχει. Αὐτὰ δὲ μιλάνε γιὰ νερᾴδες καὶ δράκους, μὰ γι' ἀνθρώπους ποὺ σκέφτονται καὶ κινοῦνται σὰν ἐμᾶς. Τὰ μυθιστορήματα σοῦ μαθαίνουν τὴ ζωὴ καὶ τὴ φύση... μὲ τὸν πιὸ εὐχάριστο τρόπο ποὺ γίνεται. Ἐγὼ ἀπὸ τὸ Βὴν π.χ. ἔμαθα ν' ἀγαπῶ τὴ γεωγραφία, κάθε τι ποὺ σχετίζεται μ' ἀνακαλύψεις, καὶ γι' αὐτό, καθὼς ξαίρεις...

Ἐλένη. Πῆρες τὴ μεγάλη ἀπόφαση νὰ σπουδάσῃς φυσικός... Τόχεις πεῖ τόσες φορές δά!..

Νώντας. Μάλιστα. Μὰ σὺ τί ἀπόφαση πῆρες διαβάζοντας παραμύθια:

Στὸ μεταξὺ ὁ μικρὸς ἐγγονος ἀποκοιμήθηκε. Ὁ παπποῦς εἶχε πάψει νὰ διηγιέται κι ἄκουγε μ' ἐνδιαφέρον τὴ συζήτηση. Ἡ Ἐλένη, πεισματωμένη κάπως, πῆρε φανερὰ τὸ μέρος τῶν παραμυθιῶν, ἐνῶ στὴν ἀρχὴ δὲν εἶχε καθόλου τέτοιο σκοπό.

Ἐλένη. Βέβαια, ἐγὼ δὲν πολυκαταλαβαίνω ἀπὸ τέτια. Ὁ καθηγητής μου ὅμως λέει πὼς ἔχω φαντασία... Γράφω καλύτερες ἐκθέσεις... κι αὐτὸ τὸ χρεωστῶ λιγάκι στὰ παραμύθια ποὺ περιφρονεῖς.

Νώντας. Ἂς γελάσω.

Ἐλένη. Γέλασε ὅσο θέλεις... μὰ εἶναι ἀλήθεια.

Νώντας. Χάνω τὸν καιρό μου, τὸ ξαίρω, νὰ μιλάω μαζύ σου.

Παπποῦς. Ἂν θέλετε, μπορῶ νὰ λάβω καὶ γὼ μέρος στὴ συζήτηση... Ἂν καὶ ἡ νύχτα εἶναι τόσο ὄμορφη ποὺ δὲ χορταίνει κανεὶς νὰ βλέπῃ (*ὁ παπποῦς ἀναστέναξε*).

Ἕνα πουλάκι ξάφνου κέντησε στὴ σιωπὴ τὶς τρίλιες του. Ἡ φωνὴ σιγανὴ στὴν ἀρχὴ μόλις ξεχώριζε, μὰ ὅσο πήγαινε δυνάμωνε, καὶ στὸ τέλος μ' ἕνα τρελλὸ ξέσπασμα γιόμισε πούλιες χρυσές, σὰν πυροτέχνημα, τὸ σκοτάδι.

Ἐλένη. Ἀηδονάκι εἶναι... Κάθε βράδυ τραγουδάει στὸ μεγάλο κυπαρίσσι πέρα ἀπὸ τὸ φράχτη.

Τώρα ἡ φωνὴ κατέβαινε σὲ χαμηλότερες νότες, μακρόσυρτη, πένθιμη, μυστηριώδης... Θαρρεῖς μιὰ χρυσὴ κλωστὴ ξετυλιζότανε ἀπὸ τὴν πονεμένη καρδιά του κ' ἔδενε τὶς κορφὲς τῶν δέντρων ποὺ ξεχώριζαν καθαρά, τ' ἀστέρια ποὺ τρεμόσβυναν... Τἄδενε καὶ τὰ σκλάβωνε ὅλο σὲ μιὰ ἀγγελικὴ θλίψη.

Παπποῦς. Κλαίει τὸν Ἴτυ...

Ἀκοῦστε.

Ἴτυ, Ἴτυ... Ἰτύυυ.

Ἐλένη. Ποιὸν Ἴτυ, παπποῦ...;

Παπποῦς. Εἶναι παλιὰ ἱστορία. Ἡ Ἀηδών, κάποια βασιλοπούλα σκότωσε κατὰ λάθος τὸ μοναχογιό της τὸν Ἴτυ.

Ἐλένη. Μὰ πῶς;...

Παπποῦς. Σάιπως θυμοῦμαι... Στάσου... Ζήλεψε καὶ πῆγε νὰ σκοτώσῃ θαρρῶ τὸ γιὸ τῆς Νιόβης, μιᾶς ἄλλης βασιλοπούλας, ποὺταν θαμαστὸς στὴν ὄμορφιὰ καὶ τὴ γνῶση. Ὁ Δίας, συθμιστὴς τῆς ἁρμονίας στὸν κόσμο, τὴν τιμώρησε μὲ τέτιο σκληρὸ τρόπο... Ὕστερα ὅμως τὴ λυπήθηκε σὰν τὴν ἄκουσε νὰ μοιρολογάῃ καὶ τὴν ἔκανε πουλί.

Βλέπεις, ὁ λαός, σὰν τὸ παιδί, μὲ μιὰ θλιβερὴ ἱστορία ἐξηγάει ἁπλᾶ τὴν ἀόρατη θλίψη ποὺ σκορπάει τὸ τραγοῦδι τοῦ ἀηδονιοῦ στὴν καρδιά μας.

Νώντας. Γιατὶ σὰν τὸ παιδί;

Παπποῦς. Γιατὶ ἔτσι ἀκριβῶς καὶ τὸ παιδὶ προσπαθώντας νὰ ἐξηγήσῃ τὰ γύρω του φαινόμενα καταφεύγει στὴ φαντασία. Τοῦ λείπουν, βλέπεις, οἱ ἀναγκαῖες γνώσεις.

Ὅταν ἀκούει τὴ βροντή, δὲν πηγαίνει βέβαια ὁ νοῦς του στὸν ἠλεκτρισμὸ καὶ στὸν ἠλεκτρικὸ σπινθήρα ποὺ γεννιέται ἀπὸ τ' ἀντίθετα ἠλεκτροφόρα σύννεφα... Ὀλ' αὐτὰ τοῦ εἶναι ἄγνωστα... Πλάθει μιὰ ἱστορία καὶ ἡσυχάζει.

Ὅμως στὴν ἱστορία αὐτή, σὰ σὲ καθρέφτη μαγικό, φαίνεται ὅλη του ἡ ψυχή. Ἡ φαντασία της, ὁ τρόπος τέλος πάντων ποὺ βλέπει κ' αἰσταίνεται τὴ ζωή.

Νώντας. Φυσικά.

Παπποῦς. Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς λαούς.

Ὅμοιες συνθῆκες ζωῆς, φύση, ἔδαφος, οἰκονομικοὶ ὅροι, δημιουργοῦν ὅμοια ψυχοσύνθεση.

Οἱ Ἕλληνες π.χ. κατοικοῦν σὲ μιὰ χώρα ποὺ τὸ περισσότερο εἶναι ὀρεινὴ καὶ ἄγονη. Ἀναγκάζονται λοιπὸν νὰ ζητήσουνε κι ἀλλοῦ τὰ μέσα τῆς διατροφῆς τους· γίνονται ναυτικοί... Εἶναι ἀνήσυχοι καὶ ἐφευρετικοί, γιατὶ τὸ μυαλό τους πρέπει νὰ κινιέται, νὰ κάνῃ χίλιους συνδυασμοὺς κάθε στιγμὴ γιὰ νὰ προσαρμοστῆ στὶς γύρω συνθῆκες καὶ νὰ ζήσῃ. Ἡ γεωγραφικὴ κατασκευὴ τῆς χώρας των τοὺς βοηθεῖ σ' αὐτό... Θάλασσα ὁλοῦθε, ἔπειτα κόλποι πλῆθος καὶ νησιά. Ὁ Δυσέας εἶναι ὁ χαρακτηριστικώτερος ἐθνικός μας ἥρωας. Ἡ περιπλάνησή του, οἱ σχέσεις του μὲ διάφορους λαοὺς καὶ λογῆς-λογῆς ἀνθρώπους «πολλῶν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω»... τὸν κάνουν γενναῖο, μὰ καὶ πολυμήχανο καὶ χαρτερικό.

Κάθε γνώρισμα τοῦ φυλετικοῦ μας χαρακτήρα θὰ τὸ νιώσετε ἂν τὸ ἐξετάσετε μὲ τέτιο τρόπο.

Νώντας. Ἀλήθεια... Πόσο καθαρώτερα βλέπω τώρα μερικὰ πράματα.

Παπποῦς. Δὲν ὑπάρχουν μυστήρια παρὰ γιὰ κείνον ποὺ δὲν μπορεῖ ἢ φοβᾶται νὰ τὰ ἐξηγήσῃ. Ὡς τόσο φύγαμε λιγάκι ἀπ' τὸ θέμα. Τί λέγαμε; Ἄ, ναί. Τί σημασία ἔχουν λοιπὸν οἱ παραδόσεις, ἢ μυθολογία νὰ ποῦμε, ἐνὸς λαοῦ; Καταλαβαίνες τώρα;

Νώντας. Μὰ εἶπατε πιὸ πρῶτα: εἶναι ὁ καθρέφτης τῆς ψυχῆς του.

Παπποῦς. Πολὺ σωστά. Καὶ μᾶς χρειάζεται αὐτὸς ὁ καθρέφτης;

Νώντας. Μὰ βέβαια, γιὰ νὰ γνωρίσουμε τὸν ἑαυτό μας.

Παπποῦς. Καὶ ἀκόμα γιὰ νὰ δεῖξουμε στοὺς ἄλλους, ποὺ δὲ μᾶς ξαίρουν, τὴν εἰκόνα μας σχεδιασμένη μὲ τὰ πιὸ ζωηρὰ χρώματα ποὺ γίνεται. Καὶ μᾶς συμφέρει αὐτὸ ἐμᾶς στοὺς Ἕλληνες... γιατὶ ἡ λαογραφία μας —ἔτσι λέγεται ἡ ἐπιστήμη ποὺ μαζεύει καὶ μελετᾶ τὰ παραμύθια, τὶς παροιμίες καὶ τὰ τραγοῦδια τὰ πνευματικὰ προϊόντα τοῦ λαοῦ— δείχνει μιὰ ψυχὴ προοδευμένη, γεμάτη εὐγενικὲς σκέψεις καὶ αἰστήματα καὶ πολύτιμες ἱκανότητες. Ἂν θέλετε, ἐλᾶτε καμμιὰ φορὰ νὰ ξεφυλίσουμε μαζὶ γιὰ νὰ μιλήσουμε πάνω σὲ ζωντανὰ παραδείγματα...

"Γυνε παύση... Τ' ἀηδονάκι ἐξακολουθοῦσε νὰ τραγουδᾶ κρυμμένο στὸ μαῦρο πυκνὸ φύλλωμα τοῦ κυπαρισσιοῦ.

Ἰτύυυ... Ἰτύυυ... Ἰτύυυ.

Γαλήνη βαθειά. Ἡ ἐξοχὴ ὅλη ἀκίνητη, σὰ μαγεμένη. Καὶ πάνω θε, τὸ φῶς τῶν ἄστρων σὰ χρυσόσκονη ἔπεφτε... ἔπεφτε... στὶς κορφὲς τῶν δέντρων, στὰ μονοπάτια ποὺ ξετυλίζονται, ἔρημα, θαμπά, καὶ χάνονται σὲ γαλάξια καταχνιὰ πιὸ πέρα.

Ἐλένη. Σφίγγεται ἡ καρδιά μου νὰ τ' ἀκούσ... Ποτὲ δὲ μοῦ ἔκανε τέτια ἐντύπωση σὰν ἀπόψε.

Παπποῦς *(γελώντας).* Γιατί; μήπως πραγματικὰ πίστευες τὸ μῦθο; Μπορεῖ τὸ πουλάκι ἁπλούστατα νὰ ἐκφράζει τὴν ἀγάπη του... τὸ αἴσθημα τέλος πάντων ποὺ πλημμυράει καὶ τὴ διχή μας καρδιὰ μπροστὰ στὸ θέαμα τῆς ἀθάνατης αὐτῆς ὀμορφιᾶς.

ΜΑΝ.

Ὁ Ἠπειρωτισμὸς τῶν Ἀβησσυνῶν

Α ΗΘΗ καὶ τὰ ἔθιμα τῶν Ἀβησσυνῶν μᾶς φέρνουν πολλοὺς αἰῶνες πίσω. Ἡ δημοσία ζωή τους μᾶς θυμίζει πότε τὸν πολιτισμὸ τῶν Φαραὼ τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου, πότε πάλι τὰ ἐπεισόδια τῆς Βιβλου. Τουναντίον, τὰ οἰκοδομήματα δὲν ἔχουν καμμιὰ σχέση οὔτε μὲ τὰ Αἰγυπτιακὰ μνημεῖα οὔτε μὲ τὸ ναὸ τοῦ Σολομῶντος.

Ἡ Ἀδίς-Ἀμπέμπα δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο παρὰ ἕνα σύνολο ἀπὸ μεγάλα χωριὰ ποὺ χωρίζονται μεταξύ τους ἀπὸ χωράφια ἢ ἀκόμα ἀπὸ χέρσες ἐκτάσεις. Τὰ σπίτια δὲν εἶναι χτισμένα ὅλα μαζί, μ' ἀποτελοῦν γειτονιὲς-γειτονιὲς πάνω στοὺς λόφους καὶ χωρίζονται ἀναμεσό τους ἀπὸ μικρὲς χαράδρες. Τὰ κτίζουν ἀπὸ ξύλα ἢ τοῦβλα καὶ τὰ στεγάζουν μὲ μιὰ σκεπὴ ἀπὸ ἄχυρο. Μέσα διαιροῦνται σὲ τρία διαιερίσματα· τὸνα γιὰ τὰ ζῶα, τ' ἄλλο γιὰ τὶς τροφὲς καὶ τὸ τρίτο, ποῦναι σὰ νὰ λέμε τὸ κύριο δωμάτιο, χρησιμεύει γιὰ κουζίνα, τραπεζαρία καὶ κάμαρα ὕπνου. Οἱ ἐκκλησίες Ἰδιαίτερα μᾶς τραβοῦνε τὴν προσοχή. Εἶναι κυκλικὲς ἢ πολυγωνικές, οἱ στέγες τους ἀπὸ ἀραποσίτι.

Τὰ δόγματα τῆς ἐκκλησιᾶς τῶν Ἀβησσυνῶν εἶναι ἐντελῶς πρωτότυπα... μὰ δὲ θὰ προσπαθήσουμε δῶ νὰ τὰ ἐξηγήσουμε. Ἀρκεῖ νὰ ξαίρουμε πὼς οἱ Αἰθίοπες δικαιολογοῦνε τὸ χριστιανισμό τους μὲ διάφορες ἐνάρετες πράξεις... π. χ. ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς ὀχτρούς.

Τὸ 1895 ποὺ γινόταν ὁ πόλεμος μὲ τὴν Ἰταλία, ἕνα σῶμα στρατοῦ τῶν Ἰταλῶν βρέθηκε πολιορκημένο στὸ Μακαλέ... Κιντύνευαν μάλιστα νὰ πεθάνουν ἀπὸ τὴ δίψα. Ὅταν ὅμως ἕνας Ἰταλὸς ἤρθε στὸ στρατόπεδο τῶν Ἀβησσυνῶν γιὰ νὰ κάμῃ διαπραγματεύσεις μὲ τὸν αὐτοκράτορα Μενελίκ, εἶναι ποτὲ τὸ εἶπε:

— Δὲ θέλω νὰ πεθάνουν οἱ χριστιανοὶ σὰν τὰ σκυλιά... Θ' ἀφήσω τοὺς ἄντρες σας λέφτερους.

Κι ὄχι μόνο τοὺς λεφτέρωσε, μὰ καὶ τρόφιμα τοὺς ἔδωσε καὶ μουλάρια γιὰ νὰ κουβαλήσουν τὶς ἀποσκευές τους.

Οἱ Ἀβησσυνοὶ δὲν εἶναι μονάχα πολεμιστές· εἶναι καὶ ἐνθουσιώδεις κυνηγοί. Ἐξ ἄλλου τὸ κυνήγι τους, σὰν μάλιστα εἶναι γιὰ ἐλέφαντες, εἶναι παρόμοιο μὲ πόλεμο.

Γιὰ νὰ κυνηγήσουν τὸν ἐλέφαντα οἱ Ἀβησσυνοὶ ξεκινοῦν πολλοὶ μαζὶ ὁπλισμένοι μ' ἕνα μονάχα τουφέκι ἀὐτὸς ὁ καθένας τους. Τὶς περισσότερες φορὲς τραβοῦνε ἑκατὸ τουφεκιὲς γιὰ νὰ πετύχουν ἕνα ζῶο. Σ' αὐτὰ τὰ κυνήγια σκοτώνονται πολλοί, καὶ συχνὰ τὰ θύματα κι ἀπὸ τὶς δυὸ μερίδες, ἄνθρωποι δηλ. κ' ἐλέφαντες, φτάνουν τὸν ἴδιο ἀριθμό.

ΓΟΝΕΙΣ!

Ἐάν θέλετε τὰ παιδιά σας νὰ περάσουν εὐχάριστα τὶς διακοπὲς καὶ συγχρόνως νὰ πλουτίσουν τὶς γνώσεις τους

ΧΑΡΙΣΑΤΕ ΤΟΥΣ ΒΙΒΛΙΑ

ποὺ καὶ σὲ ὅλη τὴ ζωή τους θὰ εἶναι ἡ πλέον τερπνὴ καὶ χρήσιμη συντροφιά.

Κατάλογον δημοσιεύομεν εἰς σελ. 6)

ΔΙΕΘΝΕΣ

Οἱ Μάγισσες

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Τὴν ἐποχὴ ποὺ ὅλα ἀνθίζουν, καὶ εὐωδιάζουν οἱ πασχαλιὲς στοὺς κήπους, οἱ μέλισσες ὅλες μαζὶ χύνονται στὸν ἥλιο. Τὰ περιβόλια τὶς φωνάζουν μὲ τὰ πολύχρωμα λουλούδια τους, μὲ τὶς ὡραῖες μηλιές τους... ποῦναι σκεπασμένες, θαρρεῖς, μὲ χιονάτο κάτασπρο πούπουλο.

Ὁ ἥλιος γελᾶ στὸν καταγάλανο οὐρανό, ὁ ἀέρας εἶναι γλυκὸς καὶ φωτεινός.

Καὶ ποιὸς δὲ θὰ λαχταροῦσε νάταν μιὰ μικρὴ μέλισσα; Αὐτὲς οἱ μικρὲς μάγισσες, πάντα τυλιγμένες σὲ μιὰ ἀδιάκοπη βουή, δουλεύουν χωρὶς ἀνάπαψη.

Κάθε φορὰ ποὺ βγαίνει μιὰ μέλισσα ἐπισκέφτεται σχεδὸν ἑκατὸ λουλούδια, καὶ κάθε μέρα κάνει περίπου σαράντα τέτοιες ἐκδρομές. Τέσσερες χιλιάδες λουλούδια τὴν περιμένουν· φεύγοντας ἀπὸ τόνα κουβαλάει μαζί της τὴ γύρη καὶ τὴν ἀφήνει σ' ἄλλο ποὺ ἔτσι γονιμοποιεῖται.

Πράγματι ἀποδείχτηκε πὼς σ' ἕνα ὀπωροφόρο δέντρο βγῆκαν μονάχα τρία φροῦτα γιατὶ εἶχανε ἐμπιδίσει τὶς μέλισσες νὰ πηγαίνουν πάνω στὰ λουλούδια του. Τοὐναντίον τὰ φροῦτα ἦσαν ἄπειρα πάνω στὰ δέντρα ὅπου λέφτερα πηγαινοέρχονταν.

Τὸ νὰ μαζεύουν ὅμως τὸ νέκταρ ἀπ' τὰ λουλούδια εἶναι ἕνα μέρος μονάχα τῆς καθημερινῆς ἐργασίας τους. Γυρίζοντας ἀπ' ὄξω, ἀμέσως ἀρχίζουν νὰ φτιάνουν τὶς κηφῆθες. Τὶς στοιβᾶζουν τὴ μιὰ πάνω στὴν ἄλλη. Ἡ βασίλισσα γεννάει μέσα κεῖ τ' αὐγά της, περίπου 3000 κάθε μέρα. Ὕστερα τ' αὐγὰ ἀνοίγουν... βγαίνουν τὰ μικρὰ ποὺ χρειαζόνται πολλὴ τροφή. Μὰ τὸ σπουδαιότερο ἀπ' ὅλα εἶναι ἡ κατεργασία τοῦ μελιοῦ.

Οἱ μέλισσες ἔχουν μέσ' στὸ σῶμα τους μιὰ μικροσκοπικὴ τσέπη. Ἐκεῖ μέσα τὸ νέκταρ μεταφορτώνεται σὲ μέλι. Τὸ ἀνώτατο βάθος ποὺ μποροῦν νὰ κρατήσουν εἶναι 20 χιλιοστόγραμμα. Καθὼς ὅμως γίνεται τὸ μέλι, τὰ δύο τρίτα τοῦ νεροῦ ποὺ περιέχει τὸ νέκταρ χίνεται. Χρειάζονται λοιπὸν 180 000 μέλισσες γιὰ νὰ γίνῃ ἕνα μονάχα χιλιόγραμμο μέλι... Καὶ τὸ νέκταρ ποὺ χρειάστηκε γιὰ νὰ γίνῃ μαζεύτηκε πάνω σὲ πολλὰ ἑκατομμύρια λουλούδια.

Καὶ στὰ παλιὰ χρόνια ἀκόμα δίνανε μεγάλη ἐπιμέλεια στὶς μέλισσες. Ἀπὸ νωρὶς οἱ Αἰγύπτιοι ἀσχολήθηκαν μὲ τὴ μελισσοτροφία. Στὴν Ἑλλάδα τὸν καιρὸ τοῦ Περικλέους, τὸν Ε' π.Χ. αἰῶνα, ὑπῆρχαν περίπου 20.000 κυψέλες (κάθε κυψέλη περιέχει κατὰ μέσον ὅρον 40 000 μέλισσες).

Ποιν ἀπ' τὸν Παγκόσμιο πόλεμο τὴν πρώτη θέση στὴ μελισσοκομία εἶχαν ἡ Ρωσία καὶ οἱ Ἡνωμένες

ΜΑΘΗΤΑΙ

Ὅσοι ἀγαπᾶτε τὰ καλὰ βιβλία, ἐκεῖνα ποὺ διαβάζονται εὐχάριστα καὶ διδάσκουν χωρὶς νὰ καταπονοῦν,

ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΩΣ ΔΩΡΟΝ

ἀπὸ τοὺς γονεῖς σας τὰ βιβλία ποὺ εἶνε ἀπαραίτητα διὰ τὴν μόρφωσίν σας.

(Κατάλογον δημοσιεύομεν εἰς τὴν σελ. 6·

Κον Α. Γαβι, μαθητὴ γυμνασίου Παγκράτι. Ἡ διάλεξή σας «περὶ ἐλευθερίας» δὲν μπορεῖ δυστυχῶς νὰ δημοσιευτῆ. Εἶναι βέβαια μιὰ προσπάθεια ἀξιέπαινη, ἀλλὰ ὄχι παρουσιάσιμη. - ***Ν. Παπανικολάου***, μαθητὴ πειραματικοῦ - Ἐνταῦθα. Τὸ ἄρθρο σας «ἡ ἀνάσταση τοῦ 1935» ἔχασε πιὰ τὴν ἐπικαιρότητά του.—***Κώστα Ζήκο***. Τὸ διήγημά σας «ἡ μικρὴ Ἀνθὴ» εἶναι δυστυχῶς κακογραμμένο. Ἡ ὑπόθεση ὅμως καλή. Ἂν μπορούσατε νὰ τὸ ξαναγράψετε κάπως καλύτερα καὶ συντομώτερα...—***Γιώργο Παναγιωτόπουλο*** - Ναύπλιο. Διαβάστε στὴν ἀλληλογραφία τοῦ φυλλαδίου 6 τὶς ὁδηγίες μας γιὰ τὴν ὕλη ποὺ μποροῦμε νὰ δημοσιεύουμε.—***Π. Δημάκη*** - Τρίπολη. Τὸ σύνεδοτό σας καλό, ἀλλὰ ἡ γλῶσσα του δυστυχῶς ἀκατάλληλη γιὰ τὸ περιοδικό μας.—***Παῦλον Λιβανόν***. Τὸ διήγημά σας «ἄδοξο τέλος μιᾶς ἀπεργίας» ἀρκετὰ χαρακτηριστικὸ γιὰ τὴ μαθητικὴ ζωή. Μὰ δυστυχῶς πάρα πολὺ μεγάλο σχετικὰ μὲ τὸ λίγο χῶρο ποὺ διαθέτουμε.— ***Κ. Π.*** Κέρκυρα. Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ ἐπαινετικά σας λόγια. Ἡ παιδικὴ σκηνὴ ποὺ μᾶς στείλατε δὲν ἔχει ἀρκετὸ ἐνδιαφέρον γιὰ νὰ δημοσιευτῆ.—*Ἰωάννην Δεμπρούκον*, μαθητὴν Η' γυμν. Ἐνταῦθα. Τὸ πρόβλημα τοῦ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου ζητάει τὴ γεωμετρικὴ κατασκευὴ τοῦ ἰσοδύναμου τετραγώνου, δηλ. μὲ τὴ ρήγα καὶ τὸ διαβήτη. Ἡ λύση, ἡ δική σας, εἶναι ἀριθμητικὴ καὶ μάλισα δὲ δίνει ἀκριβῶς τὸ ζητούμενο, γιατὶ ὁ ἀριθμὸς ποὺ ἐκφράζει τὸ ἐμβαδὸν τοῦ κύκλου μὲ ὁρισμένη ἀκτίνα εἶναι πανστε ἀσύμμετρος καὶ ἡ τετραγωνικὴ του ρίζα εἶναι κι αὐτὴ ἀσύμμετρη. Βλέπετε τὸ Π=314159... δὲν τελειώνει ποτέ. Ἔτσι καὶ τὸ ἐμβαδὸν ΠΑ² δὲ μπορεῖ νὰ δοθῆ ποτὲ ἀκριβῶς· Ἐξ ἄλλου τὸ ζήτημα πιὰ εἶναι λυμένο καὶ μ' αὐτὸ κανένας μαθηματικὸς δὲν κάνει πιὰ παρόμοια προσπάθεια.— *Καν Ἀντ. Μεταξᾶ*. Ἐνταῦθα, Εὐχαριστοῦμε πάρα πολὺ γιὰ τὴ συνεργασία ποὺ μᾶς στείλατε. Εἶναι μιὰ σκηνὴ ὅμως γιὰ πολὺ μικρὰ παιδιὰ καὶ μεῖς ἀποτελνόμαστε κυρίως στὴ μέση ἐκπαίδευη. Ἕνα βιβλίο προσφορίμενο γιὰ τὰ δημοτικὰ σχολειὰ μὲ τέτια σκίτσα θὰ ἦταν πολυτιμο. Τὴν ἐργασία σας γιὰ τὸ παιδὶ τὴν ξέρουμε καὶ τὴν ἐκτιμοῦμε ὅπως τῆς ἀξίζει.—*Κον Δημ. Σαραντόπουλον*, μαθητὴ γυμν. Ναυαρίνο. Ἔχετε δίχως ἄλλο ταλέντο αὐτὸ σᾶς τὸ λέμε μὲ ἀπόλυτη βεβαιότητα. Χρειάζεται ὁπωρνὸ κι ἐργασία μονάχα γιὰ νὰ τὸ ἀναπτύξετε... καὶ πρέπει, γιατὶ εἶναι κρίμα. Περιμένουμε ἄλλα κομμάτια σας, πιὸ σύντομα ὅμως —*Κον Τάκη Χωριανό*. Ἡ μετάφρασή σας θὰ δημοσιευτῆ —*Κον Ἐλέσν Μακρυκώστα* Θὰ δημοσιευτοῦν.

Ἀλκαντήσεις γιὰ τὸ διαγωνισμὸ λάβαμε ἀπὸ τοὺς: Ἠλιάδα Κόντου—Βλάση Μακρυκώστας, Ρενὲ Μαρούλη, Τάκη Παναγόπουλο.

Πολιτεῖες. Περίφημο εἶναι τὸ ἑλληνικὸ μέλι τοῦ Ὑμηττοῦ.

(Μετάφραση ἀπ' τὸ γαλλικὸ)

— Μαμά! ἀφοῦ σοῦ λέω πῶς βράχηκα ἔξω!

ΟΥΑΪΤ

ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΗΣ ΣΙΓΗΣ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

ΜΙΛΟΥΣΑΝ γιὰ τὰ συναπαντήματα τοῦ δάσους, γιὰ τὴν ἐπίσκεψη στοὺς ἀδελφούς τους Ὀγιμπουαίη, πού γιὰ χάρη τους πήραν μαζὶ τους τὶς ἐπίσημες στολές τους ἀπὸ δέρμα ἀλογόλαφου, φυλαγμένες προσεχτικὰ μέσα σὲ σακκιά.

Οἱ ἄσπροι σώπασαν. Οἱ πίπες ἔσβυσαν. Ὅλοι κοιμήθηκαν. Γύρα ἀπὸ τὴ θράκα καὶ τὶς στάχτες τὰ λυκόσκυλα τριγύριζαν ζητώντας ἀποφαγούδια· ὕστερα ἄρχισαν νὰ περιπλανοῦνται ὅλη νύχτα, κάτω ἀπ' τὸ φεγγάρι, οὐρλιάζοντας, πρὸς τὸ σιωπηλὸ δάσος.

VI

Ὁ καιρὸς ἄλλαξε. Ὁ οὐρανὸς σκεπάστηκε μὲ σύνεφα χαμηλά, σταχτιά, ποὺ ἔτρεχαν ἀπὸ τὰ βορειοδυτικά. Ὁ ἀέρας ἔγινε κρύος· λίγες ὧρες ἀνακρεμάστηκε ὁ καιρὸς καὶ ξάφνου ἄρχισε νὰ πέφτει μὲ τὰ σταμνιὰ ἡ παγωμένη βροχή. Ὅλες οἱ ἀποσκευὲς τῶν Ἰνδιάνων εἶσαν μαζωμένες καταμεσῆς στὰ μονόξυλα, σκεπασμένες μὲ τὶς κουβέρτες τῶν τσαντηριῶν.

Οἱ Ἐρυθρόδερμοι κάθουνταν ὑπομονετικὰ κάτω ἀπὸ τὴ σφοδρὴ μπόρα. Τὸ νερὸ ἔτρεχε ἀπὸ τὰ μαλλιά τους, ἀπάνω ἀπὸ τὰ ἑξογκωμένα τους ζυγωματικά, κ' ἔσταζε στὰ μουσκεμένα τους ροῦχα. Τὰ ἀπὸ ζαρκαδόπετσο ὑποδήματά τους ἔπιναν τὸ νερὸ σὰ σφουγγάρια. Μπαινόβγαιναν στὸν ποταμὸ ἀδιάφοροι, γιατὶ τὰ πόδια τους δὲν μποροῦσαν νὰ βραχοῦν περισσότερο κ' ἔκανε μεγάλο κρύο. Τὴ νύχτα πιὰ ὅλα εἶσαν μουσκιδί.

Δὲν ὑπῆρχε καμμιὰ σωτηρία, ὅταν κουρασμένοι, παγωμένοι, ἔσυραν τὰ μονόξυλά τους στὸν ὄχθο, γιὰ νὰ διαβοῦν τὴ νύχτα. Τὸ δάσος ὅλο ἔσταζε· τὸ ἔδαφος εἶταν ὁλόγυρο, κάθε χορτάρι εἶταν κρύο καὶ γλυστερό. Τὸ νερὸ ποὺ μαζεύουνταν ὁλημέρα χύνουνταν στὸ παραμικρὸ τίναγμα. Ὑγρὸς ἄνεμος σηκώθηκε, θαρρεῖς μέσα ἀπὸ τὴ γῆς.

Ἔπρεπε νὰ τὸ πάρουν ἀπόφαση χωὶς νὰ χροντριβοῦν. Ὅλοι τρύπωσαν θορραλέα στὸ δάσος, ἔκοψαν κ' ἔσυραν, ἀψηφώντας τὴ φοβερὴ βροχή, ὅσα ξερὰ ξύλα μποροῦσαν νὰ βροῦν. Πολυτιμότατο εἶταν προπάντων τὸ ξύλο τῆς κουφοξυλιᾶς, ποὺ εἶχε καταντήσει σκόνη, κλεισμένο μέσα στὴ στερεὴ του φλούδα. Ἡ φωτιά, στὴν ἀρχὴ λιγοστὴ κι ὅλο κπνούς, ὁλοένα κόρωνε. Σὲ λίγο ὑψώθηκαν καμιὰ δωδεκαριὰ μικρὲς φλόγες, ποὺ ἔσβυσαν, ἀφοῦ κάπως ξέραναν τὸν τόπο ὅπου θὰ τσαντήρωναν.

Ἤπια βιαστικὰ ζεστὸ τσάϊ· οἱ κάλτσες κρέμουνταν μπροστὰ στὶς φωτιές. Κανένας δὲ στέγνωσε ἐντελῶς, μὰ ὅλοι ἄχνιζαν μέσα στὴ ραγδαία βροχή ἡ μικρὴ αὐτὴ ζέστη τοὺς ἄλλο, πετρες καὶ βράχους, κατέβαιναν πάλι στὸν ὄχθο. Δύσκολη πορεία, χωρὶς σημάδια νὰ καταλάβουν ποῦ μπορεῖ νάναι μονοπάτι, ἀπ' ὅπου νὰ πέρασαν ἄλλοι ἄνθρωποι. Ὅλοι σῆ-ωναν στοὺς ὤμους τους τὸ μερίοιο ἀπὸ τὶς ἀποσκευές τους

Οἱ Ἰνδιάνοι ταξιδεύουν χωρὶς μέθοδο. Ἀναπαύονται ὅταν τοις ἔρθει ὄρεξη, φλυαροῦν. φωνάζουν καὶ κάθ

ΑΠΟ ΤΗ ΜΟΔΕΡΝΑ ΖΩΗ

Τὸ γραφεῖο.

Ο ΓΡΑΦΕΙΟ σήμερα εἶνε τὸ δεύτερο σπίτι μας! Σκεφτῆτε τὸ πρωΐ, ὅταν ξυπνάει κανείς, μὲ πόση περηφάνεια, μὲ ὕφος καὶ σπουδαιότητα γενικοῦ διευθυντοῦ, ὕστερ' ἀπὸ ἕνα γρηγόρου βλεμμα στὸ ρολόϊ μουρμουρίζει: «Ἄ! πρέπει πιὰ νὰ πάω στὸ γραφεῖο! χωρὶς ἐμένα δὲν θὰ μποροῦν ἐκεῖνοι ἐκεῖ νὰ ἀρχίσουν...»

Ἄς ὁμολογήσουμε λοιπὸν ὅτι παίζουμε καὶ λιγάκι θέατρο, ὅταν κατόπιν μὲ τὴ χοντρὴ τσάντα στὴ μασκάλη, καὶ μὲ σοβαρὸ πρόσωπο ἀνεβαίνουμε τὸ ἀντιπαθητικὸ μέγαρο, γιὰ νὰ μποῦμε στὸ γραφεῖο μας, στὸ δεύτερο σπίτι μας...

Φανταστῆτε ὅμως πόσο θὰ μεγάλωνε ἡ ἀνδρική μας ὑπερηφάνεια ἂν δὲ λέγαμε πρέπει νὰ πᾶμε στὸ γραφεῖο, ἀλλὰ στὸ ἐργαστήριο — στὸ ἐπιστημονικὸ ἐργαστήριο. «Πρέπει νὰ πάω στὸ ἐργαστήριο» αὐτὸ ἠχεῖ καλύτερα· κ' εἶναι πολὺ σωστὸ ἄλλωστε. Ὅλη μας ἡ ζωὴ στοὺς ἐργαστηριακοὺς θαλάμους εἶναι ἀπησχολημένη μὲ φυσικὰ προβλήματα καὶ θέματα. Μόλις περάσουμε τὴν πόρτα καὶ μποῦμε στὴν σάλα ὅπου μᾶς περιμένει ἕνας κόσμος μηχανημάτων καὶ χημικῶν οὐσιῶν, ἡ ψυχολογία μας ἀλλάζει. Εἴμαστε οἱ αὐστηροὶ ἐπιστήμονες, τὸ καθῆκον μᾶς ἐπιβάλλει τὴν ἀπόλυτη ἀφοσίωση τοῦ νοῦ μας στὴν ἐργασία μας. Ἡ ἀκριβὴς κατασκευὴ αὐτοῦ ἢ ἐκείνου τοῦ μηχανήματος, ἡ σύνθεσις ἢ ἀνάλυσις τῆς **Α** χημικῆς οὐσίας κλπ. ἐξαρτοῦν τὴν κακή, ἢ καλὴ λειτουργία τῆς **Α** ἢ **Β** ἐπιχειρήσεως, τοῦ ἱδρύματος, τῆς πόλεως, κλπ., ἀπ' ὅπου ἐξαρτᾶται πάλιν ἡ ζωὴ πολλῶν ἀνθρώπων. Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι ἡ παραμονή μας στὸ ἐργαστήριο, ὅταν συνδέεται μὲ τόσο ἀνώτερα καθήκοντα καὶ σκοπούς, μπορεῖ νὰ δικαιολογήσει τὴν ἀνδρική μας ὑπερηφάνεια ὅταν λέμε: «Πρέπει νὰ πάω στὸ ἐργαστήριο». Ὁ ἐργαστηριακὸς θάλαμος ἀποτελεῖ γιὰ τὸν ἐπιστήμονα τὸν ἱερὸ χῶρο, ὅπου καταναλώνεται ἡ σκέψη κ' ἡ ζωή του γιὰ τοὺς ἄλλους. Ἐκεῖ περνάει τὶς περισσότερες ὧρες τῆς ἡμέρας του κι' ὅταν φεύγει οἱ μαθηματικοὶ συνδυασμοὶ γυρίζουν γιὰ πολλὴν ἀκόμα ὥρα στὸ κεφάλι του. Ἐκεῖ ἔχει τὰ βιβλία του, τὰ ἐπιστημονικὰ ὄργανα, τοποθετημένα μὲ τάξη στὴν ὡρισμένη θέση τους· τὰ ξέρει καί, σέ κάθε στιγμὴ ποὺ θὰ τὰ χρειαστεῖ, θὰ κάνει ὡρισμένη χειρονομία, ὡρισμένα βήματα, ἂν πρόκειται νὰ μετακινηθεῖ, γιὰ νὰ πάρει ὅ,τι τοῦ χρειάζεται, ὡρισμένο βλέμμα γιὰ νὰ ἰδεῖ. Τὸ τραπέζι, ἡ βιβλιοθήκη, ὅλα τ' ἀντικείμενα ποὺ χρησιμοποιεῖ στὴν ἐργασία του, εἶναι βοηθοί του, σύντροφοί του. Αὐτοὺς βλέπει ὅλη τὴ μέρα, μ' αὐτοὺς μιλεῖ, αὐτοὶ γνωρίζουν τὴ ζωή του. Τὸ Ἐργαστήριο εἶναι τὸ δεύτερο σπίτι του. Ἡ φωλιὰ ὅπου δημιουργεῖ τὸ πνευματικό του ἔργο.

Ἀλλὰ μήπως τὸ γραφεῖο, εἴτε δημοσιο, εἴτε ἰδιωτικό, δὲν εἶναι γιὰ τὸν ὑπάλληλο τὸ δεύτερο σπίτι του; Φανταστῆτε τὸ πρωΐ, ποὺ μπαίνει μὲ τὴν τσάντα στὸ χέρι, στὸ γραφεῖο του. Ἡ ὑποδοχὴ ποὺ βρίσκει ἀπὸ τὰ ἔγγραφα ποὺ τὸν περιμένουν, ἀπὸ τὴ βιβλιοθήκη, τὸ τραπέζι, τὴν καρέκλα, τὴ γραφομηχανὴ του κάνει ν' ἀλλάζει ψυχολογία. Μὲ συνηθισμένη κίνηση κρεμάει τὸ καπέλο του στὴν ὡρισμένη θέση, κάθεται, ἀνοίγει τὸ συρτάρι, τακτοποιεῖ τὰ χαρτιά του, ἀρχίζει τὴν ἐργασία. Ὁ ρυθμικὸς ἦχος τῆς πέννας, τῆς γραφομηχανῆς τοῦ μιλεῖ γλυκά, τοῦ μιλεῖ σκληρά, τὸν συνεπαίρνει στὴν ἐργασία του, στὸ καθημερινό του καθῆκον, στὴν κίνηση τῆς ἡμέρας. Ἔχει νὰ στείλει τὸ τάδε ἔγγραφο, νὰ μιλήσει μὲ τὸν τάδε, νὰ παρακολουθήσει τὸ τάδε ζήτημα, νὰ γράψει, νὰ δεχτεῖ, νὰ τηλεφωνήσει, νὰ δώσει διαταγές, νὰ σκύψει ὅλη τὴ μέρα στὰ χαρτιὰ ἀνεξάρτητος, ἢ ὑπακούοντας στὸ διευθυντή του, ν' ἀφιερώσει τέλος μιὰ μέρα τῆς ζωῆς του στὴ ζωὴ τοῦ γραφείου. Ἡ μισὴ ζωή του ἔτσι εἶναι γραφεῖο. Ἐκεῖ βρίσκει τὴν ἀνεσή του ὅπως στὸ σπίτι του. Ξέρει πῶς θὰ καθήσει στὴν καρέκλα του, πῶς θ' ἀκουμπήσει στὸ τραπέζι του, πῶς θὰ κινηθεῖ. Παρόμοια ὅπως στὸ σπίτι του. Ὅλα του εἶναι γνώριμα, φιλικά, στοργικά, συνηθισμένα.

Εἶναι τὸ δεύτερο σπίτι του.

R.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΗΜΟΝΗ ἀληθινὴ κατάκτηση τοῦ Κινηματογράφου δὲν εἶνε, ὅπως οἱ περισσότεροι τὸ νομίζουν, ὁ ἦχος, τὸ χρῶμα ἢ ὁ λόγος. Ἂν κανεὶς σκεφθεῖ λίγο, θὰ δῆ πῶς εἶνε μόνο τὸ ὕπαιθρο. Μάλιστα, τὸ ὕπαιθρο! Οἱ πλατεῖς οὐρανοί, ὁ ἄνεμος ποὺ διώχνει τὰ σύννεφα καὶ γέρνει τὰ δέντρα. Χωρὶς τὸ ὕπαιθρο, ἡ ταινία μᾶς φαίνεται πληκτική, μᾶς φέρνει πλάκωμα στὴν ψυχή. Ἀξέχαστη φωτογραφία δὲν θὰ μείνη, σὲ ὅλους ὅσους εἶδαν τὴ «Σερενάτα τοῦ Σοῦμπερτ», ἡ σκηνὴ ὅπου ἡ Ἔγκερθ περπατᾶ στὰ στάχυα, μὲ τὴν ἴδια κίνηση σὰν νὰ πλέη, σὰν νὰ κολυμπᾶ μέσα σ' αὐτά;

Καὶ μιὰ ἀπὸ τὶς αἰτίες τῆς μεγάλης ἐπιτυχίας τοῦ φίλμ αὐτοῦ δὲν εἶνε καὶ τὸ δυνατὸ αἴσθημα τῆς φύσεως; Ὁ ἄνθρωπος τῶν πόλεων, φυλακισμένος μέσα στοὺς τέσσερις τοίχους, ἄρχισε ν' ἀνακαλύπτη τὴ φύση, νὰ τὴ χαίρεται, νὰ ξαναγυρίζη πρὸς αὐτήν. Κι' αὐτὸ χάρις στὸν κινηματογράφο! Αὐτὸ ἐννόησε καὶ ὁ θεατρικὸς συγγραφεὺς Πανιὸλ μὲ τὸ σκηνοθέτη Ρενουάρ, καὶ μᾶς ἔδωσαν τὸ περίφημο τελευταῖο τους φίλμ ποὺ λέγεται «Τόνγς» καὶ ποὺ γυρίστηκε στὴ θερμὴ Προβηγκία. Τὰ τοπεῖα δὲν εἶνε αὐτά, ποὺ περισσότερο μᾶς δείχνουν μιὰ ψυχικὴ διάθεση; Ποιός μπορεῖ νὰ ξεχάση τὸ φίλμ «Ἀνζὲλ» (Ἀγγελική), γαλλικῆς παραγωγῆς, τοῦ Πανιόλ, μὲ κείνη τὴν ζωντανή, τὴ θερμὴ ἀτμόσφαιρα τῆς Γαλλικῆς Μεσημβρίας, ὅπου ὅλα πάλλουν στὸν καλοκαιριάτικο ἥλιο; Ὁ κινηματογράφος πραγματικὰ μᾶς δείχνει, ὅσο καμμιὰ ἄλλη τέχνη, τὴν ποίηση τοῦ ὑπαίθρου καὶ μᾶς τὴν κάνει ἁπλή. Ξεχάσατε τὸ περίφημο «Λὰκ ὦ ντάμ;» Τί ποίηση ποὺ ἀναδίνει! Μιὰ ποίηση ποὺ ἔρχεται περισσότερο ἀπὸ τὴν ἐπαφὴ τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴ φύση, παρὰ ἀπὸ τὶς σχέσεις ἀναμεταξύ τους. Καὶ ἂν ἡ μικρὴ φίλη τοῦ ἥρωος τοῦ «Λὰκ ὦ ντάμ» μᾶς γίνεται τόσο γοητευτικὴ καὶ ἀξέχαστη, δὲν εἶνε ἴσια ἴσια ἐπειδὴ τὴν νοιώθουμε πῶς γίνεται ἕνα μὲ τὴ φύση, πῶς εἶνε πλησιέστερα στὴν ἀλήθεια, τὴν πηγὴ τῆς ζωῆς, ἀπὸ μᾶς μὲ τὴν ἀγάπη της ἀκόμα πρὸς τὰ ζῶα;

Ἂν στὴν Ἀμερικὴ ἡ Μὶς Καρόλ εἶχε τόση ἐπιτυχία, δὲν εἶνε ἀπὸ τὴν ἴδια αἰτία; Ὅλα γύρω της μιλοῦν δίχως φωνή. Εἶνε ἡ βάρκα πάνω στὸ νερό, εἶνε οἱ καλαμιὲς ποὺ ὁ ἄνεμος σαλεύει, εἶνε τέλος τὸ χάραμα σὲ μιὰν ἀγροικία. Ὁ ἄνθρωπος τῶν πόλεων ἔσκασε ἀρκετὰ κλεισμένος μέσα τὴν πόλη, μέσα στὸ γραφεῖο του. Ἂν δὲν μπορεῖ νὰ ταξειδέψη, ὁ Παριζιάνος, ἔ! παρηγορι̇έται βλέποντας τὴ φύση, ποὺ τὴν ἀπαρνήθηκε, στὸ πανὶ τοῦ Κινηματογράφου. Καὶ μέσα του ξυπνᾶ ἡ νοσταλγία. Καὶ ὅταν τέλος κατορθώση καὶ οἰκονομήση λίγα λεπτὰ γιὰ νὰ πάη στὴν ἐξοχή, καὶ τότε πῶς τὴν ἀπολαμβάνει;

Γίνεται παιδί... Ἄφησε πλέον τὶς ὁμιχλώδεις ἀκρογιαλιὲς τοῦ Βορρᾶ, καὶ κατεβαίνει πρὸς τὴν Μεσημβρία. Ἡ Κυανῆ Ἀκτὴ τὸ καλοκαίρι παρουσιάζει τὸ πιὸ διασκεδαστικὸ θέαμα τοῦ κόσμου. Ἄνθρωποι ἡμίγυμνοι κατασκηνώνουν ἔξω ἀπὸ τὶς μικρὲς πολιτεῖες καὶ περνοῦν τὶς ἡμέρες τῶν διακοπῶν των ξαπλωμένοι κάτω ἀπὸ τὰ πεῦκα. Ἕνας ἀδιάκριτος κινηματογραφικὸς φακὸς παίρνει πότε-πότε καὶ οὐτοὺς τοὺς παραδόξους θιασώτας τῆς φύσεως, ποὺ εἶνε οἱ γυμνισταί. Ἔτσι μέσα στὰ «Νέα ἐπίκαιρα ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμο» πολλοὶ παραθερίζοντες μποροῦν κάποτε νὰ ἔχουν τὴν ἔκπληξι νὰ δοῦν καὶ... ἡμίγυμνον τὸν ἑαυτό τους!.. Λέγουν ὅτι μία ἑλληνικὴ κινηματογραφικὴ ἑταιρία τὸ ἴδιο θὰ κάνη καὶ φέτος στὶς ἑλληνικὲς ἀκτές! Ἂς προσέξουν λοιπὸν οἱ κ. κ. λουόμενοι γιὰ νὰ μὴν ἔχουν τὸν χειμῶνα καμμιὰ ἔκπληξη καὶ δοῦν τὸν ἑαυτό τους σὲ κανέναν Ἀθηναϊκό... κινηματογράφο!..

— Λέγουν ὅτι τὸ περίφημο Χόλλυγουντ ἀρχίζει καὶ ξεπέφτει.

Οἱ κινηματογραφικὲς ἑταιρίες χτίζουν τεράστια «στούντια» σὲ κάποια γειτονικὴ πόλη, ἔτσι ἀπὸ πεῖσμα γιὰ νὰ ρίξουν τὸ Χόλλυγουντ. Κατόπιν αὐτοῦ οἱ ἀστέρες θά... μετακομίσουν ἀλλοῦ. Θὰ εἶνε ὅμως κρῖμα, διότι τὸ Χόλλυγουντ εἶχε γίνει ἡ πιὸ περίεργη πόλη τοῦ κόσμου. Περπατοῦσες, ἔπινες τὸν καφέ σου σ' ἕνα καφενεῖο, καὶ... σάστιζες!.. Δίπλα σου ἔβλεπες ἔξαφνα νὰ κάθεται ἡ ὡραία τῶν ὀνείρων σου! Δὲν ἦταν πλέον «σκιὰ ὀνείρων», ἀλλὰ πραγματικότης... Αλλοίμονον ὅμως! καὶ ποία ἀπογοήτευσις! Ἀνακάλυπτες ἔξαφνα ὅτι ἡ Γκρέτα Γκάρμπο εἶχε τοὺς ὤμους στραβοὺς καὶ ὅτι ἡ Μάρλεν Ντήντριχ ἔχει ὑπερβῆ κατὰ πολὺ τὴν ἡλικία ποὺ τῆς χάριζες!.. Ἀνεκάλυπτες ἀκόμα ὅτι ὁ γόης Μπουαγιέ, ὅταν μιλοῦσε, ἦταν λίγο ψευδός!.. Ὦ πλάνη τῆς ὀθόνης, πόσο προτιμότερη εἶσαι!..

— Στὴ Γενεύη πρωτοπαίχτηκε τελευταῖα τὸ περίφημο φίλμ «Μητρότης» ποὺ γίνηκε τόσο θόρυβος γι' αὐτὸ στὰ ξένα φύλλα. Εἶνε φίλμ γαλλικῆς παραγωγῆς, ἀλλὰ ποὺ ἀμέσως παίχτηκε καὶ στὴ Γερμανία. Ἡ ὑπόθεση εἶνε συγκινητική. Πρόκειται γιὰ μιὰ κοπέλλα ποὺ ἀποκτᾶ ἐξώγαμο παιδὶ καὶ ποὺ ἐργάζεται νὰ τὸ ζήση μόνη της. Τὸ φίλμ εἶνε παρμένο γύρω ἀπὸ τὴν λίμνη τοῦ Ἀνεσί, στὴ Σαβόϊα, ποὺ τόσο τὴν τραγούδησε ὁ γνωστὸς Γάλλος μυθιστοριογράφος Τεριέ. Καὶ σ' αὐτὸ τὸ ἔργο θὰ δοῦμε τὴν προσπάθεια τοῦ σκηνοθέτη ποὺ θέλει νὰ μᾶς δείξη πόσο κερδίζει ὁ ἄνθρωπος κοντὰ στὴ φύση καὶ ποιὰ ἀνακούφιση βρίσκει γυρίζοντας πρὸς αὐτήν.

—Ἡ «σαιζὸν» τῶν κλειστῶν κινηματοθεάτρων ἔληξε στὰς Ἀθήνας. Ἤδη ἄρχισαν οἱ ὑπαίθριοι νὰ συγκεντρώνουν στὶς πλατεῖες ἢ στὰ ἀνοιχτὰ θέατρα πολὺν κόσμο. Τὰ φίλμ ποὺ παίζουν εἶνε τὰ ἴδια ποὺ παίχτηκαν τὸν χειμῶνα. Εἶνε καλὴ εὐκαιρία γιὰ ὅσους δὲν τὰ εἶδαν, νὰ τὰ δοῦν τώρα... σὲ πιὸ προσιτὲς τιμές. Συσταίνομε ἰδιαιτέρως τὸ «Λὰκ ὦ ντάμ», τὸ «Χωρὶς οἰκογένεια», τὴν περίφημη «Βαρκαρόλλα», τοὺς «Ἐσκιμώους», τὸ «Ἀμόκ», τὸ «Κατηγορούμενε, ὁμολόγησε». Τὰ ἄλλα ἂς τὰ... κρίνουν οἱ ἴδιοι οἱ θεαταί μὲ τὸ γοῦστο τους καὶ μὲ τοὺς κανόνες τῆς κινηματογραφικῆς τέχνης, ποὺ εἶνε: τὸ ὕπαιθρο, ἡ κίνηση, «τὸ φῶς» καὶ μία ἀνώτερη εὐγένεια ποὺ πρέπει νὰ ἀναδίνη πάντα κάθε καλὸ ἔργο τέχνης.

Α. ΝΑΚΟΥ

Ἡ Πάτ Πάτερσον στὴ «Σερενάτα».

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

ΤΗ γλῶσσα τῆς καθημερινῆς μας ζωῆς μεταχειριζόμαστε πολλὲς ἐκφράσεις καὶ λέξεις ποὺ γιὰ τὴν καταγωγή τους δὲ σκοτιζόμαστε καθόλου, γιατὶ ἔχουν πιὰ καταντήσει μὲ τὴ χρήση αὐτονόητες ἔννοιες τοῦ φραστικοῦ μας θησαυροῦ.

Μιλᾶμε, γιὰ παράδειγμα, καὶ λέμε, «μποϋκοττάρω», προσφέρουμε σὲ μιὰ δεσποινίδα «πραλίνες» ἢ μιὰ «καμέλια», βλέπουμε μιὰ ζωγραφιὰ καὶ τὸ ρυθμό της τὸν ὀνομάζουμε «μπαρόκ», πίνουμε ἕνα «γκρόγκ» καὶ καπνίζοντας ρουφᾶμε καὶ τὸ δηλητήριο, τὴ «νικοτίνη».

Καταλαβαινόμαστε περίφημα, κι ὅμως δύσκολα θὰ μπορούσαμε νὰπαντήσουμε σὲ κάποιον ἂν μᾶς ζητοῦσε ἐξηγήσεις γιὰ τὴν προέλευση τῶν λέξεων αὐτῶν ποὺ τόσο αὐτονόητα χρησιμοποιήσαμε.

Ἀπὸ ποῦ κατάγεται ἡ λέξη «μποϋκότ;» — Ἦτανε κάποτε στὴν Ἰρλανδία κάποιος λοχαγὸς Τζαίημς Μπόϋκοττ, διαχειριστὴς σὲ ἕνα χτῆμα. Ἡ συμπεριφορά του ὅμως ἤτανε τόσο κακὴ ποὺ ὅλος ὁ κόσμος τὸν ἀπόφευγε, δὲν τοῦκανε παρέα, δὲν ἀγοράζανε ἀπὸ κεῖνον οὔτε τοῦ πουλοῦσανε τίποτα. Ἀπὸ τότες στὴν Ἀγγλία γεννήθηκε ἡ ἔννοια: «μποϋκοττάρω κάποιον».

Ὅσο γιὰ τὶς «πραλίνες», τοῦτες πάλι βγήκανε ἔτσι: Ὁ μάγερας τοῦ Γάλλου στρατάρχη Πλεσσὶ-Πραλὶν τὶς ἐφεύρηκε καὶ τὶς ἔκαμε γιὰ τὸν κύριό του, καὶ ἀπὸ τότες ὠνομαστήκανε πρὸς τιμὴ τοῦ στρατάρχη μὲ τ' ὄνομά του.

Οἱ «καμέλιες» πήρανε τ' ὄνομα τοῦ Ἰησουίτη παπᾶ Ἰωσὴφ Καμέλλ, ποὺ ἔφερε τὸ ἄνθος αὐτὸ στὴν Εὐρώπη ἀπὸ τὴ Γιαπωνία στὰ 1738. Αὐτὸς ποὺ τὶς βάφτισε ἔτσι εἶναι ὁ ἴδιος ὁ μεγάλος φυσιοδίφης Λινναῖος.

Τὸ «γκρόγκ» ἔχει μιὰ ἱστορία κωμική: Στὶς ἀρχὲς τοῦ 18ου αἰώνα στὸν ἀγγλικὸ στόλο ἤτανε ἕνας ναύαρχος ποὺ τονὲ λέγανε Βέρνον. Αὐτὸς φοροῦσε πάντα ἕνα παλτὸ ἀδιάβροχο ἀπὸ τρίχα-καμήλας ποὺ ἐγγλέζικα τὸ λένε «γκρόγκραν». Γι' αὐτὸ κι' οἱ ναῦτες του τονὲ λέγανε μονοσύλλαβα «γκρόγκ». Μιὰ φορὰ τοῦ ναυάρχου τοῦ κατέβηκε στὸ μυαλὸ ἡ κακὴ ἰδέα νὰ ἀραιώνη μὲ νερὸ τὴ μερίδα τὸ ρούμι ποὺ δίνονταν στοὺς ναῦτες. Καὶ τοῦτοι ἐκδικηθήκανε ὀνομάζοντας τὸ νερωμένο ποτὸ περιφρονητικὰ «γκρόγκ». Πρᾶμα ὅμως ποὺ δὲν τοὺς ἐμπόδισε νὰ τὸ πίνουνε λυώνοντας μέσα ζάχαρη.

Ἡ ἔννοια «μπαρὸκ» βαστᾶ ἀπὸ τὸν Ἰταλὸ ζωγράφο Φρεντερίκο Μπαρόκι (1526-1612) ποὺ πρέπει νὰ θεωρηθεῖ σὰν ἱδρυτὴς τοῦ ρυθμοῦ μπαρόκ.

Καὶ τέλος ἡ «νικοτίνη» τῶν τσιγάρων μας χρωστᾶ τ' ὄνομά της στὸν κύριο Νικό (γαλλικὰ Νικὸτ τὸ τ δὲν προφέρεται) ποὺ ἤτανε στὰ 1570 πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας στὴν Πορτογαλία καὶ ἔφερε στὴ Γαλλία τὸν καπνὸ ποὺ ἔρχονταν ἀπὸ τὴν Ἀμερική.

Φ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ

Ἐλθμια

— Κάπου-κάπου μοῦ περνᾶ ἀπὸ τὸ μυαλὸ ἡ σκέψη πῶς ὁ ἄντρας μου δὲ μὲ θέλει πιά.

— Ἀπὸ ποῦ τὸ συμπεραίνετε αὐτό;

— Εἶναι δύο χρόνια τώρα ποὺ δὲν ξαναπάτησε στὸ σπίτι.

•

Ὁ γιατρός:

— Λυποῦμαι πολὺ κυρία, ποὺ πρέπει νὰ σᾶς τὸ πῶ, μὰ ὁ ἄντρας σας δὲν πρέπει πιὰ νὰ ἐργάζεται.

Ἡ Κυρία:

— Τί μοῦ λέτε, γιατρέ μου! Πρέπει νὰ πάω γλήγορα νὰ τοῦ τὸ πῶ, θὰ τονὲ κάνη τόσο νὰ χαρεῖ.

•

Ὁ νεαρὸς φοιτητὴς μιλᾶ σ' ἕνα γέρο χωριάτη:

—Ἐργάζεσαι μὲ πολὺ παλιὰ μέθοδο. Δὲν κάνεις τίποτε ἔτσι. Γιὰ τοῦτο τὸ κριθάρι ποῦκαμες ἐδῶ δὲ θὰ πάρεις οὔτε πεντακόσιες δραχμές.

Ὁ χωριάτης:

—Ἔχεις δίκιο πραγματικά. Γιατὶ εἶναι σίκαλη.

•

Ὁ νεαρὸς μπῆκε στὸ δωμάτιο τῆς σύνταξης.

— Σᾶς ἔστειλα καμιὰ δεκαριὰ ἀστεῖα.

— Ξέρω ἀπαντᾶ ὁ συντάκτης.

— Τὰ διαβάσατε ὅλα;

— Ναί. Ὅλα. Πρὶν ἀπὸ εἴκοσι χρόνια.

•

—Ἔκαμες τὴ διαθήκη σου;

— Ναί. Ὁ γιατρός, ποὺ θὰ μοῦ σώσει τὴ ζωή, θὰ κληρονομήσει ὅλη μου τὴν περιουσία.

•

— Χτὲς βράδυ εἶπε ὁ Τάκης πὼς εἶμαι γι' αὐτὸν τὸ πιὸ ὤμορφο κορίτσι τοῦ κόσμου!

—Ἀλήθεια; Μ' αὐτὸ μοῦ εἶπε ἐμένα πέρσι!

—Ἔ! Τότες θὰ πεῖ πὼς τὸ γοῦστο του καλλιτέρεψε στὸ ἀναμεταξύ.

•

Ὁ νοικιάρης:

— Τὰ πέρασα πάντα καλὰ μὲ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ καθόμουνα σπίτι τους. Ἡ γυναῖκα, ποὺ κοντά της καθόμουνα τελευταῖα, ἔκλαψε μάλιστα, ἅμα ἔφευγα!

Ἡ νοικοκυρά:

— Αὐτὸ σὲ μένα ἐδῶ δὲν μπορεῖ νὰ γίνει. Ἐδῶ πρέπει νὰ προπληρώνετε πάντα τὸ νοίκι.

•

Ὁ Εὐλάμπιος Κοκοράκης κάθεται στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ καὶ διακρίνει ἄξαφνα στὸ νερὸ ἕνα ἄδειο μπουκάλι. Εἶναι γερὰ κλεισμένο μὲ τὸ φελλό. Μὰ ὁ Εὐλάμπιος βλέπει πὼς μέσα ἔχει ἕνα γραμμένο χαρτάκι.

—Ἄ, ἄ, ἔχει μέσα γράμμα, ἴσως νᾶναι οἱ τελευταῖες εἰδήσεις ἀπὸ τίποτε ναυαγούς!

Βασανίστηκε ὥρα πολλὴ νὰ βγάλει τὸ φελλό. Τέλος τὸ κατόρθωσε. Παίρνει καὶ ἀνοίγει τὸ χαρτάκι, διαβάζει:

—Ἐσύ, βλάκα, ποὺ διαβάζεις! Ἂν παρατηρήσεις καλὰ τὸ μπουκάλι θὰ δεῖς πὼς τὴν ἔχω ἀδειάσει στὴν ὑγειά σου!

•

Μιὰν ἄλλη φορὰ πάλι, ὁ ἴδιος ὁ Εὐλάμπιος Κοκοράκης ἔμαθε ἕνα γράμμα. Κοντὰ στὸ γράμμα τόσημο ἤτανε σημειωμένο: «Ξεκόλλησέ το μὲ προσοχή!» Ὁ Εὐλάμπιος ἀρχίζει τὴ δουλειά, μουσκεύει τὸ γραμματόσημο σὲ νερὸ τὸ ξεκολλᾶ καὶ τί βλέπει;

Ἀπὸ τὸ μέρος ποῦτανε κολλημένο τὸ γραμματόσημο διαβάζει: «Τώρα ξανακόλλησέ το!»